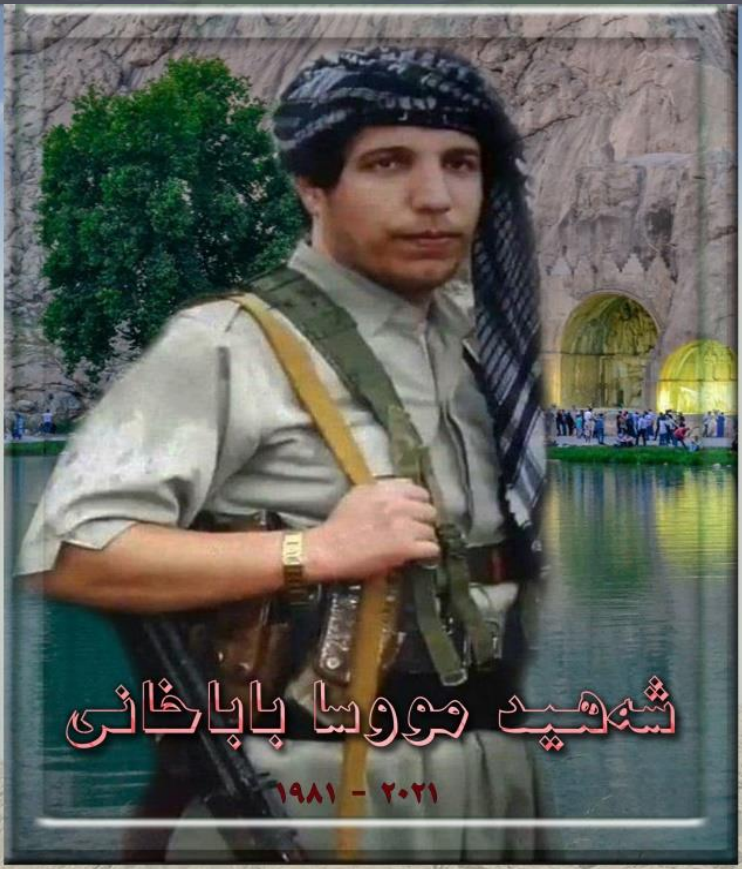

گوڵاڵەی سوورمان خوێنی یارانە

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: ڕەحمان نەقشی

پێرست

* بەیاننامەی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان... ٧
* کورتە ژیاننامەیەکی شەهید مووسا باباخانی.. ١٠
* بەڕێوەچوونی ڕێورەسمی ناشتنی تەرمی پیرۆزی شەهید مووسا باباخانی....................................... ١٢
* وتەکانی کاک خالید عەزیزی لە ڕێورەسمی بەخاکسپاردنی شەهید مووسا باباخانی.................................. ١٤

* بەشێک لە: پەیامی هاوخەمیی حیزب و لایەنە سیاسییەکان لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان

لاپەڕەی ١٨

- ناوەندیی سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران...
- ئەنترناسیونالی سۆسیالیست...
- عەبدوڵاڵ موهتەدی، سکرتێری گشتیی کۆمەڵەی شۆڕشگێری زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران...
- ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران...
- کۆمەڵە، ڕێکخراوی کوردستانی حیزبی کومونیستی ئیران...
- مەلا حەسەن شیوەسەڵی کەسایەتیی ناسراو و تێکۆشەری کورد و حیزبی دێموکرات...
- ڕێکخراوی دێموکراتیکی پارسان...
- کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان...
- موستەفا ئۆزچەلیک، سەرۆکی گشتیی پارتی ئازادی کوردستان...

سەرچاوە
Serchawe

- پارتی دێموکراتی پێشڕەوی کوردی سووریە...
- کوردستان تریبوونالّ...
- پارتی سەربەخۆیی کوردستان...
- ڕەوتی سۆسیالیستی کۆمەڵە
- سکرتێری گشتیی YNDK بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان...
- یەکێتیی نەتەوەیی دیموکراتی کوردستان...
- بۆردی پێوەندییە کوردستانییەکانی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان...
- پارتی سەربەستیی کوردستان...
- یەکێتیی دێموکراتی کوردستان...
- بزووتنەوەی گۆڕان...
- پارتی یەکیتیی دێموکراتی کورد لە سوریە...
- سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران...
- بزووتنەوەی داهاتووی کوردستانی سووریە...
- ڕێکخراوی خەباتی شۆڕشگێڕی کوردستان...
- بزوتنەوەی نوێبوونی کوردستان...
- حیزبی زەحمەتکێشانی کوردستان...
- پارتی کرێکاران و ڕەنجدەرانی کوردستان...
- خوێندکارانی زانکۆی کرماشان...
- حیزبی ماف و ئازادی HAK - PAR ...
- مەسعوود تەک، سەرۆک گشتیی حیزبی سۆسیالیستی کوردستان...
- یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان...
- چوار ڕێکخراوی چالاکی مافی مرۆڤی ڕۆژهەڵاتی کوردستان...
- چالاکانی مەدەنی و ئەدەبی و فەرهەنگیی شاری بانە...
- تەشکیلاتی نهێنیی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە بانە...
- تەشکیلاتی نهێنیی ناوچەی ژاوەرۆ و تەنگیسەری دێموکراتپەروەر...
- پەیامی کۆمیسیۆنی تەشکیلاتی حیزبی دێموکراتی کوردستان سەبارەت بە شەپۆلێک لە هاوخەمیی ئەندامانی حیزب لە نێوخۆی وڵات بە بۆنەی تێرۆری کاک مووسا باباخانی...

سەرچاوە Serchawe

- پەیامی سپاس و پێزانین لەهەمبەر شەپۆلی هاوخەمییەکان بە دوای تیرۆری شەهید مووسا باباخانیدا...

بەشێک وتات بابەت و هۆنراوەی و نووسران .... لاپەڕەی ٦٣

- ڕووحی شەهید مووسا بابەخانی شاد و سەرکەوتن بۆ ئامانجە ڕەواکان................................ عەبدوڵڵا حەسەنزادە
- وتووێژ لەگەڵ کاک مستەفا مەولوودی جێگری سکرتێری گشتیی حدک................................ دیمانە: عەلی بداغی
- ئێوە کڵپەی ئاگرن.. ناسر سادقی
- لە «برایمخان نادری»یەوە هەتا «مووسا باباخانی».. بیژەن قارەمانی
- "شینی قەڵەمە و کۆستی تفەنگە:.. جەماڵ فەتحی
- تۆ نامری چاوەکانم، لە هەر کوێ بی، لە سەر عەرز و لە ژێر گڵکۆ، لەگەڵمانی.................. حەمە رەسووڵ کەریمی
- گرفە... بێبەش پیرۆتی
- وەک ئەمەگێک بۆ هاوڕێ، هاوکار و هاوسەنگەرم!.. ژینا پاکدامەن"
- تۆڵە.. سامان فەقێ نەبی
- دوا سەرنج لەسەر ترۆری مووسا باباخانی و پێشنیارێک.. برایم جەهانگیری
- "تروسکەی هیوا ناکوژێتەوە"... مادیح ئەحمەدی
- ماشێنی تێرۆری تاران دژبەری خاوەن نفوز لە ناو دەبا.. مەجەلله - جوان سۆز،
- یەکەم دیدار و دوادیدار (دڵنووسێک بۆ شەهید مووسا باباخانی)................................ ناسر باباخانی
- "مووسا"کان دەبێشکە و لە قوتابخانە و سەر شەقامەکاندان.. زانیار حوسێنی
- چایی تاڵی بێتاقەتی!... عەلی لەیلاخ
- تێرۆریزمی دەوڵەتی و سەری مارەکە!.. عەلی بداغی
- ئەو شۆڕشگێڕەی بوو بە گوڵێکی سوور بۆ بەرۆکی نیشتمان.. قادر وریا
- هاوڕێی شەهیدم کاک مووسا باباخانی لە دڵم دا هەردەم زیندووە.................................. حەمەڕەسووڵ کەریمی
- مووسا پێشمەرگەیەکی کرماشانی، بە خەمێکی کوردستانییەوە.. عەلی لەیلاخ
- وێنە: ئێوارەیەک شەهید موسا و خۆم... شەمزین ئەحمەدنەژاد
- "سوارەکەی تاقوەسان و بێستوون" چاپ و بڵاو بۆوە.. عەلی بداغی

سەرچاوە
Serchawe

- بەرنامەی«ساتێک لەگەڵ پارێزەرانی نیشتمان» لەگەڵ شەهید مووسا باباخانی............. دیمانە: کەریم فەرخەپوور
- تێرۆر و کۆماری ئیسلامی (بەبۆنەیساڵیادی تێرۆری شەهید مووسا باباخانی)............................... شۆڕش شاباز
- بۆ شۆڕە سوارەکەی تاق وەسان و بێستوون "شەهید مووسا باباخانی"...................................... ئەحمەد ڕەحمانی

بەڕێوەچوونی کۆڕیاد. سمینار و خۆپیشاندان .... لاپەڕەی ١٥٤

- بەڕێوەچوونی کۆڕیادی شەهید مووسا باباخانی لە ستۆکهۆڵم...
- بەڕێوەچوونی کۆڕیاد و سمینارێک لەلایەن کۆمیتەی ئالمان...
- خۆپیشاندانی ئەندام و لایەنگرانی حیزبەکان و لایەنە سیاسییەکان لەشاری لەندەن...
- خۆپێشاندانی ئەندامان و دۆستانی حیزب لەوڵاتی سویس...
- بەرێوەچوونی کۆڕیادێک بۆ شەهید مووسا باباخانی لە وڵاتی دانمارک...

بەشیک لە نووسراو و دیمانەکانی شەهید مووسا باباخانی .... لاپەڕەی ١٦٧

- مردووییەکی نەنێژراو!...
- ئێرانی فرە نەتەوە، هەڕەشە یان دەرفەت؟...
- بەهاری خوێناویی سنە...
- کۆماری ئیسلامی سەرچاوەی قەیران، یان ڕێگەچارە؟...
- "پاراستنی چیا، تەنیا دۆستی کوردەکان"...
- هزری مرۆڤتەوەر هەرگیز نامرێ...
- پێشەوا قازی محەممەد لە نێوان نەریت و مودێرنیتەدا...
- باوەڕ و بنەما فیکرییەکانی دوکتور شەرەفکەندی، لە وتووێژێکدا لەگەڵ سمایل بازیار...
- وتووێژ لەسەر ژیانی هونەری و ژیانی سیاسیی هونەرمەند ناسر ڕەزازی...

سەرچاوە Serchawe

بەشی فارسی .... لاپەڕەی ٢٢٢

* بیانیەی کمیتەی مرکزی حزب دمکرات کردستان در رابطه با ترور موسی باباخانی، عضو کمیته مرکزی حزب

پیام احزاب، تشکل و شخصیت‌های سیاسی در محکومیت ترور موسی باباخانی

- حزب بلوچستان راجی تپاکی در رابطه با ترور موسی باباخانی...
- سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)...
- حزب مردم بلوچستان...
- سازمان مجاهدین خلق ایران...
- سازمان اتحاد فدائیان خلق ایران...
- شورای هماهنگی جنبش جمهوری خواهان ایران فدرال...
- حزب دموکرات ایران...
- سازمان دموکراتیک یارسان...
- شورای موقت سوسیالیستهای چپ ایران...
- جنبش راه سوم - راه نجات ایران (قاسم شعله سعدی)...
- محمود بشاری(موسس و دبیرکل اسبق جبهەی عربی آزادی برای اهواز)...
- کانون حامیان عدالت...
- کمیتەی کردستان حزب حکمتیست...
- کومەلە زحمتکشان کوردستان...
- فرهنگیان و دانشگاهیان کرمانشاهی...
- سازمان‌های حقوق بشری کردستان...
- سە تشکل سیاسی اپوزیسیون ژیم ایران...
- شورای همکاری نیروهای چپ و کمونیست...

سەرچاوە Serchawe

بەیاننامەی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لەبارەی

تێرۆری مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب

کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان!
حیزب و لایەنە سیاسییەکانی کوردستان!
دامودەزگا حکوومەتی و ئیدارییەکانی هەرێمی کوردستان!
کۆڕ و کۆمەڵە جیهانییەکان!

هەروەک لە ڕاگەیەندراوە خەبەرییەکانی پێشووی سکرتاریادا بە ئاگاداریی بیروڕای گشتی، میدیاکان، و دەزگا پێوەندیدارەکانمان گەیاندبوو: بەداخێکی گرانەوە کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان شەوی پێنجشەممە، ١٤ی گەلاوێژ (٥ی ئاگوستی ٢٠٢١) بە دەستی تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە شاری هەولێر تێرۆر کرا.

کاک مووسا باباخانی، خەڵکی کرماشان، لەدایکبووی ساڵی ١٣٦٠ هەتاوی بوو. ئەو وەک تازەلاوێکی کرماشانیی بەهەست و شۆڕشگێڕی گەلەکەی، لە تەمەنی ١٨ ساڵیدا بۆ خەبات لە پێناو ئازادی و سەربەستیی نەتەوەکەی ڕیزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستانی هەڵبژارد و وەک پێشمەرگە و کادرێکی بەووج لە ماوەی ٢٣ ساڵ تێکۆشانی پێشمەرگانەیدا زۆربەی قۆناغەکانی بڕی و لە کۆنگرەی ١٧ی حیزبی دێموکراتی کوردستاندا بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا.

کاک مووسا باباخانی لە ئۆرگانەکانی پارێزگاری، تەشکیلات و ڕاگەیاندنی حیزبی دێموکراتدا ئەرک و بەرپرسایەتی بووە و لە پێناو بڵاوکردنەوەی بیروباوەڕ و سیاسەتەکانی حیزبی دێموکرات و، کۆکردنەوەی خەڵک و ڕێکخستنیان لە دەوری ئامانجەکانی حیزب بەتایبەت لە ناوچەی کرماشان ماندوویی‌نەناسانە کاری کردووە. هەر ئەو چالاکییە بەرچاو و هەڵسووڕانە دیار و شوێندانەرەی مووسا باباخانی بوو کە ئەوی بۆ دەزگای ئەمنیەتی و تیرۆریستیی کۆماری ئیسلامیی ئێران کردبووە ئامانج کە دواجار توانییان خۆی لێ نیزیک بکەنەوە و زەفەری پێ ببەن.

کاک مووسا باباخانی کە هێشتا ٤٠ بەهار لە تەمەنی تێنەپەڕیبوو، یەکێک لە ڕێبەرە لاوەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بوو کە بە وشیاریی سیاسیی زۆر و ئەرکوەخۆگریی کەموێنەوە هەم لە سەنگەری ڕاگەیاندندا و هەم لە بواری کاری پێوەندی و ڕێکخستن بەتایبەت لە ناوچەکانی کرماشان و خوارووی کوردستاندا هەڵدەسووڕا. کاری مێدیایی و مەیدانیی بەرچاوی ئەو کادرە دیارەی ڕێبەریی حیزب کە ئومێدی پاشەڕۆژێکی پڕشنگداری بۆ حیزب و نەتەوەکەی لێ دەکرا، ئەویان کردبووە چەقڵی نێو چاوی ناوەندە ئەمنیەتییەکانی ڕێژیم. بۆیە بەوردی بۆی کەوتنە پیلان و خستیانە داو و شەهیدیان کرد.

بێگومان لەدەستدانی کادرێکی وەک مووسا باباخانی بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان بە خەسارێکی گەورە دادەنرێ، بەڵام حیزبی دێموکرات لە ساڵانی ڕابردووشدا و لە درێژەی سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی بۆ زەبروەشاندن لە جووڵانەوەی سیاسیی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا بەردەوام ئامانجی سەرەکی بووە. تەقینەوەی شەوی یەڵدا لە بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزب لە ساڵی ١٣٩٥، تیرۆری فەرماندەی حیزب قادر قادری لە ڕەشەممەی ساڵی ١٣٩٦ کە حەوتووی ڕابردوو ئاکامی پەروەندەکەی لەلایەن لقی ٢ی دادگای تاوانەکانی هەولێرەوە ڕاگەیەندرا، مووشەکبارانی قەڵای دێموکرات لە هاوینی ١٣٩٧ و تیرۆر و ئێعدامی کۆمەڵێک تێکۆشەری دیکەی حیزبی دێموکرات لە نێوخۆی وڵات چەند نموونەیەک بۆ بەردەوامیی ڕەفتار و سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی و کردەوەی تیرۆریستیی ئەم ڕێژیمە دەرحەق بە حیزبی دێموکراتی کوردستانن.

کۆماری ئیسلامیی ئێران لە بارودۆخێکدا پەرەی بە کردەوە تیرۆریستییەکانی لە هەرێمی کوردستان، ئورووپا، ئەمریکا و نێوخۆی وڵاتیش داوە کە پتر لە هەموو کاتێک بەرەورووی قەیرانی بەڕێوەبەری و ناڕەزایەتییەکانی هەردەم پەرەئەستێن لە نێوخۆی وڵات بۆتەوە. لەبەر ئەوەش کە توانای چارەسەری قەیرانە جۆراوجۆرە سیاسی، ئابووری و کۆمەڵایەتییەکان و، وەڵامدانەوە بە ویست و داخوازە ڕەواکانی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان و ئێرانیان نییە و، لە ڕاپەڕینی جەماوەری ترسیان ڕێ نیشتووە، مانەوەی خۆیان و کۆنترۆڵی بارودۆخەکە لە سەرکوتی زیاتر و تیرۆر و تۆقاندندا دەبینن؛ سیاسەتێک کە بە

درێژایی تەمەنی کۆماری ئیسلامی درێژەی بووە.

حیزبی دێموکراتی کوردستان لە پێوەندی لەگەڵ تێرۆری کاک مووسا باباخانی لە شاری هەولێر، لەکاتێکدا هەوڵی بەرپرسانەی دامودەزگا پێوەندیدارەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان لە هاتنە سەر خەت و بەدواچوون بۆ ئەم ڕووداوە بەرز دەنرخێنی، چاوەڕوانیشە کە وێڕای ئاشکراکردنی دەستەکانی پشتی پەردەی ئەم تێرۆرە، تاوانبارانی ئەم کردەوە تێرۆریستییە بدۆزنەوە و بیاندەنە دەستی عەداڵەت. ئەمەش چاوەڕوانییەکی بەرحەق و ڕەوایە کە بەرپرسایەتیی پاراستنی گیان و ئەمنییەتی تێکۆشەرانی سیاسیی کوردی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەرەوڕووی حکوومەتی هەرێمی کوردستان دەکرێ. هاوکات پێویستە هەموو حیزب و لایەنە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە سەرنجدان بە شەپۆلی نوێی کردەوە تێرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامی بەرنامە بۆ پووچەڵکردنەوەی پیلانەکانی ڕێژیم دابنێن.

حیزبی دێموکراتی کوردستان بەبۆنەی تێرۆری شەهید مووسا باباخانی سەرەخۆشی لە بنەماڵە و کەسوکاری، هاوسەنگەرانی و هەموو خەڵکی کوردستان بە تایبەت ناوچەی کرماشان و خوارووی کوردستان دەکا. ڕوحی شەهید مووسا باباخانی، تازەترین قوربانیی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامیی ئێران شاد و ڕێگای خەبات و تێکۆشانی هەتا گەیشتن بە ئازادی و وەدیهاتنی ئامانجەکانی بەردوام دەبێ.

حیزبی دێموکراتی کوردستان

کۆمیتەی ناوەندی

١٧ی گەلاوێژی ١٤٠٠

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١

کورتە ژیاننامەیەکی شەهید مووسا باباخانی

شەهید مووسا باباخانی کوڕی مێهدیخان و دایە فیروزە ساڵی١٣٦٠ی هەتاوی لە گوندی کوڵانی ناوچەی ئاژوانی سەر بە شاری کرماشان لەدایک بوو. خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و دواناوەندیی لە کرماشان تەواو کرد و ساڵی ١٣٧٨ لە تەمەنی ١٨ ساڵیدا هاتە ڕیزەکانی حیزبی دێموکراتەوە.

دوای تەواوبوونی دەورەی سەرەتایی پێشمەرگە لە هێزی پارێزگاری سازمان درا و و دواتر لە ئۆرگانەکانی پارێزگاری، چاپەمەنی، تەشکیلات، ئاموزش، تیشک تیڤی و کوردکاناڵدا ئەرکی پێشمەرگانەی گرتە ئەستۆ. شەهید مووسا وێڕای خەباتی پێشمەرگانە، هۆگری هونەری فۆتۆگرافی بووە و ئەو تایبەتمەندییە لە کارە مێدیاییەکانیدا بەڕوونی دیار بوو. شەهید مووسا باباخانی ماوەی ٥ ساڵ لە هێزی پارێزگاری، ٣ ساڵ لە چاپەمەنی، ٢ ساڵ لە کۆمیسیۆنی تەشکیلات، ساڵێک لە کۆمیسیۆنی پەروەردە، ٦ ساڵ لە تیشک تی ڤی و بۆ ماوەی ٦ ساڵیش لە کوردکاناڵ ئەرکی پێشمەرگانەی ڕاپەڕاندووە و لەگەڵ هەر ئەرکێکی جیاوازی حیزبی هاوکات هاوکاریی کۆمیسیۆنی تەشکیلاتی کردووە.

شەهید مووسا لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا چەند جار لە بەر لێهاتوویی و باش بەڕێوەبردنی ئەرکەکانیدا تەشویق کراوە و ڕێزنامەی دراوەتێ.

شەهید مووسا ساڵی ١٣٨٣بەشداریی لە دەورەی سەرەتایی سیاسی و ساڵی ١٣٨٩ دەورەی نێوەنجی سیاسی و دواتر

سەرچاوە
Serchawe

دەورەیکادری دەرەجە ٣ی بە سەرکەوتوویی تەواو کردووە و لە چەند دەورەی نیزامی و هەروەها ڕاگەیاندندا بەشداریی کردووە.

هاوڕێ شەهید مووسا باباخانی، لە کۆنگرەی ١٥ی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران بووەتە ئەندامی ڕێبەری و لە یەکەمین پلینۆمی دوای کۆنگرەی ١٦ی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە ڕاوێژکاری کۆمیتەی ناوەندی و لە کۆنگرەی ١٧ی حیزبی دێموکراتی کوردستاندا بە ئەندامی ئەسڵیی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان هەڵبژێردرا.

شەهید مووسا لە ماوەی ژیانی پێشمەرگانەیدا لە چەندین مەئموورییەت و جەولەی پێشمەرگانە بۆ نێوخۆی وڵات ئامادە بووە و لەکاتی مووشەکبارانی ١٧ی خەرمانانی ساڵی ١٣٩٧ بە سەختی بریندار بوو کە تا شەهید بوونیشی ئاسەواری بە سەر جەستەیەوە دیار بوو.

شەهید مووسا لە ماوەی کاری لە بەشی ڕاگەیاندندا ئامادەکار و پێشکەشکاری چەندین بەرنامە بوو و دوایین بەرنامەشی "بانتر لە هەواڵ" و بەرنامەیەکی دۆکیۆمێنتاری ناتەواو لەسەر ٢٥ی گەلاوێژ، ساڵڕۆژی دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بوو. ئەو لە پێناو بڵاوکردنەوەی بیروباوەڕ و سیاسەتەکانی حیزبی دێموکرات و، کۆکردنەوەی خەڵک و ڕێکخستنیان لە دەوری ئامانجەکانی حیزب بەتایبەت لە ناوچەی کرماشان، ماندوویینەناسانە کاری دەکرد و هەر ئەو چالاکییە بەرچاو و هەڵسووڕانە دیار و شوێندانەرەی مووسا باباخانی بوو کە ئەوی بۆ دەزگای ئەمنیەتی و تێرۆریستیی کۆماری ئیسلامیی ئێران کردبووە ئامانج و دواجار توانییان لە پیلانێکدا، خۆی لێ نیزیک بکەنەوە و زەفەری پێ ببەن.

بەداخەوە هاوڕێی تێکۆشەر مووسا باباخانی، شەوی پێنجشەممە ١٤ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی لە هۆتێل "گوڵی سلێمانی" لە شاری هەولێر لەلایەن چەند تێرۆریستێکی نێردراوی ڕێژیمی جینایەتکاری کۆماری ئیسلامی تێرۆر کرا و بۆ هەمیشە ماڵاوایی لە هاوڕێ و هاوسەنگەرانی کرد.

یاد و ڕێبازی هەمیشە زیندوو.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٩ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

بەڕێوەچوونی ڕێوڕەسمی ناشتنی تەرمی پیرۆزی شەهید مووسا باباخانی

لە گۆڕستانی شەهیدانی حیزبی دێموکرات

ڕێوڕەسمی ناشتنی تەرمی پیرۆزی شەهید مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە بەدەستی ڕەشی تێرۆریستانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە شاری هەولێر تێرۆرکرا لە گۆڕستانی شەهیدانی دێموکرات بەڕێوەچوو.

بەرەبەیانیی ڕۆژی سێشەممە ١٩ی گەلاوێژی ١٣٤٠٠ی هەتاوی، ڕێوڕەسمی ناشتنی تەرمی پیرۆزی شەهید مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە شەوی پێنجشەممە ١٤ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی لە شاری هەولێر و بە پیلانێکی لە پێشدا دارێژراو بە دەستی چەپەڵی شەمشەمەکوێرەکانی تاریکی لە شاری هەولێر تێرۆر کرا، بە ئامادەبوونی ئەندامانی ڕێبەریی حیزبی دێموکرات و لایەنە سیاسییەکانی کوردستان و هەروەها کادرو پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکرات و دڵسۆزان و دۆستانی حیزب لە گۆڕستانی شەهیدانی حیزبی دێموکرات بە خاکی پیرۆزی کوردستان سپێردرا، بەڕێوەچوو.

ڕێوڕەسمەکە بە پێشەکییەک کە پێکهاتبوو لە سروودی ئەی ڕەقیب و ئەی شەهیدان و چەند ساتێک بێدەنگیی بۆڕێزگرتن لە گیانی پاکی سەرجەم شەهیدانی کورد و کوردستان و بە تایبەت شەهیدی تازەی گەلەکەمان شەهید مووسا باباخانی

دەستپێکرد.

پاشان کاک خالید عەزیزی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، دوای کڕنۆش بۆ وێنەی شەهید مووسا چەند وتەیەکی بۆ ئامادەبوان پێشکەش کرد.

لە بەشێک لە قسەکانی کاک خالید عەزیزیدا وێڕای شیکردنەوە و بەرز نرخاندنی ڕۆڵی شەهید مووسا باباخانی لە پەرەپێدان بە بیری کوردایەتی و نەتەوایەتیی لە کرماشان و کارە دیار و بەرچاوەکانی ئەو شەهیدە لە ماوەی تێکۆشان و خەباتی حیزبییدا وتی: شەهید مووساباباخانی ئەو کەسە بوو کە لە ڕیزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستاندا توانی بەو ئاستە لە پەروەردە و تێگەیشتنی سیاسیی و پێشمەرگانە بگا کە شوێندانەرێکی بە توانا و چالاک لە کرماشاندا بێ و هەر ئەمەش بوو بە هۆی ئەوەیکە دوژمن پیلانی خۆی لە ڕێگای چەند بەکرێگیراوێکەوە جێبەجێ بکا و تاوانی قیزەونی تێرۆر جارێکی دیکە لە نێوچاوانی کۆماری ئیسلامییەوە خۆی بنوێنێ.

بەڵام کۆماری ئیسلامیی بیری لەوە نەکردۆتەوە کە کرماشان نەک هەر بە چۆکدا نایە بەڵکوو ڕێبوارانی ڕێگا و ڕێبازی دێموکرات و هاوڕێیان و هاوسەگەرانی کاک مووسا لە کرماشان و تەواوی کوردستان بەردەوام زیاد دەکا و لە یاد و تۆڵەی مووسایەک هەزاران مووسا دەڕوێ.

سکرتێری گشتیی حیزب لە بەشێکی دیکەی قسەکانیدا ئاماژەی بە پیلانی دووبەرەکی نانەوە لە نێوان کورد و ئازەریدا لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە کرد و ڕایگەیاند کە شاری نەغەدە و هەموو ئەو شارانەی کە نەتەوەکانی جیاجیای تێدا دەژین، بە هەوڵ و تێکۆشانی حیزب و لایەنە سیاسییەکان و چالاکانی مەدەنی و دڵسۆزانی نەتەوەکان و هەروەها خەڵکی ژیر و زانا و وریا ، ناکەونە داوی پیلانەکانی کۆماری ئیسلامییەوە و هەموو نەتەوە و مەزهەب و ئایین و ئایینزاکانی ئێران پێکەوە دەتوانن بە یەکگرتوویی و برایەتی بە گژ کۆماری ئیسلامییدا بچنەوە.

ڕێوڕەسمەکە بە خوێندنەوەی ژیاننامەی شەهید مووسا و دانانی تاجەگوڵینە و ڕێز بۆ شەهید مووسا باباخانی لە لایەن هەموو لایەنە سیاسیی و کەسایەتییەکانی دۆستی حیزبەوە لە سەر گۆڕی شەهیدی سورخەڵاتی گەل و نیشتمان و ناشتنی تەرمی پیرۆزی کاک مووسا لە باوەشی خاکی پاکی کورستاندا کۆتایی هات.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٥ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

وتەکانی کاک خالید عەزیزی لە ڕێوڕەسمی بەخاکسپاردنی شەهید مووسا باباخانی

میوانانی بەڕێز!
نوێنەرایەتیی حیزب و لایەنە سیاسییەکان!
خوشک و برایانی ئازیز!
کادر و ئەندامان و پێشمەرگەکانی دێموکرات و دێموکراتەکان!

پڕ بەدڵ بەخێرهاتنتان دەکەم بۆ ڕێوڕەسمی ڕێزلێنان لە مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، ڕوخساری پارێزگای کرماشان و تێکۆشەرێکی هەمووی ئەو کوردانەی بە هەموو هۆز و هەموو بۆچوون و ئایینێکەوە لە پارێزگای کرماشان بە دڵ و بە خەمخۆرییەوە بەشێوێن ئەو ڕووداوەدا ڕۆیشتوون.

لە ماوەی چەند ڕۆژی ڕابردوودا، بەتایبەت لە پارێزگای کرماشان پەیامێکی زۆرمان لە لایەن تێکۆشەران و، چالاکانی بواری مەدەنی و هۆزەکان و ئایینەکان بە یارسان و شیعە و سوونەوە پێ گەیشتووە. ئەوەش ئەوە دەردەخا کە کار و چالاکییەکانی مووسا باباخانی، لە پارێزگای کرماشان مانادار بووە. هەربۆیەش کۆماری ئیسلامی، مووسا باباخانیی کرد بە ئامانج و، لە ڕێگەی بەئامانجگرتنی مووسا باباخانییەوە، ویستی کرماشان بکا بە ئامانج. بەڵام کرماشان، شوێنی چالاکی و تێکۆشان، شوێنی پێکهاتن و هەماهەنگی و هاوڕەنگی هەموو ئایینەکان و هۆزەکان، وا بەئاسانی بەچۆکدا نایە. جێگای خۆیەتی لێرەوە پڕ بەدڵ و زۆر تایبەتی، سەرەخۆشی لە خەڵکی کرماشان و هەروەها لە بنەماڵەی شەهید مووسا باباخانی

سەرچاوە
Serchawe

بکەم.

کاتێک لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا پێشەوا قازی محەممەد لە سێدارە درا، ڕێژیمی پێشوو پێیوابوو جووڵانەوەی کورد لەوێ کۆتایی پێدێ. کاتێک شۆڕش لە ئێران دەست پێ دەکا، حیزب دێموکرات و لایەنەکانی دیکەی چالاکی دەست پێ دەکەنەوە و، دوکتور قاسملوو، دوکتور شەرەفکەندی و دەیان کادری جووڵانەوەی کورد لە ئێران شەهید دەکرێن، دیسان کۆماری ئیسلامی پێیوابوو ئەو جووڵانەوەیە بەچۆکدا دێ. کاتێک کە دەیان کادری دیکە تێرۆر دەکرێ دیسان هەر لەو بیر و خەیاڵەدا بوون. بە تێرۆرکردنی کاک مووسا باباخانی ئەوان پێیانوابوو ئەو جموجۆڵ و چالاکییە بەچۆکدا دێنن. دەمەوێ لێرە ئەو پەیامە بە دەسەڵاتداران بدەم، کە تێرۆرکردن و لەنێوبردنی ڕێبەران و تێکۆشەرانی جووڵانەوەی کوردی ئێران، هەرگیز ئەو جووڵانەوەیە بەچۆکدا نایەنێ. بە تێرۆرکردنی هەر ڕێبەرێک و، ئەوەی کە ئەو ڕێبەرە بە جەستە لەنێوماندا نامێنێ، بەڵام بە بیر و هزری کوردایەتی لە سەرتاسەری کوردستانی ئێران بە هەزاران ڕێبواری بۆ دروست دەبێ.

ئەگەر کاتی خۆی بیر و هەستی کوردایەتی لە کرماشان بە هاودەردی و هەماهەنگیی برایم‌خانی نادری لەگەڵ کۆماری کوردستان دەستی پێ کرد، لە دوای ئینقلابیش خەڵکێکی زۆر پێوست بوو بە ڕیزەکانی پێشمەرگەی کوردستان و، بەشێکیش لەوانە بە ڕێبەریی حیزبی دێموکرات گەیشتن. بەشێک لەوانە کە تێکۆشەرانی پارێزگای کرماشان بوون لەم سەنگەرەدا شەهید بوون و، ناودارانی ئەو پارێزگایەن. ئێستاش بە شەهیدبوونی کاک مووسا باباخانی دڵنیام ڕێبواری ئەو زیاتر دەبن، دڵنیام لە داهاتوودا تێکۆشەرانی کوردایەتی لە کرماشان، خۆیان لە ڕیزەکانی ڕێبەریی حیزبەکاندا دەبیننەوە.

هاوڕێیانی خۆشەویست!

کۆماری ئیسلامی لە کاتێکدا، جینایەتێکی ئاوا دیسان دووپاتە دەکاتەوە، کە بە دوای دەستبەکاربوونی سەرۆککۆمارە تازەکەیان لەگەڵ کۆمەڵێک قەیرانی سیاسی، ئابووری، کۆمەڵایەتی، نێودەوڵەتی و ناوچەیی ڕووبەڕووە. ئەوان لە درێژەی سیاسەتی یەکێک لە پیلانەکانیان ئەوەیە ناوچە نائەمن بکەن، چالاکی و بەرنامەی تێرۆری خۆیان زیاتر بکەن و لە هەمووان گرینگتر لەنێو خەڵکی ئێراندا تێ بکۆشن نیفاق و دوو دەستەیی ساز بکەن. هەر لە ڕۆژانی ڕابردوودا، لە شاری نەغدە لەو شوێنانەی کوردەکان و ئازرییەکان پێکەوە دەژین و، کاتی خۆی لە سەردەمی ئینقلابدا دوو میللەتی کورد و ئازەری لەگەڵ یەک و بە هەماهەنگی لەگەڵ یەکتر، دژی حکوومەتی پێشوو دروشمی هەماهەنگی و هاوکارییان هەبوو، پشتی یەکتریان دەگرت و شانبەشانی یەک لە تەزاهورات و خۆپیشاندانەدا بوون، کۆماری ئیسلامی هەر کە دەستی بە کار کرد، یەکەمین کار کە کردی ئەوە بوو: لەو ناوچە هەستیارە، تۆوی نیفاق و دووبەرەکی لەنێوان ئەو دوو میللەتەدا بڵاو

بکاتەوە. بەمجۆرە شەڕی نەغدەی وەڕێ خست.

لە ڕۆژانی ڕابردوودا ئەو حکوومەتە کە دیسان لەگەڵ قەیرانێکی زۆر بەرەورووبە، هەوڵی داوە لەو ناوچەیە ئاژاوە بنێتەوە. بەڵام بەخۆشییەوە، بە هەست بە بەرپرسیارێتی تێکۆشەرانی کورد و ئازەری لە ناوچەکە و بەوەی کە ئەوان لەسەر خەت بوون و لە بواری جۆراوجۆردا هەماهەنگی و هاوکاریی یەکتریان کردووە، ئەو پیلانەی کۆماری ئیسلامییان مایەپووچ کردۆتەوە. بۆیە لێرەوە بە پەیامێک بۆ هەموو ئەوانە، دەستی هاوکاری و هەماهەنگیی ئەو دوو میللەتە لەو ناوچەیە دەگوشین و، هیوادارین لەمەوبەدواش پێکەوە لەسەر خەت بن و، نەیەڵن پیلانەکانی کۆماری ئیسلامی لەدژی یەکگرتوویی و یەکڕیزیی ئەوان سەر بگرێ. بۆ جارێکی دیکەش ئێمە بەوە خۆشحاڵین ئەو عەقڵییەتە، لەنێوان تێکۆشەران و ئەو کەسانەی کە لە بواری کاروباری مەدەنیدا، بە هەست بە بەرپرسایەتی کار دەکەن، ڕۆژ بە ڕۆژ لە نێوخۆی ئێران، لە مەیدانی وەحدەت و یەکیەتیی گەلان لە حاڵی پەرەئەستاندن دایە. ئەوە یەکێک لەو شتانەیە کە کۆماری ئیسلامی لێی نیگەرانە، هەر بە کێشەی خوزستان کە دەستی پێ کرد و لە ئێران دەنگی دایەوە، خەڵک هاتنە سەر خەت و، ڕێک بە دوای ئەوەدا دەگەڕان کە وێڕای دروستکردنی نائەمنی لە ناوچەکە لە نێوخۆی ئێرانیشدا تێ بکۆشن بەوەی کە یەکڕیزیی گەلان تێک بدەن. ئێمە دڵنیاین و حیزبی دێموکرات و لایەنەکانی دیکە لە ناوەندی هاوکاری هەموو لایەکمان وەک هەمیشە لەسەر خەتین و لە هەماهەنگی و هاوکاریدا دەبین. لەگەڵ لایەنە کوردستانییەکان، لەگەڵ چالاکانی بواری مەدەنی لە نێوخۆی ئێران، لەگەڵ چالاکیی سیاسی لە دەرەوەی وڵات لەگەڵ دژبەرانی کۆماری ئیسلامی لە نێوخۆی وڵات، بۆ ئەوەی کە پێیان بڵێین و پێیان ڕابگەیەنین کۆماری ئیسلامی دوژمنی ئێمەیە، بەڵام ئێوە بەردەنگی ئێمەن.

پێیان ڕادەگەیەنین و پێیان دەڵێین، جووڵانەوەی کورد و کوردستان کە هەر ئەو ڕۆژانە مووسا باباخانیی پێشکەشی ڕێگای کوردایەتی و دێموکراسی لە ئێران کرد، بۆ داهاتووی ئێران دەرفەتە. پێیان دەڵێین مەسەلەی کورد و جووڵانەوەی کورد دەتوانێ دەرفەتێکی باش بێ و نادیدەگرتنی مەسەلەی کورد لە ئێران، پشتگوێخستنی ئەو هەموو توانا و وزە و پوتانسییەلەی مەسەلەی کورد لە ئێران، نادیدەگرتنی مەسەلەی حیزبەکانی ڕۆژهەلاتی کوردستان، بەتایبەت حیزبی دێموکرات و دێموکراتەکان، هەڵەیەکی گەورەیە. کاریگەریی خراپی دەبێ لەسەر دروستکردنەوەی داهاتووی ئێران بەشێوەیەک کە وڵامدەر بێ. با هەموو لایەکمان، بە چاوی دەرفەت چاو لە جووڵانەوەی کورد و مەسەلەی کورد بکەین. ئێمە پێداگری دەکەین کە جووڵانەوەی کورد لە ئێران هەڕەشە نییە، نە بۆ دێموکراسی، نە بۆ وەحدەت نە بۆ دروستکردنەوەی ئێرانی داهاتوو. ئەوە نیزامی کۆماری ئیسلامییە هەڕەشەیە، هەڕەشەیە و مەترسییە بۆ سەر هەمووی ئەو فاکتۆرانە، بۆ هەمووی ئەو ویست و داخوازییانە کە کۆمەڵانی خەڵکی کورد بە دوایدا دەڕۆن.

لە کۆتاییدا جارێکی دیکە لەگەڵ خەڵکی کوردستان بەگشتی و لەگەڵ خەڵکی کرماشان، بنەماڵەی بێستوونەکەی کاک مووسا باباخانی، پەیمان نوێ دەکەینەوە کە ڕێبوارانی ڕێگای کاک مووسا، لە کرماشان و لەنێو حیزبی دێموکرات و لایەنەکانی دیکەدا زۆرن. ئەو جووڵانەوەیە هەرگیز بەچۆکدا نایە، خەبات و تێکۆشانی ئێمەی نەتەوەی کورد بەردەوام دەچێتە پێشێ و بۆ جارێکی دیکە ئەرک و، وەزیفەی خەباتکاران و تێکۆشەرانی بواری مەدەنی و جەماوەری لە هەمووی کوردستانی ئێران و لە کرماشان قورستر دەبێ، کە بە شانازییەوە، بە هەست بەو بەرپرسیارەتییەوە، بە بیرکردنەوە لە یەکریزییەوە ئەو خەبات و تێکۆشانە لە دژی کۆماری ئیسلامی و لە پێناو جێخستنی مافەکانی نەتەوایەتیی خۆمان بەردەوام بەرنە پێشێ.

بۆ هەموو لایەکتان داوای ساغ و سڵامەتی دەکەم، ڕوحی کاک مووسا باباخانی هەر شاد بێ، ڕێبواری ڕێگای هەر زیاد بێ و ئێوەش زۆر زۆر بەخێر بێن بۆ ئەو ڕێوڕەسمە.

سەرکەوێ کوردستان.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٠ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

بەشێک لە: پەیامی هاوخەمیی حیزب و لایەنە سیاسییەکان لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان

بۆ مەحکوومکردنی تێرۆری مووسا باباخانی

پەیامی ناوەندیی سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لەبارەی تێرۆری مووسا باباخانی

بۆ بەڕێوەبەرایەتیی بەڕێزی هاوڕێیانی دیکەی دێموکرات!

بە سڵاو و حورمەت!

هەواڵی شەهید و تیرۆرکرانی هاورێ مووسا باباخانی ئەندامی ڕێبەرایەتیتان بە قووڵی خەمباری کردین. وێڕای مەحکوومکردنی تیرۆریزمی کۆماری ئیسلامیی ئێران ئەو پەڕی داخ و پەژارەی خۆمان بۆ لە دەستدانی ئەو تێکۆشەرە ماندوویینەناسەی دێموکرات دەردەبڕین و خۆمان نەتەنیا بە بەشداری خەمتان، بەڵکوو خۆمان بە خەم هەڵگرتوو دەزانین. بەم بۆنەوە سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی بنەماڵەی بەڕێزی، ئێوەی تێکۆشەر، هاوسەنگەران و دۆستانی کاک مووسا دەکەین و ئاواتی سەبر و سێبووری بۆ هەموو لایەک دەخوازین.

بەڕێزی دووبارە

حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران

ناوەندی سیاسی

ڕێکەوتی ١٨ گەلاوێژی ١٤٠٠ هەتاوی

پەیامی سەرەخۆشی ئەنترناسیونالی سۆسیالیست بەبۆنەی تیرۆری مووسا باباخانی

خالید عەزیزی

سکرتێری گشتی حیزبی دێموکراتی کوردستان

بەڕێز سکرتێری گشتی، هەڤاڵی هێژا،

ئێمە بە بیستنی هەواڵی تێرۆری ڤیزەونی کاک موسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی ئێوە، لە حەوتووی

ڕابردوو لە هەولێر، گەلێک دڵگران بووین و بەتوندی ئیدانەی دەکەین.

من دڵنیام کە دڵسۆزیی ئەو بۆ گەلەکەی و بەشداریی ئەو لە کاری حیزبی دێموکراتی کوردستان دا بۆ ماوەیەکی دوور و درێژ لە یادی هەڤاڵانی دا دەمێنێتەوە و ڕێزی لێ دەگیرێت و، میراتی ناوبراو هەرمان دەبێ و دەبێتە سەرچاوەی ئیلهام بۆ خەڵکی دیکە.

بە ناوی خۆمەوە و لە لایەن بنەماڵەی سیاسیی جیهانیی ئینتەرناسیۆنال سۆسیالیست، سەرەخۆشی ڕاستگۆیانە پێشکەش بە بنەماڵەکەی، هەڤاڵانی و حیزبی دێموکراتی کوردستان دەکەم.

لەگەڵ ڕێزی برایانە،

لوئیس ئەیالا
سکرتێری گشتی

١٠ی ئاگوست، ٢٠٢١

پەیامی عەبدوڵڵا موهتەدی، سکرتێری گشتیی کۆمەڵەی شۆڕشگێری زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران

تێرۆری ناجوامێرانەی مووسا باباخانی مەحکووم دەکەین.

مەکینـەی تیـرۆری ڕێژیمـی کۆمـاری ئیسـلامیی ئێـران جارێکـی دیکـە لـە هەرێمـی کوردسـتان کەوتـە کـار و تێکۆشـەرێکی کرماشـان، کادری سەرکردایەتیی حیزبی دێمۆکراتی کوردستانی کردە ئامانج و شەهیدی کرد.

ڕێژیمێک کە هیچ ڕەواییەکی لای کۆمەڵانی خەڵک نەماوە و هەموو وڵاتـی نوقمـی گەندەڵـی و هـەژاری کـردووە و هـەر ڕۆژە لەلایەکـەوە شـەپۆلی نارەزایـی سـەر هـەڵدەدا و لـە هەمـوو دنیـا ریسـوا بـووە، بـەو حاڵـەش دەست لـە تیـرۆر و خراپکاری لە دەرەوەی سنوورەکانی خۆشی هەڵناگـرێ و تەنیـا بـە کۆتایـی هاتنـی کۆمـاری سـێدارەیە کـە کـورد و گەلانـی دیکـەی ئێـران و هەمـوو ناوچەکـە دەتوانـن ئاواتـی ئاسـایش و مـاف و بەختـەوەری بهێننـە دی.

پـڕ بـەدڵ سەرەخۆشـی لـە بنەماڵـە و دۆسـتان و هاوسـەنگەرانی کـاک مووسـا باباخانـی دەکـەم و خـۆم بـە شـەریکی خەمیـان دەزانـم.

سەرچاوە: ماڵپەڕی ئاسۆی ڕۆژهەڵات – ڕێکەوتی: ٧ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

ڕاگەیەندراوی ناوەندی هاوکاری بە بۆنەی تیرۆری هاوڕێ موسی باباخانی

بە داخ و کەسـەرێکی زۆرەوە ئـاگـادار کـراین دوانیـوەڕۆی ڕۆژی پێنجشـەممە ١٤ی گەلاوێـژی ١٤٠٠ی هەتـاوی بەرامبەر بە ٥ی ئاگۆستی ٢٠٢١ی زایینی، کاک موسی باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە پێی پیلانێکی لە

پێشدا داڕێژراو لە هۆتێل "گوڵی سلێمانی" لە شاری هەولێر لە لایەن تێرۆریستەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران شەهید کراوە و بە یەک دونیا هیواوە ماڵاوایی لە گەلی کورد و هاوڕێیانی کرد.

کاک موسی باباخانی خەڵکی دەڤەری کرماشان لە دایکبووی ساڵی ١٣٦٠ی هەتاوی لە دایک بووە و ساڵی ١٣٧٨ پێوەندیی بە ڕێکخستنی حیزبەوە بۆ خزمەت بە حیزب و گەلەکەی و خەبات بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانی گەلی کورد کردووە و پێشمەرگە و کادرێکی چالاک و بە بیروباوەڕ بووە و ئەرکی حیزبیی بەڕێوە بردووە و بە ئەو کار و تێکۆشانە بەردەوامەی لە کۆنگرەی ١٧یەمی حیزبەکەیدا بە ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب هەڵدەبژێردرێ.

ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران وێڕای مەحکوومکردنی ئەم تاوانە تێرۆریستییە، داوا لە لایەنە سیاسی، ئەمنییەتی و یاساییەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان دەکا لە پێوەندی بە ئەم کردەوە تێرۆریستییەی کۆماری ئیسلامیی ئێران بەدواداچوون بکەن و بێ هەڵوێست نەبن و ڕێڕەوی یاسایی بگرنە بەر.

هەروەها هاودەردی و سەرەخۆشیی خۆمان بە ئەم بۆنەوە لە هاوڕێیانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و بنەماڵەی نیشتمانپەروەری کاک موسی باباخانی دەکەین.

لە کۆتاییدا جارێکی دیکە ئەم تاوانە تێرۆریستییە مەحکووم دەکەین و نەفرەت لە تێرۆر و داڵدەدەرانی تێرۆریزم دەکەین و داوا لە کۆڕ و کۆمەڵە سیاسی و مرۆڤدۆستەکان و ڕێکخراوەکانی داکۆکیکار لە مافی مرۆڤ دەکەین ئەم تاوانە تێرۆریستییەی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران شەرمەزار بکەن.

سڵاو لە گیانی پاکی کاک موسی باباخانی

ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران

١٧ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی

٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١ی زایینی

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

ڕاگەیاندنی کومیتەی ناوەندی کۆمەڵە، ڕێکخراوی کوردستانی حیزبی کومونیستی ئیران بەبۆنەی تیرۆری کاک مووسا باباخانی ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان

ڕۆژی شەممە، ١٦ی مانگی گەلاوێژ تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی لە کردەوەیەکی جینایەتکارانەدا مووسا باباخانی، ئەندامی کومیتەی ناوەندیی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر پێتەختی هەرێمی کوردستان تیرۆر کرد. ئەوە یەکەم جار نییە کە ئەو ڕێژیمە لە دەرەوەی سنورەکانی ئێران دەست دەداتە جینایەت. لە ماوەی چەند دەیەی ڕابردوودا بە سەدان هەڵسوڕاوی سیاسی هەر لەو هەرێمی کوردستانە، کەوتونەتە بەر شالاوی هێرشی تیرۆریستیی ڕێژیمی ئێران.

ئەوە لە حالێکدایە کە ڕێژیمی ئیران لە حکوومەتی هەرێمی کوردستان کۆنسولخانە و پێوەندیی دیپلوماتیکی ڕەسمیی هەیە و هەموو ساڵێک میلیاردها دولار قازانج لە مەعامەلەی بازرگانی لە ڕێگەی سنوورەکانی ئەو هەرێمە کۆ دەکاتەوە و لە بارودۆخێکدا کە لەژێر گەمارۆی ئابوری دایە، ئەو هەرێمە بۆتە سەرچاوەیەکی داهات بۆی. بەو حاڵەشەوە هیچ دەرفەتێک بۆ شێواندنی ئەمنیەتی هەرێمی کوردستان لەدەست نادا و ڕێگە بە خۆی دەدا لە پێتەختی هەرێمی کوردستان، لە شاری هەولێر، پەنابەران و نەیارانی سیاسی خۆی تێرۆر بکا.

بۆ کورتکردنەوەی دەستی کۆماری ئیسلامی، لەسەر هەڵسووڕاوانی سیاسی لە دەرەوەی وڵات ئیقدامێکی هاوئاهەنگ و جیدی بۆ بایکۆتکردنی ئەو ڕێژیمە لە ئاستی جیهانیدا پێویستە. تەجروبە نیشانی داوە کە کۆماری ئیسلامی بە هیچ پرۆتۆکۆل و ڕێککەوتنێکی سیاسی پێبەند نییە و دەستی تێرۆری تەنیا لە ژێر فشارێکی سیاسی و کۆمەڵایەتی بەهێزدا کورت دەکرێتەوە.

سەرچاوە Serchawe

ئیمە تیرۆری جینایەتکارانەی کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان بەتوندی مەحکوم دەکەین و داوا دەکەین بکوژان و هاوکاران و دەست و پێوەندەکانیان بدۆزرێنەوە و بە سزای شیاوی خۆیان بگەن. هەر بەم بۆنەوە سەرەخۆشی دەکەین لە بنەماڵە و کەسوکاری کاک مووسا و هەموو حیزبی دیموکراتی کوردستان و خۆمان بە شەریکی خەمیان دەزانین.

کومیتەی ناوەندیی کۆمەڵە

ڕێکخراوی کوردستانی حیزبی کومونیستی ئێران

١٧ی گەلاوێژی ١٤٠٠

٨ی ئووتی٢٠٢١

پەیامی هاوخەمیی مەلا حەسەن شیوەسەڵی بۆ تیرۆری کاک مووسا باباخانی

کەسایەتیی ناسراو و تێکۆشەری کورد و حیزبی دێموکرات لە پەیامێکی دەنگیدا هاوخەمیی خۆی بۆحیزبی دێموکرات، هاوسەنگەران و بنەماڵەی شەهیدی نوێی دەستی تاوان و تیرۆری کۆماری ئیسلامی، کاک مووساباباخانی دەربڕی. کەسایەتیی خۆشناو و تێکۆشەری گەلەکەمان، مەلاحەسەنی شیوەسەڵی لە پەیامێکی دەنگیدا وێڕای دەربڕینی بێزاریی خۆی لە تیرۆر و تیرۆریستان و داوای بەسزا گەیاندنی بکەرانی ئەو کردەوە ترسەنۆکانەو قێزەونە، خەم وپەژارەی خۆی بۆ لەدەستدانی تێکۆشەری ماندوونەناس و گیان لەسەردەستی دێموکرات، شەهید مووسا باباخانی کە لە شاری هەولێر و بە دەستی ڕەشی چڵکاوخۆرانی جەهل و نەزانیی دەربڕی و سەرەخۆشی لە حیزبی دێموکرات و هاوسەنگەرانی شەهید مووسا و

بنەماڵە سەربەرزەکەی کرد و جەختی لەسەر ئەوە کردەوە کە ئەگەر مووسایەک شەهید دەکرێ سەدان و هەزاران مووسا لە خاکی کوردستاندا دەڕوێتەوە.

٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١

پەیامی هاوخەمیی ڕێکخراوی دێموکراتیکی یارسان

ڕێکخراوی دێموکراتیکی یارسان لە پەیامێکدا بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان هاوخەمیی ئەو ڕێکخراوەیەی لەهەمبەر تێرۆری کاک"مووسا باباخانی" ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکرات دەربڕیوە.

لە بەشێک لە پەیامی هاوخەمیی ڕێکخراوی دێموکراتیکی یارساندا هاتووە کە، هاوڕێیان و ئەندامانی سەرکردایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، هەواڵی تێرۆری ناجوامێرانەی کاک" مووسا باباخانی" ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکرات، بەدەستی تاریک پەرەستان و تێرۆریستانی ڕێژیمی ئێرانمان پێگەیشت و لە ناخی دڵەوە سەرەخۆشی لە ئەندامان و هاوسەنگەرانی کاک مووسا و بنەماڵەی بەڕێزیان دەکەین.

بەڕێزان هەروەک هەموومان ئاگادارین ڕێژیمی ئێران لە ماوەی ٤٣ساڵ دەسەڵاتدارییەکەیدا، بەردەوام هەوڵی تێرۆری جیابیران و ڕێبەرانی بزووتنەی گەلانی دیکەی داوە و حاشا هەڵنگرە کە ئەو ڕێژیمە ڕێژیمێکی تێرۆریست و دژی گەلان و جیابیرانی دیکەیە.

٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

پەیامی هاوخەمی کۆمەڵە بە بۆنەی رووداوی تیرۆرکرانی مووسا باباخانی ئەندامی رێبەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستان

بەرێزان ئەندامانی دەفتەری سیاسی و کومیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

بنەماڵەی خۆراگری باباخانی و ئەندامان و لەیەنگرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

زۆر بەداخەوە هەواڵی گیانلەدەستدانی بەرێز کاک مووسا باباخانی ئەندامی رێبەرایەتی حیزبی دێموکراتی کوردستانمان پێگەیشت کە لە پیلانگێرییەکی تێرۆریستیدا لە لایەن دەزگا ئەمنییەتییەکانی کۆماری ئیسلامییەوە کراوەتە ئامانج و گیانی ئازیزی لەدەست داوە.لە قووڵایی دڵەوە بە بیستنی ئەم هەواڵە دڵگران و خەمبار بووین.بێگوومان گیانلەدەستدانی کاک مووسا خەسارێکی گەورەیە بۆ بزووتنەوەی رزگاریخوازی گەلەکەمان و بە تایبەت بۆ ریزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان.

ئێمە لە لایەن هەموو ریزەکانی کۆمەڵەوە وێرای مەحکووم کردنی ئەو کردەوە تێرۆریستییەی کۆماری ئیسلامی، پربەدڵ سەرەخۆشی لە ریزەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و هاورێ و هاوسەنگەرانی کاک مووسا باباخانی و بنەماڵە و کەسوکاری دەکەین و خۆمان بە شەریکی خەمیان دەزانین.

بژی یادی ئازیزی مووسا باباخانی

بژی بزووتنەوەی رزگایخوازی کوردستان

مەرگ ونەمان بۆ کۆماری تێرۆریستی ئیسلامی ئێران.

سکرتاریەتی کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان

١٦ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی

٧ی ئاگۆستی ٢٠٢١ی زایینی

پەیامی موستەفا ئۆزچەلیک. سەرۆکی گشتیی پارتی ئازادی کوردستان بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان

بەرێز کاک خالید عەزیزی، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!(HDK)

بە خەمێکی گەورە ئێمە ئاگادار بووین کە ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان موسا باباخانی ڕۆژی پێنجشەممە ٦ - ٨ - ٢٠٢١ لە لایەنی دوو تێرۆریستی سەر بە کۆماری ئیسلامی ئێران ڕفێندراوە و دوو ڕۆژی دوایی تەرمەکەی لە ژوورێکی هۆتێلی گوڵی سلێمانی لە شاری هەولێر دۆزرایەوە. هەروەها بەگوێرەی ئەو ئاگادارییانەی کە بڵاو کراونەتەوە، گەلێک نیشانەی ئەشکەنجە لەسەر تەرمی مووسا باباخانی دیتراوە.

مووسا باباخانی تێکۆشەر و خەباتکاری دۆزی ڕەوای ئازادی کوردستان و شەهیدان ئێمەی هەموو کوردستانە. ئێمە بکوژان و تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران سەبارەت بە کوشتنی موسا باباخانی ڕیسوا دەکەین. تکایە ئێمە بە هاوبەشی خەمی خۆتان بزانن.

گیانی شەهیدەکەمان شاد و جیگای بەهشتی بەرین بێت. ئەمن لەسەر ناوی خۆم و هەموو ڕێبەری و ئەندامان و لایەنگرانمان، پرسە و سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی بنەماڵەی مووسا باباخانی و دواتر هەموو ڕێبەری و ئەندامانی حیزبی

سەرچاوە
Serchawe

دێموکراتی کوردستان و گەلی کوردستان دەکەین.

سەرۆکی گشتیی پارتی ئازادی کوردستان

موستەفا ئۆزچەلیک

پەیامی پارتی دێموکراتی پێشڕەوی کوردی سووریە بەبۆنەی تیرۆری شەهید مووسا باباخانی

ڕاگەیەندراو

لە بەرواری ٧ - ٨ - ٢٠٢١ بەڕێوەبەریی گشتی ئاسایشی هەولێر (پایتەختی هەرێمی کوردستان) رایگەیاند کە تەرمی موسا باباخانی چالاکوانی راگەیاندن و ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان(PDK) لە هۆتێلێک لە هەولێردا دەدۆزرێتەوە.

ئیمە وەک حیزبی دێموکراتی پێشڤەرۆی کوردی سووریە (PDPKS) بەتەواوی ئەو جینایەتە شەرمەزار و مەحکووم دەکەین و لە دامۆدەزگای پێوندیدار داوا دەکەین کە لێکۆلینەوەی زۆر ڕوون و دادپەروەرانە بکەن و تاوانباران ئاشکرا و ڕادەستی دادگا بکرێن تا بە سزای تاوان خۆی بگەینن.

هەروەها سەرەخۆشی گەرمی خۆمان ئاراستەی حیزبی برامان (PDK) و بنەماڵەی نەمر موسا باباخانی دەکەین.

دەفتەری سیاسی(PDPKS)

قامشلو ١٠ - ٨ - ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

کوردستان تریبوونالْ: تیرۆری بەڕێز مووسا باباخانی مەحکووم دەکەین

هاووڵاتیانی بەڕێز!

هەروەک ئاگادارن، زۆر بەداخەوە تەرمی مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ڕێککەوتی ١٦ی گەلاوێژی ١٤٠٠ لە هۆتێل "گوڵی سولێمانی" لە شاری هەولێر دۆزراوەتەوە.

ئەمە یەکەم جار و دوایین جار نییە کە تێرۆری دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی پەلاماری بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کوردستان دەدا. ڕێکخراوی کوردستان تریبوونالْ وێڕای دەربڕینی بێزاری و مەحکوومکردنی ئەو کردەوە تێرۆریستییە، پرسە و هاوخەمی خۆی بە بنەماڵەی مووسا باباخانی، ئەندامان و لایەنگرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و هەروەها کۆمەڵگای کوردەواری ڕادەگەیەنێ و داوا لە هەموو لایەک دەکات کە یارمەتیدەری "کوردستان تریبوونالْ" بن بۆ ئەوەی دۆسیەی تێرۆریزمی دەوڵەتی کۆماری ئیسلامی بەرانبەر بە کوردستان لە کۆمەڵگەی جیهانییدا بێنینە بەر باس.

هاوکات داوا لە دەزگای دادی حکوومەتی هەرێمی کوردستان دەکەین بەدواداچوونی جدی بۆ ئەو کەیسە بکا و لە هەموو تواناکانی خۆی لە پێناو لەقاودان و بە سزا گەیاندنی تاوانبارانی ئەو تێرۆرە کەڵک وەرگرێ.

ناو و یادی مووسا باباخانییەکان هەمیشە زیندوو دەمێنێ.

دەستگای کارگێری کوردستان تریبوونالْ

٩ - ٨ - ٢٠٢١

پەیامی هاوخەمیی پارتی سەربەخۆیی کوردستان لەگەڵ حیزبی دێموکراتی کوردستان

بەڕێز حیزبی دێموکراتی کوردستان!

بە بیستنی هەواڵی تێرۆری کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان پڕ بەدڵ خەمبار بووین.

تێرۆری خەباتگێرانی کوردی ڕۆژهەڵات بە پیلانی دەستوپێوەندییەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران نە جاری یەکەمە و نە دوایین جاریش دەبێ، ئەساسترین ڕێگای دەرباز بوون لەم مەترسییە سامناکە هاودەنگی و هاوخەباتیی هەمە لایەنەیە بۆ کۆتاییهێنانی یەکجاری بە دەسەڵاتی خوێناویی کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

دیارە لە دەستدانی هەر تێکۆشەرێکی کورد لە هەر شوێنێکی ئەم کوردستانە خەسارێکی مەزنە لە سەرجەم بزاوتی ڕزگاریخوازیی گەلەکەمان. لەسەر ئەم بنەمایە کاک مووسا و تێکرای شەهیدانی کوردستان ملکی هەموو کوردن.

پارتی سەربەخۆیی کوردستان وێڕای مەحکووم کردنی هەموو تێرۆرێک بە هەر بیانوو و ئەنجەتێک، پرسە و سەرەخۆشیی خۆی ئاراستەی حیزبی دێموکرات و بنەماڵەی سەربەرزی کاک مووسا دەکا و خۆی بە هاوخەمتان دەزانێ.

سەرکەوێ خەباتی ڕزگاریخوازیی یەکجاری گەلی کورد

دەفتەری سیاسیی پارتی سەربەخۆیی کوردستان

٧ - ٨ - ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

ڕاگەیاندنی ڕەوتی سۆسیالیستی کۆمەڵە بەبۆنەی تیرۆری کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان

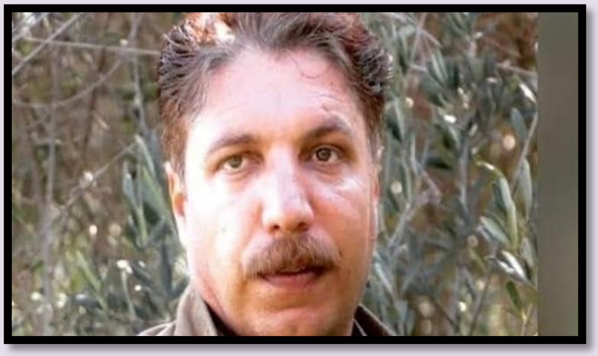

تێرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی جارێکیتر لە کردەویەکی جینایەتکارانەدا، ڕۆژی شەممە ١٦ی مانگی گەلاوێژ بە تێروری کاک مووسا باباخانی ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر پێتەختی هەرێمی کوردستان، دەستیان بە جێنایەتێکی دیکە دا.

ئەوە یەکەم جار نییە کە لە دەرەوەی سنورەکانی ئێران کۆماری تێرۆریستی ئیسلامی بە کوشتنی نەیارانی خۆی، دەست دەداتە جنایەت. لە ماوەی عومری نەکبەتی خۆیدا و بەتایبەت لە سی ساڵی ڕابردوودا بە سەدان کەسایەتی و هەڵسوڕاوی سیاسی تەنیا لە هەرێمی کوردستان بەدەستی سیخوڕکانی خۆی تێرۆر کردووە.

لەو کاتەوە کە کوماری ئیسلامی لە گەڵ حکومتی هەرێم پیوندیان هەیە و پێش ئەوەی کە حکومەتی هەرێمیش دامەزرا بێت حکومەتی کۆماری ئیسلامی دەستی لە ترۆری موخالفینی خۆی لە کوردستانی باشور نەپاراستووە.

کۆماری ئیسلامی هەوڵی داوە لە هەرێمی کوردستان تا ئەو جێگایە کە پێی دەکرێ ئاژاوە بنێتەوە. هەوڵی داوە بە هەر شێوەیەک کە پێی دەکری و بەتایبەت بە شێواندنی ئەمنیەتی هەرێم، بەر بە سەقامگیری لە هەرێم بگرێ.

تەجروبە نیشانی داوە کۆماری تێرۆریستی ئیسلامی ئێران لە هیچ کاتێکدا دەست لە تێرۆری نەیارانی خۆی چ لە دەرەوەی

وڵات و چ لە ناوخۆی ئێران هەڵنەگەرتووە. ئێستا بە هاتنە سەرکاری سەرۆک کۆماریّ وەک ڕەئیسی کە کوشتنی هەزاران کەس بە شانازییەکانی خۆی ئەزانێ ئەبێ چاوەڕوانی جینایەتی زورتری لێ بکرێ. بۆ بەرگری لە جێنایەتی زۆرتری کۆماری تێرۆریستی ئیسلامی ئێران و کورتکردنی دەستی ئەم ڕێژیمە لە تێرۆری هەڵسوڕاوانی سیاسی، لە دەرەوەی وڵات دەبێ ئەفکاری جیهانی بەو قەناعەتە بگەن کە دەست لە پشتیوانیی ئەم ڕێژیمە هەڵگرن.

ئیمە تێرۆری کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر، بهتوندی مەحکوم دەکەین و داوا دەکەین قاتڵین و هاوکارەکانی بدۆزرێتەوە و سزا بدرێن.

بەم بۆنەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵە و کەسوکاری کاک مووسا و کومیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان و هەمو ریزەکانی حیزبی دیموکرات دەکەین و خۆمان بە شەریکی خەمیان دەزانین.

ڕەوتی سوسیالیستی کۆمەڵە

١٧ی گەلاوێژی ١٤٠٠ - ٨ی ئووتی ٢٠٢١

پەیامی هاوخەمیی سکرتێری گشتیی YNDK بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان

برای بەڕێزمان کاک خالید عەزیزی، سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

بەڕێزان ئەندامانی دەفتەری سیاسی و کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

سڵاوێکی برایانەی گەرم!

بە خەم و پەژارەیەکی زۆرەوە هەواڵی تیرۆرکردنی شۆڕشگێڕی ناسراو کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانمان پێگەیشت. ئەم هەواڵە لە ناخەوە هەموو لایەکمانی دڵتەنگ و خەمبار کرد.

بە ناوی خۆمان و ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و کۆمیتەی سەرکردایەتی و ئەندامانی یەکیەتیی نەتەوەیی دێموکراتی کوردستان YNDK بەتوندی ئەم کارە تیرۆریستییە مەحکووم دەکەین و پرسە و سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی بەڕێزتان و خانەوادەی شەهید و تەواوی هەڤاڵانی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەکەین و خۆمان بە هاوبەشی خەمتان دەزانین و، ئومێد دەکەین ئەوە دواخەم و ناخۆشیتان بێت و، لە یەزدانی مەزن دەپاڕێینەوە دڵنەوایی و ئارامی بە هەموو لایەک ببەخشێ و خوالێخۆشبوویش بخاتە بەر ڕەحمەت و دلۆڤانیی خۆی.

براتان

غەفوور مەخمووری

سکرتێری گشتیی

یەکێتیی نەتەوەیی دیموکراتی کوردستان YNDK

٨ - ٨ - ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

پەیامی هاوخەمیی مەکتەبی سیاسیی یەکێتیی نەتەوەیی دیموکراتی کوردستان

بەڕێز دەفتەری سیاسی حزبی دێموکراتی کوردستان!

سڵاوی سەرخۆبوون و ئازادی!

بەداخێکی گرانەوە کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە دەستی داگیرکەر و تێرۆریستەکان لە شاری هەولێر لە ڕۆژی ٥ - ٨ - ٢٠٢١ تێرۆر کرا.

وێرای دووبارە خەمناکی و دڵتەنگیمان کە ئەمڕۆ ١٠ - ٨ - ٢٠٢١ لە ڕێورەسمی ناشتنی تەرمی پیرۆزی لەشاری کۆیە، بەناوی خۆمان و ئەندامانی مەکتەبی سیاسی و کۆمیتەی سەرکردایەتی و ئەندامانی یەکێتی نەتەوەیی دیموکراتی کوردستان YNDK جارێکی دیکە بەتوندی ئەم کارە تیرۆریستییە ئیدانە و مەحکووم دەکەین و پرسە و سەرەخۆشی خۆمان ئاڕاستەی بەڕێزتان و خانەوادەی شەهید و تەواوی هەڤاڵانی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەکەین و خۆمان بە هاوبەشی خەمتان دەزانین.

شەهید مووسا باباخانی لە تەمەن لاو بوو، هەروەها یەکێک بوو لە ئەندامە چالاکەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و ڕۆڵی بەرچاوی هەبوو. بەو هۆکارەوە ببووە چقڵی چاوی دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان. بۆیە بەوردی بۆی کەوتنە پیلان و شەهیدیان کرد. بێگومان لەدەستدانی کادرێکی وەک مووسا باباخانی بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان و بزوتنەوەی ڕزگاریخوازیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان خەسارەتێکی گەورەیە، لە هەمان کاتدا حیزبی دێموکرات بە هۆی کاریگەریی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەردەوام ئامانجی سەرەکیی دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان بووە و هەمیشە هەوڵی تیرۆرکردنی

سەرچاوە
Serchawe

کادر و ئەندامانی دراوە، بەڵام بەهۆی سووربوون و تێکۆشەری حزبی دێموکراتی کوردستان هەمیشە لە قوربانیدان و خەبات و بەرخۆدان بەردەوام بووە بۆ بەدەستهێنانی مافەکانی کورد.

بەم بۆنە خەمناکەوە داوا لە لایەنی پەیوەندار دەکەین، بە زووترین کات بکوژانی بدۆزنەوە و هەروەک چۆن لە ڕۆژانی ڕابردوودا بکوژانی فەرماندە قادر قادری سزای لەسێدارەدانیان بۆ دەرچوو، بەهەمان شێوە بکوژانی مووسا باباخانی بە سزای عادیلانە بگەن و حوکمی لە سێدارەدانیان بۆ دەربکرێ.

جارێکی دیکە پرسە و سەرخۆشی ئاڕاستەی ئێوە و خانەوادەی شەهید مووسا باباخانی دەکەین و ئومێدەوارین ئەوە دوا ناخۆشیتان بێت و هەمیشە سەرکەوتوو بن بۆ کورد و کوردستان.

لەگەڵ ڕێزدا

مەکتەبی سیاسیی یەکێتی نەتەوەیی دیموکراتی کوردستان - YNDK

پەیامی مامۆستا مەحموود لە بۆردی پێوەندییە کوردستانییەکانی یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان

بە ناوی خوای گەورە

برای گەورە وقەدرگران کاک خالیدی عەزیزی، سکرتێری گشتی حیزبی دێموکراتی کوردستان

سەرچاوە
Serchawe

سڵاوی خەبات تیکۆشان

بەبۆنەی تیرۆر و شەهیدکردنی پێشمەرگە و سەرکردەی دیار و بەوەجی دێموکرات کاک موسا باباخانی پرسە و سەرەخۆشی لە بەڕیزتان و هەموو دێموکراتەکان و لە ڕێگەی جەنابتانیشەوە پرسە و هاوخەمیی خۆم بە خانەوادە و بنەماڵەی شەهید باباخانی و تەواوی خەڵکی جوامێری قەڵخانی و پارێزگای کرماشان ڕادەگەیەنم.

خۆم بە شەریکی خەمتان دەزانم و هیوادارم ئەمە دوا تیرۆر بێت لە هەریمی کوردستان و ڕۆحی شەهیدیش شاد بێت. بێگومان باشترین پاداشت بۆ شەهیدان درێژە پیدانی ڕێگاکەیانە.

لەگەڵ ڕێز و حورمەتم بۆ گشت هاوڕییانی حیزبی دیمکراتی کوردستان.

براتان م محمود

بۆردی پەیوە ندیە کوردستانییەکان

پەیامی پارتی سەربەستیی کوردستان

بەڕێز کاک خالید عەزیزی، سکرتێری گشتیی حیزبی دیمۆکراتی کورستان!

بەڕێزان ئەندامانی سەرکردایەتی و گشت تێکۆشەرانی حدک!

سەرچاوە
Serchawe

بە بیستنی هەواڵی شەهیدکردنی کاک مووسا، ئەندامی سەرکردایەتیی حیزبەکەتان، وەک کەسایەتییەکی کۆڵنەدەر و ماندوونەناسی گەلەکەمان، لەلایەن ڕێژیمی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە، زۆر زۆر خەمبار بووین و ناخمانی هەژاند.

لەدەستدانی ئەم جۆرە خەباتگێڕانە کە تەمەنی لاوێتیان، لە پێناو خزمەت بە ڕزگاریی وڵاتە داگیرکراوەکەیان داناوە، بە تایبەت کەسانی وەک کاک مووسا کە تێکۆشەرێکی دیاری ناوچە گرینگەکانی وەک کرماشان و ئیلامی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، کە داگیرکەرانی کوردستان هەمیشە بە چاوێکی مەترسییەوە دەڕواننە سەرهەڵدانی شەپۆلی ناسیونالیزمی کوردی لەو دەڤەرانە، بێگومان خەسارێکی بەرچاو و کۆسپێکی گەورە و هاوبەشی هەموو تێکۆشەرانی ڕێگەی ڕزگاریی کورد و کوردستانە. وێڕای بەتوندی ئیدانەکردنی ئەو کردەوە تێرۆریستییەی کۆماری ئیسلامیی ئێران، کە دەکرێ بڵێین وەک یەکەمین ئەرکی دەسپێکی کاری تێروریستی کابینە نوێیەکەی ئیبراهیم ڕەئیسی ئەژمار دەکرێ.

ئەو ڕێژیمە بۆ گەلی کورد و گشت گەلانی بندەست و هەموو جیهانی سەلماندووە، کە هەرگیز ناتوانێ بەبێ ئەنجامدانی کردەوەی تێرۆریستی حوکمدارییەکی ئاسایی بکا، چون بنچینەی دەسەڵاتەکەی بە بەردی تێرۆریستی بونیاد ناوە.

بە ناوی ئەنجومەنی سەرکردایەتی و گشت هاوبیرانمان لە پارتی سەربەستیی کوردستان، پرسە و سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی سکرتێری گشتی، و تەوای ئەندامانی سەرکردایەتی، و بنەماڵە و هاوسەنگەرانی کاک موسا باباخانی، بە تایبەت گشت خەڵکی کرماشانی دڵبریندار، دەکەین.

حیزبە تێکۆشەرەکەتان لە تەمەنی زیاد لە ٧٥ساڵ تێکۆشاندا، بە ڕێژیمە داگیرکەرەکانی ئێرانی سەلماندووە، کە بەم جۆرە کردەوە تێروریستی و تۆقێنەرانەدا، بە چۆکدا نەهاتووە و هەرگیزیش بەچۆکدا نایەت. بێگومان خەباتی نەتەوەیی گەلی کورد بەگشتی تا گەیشتن بە لووتکەی سەربەخۆیی یەکجاری درێژەی دەبێ.

سەربەرزی بۆ بنەماڵەی شەهیدان، بۆ گشت تێکۆشەرانی خەباتی ڕزگارییخوازی گەلی کورد و حیزبە تێکۆشەرەکەتان

سەرشۆڕی بۆ ڕێژیمی تێرۆریستی کۆماری ئیسلامی ئێران

پارتی سەربەستیی کوردستان

عارف باوەجانی/ سەرۆکی گشتی

پەیامی هاوخەمی یەکێتیی دێموکراتی کوردستان بەبۆنەی تیرۆری مووسا باباخانی ئەندامی ڕێبەریی حیزبی دیموکرات

بەڕێزان ئەندامانی دەفتەری سیاسی و کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستان!
کادیر و پێشمەرگە و هەڤاڵ و بنەماڵەی مووسا باباخانی!

زۆر بەداخەوە هەواڵی تیرۆری کاک مووسا باباخانی، ئەندامی ڕێبەرایەتیی حیزبی دێموکراتی کوردستانمان بیست کە لە لایەن دەزگا ئەمنی و جاسووسیەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە کراوەتە ئامانج و گیانی لەدەست داوە.

وەک یەکێتیی دیموکراتی کوردستان ئەم هەوڵە تیرۆریستیەی کۆماری ئیسلامی ئێران مەحکووم دەکەین، هەروەها بۆ ئەم ڕووداوە خەمبار بووین و هاوخەمی خۆمانتان پێ ڕادەگەیەنین و سەرەخۆشی لە بنەماڵەی گەورەی حیزبی دیموکرات و هەڤاڵ و بنەماڵەی کاک مووسا باباخانی دەکەین.

بژی کورد و کوردستان
بەرز و پیرۆز بێت یادی شەهیدان

یەکێتیی دیموکراتی کوردستان

٨ - ٨ - ٢٠٢١ ی زایینی

١٧ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی

سەرچاوە
Serchawe

پەیامی بزووتنەوەی گۆڕان سەبارەت بە تیرۆری مووسا باباخانی

بەڕێزان لە حیزبی دیموکراتی کوردستان!

بەداخەوەین بۆ شەهیدبوونی مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبە تێکۆشەرەکەتان.

بەو بۆنە خەمناکەوە، سەرەخۆشی لە کۆمیتەی ناوەندی و ئۆرگانەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان و بنەماڵەی مووسا باباخانی دەکەین.

بزوتنەوەی گۆڕان

٨ - ٨ - ٢٠٢١

پەیامی پارتی یەکیتیی دیموکراتی کورد لە سوریە

زۆر بەرێز کاک خالید عزیزی سکرتێری گشتی حیزبی دێموکراتی کوردستان!
هەڤاڵان و ئەندامانی سەرکردایەتی و دەفتەری سیاسیی خەباتگێڕ
پێشمەرگە و هەڤاڵان و لایەنگرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

هەڤاڵان! هاوبەشی خەمتانین بەبۆنەی شەهیدبوونی هەڤاڵی سەرکردە مووسا باباخانی بە دەستی ڕژیمی ئیسلامی ئیرانی خوێنڕێژ.

هەڤاڵان! ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە ئاستی جیهاندا بە تیرۆرکردن ئۆپۆزیسیۆنی خۆی دەناسرێ. هەر لەو چوارچێوەدا لە دەرەوەی وڵات خوالێخۆشبوو دوکتور قاسلموو و دوکتور شەرەفکەندی تا بە سەرکردەی شەهید موسابابا‌خانی، تیرۆر کرد.

سەرکەوتن بۆ خەباتی ڕەوای حیزبی دێموکوراتی کوردستان

شەرمەزاری بۆ ڕژیمی کۆنەپەرەستی تاران

بژی کورد، بژی کوردستان

پارتی یەکێتی دێموکراتی کورد لە سووریە

١٠ - ٨ - ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

پەیامی کۆمیتەی ناوەندی سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران

بەداخەوە لە کردەوەیەکی تێرۆریستی قێزونی تری دەسەڵاتدارانی ڕێژیمی ئاخوندی، مووسا باباخانی ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر تێرۆر کرا.

ئەوە یەکەمین جار نییە کە ڕێژیمی ئاخوندی و بەکرێگیراوانی کردەوەی ڕەشەکوژی و تێرۆریستی لە بەرانبەر کادر و پێشمەرگە و تێکۆشەرانی کورستان ئێران نیشتەجێ لە هەرێمی کوردستانی عێراق ئەنجام دەدەن.

تێرۆرکردنی مووسا باباخانی لەلایەن تێرۆریستانی ڕێژیم ئێران، دروست دوای چەند ڕۆژ لە دەست بەکاربوونی ئاخوند ڕەئیسی دەرخەری ئەو ڕاستیەیە کە ڕێژیمە هیچکات دەست لە تێرۆر و تێرۆر پەروەری هەڵناگرێ. بەردەوامی سیاسەتی دوژمنکارانە و تێرۆریستی دەسەڵاتی حەق نەبیست و درندی ئێران ئەو پێویستە زیاتر دەکا کە هێز و لایەنەکانی کوردستان و ئێران یەکگرتوانە بۆ ڕووخان و لەنێو چوونی ئەو دەسەڵاتە ملهۆرە تێ بکۆشن.

ئاشکرایە ئامرازی تێرۆر و ڕەشەکوژی گرینگترین چەکی ئاخوندان دژ بە جیابیران و تێکۆشەرانی ڕێگەی ڕزگاریە و تێرۆریست پەروەری بەشێک لا پێناسە و نێوەڕۆکی ئەو دەسەڵاتە جینایەتکاریە.

سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران وێڕای مەحکوومکردنی ئەو کردەوە تێرۆریستییەی دەسەڵاتدارانی ئێران، داوا لە لایەنە پێوەندیدارەکان دەکا لێکۆڵینەوە لەو ڕووداوە بکەن و بکەرانی ئەو تێرۆرە بە سزا بگەیەنن.

سەرچاوە
Serchawe

بەبۆنەی تێرۆری شەهادەتی مووسا باباخانی پرسە و سەرەخۆشی لە کەسوکاری مووسا باباخانی و هاوڕێیانی لە حیزبی دێموکراتی کوردستان ڕادەگەیێنین.

سازمانی خەباتی کوردستانی ئێران

کۆمیتەی ناوەندی

١٧ گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی

٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١ی زایینی

پەیامی هاوخەمیی بزووتنەوەی داهاتووی کوردستانی سووریە

بزووتنەوەی داهاتووی کوردستانی سووریە تیرۆری شەهید مووسا باباخانی بەتوندی مەحکووم دەکا.

لە درێژایی سیاسەتەکانی ڕێژیمی ئێران بۆ تێرۆری دژبەرانی لە نێوخۆ و دەرەوەی وڵاتەکەی بەتایبەت کوردەکان، پێنجشەممە، ٥ی ئاگوست گرووپێک لە ئیتلاعاتی ڕێژیمی ئێران، مووسا باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حزبی دێموکرات تێرۆر دەکەن و تەرمەکەی دوو ڕۆژ دواتر لە ژوورێکی هۆتێلێکی هەولێر دەدۆزرێتەوە.

بزووتنەوەی داهاتووی کوردستانی سووریە، تیرۆری شەهید موسا باباخانی بەتوندی مەحکووم دەکا و ئەوە بە هەڕەشەیەکی جددی بۆ ئازادیخوازان و پێشێلکردنی سەروەریی دەوڵەتی عێراق دەزانێ. هەر لەمبارەوە داوا دەکەین لە کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی و ڕێکخراوەکانی پێوەندیدار بەمافی مرۆڤەوە بۆ ئەوەی کە ڕژێمی ئێران بخەنە ژێر گوشار و لێکۆڵینەوە کە

سەرچاوە
Serchawe

سیاسەتی سەرکوت و تیرۆر بوەستێنێ و بکەران و ئەو کەسانەی پشتیوانیان بدرێنە مەحکەمە بۆ ئەوەی سزای دادپەروانە بدرێن.

بزووتنەوەی داهاتووی کوردستان، هەروەها لە ناخی دڵیەوە سەرەخۆشی خۆی ئاراستەی رێبەریی و ئەندامانی حزبی دیموکراتی کوردستان و بنەماڵەی شەهید دەکا.

یادی شەهید مووسا باباخانی و هەموو شەهیدانی کوردستان پیرۆز بێ.
سەرشۆڕیی بۆ قاتڵان و جینایەتکاران

بزووتنەوەی داهاتووی کوردستانی سووریە

قامیشلۆ ٨ - ٨ - ٢٠٢١

پەیامی ڕێکخراوی خەباتی شۆڕشگێڕی کوردستان لەبارەی تیرۆری مووسا باباخانی

بە نێوی خودای بەخشندەی مێهرەبان!

بەڕێز دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

هەواڵمان بیست کە کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کومیتەی ناوەندیی حیزبەکەتان، بە پیلانی ڕژیمی تیرۆریستپەروەری

سەرچاوە
Serchawe

کۆماری بەنێوئیسلامیی ئێران و بە دەستی بەکرێگیراوانی ئەو ڕژیمە لە شاری هەولێر تیرۆر کراوە. ئێمە لەگەڵ مەحکوومکردنی ئەو کردەوە تیرۆریستییە، بەو بۆنە دڵتەزێنەوە سەرەخۆشیی گەرم لە ئێوەی بەڕێز و سەرکردایەتیی و ئەندام و دۆستانی حیزبی دێموکڕات و، هاوسەنگەر و دۆست و کەسوکاری کاک مووسا دەکەین و خۆمان بە شەریکی غەم و پەژارەی هەموو لایەک دەزانین.

بێگومان لەدەستدانی هەر خەباتگێڕێکی نێو سەنگەری شۆڕش کەلێنێک لە ڕیزی بزووتنەوەکەماندا درووست دەکا، هەر بەو پێیەش لەدەستدانی کاک مووسا باباخانی خەسارێکی گەورەیە لە حیزبی دێموکڕات و بزووتنەوەی کوردستان دەکەوێ، بەڵام مێژووی چلودوو ساڵی پڕ لە تیرۆر و ڕەشەکوژیی نیشانی داوە کە ئەو ڕژێمە جگە لە ڕووڕەشیی و ڕیسوایی لە ئاستی دەرەوە و، ڕق و بێزاریی زیاتری خەڵک و شۆڕشگێڕانی، بەتایبەتی خەباتگێڕانی کورد، دەسکەوتێکی دیکەی لەو سیاسەتە ترسەنۆکانە و دژەئینسانییە نەچنیوەتەوە.

جارێکی دیکە سەرەخۆشیی و هاوخەمیی گەرمی خۆمان بۆ ئێوەی بەڕێز و هاوڕێ و هاوسەنگەرانی کاک مووسا دووبارە دەکەینەوە.

رێکخراوی خەباتی شۆڕشگێڕی کوردستان

کومیتەی ناوەندی

٨ - ٨ - ٢٠٢١ی زایینی

١٧ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی

ئەنجومەنی سەرکردایەتیی بزوتنەوەی نوێبوونی کوردستان

بەڕێز دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان!

بەڕێز خێزان و خانەوادەی خوالێخۆشبوو مامۆستا و سەرکردە موسا باباخانی!

بە داخ و پەژارەیەکی مەزنەوە هەواڵی تیرورکردنی سیاسەتمەدار و سەرکردە و تێکۆشەر و خەباتگێڕی گەلەکەمان (موسا باباخانی)مان بیست. بەتۆندی تێرورکردنی ماموستا شەرمەزار و ڕیسوا دەکەین و هیواداریین ئەنجامدەرانی ئەم کردەوە تێروریستیە بە زووترین کات دەستگیر بکرێن و بدرێنە دادگا. هەر بەم بۆنە خەمناکەوە سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی بەرێزتان و تەواوی گەلی کوردستان دەکەین و خۆمان بەهاوبەشی خەمتان دەزانین.

لەخوای گەورە داواکارین ئەوە دواناخۆشیتان بێت و خوای گەورە سەبوری و ئارامی بخاتە نێو دڵ و دەرونتان و خوالێخۆشبووش بەبەهەشتی بەرینی خۆی شاد بکات.

مامۆستا موسا باباخانی هەموو تەمەنی خۆی لەپێناو گەلەکەی بەرێ کرد، بۆیە لەدەستدانی نەک تەنها زیانێکی گەورە بوو بۆ حیزبی دیموکراتی کوردستان و ڕۆژهەلاتی کوردستان بەڵکوو خەسارەتێکی گەورە بوو بۆ بزاڤی ڕزگاریخوازیی گەلی کوردستان.

نەمری و سەربەرزی بۆ گشت شەهیدانی کوردستان

سەرشۆڕی و شەرمەزاری بۆ تیرۆرستان و داگیرکەران و ناحەزانی کوردستان

سەرچاوە
Serchawe

ئەنجومەنی سەرکردایەتی

بزوتنەوەی نوێبوونی کوردستان

٨ - ٨ - ٢٠٢١

مەکتەبی سیاسیی حیزبی زەحمەتکێشانی کوردستان

بەڕێز کاک خالید عەزیزی!

هاوڕێیانی دەفتەری سیاسی و کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

بە نیگەرانیەکی زۆروە هەواڵی شەهیدبوونی مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبە تێکۆشەرەکەتانمان بیست کە لە کردەوەیەکی تێرۆریستی شەهید کراوە.

بەوە بۆنە خەمناکە بەناوی خۆمان و سەرجەم هاوڕێیان لە مەکتەبی سیاسی و سەرکردایەتی پرسە و سەرەخۆشی خۆمانتان ئاراستە دەکەین و سەری ڕێز و نەوازش بۆ ڕوحی ئەو هەڤاڵەتان دادەنوێنین. هەروەها بە توندی ئیدانەی ئەو کارە تێرۆریستییە دەکەین و لە لایەنە پێوەندیدارەکان داواکارین هەرچی زووە بکەرانی ئەو کردەوە تێرۆریستیە ئاشکرا بکەن، سزایی توندی بکوژ و تاوانباران بدا.

لەگەڵ ڕێزماندا

مەکتەبی سیاسی حیزبی زەحمەتکێشانی کوردستان

سەرچاوە
Serchawe

پارتی کرێکاران و ڕەنجدەرانی کوردستان

بەڕێز دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

زۆر بەداخ و پەژارەوە بۆ گیان لە دەستدانی بەڕێز مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە لە هەولێر، پێتەختی هەرێمی کوردستان لە کردەوەیەکی ترسنۆکانەدا کۆتایی بە ژیانی هێنراوە.

ئێمە وێڕای هاوخەمی و سەرەخۆشیمان بۆ بەڕێزیان و بنەماڵە تێکۆشەرەکەی زۆر بەتوندی ئەم کارە قێزەونە سەرکۆنە دەکەین و داوا لە لایەنە پێوەندیدارەکانی هەرێمی کوردستان دەکەین بە ڕاشکاوانە ڕاستیی ڕووداوەکە بۆ خەڵکی کوردستان ڕوون بکەنەوە و ڕێگای یاسایی و پێویست لە بەرامبەر بە ئەنجامدەرانی بگرنە بەر و تاوانباران بە سزای خۆیان بگەیەنن. پێمان وایە ئەم کارە ڕەشەکوژیە زیاتر لە کردەوەیەکی تێرۆریستی دەچێ و لەم کاتەدا زیاتر لە مانایەکی هەیە و پیلانێکی بۆ داڕێژراوە کە تەنیا ئامانجی لێدانی حیزبێک و کەسێکی تێکۆشەر نییە، بەڵکوو لێدانە لە شکۆی حکومەتی هەرێم و تێکدانی ئەم پێوەندییە ئاسایی و تەندروستەی کە خەریکە لەگەڵ کۆماری ئیسلامی ئێرانی دراوسێ بەرەو پێش دەچێ. بۆیە پێویستیی بە لێکۆڵینەوەیەکی ورد و هەوڵێکی هەمەلایەنە هەیە بۆ دەستگیرکردنی تاوانباری و دووبارە نەبوونەوەی ئەم کارە ئاژاوەگێڕیەی کە زیان بە پێوەندی دراوسێیەتی نێوان هەر دوو لا دەگەیێنێ.

لەگەڵ ڕێزماندا

پارتی کرێکاران و ڕەنجدەرانی کوردستان

دەفتەری سیاسی

پەیامی خوێندکارانی زانکۆی کرماشان بەبۆنەی تیرۆری کاک"مووسا باباخانی" ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکراتی کوردستان

فەرهەنگیان و خوێندکارانی زانکۆی کرماشان، بەناردنی پەیامێک هاوخەمی خۆیان بۆ تیرۆری کاک" مووسا باباخانی" ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکراتی کوردستان، بەدەستی تیرۆریستەکانی ڕێژیمی ئێران دەربڕیوە.

لەبەشێک لە پەیامەکەی خوێندکارانی زانکۆدا هاتووە کە شەهید مووسا باباخانی، بە دەرکەوتنی لە شاشەی کوردکاناڵ و پێشکەشکردنی بەرنامەکان و هەروەها پێوەندی بەهێزی کاک مووسا لەگەڵ نێوخۆی وڵات، ڕێژیمی تیرۆریستی ئێرانی زیاتر هانداوە کە پیلانێکی گڵاو بۆ تیرۆرکردنی ئەو پێشمەرگە ڕێبەرە دابرێژن و بەپیلان شەهیدی بکەن، ئێمە وەکوو خوێندکاران و فەرهەنگیانی پارێزگای کرماشان لەگەڵ خوێن وئامانجە بەرزەکانی هەموو شەهیدانی کوردستان بە تایبەتی نوێترین شەهیدی گەلەکەمان شەهید" مووسا باباخانی" پەیمان نوێ دەکەینەوە کە تا دوا هەناسە درێژەدەری ڕێگا پیرۆزەکەی بین.

هەروەها بە بۆنەی تیرۆری کاک" مووسا باباخانی" ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکراتی کوردستان، ڕێکخراوی خەباتی شۆڕشگێری کوردستان و پارتی سەربەخۆیی کوردستان، پارتی کرێکاران و ڕەنجدەرانی کوردستان، بزووتنەوەی نوێبوونی کوردستان و حیزبی زەحمەتکێشانی کوردستان، تیرۆری کاک "مووسا باباخانی" ئەندامی ڕێبەری حیزبی دێموکراتیان بەدەستی جەلادە تیرۆریستەکانی ڕێژیمی ئێران مەحکووم کرد.

پەیامی هاوخەمیی حیزبی ماف و ئازادی HAK – PAR

بەڕێز سکرتێری گشتیی حیزبی دیموکرات کوردستان!

زۆربەداخ و کەسەرەیکی زۆرەوە و مخابن، هەواڵی تیرۆری پێشمەرگەی گراننناس کاک مووسا باباخانیمان بیست کە بە دەستی تیرۆریستانی ڕێژیمی ئیران شەهید کراوە.

ئیمە زۆر خەمبار و خەمگین بوین بە بیستنی ئەم هەواڵە. نەتەوەی کورد بە شەهیدبوونی کادێریکی شارەزا و زۆر بەرێز وەک کاک مووسا ڕۆڵەیەکی بەوەجی خۆی لەدەست دا.

بمرێ ڕێژیمی زۆرداری ئێران و سەرخۆشی لە نەتەوەی کورد، لە بنەماڵەی بەڕێزی شەهید مووسا، سەرەخۆشی لە سکرتێری گشتیی حیزب و تەواوی ڕێبەری و ئەندامان و لایەنگرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەکەین.

ڕوحی شەهید مووسا شاد و لە نێو نوور و ڕووناکیدا ئارام بگرێ و جیگای بەهشتی بەرین بێ.
بژی تێکوشانی ڕزگاریخوازانەی کوردستان.

سەروک گشتیی حیزبی ماف و ئازادی HAK - PAR

لەتیف ئەپۆزدەمیر

٨ - ٨ - ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

پەیامی مەسعوود تەک، سەرۆک گشتیی حیزبی سۆسیالیستی کوردستان

بەڕێز سەروکاتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

هاوڕێیانی بەرێز!

ئیمە بە هەواڵی ڕفاندن و شەهید کردنی ئەندامی ڕێبەری ئێوە، موسا باباخانی لە لایەن تێرۆریستانی ڕێژیمی جمهوری ئیسلامی ئیرانەوە زۆر خەمبار بوین.

شەهید کردنی موسا باباخانی بەردەوامیی سیاستی حکوومەتی ئیران و تێرۆر کردنی سەرۆک و تێکۆشەرانی نێشتمانپەروەری وڵاتپارێزی کوردە.

لە ڕێگای ئێوەوە سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی بنەماڵە و هاوسەنگەرانی شەهید مووسا دەکەین و خۆمان بە هاوبەشی خەمیان دەزانین. هەروەها داوا لە بەرپرسانی ئاسایشی هەرێمی کوردستان دەکەین کە بکوژ و بەرپرسانی ئەو جینایەتە ئاشکرا بکەن. هاوکات پێ لەسەر ئەوەش دادەگرین کە کۆماری ئیسلامیی ئیران ناتوانی بە کردوەی تیروریستی پێشی خەباتی ئازادی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بگرێ.

ئیمە دڵنیاین لهوەی کە سەنگەری شەهید موسا چووڵ نامینێ.

جاریکی دیکە سەری ڕێز و نەوازشی خۆمان لە بەرانبەر شەهیدانی کوردستان نێوی دەکەین.
مەسعود تەک

سەرچاوە
Serchawe

سەرۆک گشتی حیزبی سۆسیالیستی کوردستان

٨ - ٨ - ٢٠٢١

ڕاگەیەندراوی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان

لاوانی شۆڕشگێڕ و نیشتمانپەروەری کوردستان!

ئەندامان و لایەنگرانی یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان!

هەروەک ئاگادارن ٢١ی گەلاوێژی هەموو ساڵێک کۆمەڵگای نێونەتەوەیی یادی ڕۆژی جیهانیی لاوان بەرز ڕادەگرن کە نەتەوەیەکگرتووەکان بڕیاریدا بۆ دیاریکردنی ڕۆژێک بۆ لاوان لەسەرجەم وڵاتان.

بێگومان لە وڵاتانی پێشکەوتوو ئەو ڕۆژە جێژن دەگرن و لاوان بە چالاکی جۆراوجۆر ئەو یادە بەرز ڕادەگرن. مخابن لە ئێرانی ژێر دەستی کۆماری ئیسلامیدا بە هۆی ئەوەیکە ژینگەیەکی ساخلەم و تەندروست بۆ گەشەی لاوان بوونی نییە، لاوان بە هۆی بێکاری و بێ دەرەتانی و پەیدا کردنی بژێوی ژیانیان لە یادکردنەوەی ئەو ڕۆژە بێبەشن و، بگرە زۆربەی لاوانی ئێران و کوردستان ئێستاکە شایەد نەزانن ڕۆژێک بەم ناوە دیاریکراوە!

دەسەڵاتی سەرەڕۆی کۆماری ئیسلامی کە هیچ دەرفەتێکی بۆ تێکۆشانی لاوان لە بوارە جۆراوجۆرەکاندا نەڕەخساندووە و ئامادە نییە ئاوڕ لە پرسی لاوان و خوێندەوارانی ناوخۆی ئێران بداتەوە، لەوپەڕی رووهەڵماڵاوی خۆیدا خەریکە سامانی سەر زەوی و ژێر زەوی ئێران بۆ پەروەردەکردنی گرووپە میلیشیاکان لە ئەفغانستان و عێراق و لوبنان و سووریا و یەمەن و فەلەستین تەرخان دەکات و دەرفەتی ژیانێکی ئارامیی لە لاوانی ئەو وڵاتانەش ئەستاندۆتەوە.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی کە ماددەی هۆشبەر بە سیستماتیک لەناو لاواندا بڵاو دەکاتەوە و لە بری دروست کردنی کارخانە و دروست کردنی هەلی کار بۆ لاوان، لەلایەک بۆتە هۆکاری دەرپەڕاندنی لاوانی خوێندەوار لە کوردستان کە ئەمەیان کارەساتی مرۆیی لێکەوتۆتەوە و بە دەیان لاوی کوردستان لە ڕێگای گەیشتن بە وڵاتانی ئورووپایی گیانیان لەدەستداوە، لەلایەکیش ژیانی ئەو لاوانەی کە لە زێدی خۆیان ماونەوە ڕووبەڕووی چەرمەسەری دەکاتەوە و مەجبورن بۆ بژێوی ژیان ڕووبکەنە "کۆڵبەری" کە ئەمەش کایەکردنە بە ژیانی تاکی کورد.

لاوانی شۆڕشگێڕی ڕۆژهەڵاتی کوردستان!

هەروەک دەزانن سیستمی جاشایەتی فکری یەکێک بووە لەو ئامرازانەی کە کۆماری ئیسلامی لەسەرەتای هاتنە سەرکاری خۆی بۆ کۆنترۆڵی کوردستان کەڵکی لێ وەرگرتووە و بەداخەوە بەشێک لە لاوانی کورد لە داوی بەڵێنە درۆیەکانی کۆماری ئیسلامی کەوتوون و بەرامبەر بە شۆڕشگێڕانی کورد دەستیان داوەتە چەک، یان لە ڕێگای سیخوورییەوە تێکۆشەرانی کوردیان خستۆتە داو کە نموونەی ئەم دواییانە تیرۆری هاوڕێ مووساباباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان بوو.

ئێمە وەک یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، بانگ لەسەرجەم لاوانی شۆڕشگێڕی کورد دەکەین کە بۆ بەدەستهێنانی مافی چارەنووس و پاراستنی شوناسی نەتەوەییان، پشتیوانی لە حیزبی دێموکراتی کوردستان بکەن و ببنە پارێزەری خاک و پێشمەرگەی کوردستان.

لاوانی ورەبەرزی کوردستان دەبێ هوشیارتر بن و بزانن کە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لەدوا ساتەکانی تەمەنی خۆی هەوڵدەدات بە تیرۆر و شەهید کردنی بژاردە شۆڕشگێڕەکانی کورد ئیرادەی خەبات و تێکۆشانی ئێمە کپ بکات، بەڵام بێ ئاگایە لەوەی کە لە بری هەر هاوڕێیەکی شەهیدمان، دایکان و باوکانی کوردستان بە سەدان لاو بۆ ڕیزی پێشمەرگە دەنێرن و ئیزن نادەن سەنگەری خەباتی شۆڕشگێڕانی کورد چۆڵ بێت.

سەرچاوە
Serchawe

لاوانی دڵبریندار‌ی کوردستان!

لەدۆخێکدا کە کۆماری ئیسلامی سڵ لە یاسا و ڕێسا نێودەوڵەتییەکان ناکاتاوە و بێ باکانە تیرۆری کردۆتە ناسنامەی خۆی، ئەوە مافێکی ڕەوایە کە ئێوەش بۆ جێبەجێکردنی دادپەروەری پەنا بۆ تۆڵە کردنەوە ببەن.

ئەستاندنی تۆڵەی شەهیدان کردەوەیەکی شۆڕشگێڕانەیە کە لە بۆشایی دادگەریدا، بژاردەیەکی گونجاوە کە لاوانی کورد نابێ لەبیری بکەن.

روحی شەهیدان شاد بێت
ڕۆژی جیهانی لاوان بە ئەستاندنەوەی تۆڵەی خوێنی شەهیدان پیرۆز بکەن
هەردەم سەربەرز و سەرکەوتوو بن

یەکیەتیی لاوانی دێموکراتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان
کۆمیتەی بەڕێوەبەریی گشتی

٢١ - ٥ - ١٤٠٠ی هەتاوی
١٢ - ٨ - ٢٠٢١ی زایینی

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٢ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

لە بەیاننامەیەکدا ڕێکخراوە مافە مرۆڤییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان تیرۆری "مووسا باباخانی" بە توندی مەحکووم دەکەن

چوار ڕێکخراوی چالاکی مافی مرۆڤی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە بڵاو کردنەوەی بەیاننامەیەک تیرۆری "مووسا باباخانی" ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە توندی ئیدانە دەکەن و داوای هەڵویستی جدی لە دامەزراوە جیهانییەکانی مافی مرۆڤ دەکەن و هەروەها دەخوازن دەزگای قەزایی و دامەزراوە تەناهییەکانی کوردستانی باشوور بە شێوەیەکی ڕوون و ئاشکرا بەدواداچوون بۆ کەیسی ئەو تیرۆرە بکەن.

دەقی بەیاننامەیەکە:

ڕۆژی پێنج شەممە، ١٤ی گەلاوێژی ٢٧٢١، "مووسا باباخانی"، ئەندامی ڕێبەریی حزبی دێموکڕاتی کوردستان لە هۆتێلێکی شاری "هەولێر" پایتەختی هەرێمی کوردستان تیرۆر کرا.

لێکۆڵینەوە سەرەتاییەکان دەریدەخەن کە تیرۆری ئەم چالاکە سیاسییە و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حزبی دێموکراتی کوردستان، لە لایەن ڕێکخراوە ئەمنی و هەواڵگرییەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە جێبەجێ کراوە. حکوومەتێک کە لە چەند دەیەی ڕابردوودا، تیرۆر و لەناوبردن، بەشێکی دانەبڕاو لە سیاسەتی ناوخۆیی و دەرەکییەکەی بووە.

ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤ لە کوردستان، هاوکات لەگەڵ ئیدانە کردنی تیرۆری مووسا باباخانی، داوا لە سەرجەم ڕێکخراوە نێودەوڵەتییەکانی مافی مرۆڤ و بە تایبەت ڕێپۆرتێرە بابەتییەکانی مافی مرۆڤ و یەک لەوانیش ڕێپۆرتێری تایبەتی مافی مرۆڤی ئێران دەکەن، بە سەرنجەوە گرنگییەکی تایبەت بەم بابەتە بدەن. هەروەها دامەزراوەکانی مافی مرۆڤ لە کوردستان، داوا لە دەزگا ئەمنی و دادوەرییەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان دەکەن، بە هۆی گرینگیی ئەو پرسەوە، شێلگیرانە و بە شەفافییەتەوە بەدوایدا بچن.

ئێمە وەک ژمارەیەک لە ڕێکخراوەکانی مافی مرۆڤی کوردستان، هاوکات کە پرسە و سەرەخۆشیی خۆمان ئاراستەی نەتەوەی کورد دەکەین داواش لە سەرجەم لایەنە سیاسی و مەدەنی و مافی مرۆڤییەکان لە ئێران و کوردستان دەکەین لە بەرانبەر سیاسەتە توندوتیژەکانی حکوومەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران بێدەنگ نەبن و بە گوێرەی پێویست بەرانبەر بە بەردەوام بوونی کوشتار و تیرۆری چالاکانی سیاسیی کورد، نارەزایەتیی خۆیان دەرببڕن.

حکوومەتی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە سەرەتای دامەزرانییەوە هەتا ئێستا سەدان چالاکی سیاسی، مەدەنی و مافی مرۆڤی کوردی لە هەرێمی کوردستان و وڵاتانی ئورووپایی تیرۆر کردووە و بەردەوام بە هەڕەشە کردن لە چالاکانی مەدەنی و مافی مرۆڤ و چالاکانی سیاسی، خەریکی پلانداڕشتن بۆ تیرۆر و لەناوبردنی چالاکانی کوردستانە.

تیرۆری چالاکانی سیاسی لە دەرەوەی کوردستانیش لە کاتێکدا بەرێوە دەچی کە ئەم حکوومەتە لە ناوخۆی وڵات، لە ساڵانی ڕابردوودا هەزاران چالاکی سیاسیی لە بەند کردووە و دەیان چالاکی سیاسیشی لە سێدارە داوە.

دەسەڵاتی دادوەریی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە کوردستان تەنیا بەشێک لە دامەزراوە ئەمنییەکانە و لە بنەڕەتدا هیچ سەربەخۆییەکی دادوەریی نییە بە شێوەیک کە زۆرترین لقی دادگای شۆڕشی ئێران لە شارەکانی کوردستانە.

لە کۆتاییدا جارێکی دیکە تیرۆری مووسا باباخانی بە توندی ئیدانە دەکەین و هەموو هەوڵی خۆمان بۆ بەدواداچوونی یاسایی بۆ دۆخی تراژێدیکی مافی مرۆڤ لە کوردستان بە گشتی و ئەم تیرۆرە بە تایبەتی دەخەینە گەڕ.

کۆمەڵەی مافی مرۆڤی کوردستان

ناوەندی مافی مرۆڤ بۆ ڕۆژهەڵاتی کوردستان

ڕێکخراوی مافی مرۆڤی هانا

ڕێکخراوی مافی مرۆڤی هەنگاو

٢٠ی گەلاوێژی ٢٧٢١

١١ ئاگۆستی ٢٠٢١

پەیامی چالاکانی مەدەنی و ئەدەبی و فەرهەنگیی شاری بانە

لەدەستدانی هاوڕێ و تێکۆشەری وەک کاک مووسا هەرچەندە کە خەسارێکی گەورەیە لە خەباتی زیندووی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و حیزبی دێموکرات، لە هەمان کاتیشدا پەیامێکی گەورەیە لە ترس و دڵەڕاوکێی دوژمن و نەیاری گەلەکەمان کە هەموو کات لە هێز و هزری حیزبی دێموکرات و جەماوەری ترساوە، بۆیە بە درێژایی مێژوو پیلانی تیرۆرکردن و شەهیدکردنی ئەندامانی ڕێبەری و کادر و پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکراتیان دارشتووە.

تێگەیشتوون کە باوەڕ و ڕێبازی دێموکرات جیهانبینیەکی نوێ و مۆمێکی نەکووژاوەیە لەنێو تاریکی کۆماری ئیسلامیدا.
ئەم هێز و لێهاتووییەوە بە دڵنیایەوە بە یەکگرتوویی چەند هێندە دەبێ و ڕوداوێکی دووژمنتۆقێنەر دەبێ.

باشترین پاداشت بۆ شەهید موسا و شەهیدانی ڕێگای ڕوزگاری یەکگرتوویی دوولایەنی دێموکراتە.

هیوادارم بەو حەرەکەتە وەڵامی دەستی ڕەشی تیرۆری کۆماری ئیسلامی بدەنەوە.

لە کۆتاییشدا:
هاوخەمی و سەرەخۆشی بانە و ئاربەبای سەربەرز بە هەموو خەڵکی کوردستان و کرماشانی هەمیشە کوردستان و بنەماڵە و هاوسەنگەرانی ئەو شەهیدە و کادر و پێشمەرگەکانی دێموکرات ڕادەگەیێنین.

چالاکانی مەدەنی و ئەدەبی و فەرهەنگی شاری بانە

سەرچاوە
Serchawe

١٩ - ٥ - ١٤٠٠ی هەتاوی

پەیامی تەشکیلاتی نهێنیی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە بانە

بە داخ و کەسەرێکی زۆرەوە ڕۆژی شەممە ١٦ی گەلاوێژی ٢٧٢١ی کوردی هەواڵی تیرۆرکردنی هاوڕێ و هاوسەنگەر مووسا باباخانیمان پێ گەیشت. بە بیستنی ئەم هەواڵە خەمناکە نیگەران بووین کە لە هۆتێلی گوڵی سلێمانی تەرمەکەی دۆزراوەتەوە. بێگومان لە دەستدانی ئەو کادرە لێهاتووە خەسارێکی گەورە بوو بۆ ئەمڕۆی ڕۆژهەڵات.

ئێمە وەک بەشێک لە تەشکیلاتی نهێنیی حیزبی دیموکراتی کوردستان ئەم کارە قێزەونە و نامرۆڤانەیە بەتوندی مەحکووم دەکەین و هاوکات بە بۆنەی لەدەستدانی ئەو کادرە لێهاتووەی حیزبەکەمان، سەرەخۆشی لە بنەماڵەی موسا باباخانی و حیزبی دیموکراتی کوردستان و ناوچەی کرماشان دەکەین و پڕ بە دڵ شەریکی خەمتانین.

ئەی ڕەقیب باش بزانە کورد زیندووە و بە شەهیدکردنی هاوڕێ مووسا باباخانی ئێمە پاشگەز نابینەوە لە ئامانجەکەمان و بوێرانەتر و بە باوەرتر هەنگاو هەڵ ئەهێنین، مکوڕتر لە جاران ڕووبەڕووتان ئەوێستینەوە و تا وەدیهێنانی ئامانجەکانمان ناوەستین.

کۆماری پەت و سێدارە بە درێژایی مێژوو لە ئامرازێک کەڵکی وەرگرتووە، وەک تیرۆر و ترس و دڵەڕاوکە بەرانبەر بە چالاکانی کورد کە هیچی نەهێشتوتەوە بۆ قسەکردن و لەیەک تێگەیشتن.

دەوڵەتی هەرێمی کوردستان و دەوڵەتی عێراق پێویستە بە زووترین کات لە هەمبەر ئەم کردەوە نا مرۆڤانە هەڵوێستی توندیان هەبێ و بەدواداچوون بەو کردەوە تیرۆریستییە بکەن و بە زووترین کات ئەو کەسانە شناسایی بکا و بە سزای یاسایی خۆیان بگەیەنن و بەپێی کۆنڤاسیۆنی نێودەوڵەتی پشتیوانی لە چالاکانی سیاسیی ڕۆژهەڵات لەو بەشەدا بکەن.
لەم کاتەدا پێویستە سەرجەم لایەنەکان بە یەکدەنگی و یەکریزی و باوەڕ بەخۆبوون لە نێو ماڵی کورد هەنگاو هەڵبێنن تا تەختی داگیرکەران وەرگێڕین و ئالای سەربەستی هەڵکەین.

سەرچاوە
Serchawe

ڕۆحی هاوڕێ موسا باباخانی شاد و یادی هەمیشە هەرمان.

تەشکیلاتی نهێنی حیزبی دیموکراتی کوردستان (بانە)

١٩ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی

پەیامی تەشکیلاتی نهێنیی ناوچەی ژاوەرۆ و تەنگیسەری دێموکراتپەروەر

لای هەڵۆیَ بەرزەفڕی بەرزە مژی
چۆن بژی شەرتە، نەک چەندە بژی
شەهید مووسا وەکوو هەڵو سەربەرزانە شەهید بوو.

ئێمە وەکوو ئەندامانی نهێنیی حیزب سەرەخۆشی خۆمان ئاراستەی حیزبی دێموکرات و بنەماڵەی سەربەرزی شەهید مووسا و هەموو هاوڕێ و هاوسەنگەرانی و بە گشتی خەڵکی بەشەرەفی کوردستان دەکەین.

بە تیرۆری شەهید مووسا زۆر خەمبار بووین، بەڵام با دوژمنان ئەوە بزانن کە ئێمە قەد بەچۆکدا نایەین و دڵنیایان دەکەینەوە کە هەتا گەیشتن بە ئاواتەکانمان دەس لە خەبات هەڵناگرین و ئامادەین گیانی خۆمان فیدای گەل و نیشمانەکەمان بکەین و ڕێبازی شەهید مووسا و هەموو شەهیدانی کوردستان بەر نادەین.

ئەندامانی نهێنیی حیزب دیموکرات ناوچەیَ ژاوەرۆ و تەنگیسەری دێموکراتپەروەر

پەیامی کۆمیسیۆنی تەشکیلاتی حیزبی دێموکراتی کوردستان سەبارەت بە شەپۆلێک لە هاوخەمیی ئەندامانی حیزب لە نێوخۆی وڵات بە بۆنەی تێرۆری کاک مووسا باباخانی

دوابەدوای تیرۆری هاوڕێ کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان و بەرپرسی کاروباری تەشکیلاتیی حیزب لە پارێزگای کرماشان، شەپۆلێکی بەربەرین لە پەیامی پرسە وهاوخەمی ئەندامان و لایەنگرانی حیزب لە سەتاسەری ڕۆژهەڵاتی کوردستانەوە بە کۆمیسیۆنی تەشکیلات گەیشتووە.

ئەندامان و لایەنگرانی حیزب لە سەرجەم شار و ناوچەکانی کوردستان وێڕای هاوخەمی لە گەڵ ڕێبەری و کادر و پێشمەرگەکانی حیزب، ئەم کردەوە تێرۆریستییەی ڕێژیم کۆماری ئیسلامی ئێران مەحکوم و شەرمەزار دەکەن و بە بۆنەی تێرۆری کاک مووسا باباخانییەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵەی شەهید و سەرجەم هاوسەنگەرانی دەکەن.

لە بەشێکی زۆربەی ئەو پەیامانەدا ئاماژە بە دۆخی قەیراناویی کۆماری ئیسلامی ئێران کراوە کە لە وەها هەلومەرجێکدا ئەم ڕێژیمە دەیهەوێ بە تیرۆری ڕێبەران و کادر و پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکرات و چالاکانی سیاسی، دەنگی بزووتنەوەی حەقخوازانەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان کپ بکا. ئەو ڕێژیمە بە تایبەتی کە لە پەرسەندنی بیر و هەستی کوردایەتی لە ناوچەکانی خوارووی کوردستان دەترسێ، پێی وایە کە بە تیرۆر و شەهید کردنی کەسانی دیار و چالاکی وەک شەهید مووسا باباخانی لە پارێزگای کرماشان دەتوانێ پێش بەو ڕەوتە بەهێزەی نیشتمانپەروەری لەو ناوچەیە بگرێ. غافڵ لەوەی کە بیروباوەڕێک کە هەڵقولاوی خودی ئەو کۆمەڵگەیە بێ، بە هیچ شێوەیەک و بە تایبەت بە تیرۆر بنەبڕ ناکرێ و تا دێ پەرە دەستێنێ و بە هیزتر دەبێ.

لە پەیامەکاندا وێڕای ئاماژەدان بە کاریگەریی گوتار و هەڵوێستەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە پەرەسەندنی ئاستی شعووری نەتەوەیی لە ناوچەکانی خوارووی کوردستان (کرماشان و ئیلام) و هەروەها ڕۆڵی کاک مووسا باباخانی لە بەرەوپێشبردنی کاری حیزبی و نیشتمانی لەو شوێن و دەڤەرەی کە بەرپرسایەتیی خرابووە سەر شان، هاتووە کە؛ یەکێک لەو تێکۆشەرانەی کە لە گەیاندنی پەیامی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە ناوچەکانی خوارووی کوردستان و بە تایبەت پارێزگای کرماشان تێکۆشانی بێوچانی هەبوو و جێ دەست و تێکۆشانی دیار بووە، کاک مووسا باباخانی بوو. هەر بۆیە ڕێژیم ئەوی کردە ئامانج و لە کردەوەیەکی ترسنۆکانەی تیرۆریستیدا شەهیدی کرد.

تێکۆشەرانی حیزب لە نێوخۆی وڵات لە پەیامەکانیاندا وێڕای نوێکردنەوەی پەیمانی وەفاداری بە ڕێبازی حیزبی دێموکراتی کوردستان، بەڵێنیان دووپات کردۆتەوە کە تا دوا هەناسە درێژەدەری ئەو ڕێگا و ڕێبازە بن کە شەهید مووسا و هەموو شەهیدانی کوردستان گیانی پاکی خۆیان بۆ تەرخان کرد.

کۆمیسیۆنی تەشکیلاتی حیزبی دێموکراتی کوردستان وێڕای سپاس بۆ دەربڕینی هاوخەمی و سەرەخۆشیی سەرجەم تێکۆشەرانی دێموکرات لە ناوخۆی وڵات، داوایان لێدەکا هەروا بە ورەی قایمی پێشمەرگانەوە لە تێکۆشانی پیرۆزی خۆیان بەردەوام بن. هەروەها سەرجەم ئەو هاوڕێ و هاوسەنگەرانەی کە لە ڕێگای شەهید مووسا باباخانییەوە پێوەندییان بە حیزبەوە هەبووە، ئاگادار دەکەینەوە کە بە مەبەستی درێژەدان بە ئەرکی حیزبی و نیشتمانی خۆیان، لە ڕێگای گونجاوی خۆیەوەی پێوەندی بە کۆمیسیۆنی تەشکیلاتەوە بگرن.

بەو هیوایە هەرچی زووتر بە سەرکەوتنی یەکجارییمان ڕۆحی شەهیدانمان شاد بکەین و ئاواتەکانیان – کە ڕزگاری گەلەکەمان لە ژێر دەستی داگیرکەرانە – وەدەی بێنین.

حیزبی دێموکراتی کوردستان

کۆمیسیۆنی تەشکیلات

٢٠ی گەلاوێژی ١٤٠٠

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١١ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

پەیامی سپاس و پێزانین لەهەمبەر شەپۆلی هاوخەمییەکان بە دوای تیرۆری شەهید مووسا باباخانیدا

کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان!

حیزب و لایەنە سیاسی و کەسایەتییەکان!

هەروەک ئاگادارن، شەوی ١٤ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی، ڕێژیمی تیرۆریستی و دژەئینسانیی کۆماری ئیسلامی، لە کردەوەیەکی تێرۆریستیی دیکەدا ڕۆڵەی بەورە و شۆڕشگێڕی نەتەوەکەمان کاک مووسا باباخانی، ئەندامی کومیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستانی لە شاری هەولێر تیرۆر کرد و بەمجۆرە پەڵەیەکی ڕەشی دیکە چووە سەر کارنامەی پڕ لە جینایەت و تاوانی کۆماری ئیسلامی.

هاوڕێ مووسا باباخانی، ئەندامێکی بەوەجی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان بوو کە زیاتر لە ٢٢ ساڵ لە ٤٠ ساڵ تەمەنی خۆی، لە ڕیزەکانی حیزبی دێموکراتدا تێکۆشا و لەو ماوەیەدا بەرپرسایەتیی گرینگ و جۆراوجۆری گرتە ئەستۆ و بە سەرکەوتوویی ڕایپەڕاندن. هەربۆیەش شەهیدبوونی مووسا باباخانی خەسارێکی گەورە بۆ حیزبی دێموکراتە و لەدەستچوونی خەم و پەژارەیەکی قووڵی خستە نێو دڵی هاوڕێ و هاوسەنگەرانی و کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانیشەوە.
تیرۆری شەهید مووسا باباخانی لە ماوەی چەند ڕۆژی ڕابردوودا جارێکی دیکە بووە هۆی وەرێکەوتنی هاوخەمیی خەڵک، لایەنە سیاسی و کەسایەتییەکان لەگەڵ حیزبی دێموکرات و هاوکات شەپۆلێکی نوێ لە مەحکوومکردنی تاوانە تیرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامی لە ئاستی هێز و لایەنە کوردستانی و ئێرانییەکاندا بەدواوە بوو. هەروەها حیزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی کوردستان بە ناردنی دەستەی نوێنەرایەتی بۆ ڕێوڕەسمی بە خاکسپاردنی تەرمی شەهید مووسا باباخانی لە نیزیکەوەش بەداخبوون و هاوخەمیی خۆیان پێڕاگەیاندین. زۆر هێز و لایەنی سیاسی و کەسایەتیی کورد و

ئێرانییش بە بڵاوکردنەوەی بەیاننامە و ناردنی پەیامی سەرەخۆشی، هاوکات لەگەڵ دەربڕینی هاوخەمیی خۆیان، بە توندی کردەوە تیرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە دژی حیزبی دێموکراتی کوردستانیان مەحکووم کرد و لە پەیامەکانیشیاندا داوایان لە حکوومەتی هەرێمی کوردستان و کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی کردووە کە سنوور و بەربەست لە بەردەم چالاکیی داموودەزگا تیرۆریستییەکانی ئەو ڕێژیمە لە هەرێمی کوردستان، عێراق و ناوچە دابنێن.

لەگەڵ ئەو شەپۆلە بەرینە لە هاوخەمییەکان، ئەندامان و لایەنگران و دڵسۆزانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لە نێوخۆی وڵاتیش جگە لە پێوەندیگرتن بە کۆمیسیۆنی تەشکیلات بە مەبەستی سەرەخۆشی و نیشاندانی هاوخەمی، پەیمانی درێژەپێدان بە خەبات و تێکۆشان هەتا وەدیهێنانی ئامانجەکانی شەهید مووسا وەک نوێترین شەهیدی ڕێگەی ئازادی و ڕزگاریی نەتەوەیی دووپات کردەوە.

دەفتەری سیاسیی حیزبی دیموکراتی کوردستان، پیزانین و سپاسی گەرمی خۆی لەهەمبەر ئەو هاوخەمییەی خەڵک و هێز و لایەنە کوردستانی و ئێرانییەکان ڕادەگەیەنێ و دڵنیایان دەکاتەوە کە دڵسۆزی و پشتیوانیی ئەوان و هەڵوێستی ئینسانی و نەتەوەیی و نیشتمانییان لە ئاست ئەم حیزبە و لەدژی تیرۆر و تاوانەکانی ڕێژیمی تیرۆریستی ئێران، دەکا بە هەوێنی خەبات و تێکۆشانی شێلگیرانەتر بۆ کۆتاییهێنان بە دەسەڵاتی ڕەشی کۆماری ئیسلامیی ئێران. هاوکات لەگەڵ شەهید مووسا باباخانی پەیمان نوێ دەکەینەوە کە درێژەدەری ڕێگە و ڕێبازی بین و هەتا وەدیهێنانی ئامانجەکانی کە ڕزگاریی نەتەوەییە و ئامانجی هەموو گەلی کوردن، کۆڵ نەدەین.

سڵاو لە گیانی پاکی شەهید مووسا باباخانی!
ڕیسوایی و نەمان بۆ ڕێژیمی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامی!

حیزبی دیموکراتی کوردستان

دەفتەری سیاسی

٢١ی گەلاوێژی ١٤٠٠

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٢ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

بەشێک وتار، بابەت و هۆنراوەی و نووسران

ڕووحی شەهید مووسا بابەخانی شاد و سەرکەوتن بۆ ئامانجە ڕەواکانی.

عەبدوڵڵا حەسەنزادە

ئەمڕۆ شەممە ١٦ی گەلاوێژی ساڵی ١٤٠٠ی هەتاوی ڕێکەوتی ٧ی ئووتی ٢٠٢١ی زایینی حیزبی دێموکڕاتی کوردستان بە دەرکردنی ڕاگەیاندنێکی کورت ئاشکرای کرد کە ئەندامی لاو و بەووەجی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب کاک مووسا بابەخانی ڕۆژی پێنجشەممەی ڕابردوو لەلایەن دوو تێرۆریستی سەر بەکۆماری ئیسلامییەوە ڕفێندراوە و دوای دوو ڕۆژ بێسەروشوێنبوون تەرمی بێگیانی لە هۆتێلێکی شاری هەولێر دۆزراوەتەوە کە شوێنەواری ئەشکەنجەیەکی زۆر بە لەشیەوە دیار بووە.

هەروەک لە ڕاگەیەندراوی سکرتاریای حیزبی دێموکڕاتدا هاتوە مووسای جوانەمەرگ لاوێکی چل ساڵە بوو کە ٢٢ ساڵ لە گرانقیمەتترین ساتەکانی ژیانی لە پێناوی خەبات بۆ مافە ڕەواکانی خەڵکی خۆرهەڵاتی کوردستان و لە نێو ڕیزەکانی حیزبی دێموکڕاتدا بەخت کردبوو. ڕادەی ئاگایی و وشیاریی مووسا بە هیچجۆر دەگەڵ ژمارەی ساڵەکانی تەمەنی بەراورد نەدەکرا. چونکە هەر لە یەکەم ڕۆژەکانی ژیانی پێشمەرگایەتییەوە بە ئۆگرییەکی کەم وێنەوە خەریکی خۆپێگەیاندن و

بردنەسەری زانیاریی سیاسی و مێژوویی و کۆمەڵایەتیی خۆی بوو و بەحەق یەکێک لە ئاگاترین ڕێبەرانی لاوی نێو ڕیزەکانی حیزبی دێموکڕات بوو کە ئومێدی پاشەڕۆژێکی پڕشنگداری لێدەکرا.

بۆیە لەدەستدانی کادرێکی وەک مووسای بابەخانی بۆ حیزبە خۆشەویستەکەی بە خەسارێکی گرنگ دادەنرێ و بەڕاستی کەلێنێکی بەجێ هێشتوە کە پڕکردنەوەی دژوارە. لەکاتێکدا پرسەدڵ بۆ لەدەستچوونی ئەو هاوڕێ خۆشەویست و لێوەشاوەیەم بە پەرۆشم، لە ناخی دڵەوە سەرەخۆشی لە بنەماڵە کۆستکەوتووەکەی، لە ڕێبەرایەتی و هەموو تێکۆشەرانی حیزبی دێموکڕات و بەتایبەتی هاوڕێ و هاوکارە نیزیکەکانی و لە هەموو خەڵکی کوردستان دەکەم و دەگەڵ شەرمەزارکردنی ئەو کردەوە تێرۆریستییە ئاواتەخوازم دەزگا پێوەندیدارەکانی حکوومەتی هەرێمی کوردستان بە زوویی تاوانبارەکان کە وادیارە ناسینیان زۆریش دژوار نیە، بدۆزنەوە و بیاندەنە دەستی عەداڵەت. ڕووحی تازەترین قوربانیی تێرۆریزمی کۆماری ئیسلامی، شەهید مووسا بابەخانی شاد و سەرکەوتن بۆ ئامانجە ڕەواکانی.

تێرۆری کاک مووسا دەگەڵ هەموو تاڵییەکەیدا بەئاشکرا هەڵگری پەیامێکی گرنگ و ڕاشکاوانە بۆ تێکۆشەرانی دێموکڕات و هەموو هێزە سیاسییەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ڕۆژهەڵاتە. ئەویش ئەوەیە کە شەپۆلێکی تازە لە تاوانەکانی کۆماری ئیسلامی بە دژی ئازادیخوازانی کورد بەڕێوەیە و ئەم تێرۆرە ئەڵقەی یەکەمی زنجیرەیەکە کە ئەگەر هەموولا تاکتاک و بە کۆمەڵ بەرنامە بۆ پووچەڵکردنەوەی ئەو نەخشە دژی ئینسانییە دانەنێن دەتوانێ سیناریۆیەکەی ساڵانی ٦٠ و ٧٠ی هەتاویمان لێ نوێ بێتەوە.

١٦ - ٥ - ١٤٠٠ = ٧ - ٨ — ٢٠٢١

سەرچاوە Serchawe

مستەفا مەولوودی: بە هەڕەشە و تیرۆر نە چاوترسێن دەکرێین و نە مەیدان بۆ کۆماری ئیسلامی چۆڵ دەکەین

دیمانە: عەلی بداغی

تیرۆری شەهید مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لەنێو جەرگەی شاری هەولێر پرسیارێکی گرینگی ورووژاند کە بۆچی جارێکی دیکەش حیزبی دێموکراتی کوردستان لەلایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە کرا بە ئامانج؟ کۆماری ئیسلامی چۆن و بۆچی توانیویەتی لە هەرێمی کوردستان لە لێدان و حەزفی فیزیکیی دژبەرانی سیاسیی خۆیدا سەرکەوتوو بێ؟ لە بنەڕەتڕا ئایا عێراق بە هەرێمی کوردستانیشەوە بۆ ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی ئەمنە؟ حیزبە کوردییەکان چۆن دەتوانن بەرەورووی مەترسییە تیرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامی ببنەوە.

کوردستان: وەڵامی ئەمانە و چەند پرسیارێکی دی لە وتوویژ لەگەڵ کاک مستەفا مەولوودی، جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان وەردەگرێ.

عەلی بداغی: تیرۆری شەهید مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و پەلامارەکانی دیکەی سەر حیزبی دێموکرات لە پێنج - شەش ساڵی ڕابردوودا پرسیاری جۆراوجۆری لەسەر حیزبی دێموکرات دروست کردووە. ئێوە وەک حیزبی دێموکرات لە چەند ساڵی ڕابردوودا زۆر کراونەتە ئامانج. بۆ؟

مستەفا مەولوودی: ڕاستییەکەی ئەوەیە کە حیزبی دێموکراتی کوردستان دەمێکە و زۆر لەمێژە کراوەتە ئامانج. خۆ ئەگەر لە قۆناغی خەبات لە سەردەمی ڕێژیمی پاشایەتیی پەهلەوییش تێپەڕین و تەنیا باسی دەورانی کۆماری ئیسلامی لە ٤٣ ساڵی ڕابردوودا بکەین، دەبینین هەر لە یەکەم ڕۆژی دوای سەرکەوتنی شۆڕش و بە دەسەڵات گەیشتنی ڕێژیمی ئیسلامی، ئەو ڕێژیمە دەستی بە سەرکوتکردنی بزووتنەوەی مافخوازانەی گەلی کورد کرد. تێرۆرەکانیش بە تێرۆری شەهید سەرگورد عەباسی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی و بەرپرسی شورای نیزامیی حیزب لە ساڵی ١٣٥٩ دەستی پێکرد و دەزگای تێرۆری ڕێژیم هەتا ئێستاش لە پیلان و کردەوەکانی بەردەوامە. هەر بەپێی ئامار زیاتر لە چوارسەد تێکۆشەری کورد کە پشکی زۆری بەر حیزبی دێموکرات دەکەوێ، لە ئەندام و پێشمەرگەیەکی سادەوە بگرە تا ڕێبەرانی ئەو حیزبە وەک دوکتۆر قاسملوو و دوکتۆر شەرەفکەندی لەنێو لیستی ئەو تێرۆرانە دان کە کۆماری ئیسلامی لە نێوخۆ و دەرەوەی وڵات کردوونی.

ئەوەش کە بۆچی ئەو تێرۆرانە زیاتر لە حیزبی دێموکرات دەکرێن هۆیەکەی ڕوونە، لەبەر ئەوەیە کە ئەو حیزبە زۆرترین کاریگەریی لەسەر بزووتنەوەی هەقخوازانەی گەلی کورد هەیە؛ بۆیەشە ڕێژیم بەرنامە و پیلانی بۆ دادەنێ و لێی دەدا. نەخش و ڕۆڵی حیزبی دێموکرات لەسەر بردنەسەرێ وشیاری سیاسیی خەڵکی کوردستان و ئاشناکردنیان بە مافەکانیان نەک هەر لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، تەنانەت لە ئاستی ئێرانیشدا دیار و بەرچاوە و ئەوەش ترس و دڵەڕاوکێی زۆری بۆ ڕێژیم درووست کردووە. هەر دوای ڕووداوی مووشەکبارانی قەڵای دێموکرات، سپای پاسداران لە فیلمێکی دیکۆمێنتاریدا کە بڵاوی کردەوە، زۆر بەڕوونی و ئاشکرا ڕایگەیاند کە بۆیە کۆبوونەوەی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دیموکراتی کوردستانیان کردووەتە ئامانج، چونکە ئەو حیزبە ئەمنییەتی ڕێژیمی وەمەترسی خستووە. کەواتە کاریگەریی ئەو حیزبە و سیاسەت و جۆری تێکۆشانی کە بەدرەنگی زۆری هەیە ڕێژیمی لەوە نیگەران کردووە، بۆیە هەموو سنووره دەوڵەتی و نێودەوڵەتی و تەنانەت ئەخلاقی دەبەزێنێ و کردەوەی تێرۆریستیی لەو چەشنە دەکا و ئەمە لە پێنج - شەش ساڵی ڕابردوودا زۆرتر و بەرچاوتر بووە.

عەلی بداغی: ئەدی کەمتەرخەمیی حیزب و کادر و پێشمەرگەکان چی؟

مستەفا مەولوودی: ئەمن لەوە تێدەگەم کە ڕەنگبێ ئەمە پرسیاری زۆر کەس بێ کە بەپەرۆشەوە دەڵێن ڕێبەریی حیزبی دێموکرات و کادر و پێشمەرگەکانی ئەم حیزبە کەمتەرخەمن، بۆیە تا ڕادەیەک بەئاسانی دەکرێنە ئامانج. بەڵام بابەتێک هەیە کە خەڵکی کوردستان پێویستە بیزانن کە ئەگەر پیلانێکی تێرۆریستیی ڕێژیم دژ بە حیزبی دێموکرات سەرکەوتوو بووە، دەیان پیلانی لەو جۆرەش پووچەڵ کراونەتەوە. ئەوە حەقیقەتێکە کە هۆکاری سەرەکیی تێرۆری کادر و ڕێبەرانی حیزبی دێموکرات بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە کە ئەو حیزبە و گوتاری ڕۆژهەڵاتتەوەریی ئەو حیزبە کاریگەریی زۆر و دیاری لەسەر

جووڵانەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەیە. ئەم حیزبە حیزبی خۆشەویستی خەڵکی کوردستان و نەیاری سەرەکیی کۆماری ئیسلامییە و هەڵگری دروشم و ویست و ئاواتەکانی خەڵکی کوردستانی ئێرانە، بۆیە هەمیشە دەکرێتە ئامانج.

عەلی بداغی: حەوتووی ڕابردوو عەلی شەمخانی، دەبیری شورای بەرزی ئەمنیەتی ڕێژیم لە دیدار لەگەڵ وەزیری دەرەوەی عێراقدا وێڕای هەڕەشە لە حیزبە کوردییەکان، داوای دەرکردنی ئەو حیزبانەی لە دەوڵەتی عێراق کرد. ئێوە ئەو هەڕەشانە و ئەو داوایە چۆن وەردەگرن؟

مستەفا مەولوودی: جارێ پێش هەموو شتێک دەبێ بڵێم کە لە دوای ڕووخانی حکوومەتی پێشووی عێراق و گۆڕینی ڕێژیمی سیاسی لەو وڵاتە، دەستی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بۆ دەستێوەردان لەم وڵاتە زۆر ئاوەڵا بووە. ڕێژیم هەوڵی داوە لە گۆڕانکارییەکانی ئەم وڵاتە ئەوپەڕی کەڵک بۆ بردنە پێشی سیاسەت و پیلانەکانی خۆی لە بوارەکانی جۆراوجۆر بە تایبەت لە پرسی ئەمنیەتیدا وەرگرێ. ئەوەش لە کاتێکدا کە بەهۆی دۆخی پێوەندییەکانی نێوان ڕێژیمی پێشووی عێراق و ئێران سەرکردایەتی و هێزەکانی بەشی هەرە زۆری ئۆپۆزیسیۆنی کۆماری ئیسلامی بە کوردەکانیشەوە لەو وڵاتە جێگیر بوون. ئەوە لە دیوی ئێرانیش بۆ ئۆپۆزیسیۆنی عێراق هەر وا بوو. ئێستاش کە بەشێک لەو ئۆپۆزیسیۆنەی پێشووی عێراق کە هێندێکیان پێوەندییەکی زۆر نیزیکیان لەگەڵ کۆماری ئیسلامی هەبوو بوونەتە دەسەڵات لەم وڵاتەدا، سروشتییە ڕێژیمی ئێران دەستئاوەڵایی زیاتری لە عێراقی ئێستادا بۆ ڕەخسابێ. هەرکاتێکیش لە بۆشایی دەسەڵاتدا یان لە هێندێک هەلومەرجی تایبەتدا بە هەلی زانیبێ، لەم وڵاتەدا زەبری لە نەیارەکانی خۆی وەشاندووە. بۆ نموونە هەموو بە چارەنووسی موجاهیدینی خەڵقی ئێران دەزانین کە ناچار بە چۆلکردنی عێراق کران. بۆیە ڕێژیم ئەگەر بۆی بکرێ، سروشتییە کە بیەوێ لە هەرێمی کوردستانیش ئەو چارەنووسە بەسەر حیزبە کوردییەکانی کوردستانی ئێرانیشدا بسەپێنێ.

ئەوە هەڕەشە و هەروەها ئەو داوایەش کە شەمخانی لە وەزیری دەرەوەی عێراقی کردووە تازە نییە و زۆر جاری دیکەش ئەو بابەتە هەم لەگەڵ کاربەدەستانی پلەبەرزی عێراق و تەنانەت لە هەرێمی کوردستانیش هاتۆتە بەرباس و ئەو داوایە لەوانیش کراوە. بەڵام ئەوجارە بەڕەسمی و بەئاشکرا هێناویانەتە بەرباس و پێویستە خوێندنەوەی تازەی بۆ بکرێ و ئێمەش لە بیری ڕێکاری گونجاو دابین بۆ بەرپەرچدانەوەی ئەو پیلانە. ئێمە لە حیزبی دێموکرات بە لەبەرچاوگرتنی پێوەندی مەعنەوی نێوان نەتەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان، هەست بە بەرپرسایەتیی نەتەوەیی هێزە سیاسییەکان لە هەرێمی کوردستان و ڕەچاوکردنی هەلومەرجی سیاسیی هەرێمیش لەلایەن هێزەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستانەوە ئەگەری حاڵەتی لەو چەشنە بە دوور دەزانم. بەڵام بەو حاڵەش حیزبە سیاسییەکانی کوردستانی ئێران لە هەرێمی کوردستان پێویستە بە هەماهەنگی و هەڵوێستی شیاو لە بیری پووچەڵکردنەوەی پیلانی لەو چەشنە بن. ئەوەش

کە شەمخانی دەڵێ ئەگەر عێراق کەمتەرخەمی بکا ئەوان خۆیان دەستپێشخەری دەکەن، ئەوان تا ئێستا ئەوەی لە دەستیان هاتووە کردوویانە و لە هیچ دەستیان نەپاراستووە. بۆیە ئەو جۆرە هەڕەشانەی کۆماری ئیسلامی هێزەکانی ڕۆژهەڵات چاوترسێن ناکەن و خەباتی سیاسی و تێکۆشانی مەیدانی بزووتنەوەی کورد لە ئێران هەروا درێژەی دەبێ.

عەلی بداغی: خەڵکانێکیش هەن کە بێگومان دڵسۆزی پرسی کوردن و لایان وایە کە ڕەوشی ئەمنییەتی لە هەرێمی کوردستان بۆ تێکۆشەرانی کوردی ڕۆژهەڵات لەبار نییە؟ ئێوەش ئاوا بیر دەکەنەوە؟

مستەفا مەولوودی: دەبێ بڵێم کە کۆماری ئیسلامی قەت هیچ ڕێزێکی بۆ پرەنسیپ و سنووورە نێودەوڵەتییەکان نەبووە و بەئاسانی ڕێسا نێودەوڵەتییەکانی بەزاندووە، هەربۆیە قەت ڕەوشی ئەمنییەتی لە هەرێمی کوردستان بۆ تێکۆشەرانی ڕۆژهەڵات بەتەواوی ئەمن نەبووە و ئێستاش نییە و پێمخوانیە لەو بارودۆخەدا و بەمزووانە لەوە باشتر بێ و ئەوەش هۆکاری جۆراوجۆری هەن. لەبەر ئەوەی شوێنی نیشتەجێبوونی ئێمە هیچکات بەتەواوی لەلایەن هێزەکانی ئاسایش و ئەمنییەتی هەرێمەوە پارێزگارییان لێ نەکراوە و حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بۆخۆیان بەرپرسایەتیی پاراستنی خۆیان لەئەستۆ بووە کە ئەوە کەم و زۆر کەلێنی ئەمنییەتیی دروست کردووە. زۆر جاریش لەو حاڵەتەدا زیان و خەساری گیانی و ماڵی بەر حیزبەکان کەوتووە.

سیاسەتی دەستێوەردانی ڕێژیمی ئێران لە عێراق ڕوون و ئاشکرایە و حکوومەتی عێراق و هەرێمی کوردستان و هێزە سیاسییەکانیش کە بەرپرسایەتییان لەسەر شانە بەو حەقیقەتە دەزانن و بە شێوەیەک لە شێوەکان بەهۆی هەلومەرجی تایبەتیی خۆیان مدارا لەگەڵ بارودۆخەکە دەکەن، یان باشتر وایە بڵێم لە بەرامبەر دەستوەردانە هەمە جۆرەکانی ڕێژیمی ئێران دستەوەستانن و چاوەڕوانی داهاتووی ناڕوونن و لەگەڵ وەزعەکە خۆیان ڕاهێناوە کە ئەو سیاسەتە زۆرترین دەرفەتی بۆ خراپکاری و پیلانگێڕیی ڕێژیمی ئێران لە عێراقدا پێکهێناوە.

ئێمە بە لەبەرچاوگرتنی هەموو ئەو ڕاستییانە دەبێ لە ڕێگەی مومکینەوە خۆمان زیاتر لە خەمی ئەمنییەت و پاراستنی خۆماندا بین کە ئەوەش کار و هاوکاریی پتری هێزەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستانی پێویستە. هەڵبەت لە هەموو حاڵەتێکیشدا بەرپرسایەتیی قانوونی و ئەخلاقیی پاراستنی هێزە سیاسییە تێکۆشەرەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەئەستۆی حکوومەتی هەرێمی کوردستانە.

ئەو پرسیارەش هەیە کە ئایا حکوومەتی هەرێمی کوردستان لەو پێوەندییەدا گوشارێکی خستووەتە سەر حیزبی دێموکرات؟

حکوومەتی هەرێمی کوردستان لە حاڵەتێکی زۆر تایبەتدایە. لەگەڵ حکوومەتی عێراق لە هەموو ئاست و بوارەکاندا رێک نییە تا بە رێکاری یاسایی بەرپرسایەتیی پاراستنی کەسانی سیاسی بەتەواوی لەگەڵ حکوومەتی عێراق ڕەچاو بکەن. لە هەرێمی کوردستانیش نالێکی نێو هێزە سیاسییەکان بواری زیاتری بۆ دەستوەردان و بردنە پێشی پیلان و سیاسەتە نایاساییەکانی ڕێژیمی ئێران خۆش کردووە. هەلومەرجی ژئۆپۆلتیکیی هەرێم لە ناوچە و پێوستیی پێوەندیی سیاسی و ئابووری و بازرگانی و کۆمەڵایەتی و تەنانەت مێژوویی ڕێژیمی ئێران لەگەڵ حیزبە کوردییەکانی باشوور، هەلومەرجێکی زۆر تایبەتیی پێکهێناوە. بۆیە لەگەڵ ئەوەشدا کە هێزە سەرەکییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە هەرێمی کوردستان بەرپرسانە هەڵسوکەوتیان کردووە و هەلومەرجی هەرێمی کوردستانیان لە زۆر بارەوە ڕەچاو کردووە؛ تەنانەت زۆربەیان یەک لەوان حیزبی دێموکراتی کوردستان وا جووڵاونەتەوە کە پێویست بەوە نەکا هەرێمی کوردستان تووشی چاڵنج و کێشە بێ؛ بەڵام بەو حاڵەش بەڵێ زۆر جاران بەرپرسانی سیاسی لە هەرێمی کوردستان ئەو بابەتانەیان، بە تایبەت چاوەڕوانیی ڕێژیمی ئێرانیان لە عێراق و هەرێمی کوردستان لە پێوەندی لەگەڵ هێزە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان باس کردووە. ئێمە بە دەرکی تەواوی هەلومەرجەکە هەڵسوکەوتمان لەگەڵ ئەو دۆخە کردووە و لەگەڵ ئەوەشدا لە خەبات و تێکۆشانی هەمەچەشنی خۆمان چاوپۆشیمان نەکردووە و مەیدانمان بۆ کۆماری ئیسلامی چۆڵ نەکردووە. هاوکات دەشزانین کە ڕێژیمی ئێران بەردەوام لە بیانوو دەگەڕێ و بیانووشی لێ نابڕێ، بۆیە چاوەڕوانی جیددیمان لە حکوومەتی عێراق و هەرێمی کوردستان هەیە کە بە پاراستنی سەروەریی یاسایی وڵاتەکەیان، ئەمنیەتی گیانیی تێکۆشەرە سیاسییەکانی بەشەکانی دیکەی کوردستان نیشتەجێ لە هەرێمی کوردستان دەستەبەر بکەن و ئیزنی دەستوەردانی دەرەکی بە ڕێژیمی دژەگەلیی ئێران نەدەن. پاراستنی گیان و ئەمنیەتی تێکۆشەرانی سیاسیی کورد بۆ ئەوان هەم مەسئوولییەتی قانوونی هەیە، هەمیش بەرپرسایەتی ئەخلاقییە و نابێ ڕێگە بدەن کە مێژوو بە خراپ لەسەریان بنووسێ.

عەلی بداغی: کۆماری ئیسلامیی ئێران چۆن دەتوانێ لە هەرێمی کوردستاندا ئەوەندە دەستئاوەڵا بێ بۆ کردەوەی تێرۆریستی لە دژی ئۆپۆزیسیۆن و دژبەرانی خۆی؟

مستەفا مەولوودی: کۆماری ئیسلامیی ئێران هەر لە سەرەتای هاتنە سەرکارییەوە نەیشاردۆتەوە کە سیاسەتی بنگەیی ڕێژیم ناردنە دەرەوەی شۆڕشی ئیسلامییە بەتایبەت بۆ وڵاتانی دەوروبەر کە ئیسلامین و کەم و زۆر شیعەشیان هەیە. ئەمە لە ڕوانگەی خۆیانەوە ڕەواییەتی بۆ دەستوەردان لە کاروباری نێوخۆیی ئەم وڵاتانەدا بۆ دروست کردوون. وەک لە وەڵامی پرسیارێکی پێشووتریشدا باسم کرد، شەڕی هەشت ساڵەی نێوان عێراق و ئێران و داڵدەدانی ئۆپۆزیسیۆنی شیعەی عێراق و هەروەها کۆمەڵێک هاوپەیمانیی سیاسی و نیزامی لەگەڵ هێزە دژبەرەکانی ڕێژیمی پێشووی عێراق وای کرد کە کۆماری ئیسلامی لە وڵاتی عێراقدا پێگەیەکی تا ڕادەیەک قایم بۆخۆی دروست بکا. بە تایبەت گوتمان کە بەشی زۆری دانیشتووانی

وڵاتی عێراق موسڵمانی شیعە مەزهەب و کورد بوون کە کاتی خۆی ڕێبەرانی حیزبەکانیان لە وڵاتی ئێران حاوابوونەوە. ئەوەش بە جۆریک لە جۆرەکان پێوەندیی نێوان حکوومەتی ئێران و ئەو هێز و لایەنانەی لەگەڵ یەکتر بەهێز کرد و دوای دوو دەیە دەبینین کە دەسەڵاتداری سەرەکیی عێراقی نوێش هەر هەمان ئەو هێز و لایەنە سیاسییانەن کە باسمان کردن. سنووری دووردرێژی جوغرافیی ئێران لەگەڵ عێراق و هەرێمی کوردستان و هەروەها پێویستی زۆری دوو لایەنە بە پێوەندیی ئابووری و بازرگانیی نێوانیان بوونی کۆماری ئیسلامیی لە هەموو گۆڕەپانەکانی عێراق و هەرێمی کوردستانیش پڕڕەنگ کردووە. تەنانەت باڵادەستیی کۆماری ئیسلامی بەشێک لەو هێزانەی بێئیرادە و تووشی دەستەوەستانییش کردووە و سەربەخۆیی سیاسیی لێ زەوت کردوون. بۆیەشە کۆماری ئیسلامی بە کەیفی خۆی لەو وڵاتەدا و بە هەرێمی کوردستانیشەوە تەڕاتێن دەکا و بە دانانی ڕایەڵەی سیخوڕی، کۆکردنەوەی زانیاری لەسەر دژبەرانی، مۆرە دروستکردن و دواجار دەستوەشاندن لە نەیارانی بەرنامەکانی دەباتە پێش.

عەلی بداغی: هاتنەسەرکاری کەسێکی وەک ڕەئیسی بە پێی پێشینەی کارەکانی لە کۆماری ئیسلامیدا، ئایا دەکرێ بە نیشانەی بەربڵاوتربوونی کردەوە تێرۆریستییەکانی ڕێژیم لێک بدرێتەوە؟ یان پێچەوانە پێتانوایە ئێران جێگەوپێگەی لە هاوکێشە ناوچەییەکاندا لە جاران لاوازترە؟

مستەفا مەولوودی: وەک خۆم لە نیزامی کۆماری ئیسلامیدا لە نەخش و دەوری هێزە ئەمنییەتییەکان و سوپای پاسداران و پیلانی تێرۆریستی ڕێژیم جیاوازییەک لە نێوان دەوڵەتی حەسەن ڕووحانی و دەوڵەتی برایم ڕەئیسیدا نابینم. هەموو یەک ئامانج و مەبەستیان هەیە، بۆیە لام وایە لەو بارەوە مۆرەکانی ڕێژیم لە سوپای پاسداران و هێزە ئەمنییەتییەکان هەروەک چۆن لە زەمانی سەرکۆماریی حەسەن ڕووحانیدا دەستکراوە بوون و بە ئیمکاناتی ڕێژیم درێژەیان بە سەرکوتی بزووتنەوە نارەزایەتییەکانیان داوە، لەو ناوچەدا دەستوەردانیان کردووە، پیلان و بەرنامەی تێرۆریان لە ئورووپا و وڵاتانی ناوچە بەڕێوە بردووە، بە هاتنە سەر کاری ڕەئیسیش ئەو سیاسەتە درێژەی دەبێ و ڕەنگە لە جاران زیاتر هێز و ئیمکانات و کاتی بۆ تەرخان بکرێ؛ هۆکارەکەشی ئەوەیە کە ڕەئیسی تا ڕادەیەک لە ڕووحانی گوێلەمستترە بۆ ڕێبەری کۆماری ئیسلامی. لە تەواوەتیی خۆیدا پێموایە کۆی سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی لە تەواوی قۆناغەکانی تەمەنی ژیانی ڕێژیمدا، ماهییەتی ئەو ڕێژیمەی بۆ کۆمەڵگەی نێودەوڵەتی ئاشکرا کردووە و درێژەی ئەو سیاسەتە لە بەردەوامیی خۆیدا بە قازانجی ڕێژیم ناشکێتەوە؛ بەڵکوو هەم لە ئاستی نێوخۆیی و هەم لە ئاستی دەرەوەدا تووشی قەیران و کێشەی زیاتری دەکا.

عەلی بداغی: ڕێگاکانی بەرپەرچدانەوەی مەترسییەکانی کۆماری ئیسلامی لەسەر حیزبی دێموکرات لە چیدا دەبینن؟

سەرچاوە
Serchawe

مستەفا مەولوودی: پێشتریش ئاماژەیەکم پێدا کە مادام تێکۆشەرانی سیاسیی حیزبی دێموکرات و هێزەکانی دیکەی ڕۆژهەڵات لە وڵاتی عێراق و هەرێمی کوردستان نیشتەجێن، مەسئوولییەتی پاراستنی گیانیان و سەر و ماڵیان لە ئەستۆی حکوومەتی عێراق و حکوومەتی هەرێمی کوردستانە، ئەوە ئەسڵە و نابێ لەبیری بکەین. بەتایبەت کە هەموو لایەک بەڕوونی ئەوە دەزانن کە ڕێژیمی ئێران لە بۆشایی ئەمنییەتی و خەمساردیی ئەوان کەڵک وەردەگرێ. ئەوان دەبێ هەوڵ بدەن لە ڕێگەی دیپلۆماسی و یاسایی و پاراستنی ڕێوشوێنی تۆکمەی ئەمنییەتی ئەو کەلێن و بۆشاییانە پڕ بکەنەوە. بەڵام بە ئەزموونێک کە ئێمە هەمانە و ئەو دەورانە سەختەی کە تێپەڕمان کردووە ناکرێ جارێ هومێد بەو ڕێکارە ببەستین. کەوایە دەبێ بۆخۆمان پتر لەبیری پاراستنی خۆماندا بین و بەوردی پلانی ئەمنییەتی و خۆپاراستن بۆخۆمان دابنێین و لەسەر خەت بین. بۆ دەستخستنی زانیاریی ورد و شیکارییان و، چاوەدێریی وردمان هەبێ. دەبێ بەباشی کۆنترۆڵی دەوروبەر و ڕێگاکانی هاتوچۆی خۆمان بکەین و حەول بدەین لە هەموو بارێکەوە چاوکراوە بین. پیلانەکانی دژمن لەقاو بدەین و لایەنە پێوەندیدارەکانی هەرێمی کوردستان بە وردی لە پیلانەکانیان ئاگادار بکەینەوە. مەسئوولییەت و بەرپرسایەتییەکان بیهاوێینە سەرشانیان و وەبیریان بخەینەوە کە چ ئەرکێکیان لەسەر شانە و خۆشمان ئامادەتر بکەین. بەگشتی پاراستنی باشتر و پەرچەکرداری پێویست لە کات و شوێنی خۆیدا بەکار بێنین.

عەلی بداغی: یەکەم ڕەوتی ڕووداوەکان بەرە ئەوەن گۆڕانکاریی قووڵ لە ناوچەکەدا ڕوو بدا، دووهەم لەگەڵ هەموو ئەو مەترسییانەی کە لەسەر حیزبە سیاسییەکانی کوردستانی ئێران هەیە، بەڵام دیسانەکەش حیزبەکان لە ئاستی چاوەڕوانیی گشتیدا لەگەڵ یەکدی تەبا نین و بارتەقای هەڕەشەکان نەیانتوانیوە یەکریز و یەکگرتوو بن. ئەم بارودۆخە تا کەی ئاوا دەبێ؟

وایە. ناوچەی ڕۆژهەڵاتی نێوڕاست ئاڵۆز و ناجێگیرە و هەردەم چاوەڕوانی ڕووداوی گەورە و گۆڕانکاریی جۆربەجۆری لێ دەکرێ، کە دەتوانێ بۆ بزووتنەوەی کورد بە گشتی و ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەرفەتی گونجاو و باش بێنێتە ئاراوە و هاوکاتیش دەبێ چاوەڕوان بین بەرەوڕووی سیناریۆی سەخت و ناخۆشتریش ببینەوە کە بەداخەوە بەشێکی زۆریان لە ئێستادا لە ئیرادەی ئێمە بەدەرن. لە ناوچەدا کەلێن و ئاستەنگی زۆر هەیە، گەلانی نیشتەجێ لەو ناوچەیە هەموویان وەک پێویستە بە مافی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی و دێموکراسیی خۆیان نەگەیشتوون. حکوومەتە نادێموکراتیک و دیکتاتۆرەکان لە چاخی بیست و یەکیش لە ناوچەکەدا هەر دەسەڵاتدارن. زۆر بەرژەوەندیی جۆراجۆری میللی، خەڵکی و دەوڵەتی و نێودەوڵەتیی هەن کە لە ناوچەکەدا یەکانگیر یان دژی یەکن. زلهێزەکان بۆ پاراستنی بەرژەوەندییەکانی خۆیان و هاوبەرژەوەندییەکانیان بە چڕی لە ناوچەکەدا بوونیان هەیە. هەمووی ئەوانە بە ئێمە دەڵێن کە بەڵێ گۆڕانکاریی قووڵ لە ارا دایە. بەڵام چەندەیان لە دژ یان لە بەرژەوەندی ئێمەدا دەبێ بەتەواوی ڕوون نییە و پێشبینی کردنیشی ئەستەمە.

لە پێوەندی لەگەڵ هێزەکان و ئەوەی کە نالێکن و لە ئاستی چاوەڕوانیی خەڵک و هەلومەرجەکەدا نین تا ڕادەیەک ڕەخنەکە لەجێی خۆیدایە. بەڵام ئەوەی جێگای ئومێدە ئەوەیە کە هێزەکان بەگشتی هەستیان بە گرینگیی دۆخەکە و مەترسی و پێشهاتەکان کردووە. دەشزانن بۆ دۆزینەوەی ڕێگاچارەیەکی گونجاو و بۆ ئەوەی لە کاتی ڕووداوە چاوەڕواننەکراوەکاندا سەریان بێ کڵاو نەمێنێتەوە و بە ئەرک و بەرپرسایەتیی سیاسیی خۆیان هەستن، دەبێ بەیەکەوە لەسەر خەت بن، بەتایبەت ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران لەو پێوەندییەدا لە کۆبوونەوەی بەردەوام دایە.

ئەزموونی بزووتنەوەی کورستان بە ئێمە دەڵێ لەگەڵ ئەوەی شتی نارێک و نەگونجاو لە مێژووماندا هەبووە، بەڵام ئەو ئامادەییەش هەیە کە ئەگەر دەرفەتی لەبار هاتە پێش بە دروستی کەڵکی لێ وەربگرین و بتوانین مەترسییەکانیش لە خۆمان دوور خەینەوە. هیوادارین ئەوجارەیان بە بەرپرسایەتیی زۆرترەوە و بە کەڵکوەرگرتن لە هەموو ئەزموونەکان ئەو نارێکییەی کە هەیە و زۆر و کەم لێی نیگەرانین بە ئاستێکی زۆر کەم بگەیەنین و لە هەموو زەرفییەتەکان بەباشی کەڵک وەربگرین.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٢ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

ئێوە کڵپەی ئاگرن

ناسر سادقی

مرۆڤ کاتێک سەیری مێژوو یا ڕووداوە خۆش و ناخۆشەکانی خەباتی گەلی کورد بەتایبەت خەباتی ڕەوای پێشمەرگانە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەکا، ئەوەی باوەڕی پێ دێنێ یا وەک نموونەیەک لە ڕقی پیرۆز سەرنجی ڕادەکێشێ، ئازایەتی و کڵپەی ئاگری ئەوین و هەستی پێشمەرگەیە کە بلێسەئاسا شۆڕشی بەتینتر کردووە و قەت خۆی نەداوەتە دەست ترس و دوودڵی. سەروەت و سامانی دنیاش کۆت و بەندی نەکردووە و خۆی بە باوەڕ و ئیمان ئەسپاردووە. شەهید موسا باباخانی یەک لەو پێشمەرگانە بوو.

مووسای ئێمە یەک لەو کەسانە بوو کە دڵی، کانی خۆشەویستیی و ئاوێنەی باڵانوێنی خۆڕاگری و شکۆمەندی بوو. ئەو کەسەی چیرۆکی نیشتماندۆستی و پشوودرێژی لە ئەودا وەک بێستوون باڵای کرد، ئەو پێشمەرگەیەی هەتاوی عەشق بەگەلەکەی هەتا دەهات زیاتر لە باوەڕی دەر دەکەوت و گەشەی دەکرد. بۆ منێک کە ئەوندەی ڕێم دەکەوتە قەڵا و کۆری ئازیزان، ئەو یەک لەوانە بوو کە بە دیتنی ڕوحم لێوڕێژ دەبوو لە هەستی مەعنەوی و دیدەم پێی ڕوون دەبۆوە. کە گوێم لە زاراوە شیرین و دڵگرەکانی دەبوو و شیلە بزەکانیم دەدی، تەواو سوکناییم بە خۆی و هاوتەمەنە لاوەکانی دەهات و پشوویەکم دەهاتەوە و هیوام سەرلەنوێ دەپشکووتن.

بەڵام مەخابن خۆشییەکان بۆ ئێمەی کورد بە نرخی گران و دەسەندەیە و هەتا جارێک ئۆخژن لەدڵمان دەگەڕێ دەیان جار

سەرچاوە
Serchawe

تـامی تـاڵی دابـڕان و کـۆڕی شین و ئۆغری یارانمـانە. ١٧ی خەرمانـان گەیشتبوویە. ئەوکـاتەی لە قەڵای دێموکرات، دڵـی پۆلێک لە شەهیدان لە سینگی هەڵو بەرزەکان لە بەرزترین شوێنی ئاسمانی نیشتمان کەوتنە فڕێن و سێبەریان ئاسمانی ڕۆژهەڵاتیشی تەنی، کۆمەڵێک لە هـاوبیر و هاوسەنگەرانیش شەلاڵی خوێن وبـرین بـوون. هەواڵەکە ئەوەندە سامناک بـوو نەمزانـی ڕێگـای هەولێـر هەتـا کـۆیەم چـۆن و بە چەنـد دەقە بـڕی. سـەرەتا ڕوو بە قەڵا ئاژوتمـان و دوایە ملـی ڕێگـەی نەخۆشخانەمان گرت. هەتا لە دەرکی نەخۆشخانە نزیکتر دەبـوومەوە هەستم دەکرد چرکەکـانی تەمەن کەمتر دەبنەوە. وەک بەفری بەر هەتـاو تەمەن و ڕوحم دەتـوایەوە و دادەچـۆڕێ. ڕۆژی ڕەش ئەو ڕۆژە بـوو. یەکەم هەواڵ کە قورسـایی و خەمێـکی گرانی چزاندە دڵمەوە دیار نەمـان و بزربـوونی پۆلێک لەو شەهیدانە بـوو کە سۆراخیان نەبـوو، هەنگاوەکـانم کزتـر دەبـوون سەیری بەردەکە و پەیژەکانم کرد هەمووی خوێن بـوو، دەمزانـی خوێنی ئـازیزانمە، بەڵام خۆ ڕەنگـی خوێنی هەموویـان وەک یەک بوو.

وەڕوور کەوتم چی ببینم! بۆ مەگەر دیدە دەتـوانێ بە جارێک پۆلێک هەڵـۆی باڵخوێنـاوی و تەواری بریندار ببینـێ؟ هەر ناڵە بوو، هەر جەستە بوو لە دەیان لاوە دابێژرابوون. چۆڕاگەی خوێن شوێنی لەسەر هەموو کاشییەکانی زەوی بەجێ مـابوو. خوێنی هەموویان هی یەک سەنگەر و بۆ یەک ڕێباز و یەک ئامانج و یەکڕەنگ بوو، سوور وەک ئاڵای کوردستان.

نەمدەزانی سەر لە کامیان هەڵێنم و دەستی کامیان بگرم. ئەو خوشکانەی هەر لە پێ تا تەوقی سەر شەلاڵی خوێن و برین بـوون، ئەو ژنـانەی تـۆرەمەی سـەربەرزی نێـو سـەنگەر بـوون، کەس تـاقەتی نەبـوو چـاو لە برینەکانیـان بکـا. ئەو پێشمەرگانەی گرەویان لە سەر ئازادی بە زامەکانی خۆیان کردووە، هەموویان هەر نـوکی مقەست و دەرزی لە جەستەیان ڕۆ دەچوو هەتا پریشک و ئاسن و پەلی لێ دەربێنن و برین و زامیان دەرمـان کەن و زوو بێنەوە نێو سەنگەر، کۆڕ و کۆڕەوی خەبات چۆڵ نەبێ و دوژمن بە گەلیان خۆش نەبێ.

چاوم بە مووسا کەوت. وەک شێرێکی بریندار کە بە دەیان کەمتیار دەوریان دابێ و زامدار بـووبێ، هەر هـانکە هـانکی بـوو. پڕ بە جەستەی شێرانەی لرفەی دەهات شەپۆلی تەقینەوەکە و تەزووی کارەبا و ئەو بەرد ئاسن و پریشکانە کە بە سـەریدا ڕووخابوون تووشی ئازارێکی لەڕادەبەدەر و حاڵەتێکی قورسی جەستەیی و تەنانەت دەروونییان کردبوو کە کەم کەس توانـای خۆڕاگری و تاقەتی ئەو حاڵەتەی هەیە. لەگەڵ چەند کەس بە هەمووان دەست و لاقیمان دەگرت، بەڵام هەدادانـی نەبـوو. ئاخر خۆ مووسا کەسێک نەبوو سرەوتن بزانێ و وەک شەپۆلی زێی خوڕ ساتێ هەدادانی نەبوو.

موسا بە شیری شێرە ژنێکی کرمانشان فرچکی نەسرەوتنی گرتبوو، قەناسەکەی لە تیشەکەی فەرهاد لەلا خۆشەویستتر بوو،

بۆ پاراستنی نیشتمان، ئیرادەی هاوتای قامەتی بیستوون بوو، بۆیەش دڵڕەشەکانی تاریکپەرەست هەمیشە لە ڕێباز و قەڵەم و قەناسەکەی زراویان چووبوو.

دەستم لە نێودەستی بوو... چاوی لێ کردم و پڕ بە گەرووی هاواری کرد: "من نامرم... من پێشمەرگەی دێموکراتم... من نامرم"...

تۆ نامری کاکە مووسا، ئەتۆ کڵپەی ئاگری، ئەتۆ ڕازی هەرمانی خەباتی و لە مردن گەلێ بەهێزتری...

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٢ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

لە «برایمخان نادری»یەوە هەتا «مووسا باباخانی»

بیژەن قارەمانی

کرماشان هەر بە کولتوور، هونەر، زمان، شێعر و گۆرانی سەلمێنەری کوردبوون و کوردستانی بوون نییە؛ ئەم دەڤەرە بە خاک و خەڵکەوە ناسنامەی کوردی لەسەر تاپۆ کراوە و مێژوو شاهیدی بۆ دەدا کە ناسنامەی کوردی لە گاشەبەردکانی هەڵکەندراوە و ناسیۆنالیزم ڕەگ و ڕیشەی تێدا داکوتاوە و ئێتر ئەو کاروانە سەرەتایەکە بێکۆتایی.

لە سەردمی دروستبوونی یەکەم بزاڤی مۆدێرن و ناسیونالیزمی کوردی [کۆمەڵە ژێکاف] کە لە مەهاباد دادەمەزرێ، میرزا برایم نادری «برایمخان» پێوەندیی ڕاستەوخۆ بە کۆمەڵەی ژێکافەوە دەگرێ. ئەو وەک ناسیۆنالیستێک هەگبەی سەفەر دەکاتە سەر شانی و لە ناوچەی کرماشانەوە هەڵدەستێ و خۆ دەگەیەنێتە باخی میکائیلی مەهاباد و دەبێتە ئەندامی ژێکاڤ. لەگەڵ بیستنی هەواڵی ڕاگەیاندن و دروستبوونی دەوڵەتی کوردی [کۆماری کوردستان] ئۆقرەی لێ هەڵدەگیرێ و وێڕای کاک عەبدوڵڵا مودەبیر -کە پێشتر پێوەندییان لەگەڵ کۆمەڵەی ژێکاف هەبوو- لە کرماشانەوە خۆیان دەگەیننە مەهاباد و بەشداریی "جێژنی ئیستقلالی کوردستان" دەکەن. دواتر برایمخان بەکردەوە بوو بە یەک لە بەڕێوەبەرانی بەشی فەرهەنگیی حکوومەتی کۆماری کوردستان؛ بە جۆرێک کە لە ماوەی تەمەنی زێڕینی ١١ مانگەی کۆماردا جێپەنجەی بە کارە کولتوورییەکانی کۆمارەوە بە تەواوی دیار بوو.

بەداخەوە پاش ڕووخانی کۆماری کوردستان برایم خان و زۆربەی هەوالانی ڕاپێچی زیندان کران و دوای دوو ساڵ کە لە

زیندان ئازاد کرا، چارەنووس هەڵیداشتە دەرەوەی کوردستان و لە وڵاتی سووریە بە تەقەی سوپای ئەو وڵاتە گیانی لەدەست دا.

میرزا برایم نادری ناو و ناوبانگیکە کە بە باڵای مێژووی بزووتنەوەی کوردستان و کۆمەڵەی ژێکاف و حیزبی دێموکراتی کوردستان و کۆماری کوردستانەوە تاپۆ کراوە. ئەگەر هەلومەرج ئەو دەرفەتەی نەدا بە کۆماری کوردستان لە رووی رووبەری جوغرافییەوە زیاتر پەل بهاوێ، بەڵام کۆمار بە بیر و هزری کوردانە و پێشکەوتووانەی ئەوسەردەمیش سنووری هەر چوار پارچەی کوردستانی بەزاند و برایمخان بە کردەوە نوێنەری بەشێکی گەورەی کوردستان و گەورە شاری کرماشان بوو. بۆیە ئەو ناوە پاش نیزیک بە هەشتا ساڵ قەت لە بیر و یادەوەریی مێژوویی کورددا نەسڕایەوە و ئێستاش وەک ئەستێرە بە ئاسمانی کوردستانەوە دەدرەوشێتەوە. ئەو بوو بە ئۆلگوو بۆ نەوە لەدوای نەوە و هاوبیرانی "برایمخان" بیر و هزری کوردایەتیان لە کێڵگەی ئەو نیشتمانەدا بە جۆرێک چاند کە بە هەزاران هەزار مرۆڤی خەباتکەری نیشتمانپەروریان لە داوینی خۆیاندا پێ گەیاند کە تێکرا بە قەڵەم، بە چەک و بە بیروباوەڕ سەریان کردە پردەبازی ئازادیی نەتەوە و نیشتمانەکەیان.

ساڵ هات و ڕۆی. کورسیی دەسەڵات لە تاجبەسەرەکانی پەهلەوییەوە گەیشتە مەندیلبەسەرەکانی جەماران و لە سەربازەکانی کورشەوە گەیشتە "ئاخوند - پاسدار"ەکانی کۆماری ئیسلامی. زمان هەمان زمان و سیاسەت هەمان سیاسەت و ڕەفتار لەگەڵ کوردان هەمان ڕەفتار. ئەوە بوو کە کاتێک خێڵی نەیارانی کورد بە هەموو تواناوە حەولی پاککردنەوەی ناسنامەی کوردستانی و کوردبوونی پارێزگای کرماشانیان دا و، ویستیان شوناسی بگۆڕن و، لە بزووتنەوەی کوردی دابڕن؛ میراتگرانی "برایمخان" وەخۆ کەوتنەوە و وەک کێوی بێستون لە بەرامبەریاندا ڕاوەستان. تەنانەت کەم نەبوون کەسانی ئایینی و نیشتمانپەروری وەک سەید تاهیر هاشمی و مەلا محەممەد ڕەبیعی کە بوون بە کۆڵەکەی کوردایەتی و پەیامی ئایین و بەها کولتوورییەکانی ئایینیان ئاوێتە و تێکەڵ بە بایەخەکانی نەتەوە و نیشتمان کرد.

کۆماری ئیسلامیی ئێران بۆ داڕماندنی شکۆ و قەڵای میرانەی کرماشان چەندی هێنا و بردی بە زەبری چەک و سەرکوت هیچی بۆ نەکرا، بۆیە پیلانیان بۆ ئەوە دانا کە ئەو پارێزگایە بخەنە نێوان بەرداشی شەڕی مەزهەبی و تایفی و دابەشکردنی بەسەر شیعە و سوننی و یارسان و قەڵخانی و... . بەڵام خەڵکی کرماشان بە هەموو جۆراوجۆرییەکانەوە نەچوونە ژێرباری خواست و ویستی دەسەڵاتدارانی تاران و بەرەی خۆڕاگری و خەباتیان هەڵبژاردن و تێکەڵ بە کاروانی خەباتی نەتەوایەتی کوردستان بوون، خەباتێک کە حیزبی دێموکراتی کوردستان ڕێبەرایەتیی دەکرد و لەسەر ڕێچکەی کۆمەڵەی ژێکاف و کۆماری کوردستان و بە ئیلهاموەرگرتن لە مێژووی کۆمار هەنگاوی دەنا.

لەم قۆناغەشدا زۆر ناوداری دیکەی پارێزگای کرماشانی هاتن و تەقڵی شۆڕش بوون و مێژوویەک لە سەروەرییان بۆ کوردایەتی و مافی نەتەوەیی تۆمار کرد، وەک: شاپوور فیروزی، سالار ئیبراهیمی، خەلیل زارعی [خلیل خەلبان]، عەبوو کەریمی و... . ئەوان بە بەخشینی ژیان و گیانیان خاوەندارییان لە شوناسی کوردبوونی کرماشان کرد و بیری نەتەوایەتییان بووژاندەوە. ئەوان وێڕای سەدان هاوڕێ و هاوسەنگەری دیکەیان گیانی شیرینیان کردە قوربانیی سەربەستیی ئەو نیشتمانە بۆوەی پێش بە ژینۆسایدی کولتووری و هزریی کورد لە کرماشان بگرن و نەهێڵن پیلانی ڕێژیم بۆ گۆڕینی دێموگرافیی سیاسیی ئەو ناوچەیە سەرکەوتوو بێ. ئەو خەباتە نەتەوەیی و نیشتمانییە هەم شاری تەنیەوە هەم شاخی گرتە باوش و ئامانجەکانی کۆماری کوردستانی کردە سەرمشقی ڕێگای خەبات بۆ ئازادی و مافی چارەنووسی ڕۆژهەڵات.

ئەم کاروانە هەر دێ و بەڕێوەیە و ئەم خەباتەش لە شار و شاخ، لە ئەنجوومەنە ئەدەبی و ژینگەییەکان، لە ناوەندە پەروەردەیی و زانکۆکان لەسەر دەستی ڕووناکبیران و نووسەران و لاوانی کورد بەردەوامە. بەمجۆرە و لەو قۆناغەدایە کە لاوێکی تازەپێگەیشتوو و تێگەیشتووی کرماشانی - مووسا - دێتە ڕیزی تێکۆشەرانی دێموکراتەوە. ئەو تازەلاو بوو کە تاوی دایە چەک و خۆی گوتەنی؛

لە دژی ئەو زۆڵمانە ڕا بوو کە دەسەڵات بە پلان و پلان لە دژی خەڵکی کرماشان دەیبردە پێشێ. مووسا باباخانی بە هزری شۆڕشگێڕییەوە لەو ڕووداوانە دەڕوانێ و بەدوای چارەسەریک و ڕێگایەکدا دەگەڕێ هەتا پێناسە و ناسنامەی لێ ون نەبێ. بیری لاوی و نیشتمان‌پارێزی سەری لە شاهو و داڵاهو و بێستون دەسوێ و حەماسەی هێزەکانی بیستون و شاهۆی کرماشان دەیخەنە سەر ڕاستە ڕێگای خەبات و بەمجۆرە بۆ خەبات لە‌پێناو ئازادیدا تێکەڵ بە کاروانی ناسیونالیزمی کوردی [حیزب دێموکرات] دەبێ. هەر ئەو ڕێچکە و ڕێبازەی میرزا برایم نادریی لە کرماشانەوە تێکەڵ بە کۆمەڵەی ژێکاف و حیزبی دێموکراتی کوردستان و کۆماری کوردستان کردبوو و ئەوی کردە کاراکتەرێکی گرینگی بەشی کولتووریی کۆماری کوردستان؛ پاش حەوت دەیە "مووسا باباخانی"ی کردە کاراکتێرێکی مەیدانیی ڕێکخستن و مێدیایی شۆڕشی کورد.

مووسا باباخانی بە بڕینی زۆر پلە و پایەی تشکیلاتی تا ئاستی ڕێبەریی حیزبەکەی چووە پێش و لە ماوەی ٢٢ ساڵ پێشمەرگایەتی و خەباتی بێ‌وچانیدا زۆر خزمەتی بەرچاوی کرد. هەر ئەو ئەرکوەخۆگری و تێکۆشانی ماندوویی‌نەناسانەیەش بوو کە مووسایان کردە سیمایکی دیار و هەڵکەوتوو لە هەیکەلی بزووتنەوەی کورددا.

مووسا وەک پێشمەرگەی شاخ پەنا و پشتیوانی شار بوو، دەستێکی چەک بوو دەستێکی قەڵەم، دوژمن نە چاوی دیتنی قەناسەی سەرشانی هەبوو، نە قەڵەمی بەبڕشتی دەستی و نە سیمای پڕ لە سیحر و جوانیی کوردانەی. بەحەق "مووسا

خـان" هەمـان جێگەی "بـرایم خـان"ی لە سـەردەمی کۆمـاری کوردسـتاندا هەبـوو. هەر بـۆیەش دێوجامەیـان بـۆ ڕاخست و بە دەستی غەدر و تـاوان لە بـزووتنەوەی کوردیـان ستاند. بەڵام کرماشـان، زێـدەکەی بـرایم خـان و مووسا خـان پـڕە لەو ڕۆڵە خۆنەویستانە و نایەڵن ڕێبازی ئەو مرۆڤە شکۆمەندانە بێ ڕێبوار بمێنێتەوە. ئەو ئاڵایەی میرزا برایمخان نـادری لە کۆمـاری کوردستان سویندی پـێ خـوارد، ٧٦ سـاڵە لە هەمـوو ئەو نیشـتمانەدا سـوێندی پـێ دەخـورێ و بە تێـرۆری مووسا باباخـانی ناکەویتە سەر عەرز.

ڕاستە سوارێک گلا، بەڵام ئەو کاروانە هەر بەرێوەیە...

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٢ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

"شینی قەڵەمە و کۆستی تفەنگە"

جەماڵ فەتحی (کۆچەر)

لەم هاوارە پڕ لە بێدەنگییە
قەڵەمێک بزووت
تفەنگێک هاواری لێ هەستا
باڵندەیەک بەسەر تەرمی بێکەسیی شەقاما ڕاما
گوڵێک بەدەم ڕەشەبای کۆیەوە ژاکا
خوێن بە دەمارەکانی شارەوە مەییەوە
ئیتر چریوەی چوولەکەیەک بەدەم پاسارەوە دەمرێ
گەرمەشینە
چەمەڕایە
بوار باران لە کۆیە گەرمەشینە
بوار باران لە بێستوون گەرمەشینە
سوار و سەرسواران لێرە چینە
هاوارررررررە

هاوارررررە

کرماشان و ئیلام داخدارن

سنە چاوەڕوانی تەرمێکی لە خوێن گەوزاوە

ئاویەر چەمەری بۆ دالاهۆ دەخوێنێ

وشە خۆی دەداتە دەست گێژاوی گریانەوە

شێعر لە هەرمانێکی هەتاییەوە سەیری بێکەسیمان دەکا

بێکەسیش بێکەسمان دەکا

بەجێمان دێڵێ

دەماندادتە دەست تۆڵەوە

تۆڵەیەکی دیلی مافی مرۆڤ

ئاخخخخخ تۆڵە

ئاخخخخخ تۆڵە

چەندە نەبووی هێندە تامەزرۆت دەکەم

هەزار ئاواتمان بە نەبوونتەوە بە خاک ئەسپارد

هەزار شیوەنمان بە چاوەڕێیەتەوە نەخشاند

وەرە لەم دووڕییانە قەتیس ماوم

لە نێوان ئاو و ئاگردا خەریکە دەخنکم

هاتنت لە حەزرەتی دێموکراسی وەبەرترە

پێش دێموکراسی ئاوپرژێنی ماهیدەشت بکە

تەرمێکی ئەشکەنجەکراو لە ڕێیە

با تۆز لەسەر ئاواتە پەمەییەکانی نەنیشێت

با برینەکانی نەکولێتەوە

وەرە با چیرۆکێکی خەماویت بۆ بخوێنمەوە

کوا شەمشەمەکوێرە چاوی بە ڕووناکی هەڵ دێ؟

کوا لە خۆزگەی دڵی گوڵەبەڕۆژە دەگا؟

ئێمە گوڵەبەڕۆژەی ئەم دارستانەین

خەون بە ڕۆژەوە دەبینین

ئەوانیش خەون بە ئەشکەوتی نماوی و تاریکەوە
گەلێک ساڵە پەیامی ئەشکەوتمان بەسەردا دەڵێنەوە
گەلێک ساڵە بە وادەی حووریی و کانیاوێکی شەراب
پەلاماری سینگی پڕ لە گڕی نیشتمانمان دەدەن
ئێمە لەگەڵ هەتاو دەچینە جێژوان
ئەوان لە باوەشی تاریکیدا نوقم دەبن
زرێبار وریا بە
تەرمێکی تینووی ئازادی بەڕێوەیە
لە پەنای گۆڕەکەی دەروێش با بحەسێت
تەرم نییە نزای نیشتمانێکی بێکەسە
ئاسمان بە دەم هاوارەکانییەوە بڕۆ
ئاویەر مەنوو میوانێکی لە غوربەت گەڕاوت بۆ هاتووە
دەمێکە شنەبایەک ڕۆحی ماندووی نەلاواندووە
بیدەنە دەست پیرشالیارەوە
با تەڵقینێکی کوردانەی بدا
بیداتە دەست بێستوونەوە هەتا بێ ستوون نەبێ
با ئیلام و لوڕستان لە ڕاچڵەکێنێ
هەتا شاخۆشین سروودی حەماسەتی دایە زەڕاری بۆ بڵێتەوە
خاک دەمێکە تامەزۆری گەڕانەوەیەتی
دەیەوێ پڕ گەرووێەک بەسەریا بگریت
کرماشان ئامان، تاقەوسان ئامان
ڕۆڵەتان گەوزاوی خوێنە
لە باوەشی بگرن، بیلاوێنن
هەتا هەڵاتنی خۆری ئازادی بیلاوێنن

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١١ی ئاگۆستی ٢٠٢١

تۆ نامری چاوەکانم، لە هەر کوێ بی، لە سەر عەرز و لە ژێر گڵکۆ، لەگەڵمانی

حەمە ڕەسووڵ کەریمی

کۆستت گەلێک گران و بەژانە، بەڵام ئێمە لەگەڵ ژان و لەگەڵ کۆستەکان ڕاهاتووین .

لەبیرت دێ شەوانە لە ژوورەکەی پێشەوای گەنج و لاو لەگەڵ سامان و لەیلاخی بە یەکەوە چەندە باسمان لە گەشەکردنی ڕێکخراوەکانی لاوان و ژنان و حیزبی دێموکڕاتی کوردستان دەکرد.

زۆرجار دەتگووت ئاگاتان لە خۆتان بێ چوونکە لە دواڕۆژی ئازادی کوردستان دا پێناسەی حیزب و خەبات و شۆڕشن.

لە کاتی کۆچی ماڵئاوایی حەکیمی دەردان دا، هاتی و بەو زاراوە جوان و شیرینەت گووتت، قەڵایەکمان لێ ڕما، بەڵام سەربەرزین بەوە کە زۆر وانەی جوان لە حەکیم فێر بووین، دە لالۆ مووسا منیش سەربەرزم بەوە کە ماوەی چەند ساڵێک بەردەوام لە کۆڕ و کۆبوونەوەکان و لە قەڵا دا لەگەڵت هاوڕێباز و هاوڕێ بووم.

دەلالۆ هەستەوە
تفەنگەکەت قەڵەمەکەت

گوارەی سووری گوێچکەی مێژوون
هێشتا هەر دەلەرێنەوە
دەهەستەوە.
وەبیرت دێ!!

ئێواران بە دەم پیاسەی نێو قەڵای دیموکرات و بە دەم چاو خواردنێکی بەردەم ساڵۆنی گشتی دا، نازی کارزان و مام جەمیل و خدر خەساری و هەموومانت دەکێشا و رووح و گیانت وەبەر وشەکان دەنا.

قامکی پەلاپیتکەی قەناسەت و چاوی تیژی دووربینەکەت، نەترەی لە دوژمن بڕیبوو، دوژمن ئەوەندەی لە بیرو هزر و گەشە و بوونت لە نێو خەڵک دا دەترسا، سەد هێندەی تریش لە چرکەی کامێرای چاوەکانت و لە پیاسەی ئێوارانت دەترسا، بۆیە هاتن و کوێرئاسا شەهیدیان کردی.

مووسای تفەنگ و قەڵەم بە دەست! تۆ بە تەمەن تازە نەمامێک بووی کە لە بەرامبەر ڕەشەبای نەهامەتی و باوبۆران دا خۆڕاگر بووی، هەر بە شلکی و بە نەمامی ڕیشەت لە نێو دڵی خاکی بێستوون و دالاهۆ دا داکوتابوو، بە دڵنیایەوە وەک هەموو سەرکردەکانی دیکەی شەهیدت، وەک هاوڕێ شەهیدەکانت لە نێو دڵ و لە نێو خاکی کوردستان و کرماشان و ڕەوانسەر و ناوچەدا ڕیشەت داکوتاوە و وەک دار بەڕووەکانی کوردستان بە هیچ ئاگر و با و تۆفانێک ڕیشەت هەڵناکەندرێ و هەمیشە هەر بە پێوە دەمێنیەوە.

خەمی تۆ خەمی گەلێکی دابەشکراوە و خەمت گەلیک بەژانە، دڵنیا بە لەوە کە ئەو منالانەی تۆی دلۆڤان خەباتت بۆ دەکردن بە ڕێگە و ڕێبازی تۆ دا کە ڕێگە و ڕێبازی نەتەوەیی و کوردایەتی و ڕێبازی کۆماری کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستان بوون، هەنگاو هەڵدەێننەوە و قاتڵان و بکوژانت ڕووڕەش دەکەن و تۆڵەی تۆی مووسای بەغەدر شەهید و تیرۆر کراو دەستێننەوە و ڕێگا و ڕێبازیشت بەردەوام ئاوەدان دەبێ.

بنوو ئارام بنوو لە تەنیشت خۆت گەلێک گەورە پیاوی تێکۆشەر و گەلێک دایک و خوشکی ئازیز و گەنج و لاوی نیشتمانپەروەر ئارامیان گرتووە و ئامێزیان بۆ گشت لایەکمان کردۆتەوە.

ڕوو ڕەشی و مەرگ و نەمان بۆ کۆماری ئیسلامی ئێران ماکەی تیرۆریزمی نێودەوڵەتی.

سەرچاوە
Serchawe

روو ڕەشی بۆ بەکرێگیراوانی کۆماری پەت و سێدارەی ئێران. بە دڵنیایەوە ڕۆژی ئازادی لاوانی کورد بە تۆڵەی شەهید مووسا و هەموو ئەو خۆشەویستانەی کە، ئێوە بەکرێگیراوان و جاش و خۆفرۆشان ، لە پێناو پارە و پووڵ و سەروەت دا شەهید و تیرۆرتان کردن ژیانتان دەکەنە دۆزەخ و بە سزای خۆتان دەگەیێنن.

ئا مووسا، بنوو ئۆغرت خێر، لەگەڵ بیرەوەرییەکانت دەژین و دڵنیابە یاد و ناوت لە دڵان دا هەردەم بە زیندوویی دەمێنێتەوە ، تۆڵە کردنەوەش مافی بێ ئەملاوئەولای گشتمانە و ئێمەش لە تۆڵەکردنەوەت و بە سزا گەیاندنی خۆفرۆشان نابێ سڵ بکەینەوە و درەنگ یا زوو ئەو ئەرکە لە سەر شانمان دەبێ سووک بکەین.

لە ماوەی چەند ساڵی ڕابردوودا بە دەیان وێنەی تەکی و وێنەی بە کۆمەڵم بە کامیرای خۆم گرتوون و چەندین وێنەی تایبەتی شەهید مووسام گرتوون کە لە دەرفەتی دیکەدا بڵاویان دەکەمەوە.

هاوڕێت حەمەڕەسووڵ کەریمی

سەرچاوە: ماڵپەڕی گیارەنگ – ڕێکەوتی: ١١ی ئاگۆستی ٢٠٢١

گرفە

بێبەش پیرۆتی

له بەر چاوی تەنیا حەزم
ئەمڕۆش سوورە گوڵیان وەراند
پەنجەی دەستی پەریان پەڕاند
دڵیان کڕاند
جارێکی دی
مەلی میوانی شادیمیان
بەرەو لانەی خەفەت فڕاند
با لە خەمان دڵم پڕ کەن
با لە ستەم جەستەم سڕ کەن
با ڕەشماڵی حاڵم شڕ کەن

سەرچاوە
Serchawe

کوردم، مەردی دژ بەزێنم
دانامێنم
رانامێنم
بە گرفەی ئاوری یەکبوونم
دوژمنانم دەسووتێنم

سەرچاوە: دێواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٧ی ئاگۆستی ٢٠٢١

وەک ئەمەگێک بۆ هاوڕێ، هاوکار و هاوسەنگەرم!

ژینا پاکدامەن

هەمیشە دەیوت: "ژینا! هەر شتێک بە مێشکتدا دێ، بینووسە و مەترسە لە نووسین. هەر ئاوا فێر دەبی. هەتا هەڵە نەکەی، فێر نابی".

کاک مووسای باباخانی، بەڵێ کاک مووسای دوێنێ و شەهید مووسای ئەمڕۆ، ئەم ئامۆژگارییانەی دەکرد، هەمیشە و هەردەم. بەڵام من کە لەوەدا ماومەتەوە چۆن زمانم ڕابێنم لە جیات کاک بە شەهید ناوت بێنم، ئێستا چی بنووسم و چۆن یەکەمین دێڕەکانی نووسینم، لە سەر تۆ بنووسم؟!

تۆ دەتوت بنووسە، بەڵام نەمدەزانی دەبێ ڕۆژێک بۆ کۆچی سووری تۆ بنووسم!

خۆزگە هەر ئەو کات لە خۆم دەنووسام و هێدی هێدی ڕێکخستنی وشە و دێڕەکانم لە تەنیشت یەکتر دەست پێدەکرد، با

تـۆ هەبـای و دیتبـات کە فێرخـوازەکەت گـاگۆڵکێی فێربـوون دەکـا، لەسـەر پێشـنیار و ئامۆژگـارییە دڵسـۆزانەکانی تـۆ! دوێنێ کە هەواڵی شەهید بوونت بڵاو بووەوە، مێشکم لە چاوتروکاندنێکدا، ئەو قسەیەی خۆتی هێناوە بیرم. کاتێک کە لەسـەر سنوور لە لای پێشمەرگەکان، پێت وتـم: "ئەگەر هـات و شـەهید بـووم، وێـنەم زۆرە، وێـنەی جـوانم لـێ دابنـێن و دڵنووسی جوانم لەسەر بنووسن".

ئەو رۆژە هەتا بە دوێنێش، ئەو قسەیەم بە شۆخییەک وەرگرت؛ بەڵام مخابن لێمان وەڕاست گەڕا، یاد و وێنـای ئەو بزەیەی ئەو کاتە هاتە سەر لێومان، لە مێشکم ناچێتە دەر.

خۆم ئامادە نەکردبوو، شتێکت لە سەر بنووسم. پێنووسم کولە و قامووسی وشەکانم لە بەرامبەر شاخی گەورەییی تـۆدا قوڵە.

شـەهید مووسـای ئـێمە، پـێش لە هەر شـتێک هانـدەرێکی ڕاسـتەقینە بـوو، پێشـمەرگەیەکی بەورە بـوو، تێکۆشـەرێکی مانـدوویینەناس و شۆڕشـگێڕێکی تێگەیشـتوو و پێگەیشـتوو بـوو. ئەمـانە لەگەڵ کـۆڵنەدەر بـوونەکەی، لە دیـارترین تایبەتمەندییەکانی بوو.

وەک خۆم لە پێشدا دووراودوور دەمناسی، بەڵام بە خۆشحاڵییەوە ماوەی پێنج سـاڵ هاوکـار و پشتیوانی هەمیشـەیی منـی پێشکەشکار بوو؛ لە ماوەی ئەم پێنج ساڵەدا بـوو کە وردتـر و زیـاتر ناسیم و ئەو تایبەتمەندییانەی شـەپۆلیان دەدا و بە کەس ڕەد نەدەکراوە.

لە پێوەندی لەگەڵ کارەکەماندا ئەوەی کە زۆر لە لای من سەرنجڕاکێش بوو، ئەوە بوو کە شەهید مووسا هیچ کـات هیـوابڕاو نەدەبوو. بە پێچەوانەی منەوە، بێهیـوایی لە لای ئەو زۆر زۆر نـامۆ بـوو؛ هەر جارێک کە لە ڕەوتـی بەرنـامەیەکدا کێشە و گرفتێکت دەهاتە پێش، بێهیوام دەبووم و دنیام دەڕووخا، کێ بوو بە دەریایەک لە هیواوە، پشووی وەبەر دێنـامەوە و دڵ و مێشـکی مـن و درێـژەی بەرنامەکەشـی ئـاوەدان دەکـردەوە، بـێجگە لەو یادزینـدووەی کە ئێسـتا بە جەسـتە مـاڵاواییی لـێ کردووین؟؟!!

ئەو کاتەی لە بەرنامەی هەواری پێشمەرگەدا بـووین بە هاوسەفەر، هەنـدێک جـار درێـژەی پێشکەش و تۆمـاری بەرنـامەکە چوارپێنج ڕۆژی دەخایاند، ئەو کاتانە بوو پتر لە پێشووتر ناسیم و دەمزانی چ گەنجێک و چ مەکۆی ورە و وزەیەکمان لە

نێودایە.

هـاوڕێیەتیی تـۆ لەگەڵ هەمـوو ئەزموونەکـان، چێژبەخشیش بـوو؛ بەڵام وەک زۆربەی خۆشـییەکانی ژیـان، کەمتەمەن بـوو.
مووسای هاوڕێم!

لە کۆتاییدا دەڵێم نەبوونت برینێکە لە دڵمدا، قەت سارێژ نابێ و زەبرێکە وەبەر پەیکەری ژیانی هـاوڕێیەتی و هاوکـاریی ئێمە کەوت، بەم حاڵەشەوە هیواکانی تـۆ سـارێژکەری برینەکانمـانن و، بەڵێن بێ وانەکـانی تـۆ و ڕێگـاکەی تـۆ، هـاوڕێ و ڕێگای هەمیشەییمان بێ!

ماڵاوا و ڕۆحت شاد هاوڕێم

سەرچاوە: دیواری فەیسبووک – ڕێکەوتی: ٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١

تۆڵە

سامان فەقێ نەبی

"تۆڵە"ی خوێنی شەهید، تەنیا لە درێژەدان بە ڕێبازەکەیدا خولاسە ناکرێتەوە، بەڵکوو ئەو شەهامەتەشی دەوێ کە نەترسێی و بەرانبەر دوژمنەکەت بڵێی منیش دەتوانم گورزی قورسترت لێ بوەشێنمەوە.

"تۆڵە" وەک چەمک مافێکی سروشتییە لە چوارچێوەی فەلسەفەی ژیان و هەبوون.

"تۆڵە" وەک دژکردەوەیەکی نۆرماڵ بەپێچەوانەی ڕوانگەی هەڵەی زاڵ، نە شوورەییە نە کردەوەیەکی قێزەون، بەڵکوو نیشانەی هەرمان و پێداگری لەسەر مانەوەی تاک یان گرووپ یان نەتەوەیەکە.

"تۆلە" لە دنیای نێونەتەوەیش لەنێو شەڕ و ململانێی دەوڵەتاندا، هەمیشە لەسەر مێزی کارە و پێوەرێکە بۆ سەلماندنی بەهێز بوون.

لە "تۆڵە" نە شەرم دەکەین نە خۆ دەبوێرین، چوون "تۆڵە" پیرۆزە

سەرچاوە: دێواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ١١ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

دوا سەرنج لەسەر ترۆری مووسا باباخانی و پێشنیارێک

برایم جەهانگیری

یەکەم

ترۆر خۆی لە خۆیدا دزێوترین کردەوەی مرۆڤەکانە لە هەر کوێ ولە لایەن هەر کەس و لایەنێکەوە بکرێ، بەڵام هی وایە ترۆر بۆتە بەرنامە و ئیدە وباوەڕەکانی و ناتوانێ وازی لێ بێنێ. نموونەی هەرە زیندوو ڕێژیمی فاشیستی مەسەبی ئێران. ترۆری ئەو جارە دەبێ زۆر بە وردی هەڵوێستەی لەسەر بکرێ، ئەو ترۆرە زۆر بە دانستە بەرنامەی بۆداڕێژراوە، بەرنامەیەک وئامانجێک کە ناکرێ حکوومەتی هەرێم لێی ئاگادار نەبێ. ڕاستە لە ترۆری مووسا باباخانی دا ئەووەی تا ئێرە دیارە و کەس ناتوانێ نکۆڵی لێبکا، کەمتەرخەمی خودی هاوڕێیانی حیزبی دیمۆکڕاتە، واتە بێ موبالاتی ئەو حیزبە هۆکاری سەرەکییە بۆ بە هاسانی دەداو کەوتنی کادر و ئەندامانی ئەو حیزبە. بەڵام لێرەدا سەرنجێکی تایبەتی هەیە کە لای زۆران پرسیارە .

حکوومەتی هەرێم و بەرپرسانی حکوومەت دەبێ ئەو پرسیارە لە خۆیان بکەن بۆ هەولێر وەک پێتەختی هەرێمی کوردستان

سەرچاوە
Serchawe

بۆ ئەو ترۆرە هەڵبژێردراوە .ئایا ئەو ترۆرە ئەویش ڕاست هاوکات دەگەڵ سەفەری سەرۆکی هەرێمی کوردستان بۆ تاران و گەڕانەوەی شتێکی لەخۆڕا و بێ بەرنامە بووە؟ ئایا ئێوە دەزانن هەر دوای ترۆرەکە دەس بەجێ هەندێ خەڵک ڕێک دەداوی ئەو پیلانە شوومە کەوتن و لە تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان نووسیان ئەوە دیاری سەرۆکی حکوومەتی هەرێمی کوردستان بوو بۆ ئێران!! خۆ دیارە بەشێک لەو کەسانە هەر لە کەمین دان تا شتێکی ئاوا ڕوو بدا و ئەوان بیقوازنەوە وڕێک هاوتەریب دەگەڵ ئامانجەکانی ڕێژیم مێشکی خەڵک تێک بدەن و لاوان و گەنجانی نیشتمانپەروەر بەلاڕێ دا بەرن، دووبەرەکی بخەنە نێوان ڕۆژهەلات و باشوور کە هیچ گومان نییە ئەو دووبەشە چارەنووسیان وەها لێک گرێدراوە بە کەس جیا ناکرێتەوە!

با هەموو لایەک لەوە دڵنیا بن بە ترۆری مووسا باباخانی ڕێژیمی فاشیستی مەسەبی ئێران تا ئێرە دوو ئامانجی پێکا، یەکەم نەیارێکی چالاک و شوێندانەری خۆی لە کۆڵ کردەوە دووهەم نومرەیەکی نیگەتیفی خستە سەر کارنامەی حکوومەتی هەرێم بە تایبەتی لە ڕووی ئاسایش و ئەمنیەتی پێتەختی ئەو حکوومەتە. ئەو ترۆرە ڕاست ئەو پەیامەیە کە تاران هەر کات بیهەوێ دەتوانێ پێتەختی حکوومەتی هەرێم بشڵقێنێ! ئەوجار ئێران بەو کارە یەک کەسی لە حیزبی دێمۆکراتی کوردستان ترۆر کرد بەڵام سومعەو هەیبەتی حکوومەتی هەرێمیشی تا ئێرە شکاندووە کە میلونەها ئینسانی کورد چاوی ئومیدی تێبڕیوە ..

بەو پێیە حکوومەتی هەریمی کوردستان لە گەڵ تاقیکارییەکی زۆر هەستیار و مێژووی بەرەوڕوویە، لە لایەک ئێران گۆڵی خۆی کردووە و سەر مەست لە سەرخستنی پیلانەکەی ئەوا شاگەشکە بووە، لە لایەکی دیکەوە چاوی پڕ لە هومێدی میلونها ئینسانی کورد بە تایبەتی کوردی ڕۆژهەلات کە تا ئەم دەقیقەیەش بە هێزترین پشتیوانی مەعنەوی حکوومەتی هەرێمی کوردستانە لە حکوومەتی هەرێمی کوردستان و دەسگا ئاسایش و ئەمنیەتییەکانی هەرێمە تا بە دیتنەوەی تاوانباران هەم ئەوان لەبەرامبەر داگیرکەری قین لە دڵ و تاریک بیری سەدەکانی ناوەراست ڕووسور بێنە دەر و بینەری ئەوەش بن کە ئەو خەیانەتکارانەی لەپێشدا دەرهەق بە ئیعتیباری هەرێم ئەو ترۆرەیان کردووە و دوایەش کوردێکی دڵسۆزی نیشتمانییان بە ناهەق و بە خەیانەت خەڵتانی خوێن کردووە بدۆزرێنەوە و بێ سێ و دوو بە سزای خەیانەتی خۆیان بگەینرێن، لەبیری نەکەین مووسا باباخانی خەڵکی شاری کرماشانە و ئەو جێگەو پێگەیە هەستیاربوونی ئەو کەیسەی دوو هێندە لێ کردووە. ئیتر ئەوە ئێوە و ئەوە تاقیکاری مێژوویی کە هیوادارم حکوومەتە کوردیەکەمان ڕوو سوور و سەربڵێند لێی بێتە دەر.

دووهەم

ڕووی قسەم لە هاوڕێیان و دۆستانی خۆمانە، ڕۆژهەلاتیەکان، لەکەیسی شەهید مووسا باباخانی هەرکەسەو قسەی خۆی

سەرچاوە Serchawe

کردووە، توورەبوون و خەمخۆریەکان بە ئاشکرا باس کراون، لێرە بەو لاوە لێگەڕێن با ئەو کەیسە ڕێڕەوی ئاسایی و یاسایی خۆی بپێوێ، ئیتر لێرە بەو لاوە ئاسایشی حکوومەتی هەرێم، کومیتەی بەدواداچوونی کەیسی مووسا باباخانی لە حیزبی دێمۆکڕاتی کوردستان بەرپرسی ئاشکرا کردن و دانی زانیاری زیاترن لەو بارەوە. با لێگەڕێین ئەوان کاری خۆیان بکەن.

ڕەوانی تازەترین شەهیدی دەستی ترۆر و خەیانەت مووسا باباخانی شاد

نەفرەت لە فاشیزمی مەسەبی ئێران.

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٨ی ئاگۆستی ٢٠٢١

"تروووسکەی هیوا ناکوژێتەوە"

هاوڕێی ئازیز!

دوایین جار کە پێکەوە قسەمان کرد، باسی ئەو مەترسییەت بۆ کردم کە ئەمڕۆ تاساندمی و بوو بە خەمێکی هەمیشەیی لە سەر دڵی گشتمان. ئاخر تۆ لە هەڕەتی تازە لاوییەوە خەمی نیشتمانێکی ئەنجن ئەنجن کراوت بە کۆڵدا دابوو، بۆیە ئەوەی نیشتمانی خۆش بوێ، بە ڕۆیشتنت خەمبارە. بەڵام هاوڕێ باش بزانە! تۆ لە شەوەزەنگی ئەنگوستەچاودا بووی بە هیوا و تۆی ئومێد و ڕووناکیت لە دڵی خەڵکدا چاند، بۆیە "تروووسکەی هیوا قەت ناکوژێتە" و ئەو ئاوات و ئامانجەی کە تۆ تەمەنی خۆت بۆ تەرخان کرد و گیانت لە پێناویدا پێشکەش کرد، بەرەو لووتکە هەڵدەکشێ و هەر دەگات بە ڕووناکی.

سەرەتای ساڵی ٢٠٠٦ بوو کە لەگەڵ هاوڕێ مووسای باباخانی یەکترمان ناسی. ئەو دەم لە کۆمیسیۆنی تەشکیلات کاری دەکرد. لەوساوە (کە دەیناسم) تا ئەمڕۆ کە هەواڵی تیرۆری کردنی بە دەستی تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی بڵاوبووەوە، بێوچان لە ناوچەکانی باشووری خۆرهەڵاتی کوردستان وەک کادرێکی کارامە چالاک بووە. مووسا باباخانی بوو بە کۆڵەکەیەکی گرنگ بۆ کار و چالاکیی حیزبی دێموکرات لەو ناوچانە. بە جۆرێک کاریگەرییەکی بەرچاوی هەبوو لەسەر ئەوەی کە ڕێژەیەکی زۆر لە لاوانی ناوچەکانی باشووری خۆرهەڵات ڕوو لە ڕیزەکانی حیزب بکەن. ئەم کاریگەرییەش

سەرچاوە
Serchawe

گەیشتە ئەو ئاستەی کە رێژیم بە مەترسی بزانی و پلانی لە ناوبردنی دابنێ. مەخابن! تاریک پەرەستان، بێ ئاگان لەوەی کە مووسا باباخانی لە ناو دڵی خەڵکدا بووە بە تروسکایی هیوایە، ئەم تروسکاییەش بە تیرۆر ناکوژرێتەوە.

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – رێکەوتی: ٧ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

ماشێنی تیرۆری تاران دژبەری خاوەن نفوز لە ناو دەبا

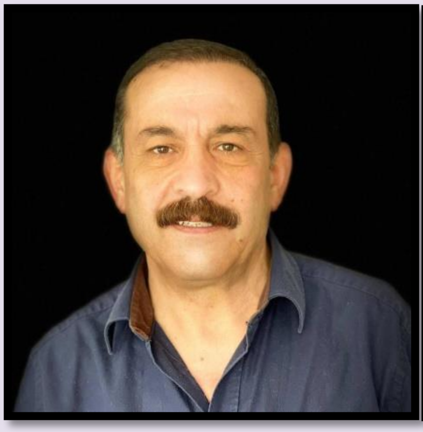

خالید حەسەن پوور

مەجەلە - جوان سۆز، هەولێر

ئەندامێکی پلەبەرزی حیزبی دێموکراتی کوردستان (حدک)، کە بەتەمەنترین حیزبی وڵاتە، کوژرانی ئەندامێکی ڕێبەریی حیزبەکەی کە لە هەولێر، پێتەختی کوردستانی عێراق، لە هەلومەرجێکی گوماناوی دا ڕوویداوە، مەحکوم کرد. ئەو ئەندامە پلە بەرزە، ٧ی مانگی ئاکوست، بە مردوویی لە هوتێلێکی ئەو شارە دیتراوەتەوە و ڕێژیمی ئێران تاوانبار کراوە کە لە پشت ئەو کوشتنەیە.

خالید حەسەنپوور، ئەندامی ڕێبەرایەتی حدک و بەرپرسی پێوەندی لەگەڵ حیزبە دژبەرە ئێرانییەکان بە مەجەلەی گوت، "بەرپرسی پلە بەرزی حدک، موسا باباخانی، کە ٢٠ ساڵ بوو ئەندامی ئەو حیزبە بوو، دوای دوو ڕۆژ بێ سەر و شوێن بوونی لە ٥ی ئاگوست، بە مردوویی لە هوتێلێکی هەولێر دۆزراوەتەوە".

لە وتووێژێکی تەلەفۆنیدا لەگەڵ مەجەلە، حەسەنپوور گوتی، "باباخانی پێش چوون بۆ هوتێلەکە لەگەڵ هەڤاڵەکانی

سەرچاوە
Serchawe

بووە. ئەوە دوایین جار بووە کە دیتراوە".

بەرپرسە کوردەکە هەروەها ئاشکرای کرد،"باباخانی ٥ی ئاگوست شاری کۆیە، لە نزیک هەولێر، بەرەو پێتەختی پارێزگاکە ڕۆیشتووە. لەوێ پێوەندی بە کەسێکی ئێرانی خەڵکی شاری ئیلام گرتووە، کە باباخانی زۆر باش دەیناسی و متمانەی پێ دەکرد. دوایە، باباخانی، پێش ئەوەی بە کوژراوی بدۆزرێتەوە، دوو ڕۆژ بوو دیار نەمابوو ".

"سەرەڕای ئەو ڕاستییە کە کامێرا چاودێرییەکانی هوتێلەکە نیشانیان داوە کە ئەو دێتە ژوورەوەی هوتێلەکە، هیچ شتێک لە بارەی جێهێشتنی هوتێلەکەیان تۆمار نەکردووە. ئەوە بەو مانایەیە کە تاوانەکە لەناو هوتێلەکە کراوە".

کاربەدەستەکەی حدک گوتی "باباخانی، ٥ی ئاگوست لە ژووری هوتێلەکە، دوو گوللەی لە سەری دراوە، پاشان دەرگاکە داخراوە و جێیان هێشتووە تا ئێمە ٧ی مانگ دۆزیومانەتەوە." ئەو پێداگر بوو کە، "تاران لە پشت هەموو ئۆپەراسیۆنەکەیە".

بەرپرسەکەی حدک گوتی، "باباخانی ٥ی ئاگوست لە ژووری هوتێلەکە دوو گوللەی لەسەری دراوە، دوایە دەرگاکە داخراوە و لەوێ جێیان هێشتووە تا ٧ی ئاگوست تەرمەکەی دۆزراوەتەوە." ئەو پێداگر بوو کە "تاران لەپشت سەرجەم ئۆپەراسیۆنەکەیە ".

لە هەمان کاتدا، حەسەنپوور گوتی، "حیزبی ئێمە هیچ زانیارییەکی دروستی لەسەر بکوژەکە نییە، بەڵام ئەوانی جێگای متمانەی باباخانی بوون بەشێک لە دەزگای هەواڵگریی ئێرانی بوون کە سەدان دژبەری دیکەیان بەهەمان شێوە کوشتووە، چونکە کەسایەتییە خاوەن نفوزەکان دەکاتە ئامانج. ئەوە ئامانجی ئێران لە کوشتنی باباخانییە".

ئەو ئەوەشی زیاد کرد کە حیزبەکانی کوردستانی ئێران و لایەنەکانی دیکەی ئۆپۆزیسیۆن لە ئێران زەختیان لەسەرە، بەڵام حدک هەمیشە لە لایەن ئێرانەوە کراوەتە ئامانج، بەتایبەتی لەو ساڵانەی دواییدا. ئەو گوتی "ڕژیم بە دەزگای هەواڵگرییەکەی بنکەی ڕێبەرایەتی حیزبی لە کۆیە وێران کرد و ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی ئێمە و ئەندامانی دیکەی هەرێمی کوردستانیان کوشت ".

باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حدک بوو و، پێشمەرگەیەکی بە ئەزموون بوو. ئەو لە ١٩٨١، لە شاری کرماشان لە

کوردستانی ئێران لە دایک ببوو. ئەو پلەکانی ناو حدک-ی بڕی تا لە کۆنگرەی ١٧ی ئەو حیزبە وەک ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرا. ئەو هەروەها لە بەشی تەشکیلات و مێدیای حیزبیش دا کاری کردووە.

لە لایەن سەرچاوەیەکی دیکەشەوە بە مەجەلـە ڕاگەیەنراوە کە ئاسەواری ئەشکەنجە بە سەر جەستەی باباخانییەوە دیار بووە. سەرچاوەکە گوتی، "ئەشکەنجەکە ئەوە ئاشکرا دەکا کە بکوژەکان ویستوویانە پێش کوشتنی ناوبراو بە شێوەیەکی ترسنۆکانە، زانیاریی لێ دەرکێشن".

چەند هاوپەیمانیی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی کە لە حیزبی کوردی، عەرەبی، ئازەری و فارسی پێکهاتوون کوشتنی باباخانی-یان لە هەولێر مەحکوم کردووە. ئەوان هەروەها داوایان لە کاربەدەستانی کوردستان کردووە هەموو هەوڵی خۆیان بۆ ئاشکرا کردنی بکوژان، بە تایبەتی لەبەر ئەوە کە لە ناوچەی کوردیدا کە لە دەوڵەتی ناوەندیی بەغدا جیایە، بخەنە گەڕ.

لە لێدوانێکی هاوبەشدا، "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ"، لەگەڵ دوو هاوپەیمانیی دیکەی ئۆپۆزیسیۆن، کوشتنی باباخانی لە هەولێریان مەحکوم کردووە و داوایان لە کۆمەڵگای ناونەتەوەیی و وڵاتانێک کە لە ڤییەن خەریکی وتووێژ لەگەڵ ئێرانن کردووە تا پەروەندەی کوشتن و سەرکوتی خەڵکی نافارس لە ئێران و مافەکانی مرۆڤ، تێکەڵی وتووێژەکان لەسەر پرسی ئەتۆمی بکەن.

هاوپەیمانییە سیاسییەکان سەرۆک کۆماری نوێی ئێرانیان تاوانبار کردووە کە دەوری چالاکانەی لە کوشتنی زیندانییە سیاسییەکانی وڵاتەکەیدا هەبووە. ئەوان لەسەر ئەو بڕوایەن کە بە هۆی ڕێژیمەوە گیانی خەڵکی ئێران لە مەترسی دایە. لەسەرەتای ئەمساڵ، بێهرۆز ڕەحیمی، کوردێکی دیکەی بەرهەڵستکاری ڕێژیم کە ئەندامی پژاک بوو، لە شاری سلێمانی لە کوردستانی عێراق لە لایەن بکوژانی نەناسراو کوژرا.

ڕاپۆرتەکانی ڕێکخراوەکانی داکۆکیکاری مافەکانی مرۆڤ ئاشکرایان کردووە کە دەزگای هەواڵگریی ئێران نزیکەی ٤٠٠ ئەندامی حیزبە کوردییەکانی دژی دەوڵەتیان لەدەرەوەی وڵات تیرۆر کردووە.

پێشتر دەزگای هەواڵگریی ئێران دژبەرانیان لەدەرەوە کوشتووە و ڕفاندوویانن بۆ ناوخۆی وڵات، وەک چۆن ئەو کارەیان لەگەڵ حەبیب چەعەب (ناسراو بە ناوی حەبیب ئەسیود)، سەرۆکی پێشووی جووڵانەوەی ڕزگاریدەری ئەهواز، کرد. ئەو فریو درا تا لە سویدەوە کە شارۆمەندی ئەوێیە بۆ تورکیە سەفەر بکا. دواتر، ئاشکرا بوو کە هەواڵگریی ئێران ئەویان لە

تورکیەوە بۆ ئێران ڕفاندووە.

جگە لەوە، سوپای پاسدارانی شۆڕشێ ئیسلامی ئێران بەردەوام کەمپی حدکەی لە ناوخۆی عێراق کردۆتە ئامانج. لە سێپتەمبەری ٢٠١٨، لە هێرشێکی مووشەکی لە لایەن سوپای پاسدارانەوە بۆ سەر بارەگاکانی حدک لە ٦٠ کیلۆمیتری هەولێر، ١٥ ئەندامی حدک کوژران و ٣٠ کەسی دیکە بریندار بوون. لە ناویاندا سکرتێری گشتی حیزبەکە.

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ١٤ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

یەکەم دیدار و دوادیدار (دڵنووسێک بۆ شەهید مووسا باباخانی)

ناسر باباخانی

ڕۆژی شەممە، ١٦ی گەلاوێژ قەول بوو ڕێوڕەسمێک بۆ ڕێزگرتن لە یادی ڕێبەرێکی خاکەڕا و خۆنەویست، نەمر مامە جەلیل گادانی بەڕێوە بچێ. بۆ نانی نیوەڕۆ لەگەڵ کاک حەسەن ڕەستگار و دوکتور ئاسۆ حەسەنزادە میوانی خوانی کاک عەزیز، پێشمەرگەیەکی دڵاوا و دلۆڤان بووین. دەست و چاوی خاتوون خۆش بێ کفتەوشۆرباوێکی بەتام و بۆن. پشوویەکم دا و پاش نیوەڕۆ بۆ بەشداری لە ڕێوڕەسمەکە بەرەو قەڵا بوومەوە. ڕێوشوێنی ئەمنی بەتەواوی ڕەچاو کرابوو، هەربۆیە زۆرم بەدڵ بوو.

چووم لە ڕیزی هەرەدواوە دانیشتم. ئەوەندەی خوا حەز بکا شەرمەزاری لوتفی هەموو هاوڕێیانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بووم کە بە ناسیاو و نەناسیاوەوە شەپۆلی میهر و میهرەبانییان لە خۆی گرتم. ئەوەی بۆ منیش مابۆوە ئارەقەی شەرمی تەوێڵم بوو.

کاک مستەفا مەولوودی، جێگری سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان وەک هەمیشە لە ئاستی من گەورەیی نواند. ئەمری کرد بچینە ڕیزی پێشەوە، هەرچەند عەرزم کرد جێگام خۆشە فەرمووی نابێ. لای کاک عومەر باڵەکی و کاک حەسەن قادرزادە دانیشتم. چەند خولەکی پێ نەچوو، دوکتور ئاسۆ هات و لەلام دانیشت. سەری هێنا بن گوێم و هەواڵێکی بە گوێمدا چرپاند، ئاسمان بەسەرمدا هەرەسی هێنا! مووسا باباخانی شەهید کراوە، لە هۆتێلێکی هەولێر تێرۆر کراوە. کوڵی

گریان ئەوکی گرتم. حەولم دا بە ماسکەکەم ڕوخسارم داپۆشم، هەستم بە خەمی ڕوخساری هەموو ئەندامانی ڕیبەرایەتی دەکرد، بەڵام دیار بوو کە حەولی شاردنەوەیەکی کاتیی دەدەن تا تەواو بوونی ڕێوڕەسمەکە.

دیمەنی کوڕە حەیابەخۆ و ماندوویی نەناسەکەی کرماشان بۆ ساتێکیش لە زەینم لانەدەچوو. بۆ بڕواپێکردن نەدەبوو ئەم هەواڵە شوومە. ڕێک دوو ڕۆژ پێشتر لە کوردکاناڵ کە چوومە لایان، لەوێ لەگەڵ عەلی لەیلاخی ئازیز بینیم. گوتم: مووسا گیان ئەوە لێرەی؟ بەدەم بزەوە، بە زاراوە شیرنەکەی گوتی: ئەریوەڵا مامۆسا! لە ئامێزم گرت و دەستمان کرد بە جەفەنگ و قسەوباس... قەرارمان دانا هەفتەی داهاتوو بە یەکەوە بەرنامەیەک سازکەین... ئیتر ئەمە یەکەم دیدار و دوادیدارمان بوو.

من پیشتر چ ئەو کات کە لە تورکیە بووم و چ لە ئەمریکا، بۆ چەند بەرنامەیەکی مووسا لە کوردکاناڵ وەک ڕاوێژکار یارمەتیم دەدا و تێکستی بەرنامەکانیم بۆ دەنووسی و چەند بەرنامەیەکیشمان بەیەکەوە کرد. ئیستا کە خەریکی نووسینی ئەو دێڕانەم، سەیری مەسێنجێرەکەی خۆم و شەهید مووسا دەکەم و بە هەڵکەوت ئەو پرسیارەی هاتە بەرچاوم:

سڵاو مامۆستا گیان! سیاسەتی کۆماری ئیسلامی لەهەمبەر پرسی نەتەوەیی لەو وڵاتە شکستی هێناوە؟ یان بە واتایەکی دیکە سیاسەتی تواندنەوە و سەختئەفزاریی ڕێژیم سەرکەوتووە یان تێکشکاوە؟

ڕەنگە ئێستا وڵامی ئەم پرسیارەم لا هاسانتر بێ. مووسا گیان ئەگەر سیاسەتەکانی کۆماری ئیسلامی شکستی نەهێنابا، ئەگەر سیاسەتی کوشتن و تێرۆری دەیان ساڵەی ڕێژیم شکستی نەهێنابا، ئەو شەپۆلی هاوخەمی و نەفرەت و ڕق و بێزارییە بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامی ساز نەدەبوو، هاوڕێیانت سوورتر نەدەبوون لەسەر درێژەدانی ڕێباز و ئامانجت. بۆیە بەدڵنیاییەوە وەک هەمیشە تووشی ئابڕووتکان بووە و سیمای دڕندە و تێرۆریستی کۆماری ئیسلامی زیاتر لە جاران خۆی دەرخستووە...

با بگەڕێینەوە هۆڵی ڕێزلێنانەکە. کاک خالید عەزیزی سکرتێری گشتیی حیزبی دێموکراتی کوردستان، وتاربێژی ڕێوڕەسمەکە بوو. باسی تایبەتمەندییەکانی کاک جەلیلی دەکرد. باسی لە ئەخلاقی مامە کرد، باسی خاکەڕایی و بێ دەعێی، باسی لەوە کرد کە بۆ ئەنجامی هەموو کارێکی حیزبی هەمیشە ئامادە بوو. بۆی گرینگ نەبوو کارەکە چییە، گرینگ ڕاپەڕاندنی کارەکە بوو. ئەمە ڕێک ئەو تایبەتمەندییەیە کە دەبێ هەموو تاکێکی شۆڕشگێڕ بیکا بە مکانیزمی هەتاهەتایی بۆ خەبات. بەڵام چ هەڵکەوتێکی سەیر بوو، ئەو تایبەتمەندییەی مامە جەلیل بەتەواوی لە شەهید مووسادا دەدیترا!

سەرچاوە
Serchawe

د. ئاسۆ و کاک عومەر باڵەکی باڵەکی کە لەمبەر و ئەوبەرم بوون زۆر بەداخ و حەسرەتەوە بوون. چەند پرسیارێکم لێکردن سەبارەت بە چۆنیەتیی شەهیدبوونی مووسا، بۆم دەرکەوت دیسان کۆماری پەت و سێدارە بە دەستی سیخوڕ و خۆفرۆشێک داوی بۆ مووسا ناوەتەوە.

مووسا بۆیە بوو بە ئامانج کە وەکازەکەی دەستی لە مەیدان و گۆڕەپانی کوردایەتی لە ناوچەی کرماشان، وردەمارەکانی سیحربازانی فیرعەونی تارانی ڕامالیبوو، کارتێکەریی مووسا و لەسەر خەت بوونی لەگەڵ گەنج و لاوانی باشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستان و کەسایەتیی خاکەڕای بۆ ئەوەستۆگرتنی هەموو چەشنە ئەرکێکی حیزبی، مووسای کردبوو بە کارەکتێرێکی شوێندانەری مەیدانی و پوختەی حیزبی، بۆیە پلانی تێرۆری دەمێک بوو بۆ داڕێژرابوو.

گرفت و تێنەگەیشتوویی و ماڵکاولیی کۆماری ئیسلامی لەوەدایە پاش زیاتر لە چل ساڵ بۆی دەرنەکەوتووە کە بە کوشتنی کورد و بە کوشتی گیانبازانی دێموکرات، کورد بە دەیان قات بەوەرتر و سوورتر لە ڕابردوو لەسەر ڕێ و ڕێبازی شەهیدان بەردەوام دەبن. لە لایەکی تریشەوە کوا ئەگەر مووسا بە مەرگی ئاسایی سەری نابایەوە، دەبوو بە ڕەمز و دەبوو بە مووسای کوردان!

لە حەوشەی قەڵا لەگەڵ "سوڵتانی" و "شەرەفی" و "بداغی" و "مرووەتی" و "سەلیمی" ڕاوەستا بووین. جەغارانمان گڕ دا و هەموو لە دوایین ساتەکانی پەیوەندی شەهید مووسا دووان. ئیمان و باوەڕی ئەم کوڕانە دەگوتن نایە، بەدەم بزەوە بەرەو مەرگ ڕۆیشتن و بەسۆخرەگرتنی دەسەڵاتێکی ئابڕووتکاو و تیرۆریست. کۆماری ئیسلامی چ لە نێوخۆ و چ لە دەرەوەی وڵات وەک وڵاتێکی تیرۆریست و تیرۆریستپەروەر هەر ئێستا لەبەر جەنایەت و تیرۆر، کەیەسەکانی لە دادگاکانی وڵاتانی ئورووپایی لە سوئید و بلژیک کراوەیە.

دیارە ئەم جۆرە جینایەتانەی کۆماری ئیسلامی بەنیسبەت هێزە کوردییەکانی دژی دەسەڵات، شتێکی تازە نییە و هاوتەمەنی ئەم نیزامە نگریسەیە. بێگومان حەوجێ بە گوتن ناکا کە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی وەک وڵاتێکی تیرۆریست و پاڵپشت و پاڵنەری تیرۆریزم لە ناوچە لە هەموو جیهان ناو و ناوبانگی هەیە. وەک ئاماژەم پێکرد دۆسییەکانی تیرۆری کۆماری ئیسلامی ئێستاش لە ئورووپا و ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاست و باشوور و لە سەرانسەری جیهاندا کراوەیە و بەرپرسانی باڵای ئەم حکوومەتە تاوانباری سەرەکین لە تیرۆرەکاندا و ئێستاشی لەگەڵدا بێ زۆربەی هەرە زۆریان ناوێرن پێ بنێنە دەرەوەی وڵات! تێرۆر پێناسەی سەرەکی و ئاوالدووانەی کۆماری ئیسلامییە. ڕێبەری ئەم وڵاتە و سپا مرۆڤخۆرەکانی لە لیستی تیرۆری وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکادان. چەندە هۆی شەرمەزاری و سەرشۆڕییە یەکی وەک ڕەئیسی، سەرکۆماری داندراوی

ڕێژیم،کە لە ئاخاڤتنی ئاساییدا کلۆڵ و کوڵەوارە و قسەکانی بۆتە هۆی گاڵتە و گەپجاڕی خەڵک، ناوێرێ بچێتە نیۆیۆرک بۆ بەشداری لە کۆبوونەوەی گشتی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان! بۆ؟ چون جەلالد دەترسێ لەویندەرێ نەهێڵن بگەڕێتەوە. شا ئەم شوورەییە، شا ئەم ئابڕووتکانە!

مێژوو بۆ کورد جۆرێ وەستان و قەتیس مانەوەیە، بە واتایەکی تر ڕەوڕەوەی مێژوو بۆ کورد ڕاوستاوە. ڕەنگە ئەمە لەباری فیزیکییەوە قسەیەکی تەواو نەبێ چون کات ناوەستێ و بەردەوام بەرەوپێش دەچێ، بەڵام زیاتر مەبەستم ئاڵوگۆڕە بە پێوەری زەمان. کە دەڵێم مێژوو بۆ کورد ڕاوستاوە، جەختم لەسەر پنتێکە، کە نە شوێنە و نە کاتە! واتە ئەوەی بەسەر کورددا هاتووە بەدەر بووە لە "دووانەی شوێن - کات"! ئەگەر هەموو ئەم کارەساتانەی بەسەر کورددا هاتووە لە چەمکێک بە ناوی سڕینەوەدا کۆکەینەوە، حەول بۆ ئەم سڕینەوەیە لەلایەن نەتەوەی باڵادەستەوە بە درێژایی مێژووی کۆن و هاوچەرخ بە هەموو شێوە و شێوازێک ڕێگەپێدراو و "حەڵاڵ" بووە. بە پانتای ئەم کوردستانە (شوێن) گەورەیە، خوێنی کورد حەڵاڵ کراوە چ دوێنێ و چ ئەمڕۆ (کات)

وەک دوێنێ دەکرێ ئەم کارەساتە ئەنفالی بارزانییەکان بێ لە باشوور، دەکرێ کیمیابارانی هەڵەبجە بێ لە باشوور، دەکرێ کۆمەڵکوژی دەرسیم بێ لە باکوور، دەکرێ قەتڵوعامی قارنێ و قەلاتان بێ لە ڕۆژهەلات، دەکرێ سڕینەوەی ناسنامە و پێناسەیی بێ لە ڕۆژئاوا و وەک ئەمڕۆ دەکرێ مووشەکبارانی قەڵای دێموکرات و تیرۆری شەهید مووسا باباخانی ئەندامی کومیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان و سەدان نموونەی تر. وەک دەبینین لە هەموو پارچەکانی کوردستان بەبێ جیاوازی، لە هەموو سەردەمەکاندا، ئەم سڕینەوەیە بەردەوام دووپات و چەندپات دەبێتەوە. وەک کەوانە: (دیارە بێگومان لە مێژووی کورددا خاڵگۆڕانی زۆر سەرنجڕاکێش هەبووە کە زیاتر لەسەر دەستی ئیرادەیەکی تاکی کاریزماتیک ڕووی داوە و ئەم خاڵگۆڕانەش بۆتە پتانسییەلێک بۆ بەرگری، هەرچەند بە توندوتیژترین شێوەش حەول بۆ سڕینەوەی ئەم خاڵگۆڕانانەش دراوە!)

من لاموایە نەوێکێشان و خۆبەکەمزانین، لە بەرامبەر نەتەوەی باڵادەست لە هۆکارە سەرەکییەکانی خولانەوە و مردن لە بازنەی دەسەڵاتدا بووە. بۆ قوتار بوون لەم جەغزە نگریسە و کردنی ئەم بازنەیە بە هێڵێکی ڕاست، پێویستە کورد لە بەرامبەر ئەوەی لەگەڵی دەکرێ ڕێک وەها دژکردەوەیەکی هەبێ: چاو لە هەمبەر چاو، قەڵەم لە هەمبەر قەڵەم! مەبەستم لە چاو لە هەمبەر چاو، وەباڵ کێشان بۆ یاسای تالیۆن نییە، مەبەستم ناسیۆنالیزمی بەرگریکارانەیە بە هەموو شێوەیەک و کەڵکوەرگرتن لە هەموو شێواز و پتانسییەلەکان. با وەڵامی تیرۆری شەهید مووسا ببێ بە سەرەتایەک بۆ قوتار بوون لەم جەغزە.

ئەو تەمەنەی مووسا تێکەڵ بە ڕیزی پێشمەرگەکانی حیزبی دێموکرات بوو، ڕێک هەڕەتی ئاودیو بوون بۆ ڕۆژئاوا و لە ماوەی ژیانی پێشمەرگایەتیدا چەند کۆڕەوێک بۆ ئورووپا ساز بوو، بەڵام مووسا تێکەڵ بەم شەپۆلانە نەبوو و لە قەڵا مایەوە و بێگومان ئەوەیە ڕەمزی مانەوەی مووسا لە ناو دڵی هاوڕێیان و نەتەوەکەیدا.

یاد و ناوی هەرمان، ڕێ و ڕێبازی پڕڕێبوار.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٧ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

"مووسا"کان دەبێشکە و لە قوتابخانە و سەر شەقامەکاندان

زانیار حوسێنی

بزووتنەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەر لە یەکەم ڕۆژەکانی سەرهەڵدان و دامەزرانییەوە خەوی لە چاوی دەسەڵاتدارانی تاران زڕاند. بەدرێژایی مێژوو ئەوەی کە نەتەوەی کورد لە ئێران داوای ماف و ویستی ئازادیخوازانە و بەحەقی خۆی دەکا، بۆ دەسەڵات لە تاران بە مەترسییەکی گەورە و هەڕەشەیەکی ئەمنییەتی داندراوە. لەم بارەوە پرسیار زۆرن کە ڕەنگبێ قورساییان لەسەر ئەوانە بێ: ئەگەرچی سەرەڕای ڕەوابوونی ئەو مافە بەڵام هەتا ئێستا هیچ حیزبێکی کوردی داوای سەربەخۆیی نەکردووە و بەهۆی فەرهەنگ و کولتووری بەرزی پێکەوەژیانیان، داوای ماف و ئازادیی بەرانبەر و وەکیەکی خۆیان لەگەڵ هەموو پێکهاتەکانی ئەو وڵاتە کردووە. بەڵام ئاخۆ دەسەڵات کە هەموو کاتێک وەڵامی هەرچەشنە مافێکی مرۆیی، مەدەنی و بنەڕەتیی ئەو گەلەی بە ئاگر و ئاسن و کوشتار و تواندنەوە داوەتەوە، ئەوان مەترسی بۆ سەر ئەمنییەتی وڵاتن و بۆ جیاکردنەوەی کورد لە ئێران تاوانبارن، یان بزووتنەوە مافخواز و سەرکوتکراوەکە؟ یان لەبەرچی نەتەوەیەک کە هیچ شتێکی لە کولتوور و مێژوو و چەمکەکانی دیکەی ئیتنیکی لە کورد و باقی نەتەوە نافارسەکانی دیکە زیاتر نییە، یەکەم بۆچی دەبێ حەقی تواندنەوەی هەموو پێکهاتەکان لەنێو خۆیاندا بە خۆیان بدەن و بەمجۆرە حاشا لە ماف و داخوازییەکانی ئەوانیدی بکەن و دووهەم چۆنە کە مافی بەربەرەکانی لایەنی بەرانبەریان بۆ ئەوان بە ڕەوا نابینن؟

بە پێی قانوونە جیهانداگر و هەروەها جاڕنامە و کۆنڤانسیۆنەکانی مافی مرۆڤ کەس نییە نەزانێ مرۆڤ چ بە پێوەری مرۆڤبوونی و چ بە پێوەری نەتەوەبوونی خاوەن کام مافە و بە چ جۆرێکیش دەتوانێ بۆ دەستەبەرکردنیان تێبکۆشی. بەڵام ئەوەی کە دەسەڵاتدارانی تاران چ لە سەردەمانی پێشوو، لە نیزامی پاشایەتیی پەهلەوی و چ ئێستا لە سیستمی کۆماری ئیسلامیدا دەسەڵات هێڵی سوور بە سەر ماف و ئازادیی گەلانی غەیرە خۆیان دادەنێ، بۆ بیری شۆڤینی و هەروەها هێژمۆنیی

دەسەڵاتی خۆیان دەگەڕێتەوە کە بە زەبری چەک و سەرکوت هەوڵی پاراستنی دەدەن. قازانجەکەشی لە قەبزەکردنی دەسەڵات، دەستبەسەرداگرتنی ئابووری، پاوانکردنی سەروەت و سامانە سروشتییەکانی نەتەوەکانی دیکەدا دەبینن و بۆ ئەوەش دەبێ حاشا لە هەر مافێکی ئەو نەتەوانە بکەن.

ئەوەی کە تاران قەت حازر نەبووە لەسەر میزی وتووێژ دانیشێ و بیر لە چارەسەری ئاشتییانەی پرس و کێشەکانی دەسەڵات لەگەڵ نەتەوەکانی ئەم وڵاتەدا بکاتەوە، دەرخەری بیری شۆڤینی و توتالیتاریستیی نیزامی سیاسییە کە ناتەبایی لەگەڵ سەرجەم لۆژیک و پرەنسیپە نێونەتەوەییەکانی ماف و دەسەڵاتدا هەیە. هەربۆیەشە هەوڵ دەدەن ڕوخسارێکی ناشیرین لە بزووتنەوە مافخوازەکان دروست بکەن، مێژووی ڕاستییەکانیان چەواشە بکەن و چەندی بۆیان کرا بە زەبروزەنگ هەوڵی بەچۆکداهێنانیان بدەن. هەموو مێژووی دەسەڵاتدارەتی پەهلەوی و کۆماری ئیسلامی لە مامەڵە لەگەڵ پرسی نەتەوەیی و دیارترینیان پرسی کورد دەربڕی ئەو حەقیقەتەیە کە تاران تاکەڕێگای چارسەری ئەم پرسەی لە تواندنەوە، سەرکوت تێرۆر و حەزفی فیزیکیدا دیوەتەوە.

دەگوترێ لێنین لە سەرەمەرگدا بە ستالین دەڵێ دەترسم لە دوای مردنم خەڵک وەدوای تۆ و ئامانجەکانمان نەکەون. ستالین لە وڵامدا دەڵێ نیگەران مەبە، وەدوام دەکەون. دەڵێ ئەی ئەگەر وا نەبوو؟ ستالین لە دەڵێ ئەوکات دێنە لای تۆ! ئەوە بۆتە وانە و بەردەوام لە گوێی دەسەڵاتدارانی تاراندا دەزرینگێتەوە کە بە پشتبەستن بە ئایەت و شەرعیش بووبێ، دەنگی هەر ئازادیخوازێک کپ و کۆمەڵگە کرومات بکەن. ئەو بیرکردنەوەیەی ستالین ئایدۆلۆژیی کۆماری ئیسلامییە کە یان لەگەڵ منی و بەهەر شێوەیەک ملکەچی، یان لەگەڵ من نیت و گیان و ماڵ و ژیان و هەموو شتێکت حەڵاڵی خۆمە. بۆیە تێرۆر، کۆمەڵکوژی، کوشتوبڕ و قەڵاچۆ کردن وەک مانیفێستی ئەو ڕێژیمە تۆتالیتێرە لە هەموو قۆناغی دەسەڵاتیدا پەیڕەو کراوە.

خومەینی و مەرجەعییەتەکەی بە هەموو لق و پۆپی کە مۆدێلێک لە جۆرەکانی حکوومەتی ئیسلامییە، لە سەرەتای گرتنی دەسەڵات، تێرۆر و کوشتنی مافخوازان و ڕێبەران و ئازادیخوازانی کوردی خستە بەرنامە و پلان و ئەو شێوە جینایەتەی وەک سوننەت و ئەرکێکی دینی و واجب بۆ باوەڕمەندان و موریدەکانی بەجێ هێشت. خومەینی و تیئۆریی ویلایەتی فەقی بە دارشتنی شێوەکانی سەرکوت، هەڕەشە و دڵەڕاوکێی گشتگیر بە شێوازێکی بەرواڵەت ڕازاوە لە چوارچێوەی خاڵ و ماددەکانی ئایینی سیاسی-کۆمەڵایەتی خۆیدا، ئەو ئینتیما و باوەڕەی بۆ پاوانخوازان و جینایەتکارەکانی پاش خۆی بەمیرات دروست کرد. بۆ نموونە خومەینی لە فتوایەکدا لەبارەی تێرۆر لێی دەپرسن، دەڵێ ئێمە دژی تێرۆرین، چونکە "ئیرتداد و مەهدورەلدەم- ارتداد و مهدورالدم" مان هەیە. خۆ ئەگەر تێرۆر و چەمکی تێرۆر لەگەڵ ئەو دوو بنەما فکرییەی خومەینی

هەڵسەنگێنین، ئاشکرایە کە تیرۆر لقێکە لە مەسەلەی " ئیرتداد و مەهدورەلدەم" بوون. ئاسانترین پێناسە بۆ ئەو دوو چەمکە ئەوەیە کە ئەو دەسەڵاتە یان ئەو بیر و باوەڕە بە هەر شێوەیەک لە شێوەکان، بەدەست هەرکەسێک کە ڕاسپاردراو بێ یان سەربەخۆ بە ئەرکی خۆی بزانە و لەهەر کوێ بێ بۆی هەیە و دەتوانێ دژبەران و نەیارانی (لەسەر بابەتە ئایینیەکان) بکوژێ یان (لەسەر بابەتە سیاسییەکان) تیرۆریان بکا. لە ڕاستیدا ئەوان بە بڵاوکردنەوەی ترس و دڵەراوکێ لەنێو خەڵک و کروماتکردنی کۆمەڵگە دەیانەوێ پێش بە جووڵانەوەی مافخوازی بگرن و سەنگەری خەبات و تێکۆشان بە خەڵک چۆڵ بکەن. بەڵام ئەوەی نایانەوێ بیزانن ئەوەیە کە سەرکوتی گەلێک و چاندنی تۆوی ترس و بێهیوایی لە دڵی میللەتێکدا کە هەم خۆی و تواناکانی و هەم ماف و ویستەکانی خۆی دەناسێ و لەسەر وەدیهێنان و دەستەبەرکردنیان سوورە، ئاسنی ساردکوتانە.

میراتگرانی خومەینی بەسەرهاتێک لە ناوبراو دەگێڕنەوە کە کاتێک لەلایەن ناوەندە ئەمنیەتییەکانی ساواکەوە دەگیرێ، لێی دەپرسن ئەدی سەربازەکانت نایەن ڕزگارت بکەن؟ ئەویش دەڵێ سەربازەکانی من لە بێشکەدان و گەورە دەبن. ئەم ڕێژیمە دوای پاوانکردنی دەسکەوتەکانی شۆڕش و دامەزرانی نیزامی سیاسیی نوێ پێوشوێنی ئەوە کەوتن کە بە پەروەردەی ئیدۆلۆژیک و مەکتەبی لە ڕێگەی قوتابخانە و مزگەوت و دامەزراوە فێرکارییەکانەوە منداڵانی نێو لانکەش بۆ لایەنگری و پاراستنی ڕێژیمەکەیان بار بێنن، بەڵام لە کوردستان پتر لەهەر جێیەک ئاکامی پێچەوانەکەیان لێ هەڵگرتەوە. لە کوردستان منداڵانی نێو بێشکەی ئەوکات نەوەیەکی شۆڕشگێڕی ئازادیخوازی دژی ئەم ڕێژیمەیان لێ بەرهەم هات، نەوەیەک کە حەماسەی چوار دەیە خۆڕاگری سەرەڕای سەرکوت و کۆمەڵکوژی، زیندان و ئێعدام، تواندنەوە و مووشەکباران شایەتیی بۆ دەدەن. ئەوەی خومەینی نەیدەزانی ئەوەیە کە ئەوە پێشمەرگە مافخوازەکانی کوردستانن کە دەبێشکە و قوتابخانە و سەرشەقامن. دوو دەیە پاش مەرگی خومەینی مانگرتنەکەی ٢١ی خەرمانان زۆر بەباشی ئەم ڕاستییەی سەلماند.

دوای تێپەڕینی زیاتر لە ٤٣ ساڵ بەسەر تەمەنی کۆماری ئیسلامیدا، ئەوەی کە ئێستا لەنێو نەتەوکانی ئێراندا هەرکام بە شێوازێک بەڵام تێکڕا لە سەنگەری خەبات و تێکۆشانی بۆ ڕووخاندنی ئەم ڕێژیمەن نیشانەی کۆتایی بیرۆکەی خومەینیزم و هەر لەجێیدا مایەپووچبوونی ئەو ئیدۆلۆژییە بوو کە نە بە کات، نە بە ئیمکانات و دراو و زەبر و زۆریش بووبێ نەیانتوانی جێی بخەن؛ بۆیەشە شار و شەقام لەدژیان ڕاساوە. "مووسا"کان و ئەوانەی ئێستا لە سەنگەری خەبات بۆ تێکەوەپێچانی تۆماری ئەم ڕێژیمەن، هەموو منداڵانی نێو بێشکەی ئەوکات و سەردەمن. کەوابوو سەرکوتی خوێناوی و چەرخی تیرۆر و کوشتبوڕی کۆماری ئیسلامی چەندی لەگەڕدا بێ، لەبەرامبەر ئیرادەی مافخوازیی ئەم گەلەدا زەبوون و دەستەوەستانە و هەر ئێستا بە هەزاران هەزار منداڵ لە لانکەی کوردایەتیدا بە لایە لایەی دایکان و گێڕانەوەی بەسەرهاتی شۆڕشگێڕانی باووباپیرانیان گۆش دەکرێن. ئەوان گەورە دەبن، لەسەر ئەم ڕێبازە پەروەردە دەکرێن و خۆیان لە

سەنگەری خەبات و تێکۆشان بۆ ئازادیدا دەبینەوە، کە مووسا باباخانی یەک لەوانی پێشوو و، ئولگوو بۆ ئەوانی داهاتووە.

لە ئێستادا مەشخەڵی خەباتی "مووسا" بە دەستی هەزاران هەزار ڕێبواری ئەو شەهیدەوە بەڕێوەیە و هەمدیسان هەزاران هەزار منداڵی دی دەبێشکەدا "ئەی ڕەقیب"یان بەگوێدا دەچرپێندرێ.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٧ی سێپتەمبەری ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

چایی تاڵی بێتاقەتی!

(خودایا باخی عەدڵ و دادەگەت ئاباد!)

عەلی لەیلاخ

بەوە نیە تەمەنت چەندەو لەچەند شەڕگە دەربازت بووە.هەر ئەوەی لە نزیکەوە لە گەڵ کارەساتەکان دەژی. دەبیتە بەشێک لە کارەسات!

ئێمە چەندە گیان سەختین و نازانم گیرۆدەی چ چارەنووسێکی ئەهریمەنین!

ئەمڕۆ ١٦ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی پاش ساڵێک لە کۆچیدوایی کاک جەلیل گادانی کە بەشەوق و زەوقی کوردانەوە ژیا بەڵام بە بێنازی بەڕێکرا بڕیار درابوو کۆڕیادێک بۆ بەڕێزیان بەڕێوەبچێ. منیش وەکوو بەڕێوەبەری کۆڕەکە.. کاتژمێر نیزیک دەو نیو کە لە دیوی بەرهەم هێنان(شوێنی کاری من و مووسا) خەریکی شت نووسین بووم کە سامان فەقێنەبی هاوڕێم هات و گوتی: مامە لە دوێنیشەوەو مووسا دیار نیە و تەلەفۆنیشی داخراوە" یەکرا ترسێک لە دڵما جووڵا ئاخر ئیمکانی نەبوو مووسا تلەفۆن دابخاو لە خەت نەبێ.. دوایی خۆم دڵنەوایی خۆمم ئەداوە کە نا کورە هیچ نیە لەوانەیە کە خەوی لێکەوت بێ، و یان لە ماڵی هاوڕییەکی ئیسراحەت دەکا لە هەولێر! شیلانیش هەر وای بەمن دەگوت پێم خۆش بوو وابێ بەڵام چ بکەین کە وا نەبوو...خەوبوو بەڵام خەوێکی خوێناویی!

لە گەڵ مام سامان پەیتا پەیتا زەنگ دان و سوارخ گرتنی و نەیشماندەوێرا لەگەڵ هەموو کەس باسی بکەین!

کاتژمێرەکان بە خێرایی تەنگی لە دڵەوەرێزی و نیگەرانیی هەڵچنیبوو.

لەو لاشەوە میوانەکانی کۆڕیادی کاک جەلیل دەهاتن، من لەهەموو شوێنێک بووم بێجگە لە قەڵا.. لە چووڵەوانی لای جەستەی بێگیانی مووسای هاوڕێم لە ژوورێکی نامۆ، دەشت و بیابان بگرە هەتا چەم و ڕووبارەکانی باشوور، یان ئاودیو کردنی بۆ ئێران!

دیسان خۆم بە گژخۆمدا دەچووم کە هیچ نیە و ئەوە تاوێکی دیکە بەخۆی و سمێڵە زەردەکانییەوە پەیدا دەبێ.. دووجار چۆم لە دەرگای پەنجەرەی ژوورەکەی و دەرگاکەیم دا هەی بەشکەم هاتبێتەوەو خەوی لێکەوتبێ.. هەر زەنگ و زەنگ و زەنگ..نیزیک ساعەتی دوونیو دڵخۆش بووم کە مەسنجێری زەنگ دەخوات بەڵام هەڵە بووم و، کوژراوان چاوەڕێی هیچ تێل و تەماسێک نین ئیتر..

ڕێوڕەسم دەستی پێکرد خەڵک بەشداربوو بێ ئاگا و من دڵم پڕ و سەرم گێژ و چاوەم هەر دەگەڕا بە خواروژووری هۆڵی ڕێوڕەسمەکە..نا هیچ کام لەوانە مووسا نەبوون.

یەکەم بڕگەم کە پێشکەش کرد هەستێک ناخمی گۆشی و چوومە بەردەرگەی هۆڵەکە، رووخساری تێکچووی سامان هەڵگری هەواڵێکی ناخۆش بوو بەڵام نە بە قەت کوژرانی مووسا ی خۆشی نەدیو!

ژیان و جەبری ژیان بە خۆزگا و بەشکەم ناچێتە سەر. مووسای پێشمەرگەدۆست لە هوتێلێک جەستەی بێگیانی دۆزرابووە. جا دیسان بەوحاڵەوە وەرەوە بچۆ پشت میکرۆفۆن یەک دووجار نیزیک بوو بڵێم میوانەکان ببوورن، مام جەلیل گیان ببوورە ناتوانم نا..بوغزێک خەریکە دەمخنکێنێ.

ئەمە سکانسێکی واقعی بوو لە حاڵ و ڕۆژی ئێمەمانان کە سینەمایی نیەو خۆدی کارەساتە!

ئێستاش کە ئەمانە دەنووسم هێشتا بڕوام بەوە نیە چیتر مووسا بە قسەکانم تەنانەت قسەی ئاسایش پێناکەنێ و بەرنامەی بانتر لەهەواڵمان بەس یەک هەواڵ دەبێ ئەویش: ماڵاوایی ئێگجارییە لە مووسا و خۆزگە هەڵوەریوەکانی!

ئەمڕۆ ساڵڕۆژی دامەزراندنی کوردکاناڵ بوو بەڵام جێگەی هاوڕێی مووسا دیارو بەتاڵ. لەمە تاڵتر چی هەیە؟

نا شێرکۆی برام

تاران تەنیا بەدەم ئێمەوە پێناکەنێ و گشت پێکەنینەکانی بۆ بوغزاندنی ئێمەیە!

سەرچاوە: دیواری فەسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٧ی ئاگۆستی ٢٠٢١

تیرۆریزمی دەوڵەتی و سەری مارەکە!

عەلی بداغی

ڕۆژی پێنجشەممە، ١٤ی گەلاوێژ مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە شاری هەولێر تیرۆر کرا. تیرۆرکرانی ئەو ئەندامەی ڕێبەریی حیزب لە کاتێکدا بوو کە حەوتووی پێشوو لقی ٢ی دادگای تاوانی شاری هەولێر بڕیاری لەسەر ٥ تاوانباری پەروەندەی تیرۆری قادر قادری، فەرماندەی نیزامیی حیزبی دێموکرات دابوو کە ڕەشەممەی ساڵی ١٣٩٦ بە دەستی تیرۆریستە نێردراوەکانی کۆماری ئیسلامی لە هەرێمی کوردستان شەهید بوو. وەک لە بەیاننامەی کۆمیتەی ناوەندیی حیزب لەبارەی تیرۆری شەهید مووسا باباخانییەوە هاتووە: " کۆماری ئیسلامیی ئێران لە بارودۆخێکدا پەرەی بە کردەوە تیرۆریستییەکانی لە هەرێمی کوردستان، ئورووپا، ئەمریکا و نێوخۆی وڵاتیش داوە کە پتر لە هەموو کاتێک بەرەورووی قەیرانی بەڕێوەبەری و نارەزایەتییەکانی هەردەم پەرەئەستێن لە نێوخۆی وڵات بۆتەوە. لەبەر ئەوەش کە توانای چارەسەری قەیرانە جۆراوجۆرە سیاسی، ئابووری و کۆمەڵایەتییەکان و، وەڵامدانەوە بە ویست و داخوازە ڕەواکانی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان و ئێرانیان نییە و، لە ڕاپەڕینی جەماوەری ترسیان ڕێ نیشتووە، مانەوەی خۆیان و کۆنترۆڵی بارودۆخەکە لە سەرکوتی زیاتر و تیرۆر و تیرۆر و تۆقاندندا دەبینن؛ سیاسەتێک کە بە درێژایی تەمەنی کۆماری ئیسلامی درێژەی بووە".

ئەم نووسینە باسێکە لە تیرۆریزمی دەوڵەتی و نەخشی کۆماری ئیسلامی لەو پێوەندییدا.

پێشینەی کردەوەی تیرۆریستیی کۆماری ئیسلامی وەک نیزام و دەسەڵاتێکی سیاس بۆ پێش دامەزرانی ئەم ڕێژیمەش

دەگەڕێتەوە، ئەو کاتەی کە ڕێبەرانی ئێستای ڕێژیم و هێزی دژبەری ڕێژیمی پاشایەتیی پێشوو لە چەکی تێرۆر هەم بۆ تێرۆری دژبەرانی فیکریی خۆیان - وەک ئەحمەد کەسرەوی - و؛ هەم بۆ تێرۆری کاربەدەستانی سەرووی حوکمەت - وەک عەلی ڕەزمئارا، عەبدولحوسێن هەژیر، حەسەنعەلی مەنسوور، سێ سەرۆک وەزیرانی ڕێژیمی پاشایەتیی پەهلەوی_ کەلکیان وەردەگرت. لە دوای شۆڕشی ساڵی ٥٧ و هاتنە سەر کاری کۆماری ئیسلامی سیاسەتی تێرۆر و تۆقاندن هەم بۆ نەهێشتنی دژبەران و هەم بۆ زاڵکردنی کەشی سەرکوت و، هەم لە پێناو جێبەجێکردنی سیاسەت و وێژمانی "ناردنە دەرەوە"ی شۆڕش! بوو بە نێوەرۆک و بەشی جیانەکراوە لە پێناسە و جەوهەری کۆماری ئیسلامی.

لەو کاتەوە تا ئێستا چوار دەیەیە باڵوێزخانە و نووسینگەکانی نوێنەرایەتیی کۆماری ئیسلامی لە وڵاتان شوێنی دارشتن و جێبەجێکردنی پیلانە تێرۆریستییەکانی ڕێژیمن. بە درێژایی ئەم ساڵانە زیاتر لە ٢٥٠ چالاکی سیاسی و دژبەری نیزام لە وڵاتانی ئورووپایی و زیاتر لە ٤٠٠ تێکۆشەری سیاسیی کوردی دژبەری ڕێژیم لە هەرێمی کوردستان لە ڕێگەی تۆڕ و تیمە تێرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامییەوە کوژراون و بە سەدان کەسیش بریندار بوون. ئەوەی لەو نێوەدا بارتەقای تاوانەکانی کۆماری ئیسلامی گرینگە سیاسەتی هەڵکردنی وڵاتانی ئورووپاییە لەگەڵ کۆماری ئیسلامی، کە لە پێناو پاراستنی بەرژەوەندییە ئابوورییەکانیان چاویان لە تەڕاتێنی تیمە تێرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامی نووقاندوە و، ئەوەش بووەتە هۆی ئەوەی ئەم عەمەلیاتە تێرۆریستییانە تێچوویەکی ئەوتۆی بۆ ڕێژیم نەبێ و بەبەردەوامی دەستی بە کوشتن و لەنێوبردنی دژبەرە سیاسییەکانی ئاوەڵا بێ.

ئێستا پرسیار ئەوەیە ئاخۆ ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی پشت لە تێرۆر دەکا؟ چی وای کردبوو کە ڕێژیم ماوەیەک دەستی لە کردەوە تێرۆریستییەکانی لە ئورووپادا پاراستبوو و ئێستا چۆنە بێ هیچ داڵغە و حاشا و شاردنەوەیەک و بەبەرچاوی دنیا تیر و شیر لە دژبەرانی دەسوێ؟

تێرۆر بۆ کۆماری ئیسلامی تەنیا چەکێک بۆ لەنێوبردنی دژبەرانی نییە، بەڵکوو جەوهەرێکی پیرۆزی بۆیان هەیە و بە پێی خوێندەوە ئیدئۆلۆژیکییەکانیان ڕەوایی پیرۆز و ئامانجداری هەیە. بۆیە لەهەر جێیەک و لەهەر هەلومەرجێکدا بواری لەبار بۆ سەرکەوتنی تیمە تێرۆریستییەکانی خۆش بێ، بە تامەزرۆییەوە بەرەو پیلی دەچن. بۆیە ئەگەر لە چەند برگە و قۆناغێکی تەمەنی ئەم ڕێژیمەدا مەودای کورتماوەیان لەگەڵ کردەوەی تێرۆریستی گرتبێ _ کە ئەوەش دواخستنی تێرۆر نەک ڕاگرتنی بووە_، هۆکارەکەی نەک بۆ گۆڕانکاری لەو خوێندنەوەیە، بەڵکوو تەنیا بۆ تێکچوونی باڵانسی دەسکەوت و تێچووی قورسی کردەوە تێرۆریستییەکانیان لەو کاتە تایبەتییانەدا دەگەڕێتەوە.

ڕووداوەکانی ئەم دواییانە وەک، تێرۆری شەوی یەلدای بەر بنکەی دەفتەری سیاسیی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە نیزیک کۆیە، تێرۆری چەند کادر و ئەندامی حیزبی دێموکرات لە چەند شارێکی هەرێمی کوردستان، تێرۆر و کوشتنی چەند زانایەکی بواره جۆراوجۆرەکان لە نێوخۆی وڵات، مووشەکباران کردنی قەڵای دێموکرات، شوێنهەڵگرتنی تیمە تێرۆریستییەکانی سەر بە کۆماری ئیسلامی لە ئەمریکا و چەند وڵاتێکی ئورووپایی دەری دەخەن کە ئەم ڕێژیمە ئیدی گوێی لە بەناوی و مەحکوومکردن و ڕیسواییەکان لە دنیای دەرەوە نییە. وا وێدەچێ ئەم ڕێژیمە ئیدی نیگەرانی کاردانەوەی ئەم سیاسەتەی لەسەر دیپلۆماسیی بیانیی وڵاتەکەی نەبێ و بێتوو کۆمەڵگەی جیهانی و وڵاتانی زلهێزی بیانی نەیانەوێ بەرەوڕووی ئەم کارانەی کۆماری ئیسلامی ببنەوە، لە نێوخۆی وڵات و دەرەوەی وڵات کردەوەی تێرۆریستیی زۆر و زیاتر لە کۆماری ئیسلامی دەبینین. چونکی سیاسەتی هەڵکردن و بێدەنگیی هەندێ وڵاتی شەریکە سیاسی و بازرگانی لەگەڵ ئێران وای کردووە کە ئەم ڕێژیمە چیدی هەوڵ و بەرنامەکانی خۆی لە چوارچێوەی سەرکوتی توندی دژبەران و پێشێلکردنی سیستماتیکی مافی مرۆڤ لە نێوخۆی وڵاتدا قەتیس نەکا و؛ لە دەرەوەی سنوورەکانیش بەدوای نێچیرەکانییەوە بێ. "تۆقاندن" و "باجوەرگرتن" و ئاوێتەکردنیان وەک سیاسەتێک لەبەرامبەر وڵاتانی ئورووپایی تا ئێستا بۆ کۆماری ئیسلامی دەسکەوتێکی زۆری بووە، و ئێستاش کۆمەڵگەی جیهانی و بەتایبەت وڵاتانی ئورووپایی لەبەردەم تاقیکردنەوەیەکی سەخت و یەکلاکەرەوە دان.

وڵاتانی ئورووپایی کە بەربەرەکانی لەگەڵ تێرۆریزم وەک بنەما و پرەنسیپێک بۆ خۆیان پێناسە دەکەن و هاوپێوەندیی جیهانیی بۆ پێک دێنن و لە وڵاتانی وەک سووریە و عێراق و ئەفغانستاندا شەڕی تێرۆر دەکەن و بە گیانی سەربازەکانیان و هەروەها خەرجکردنی ماددی تێچووی بۆ دەدەن، ئێستا لەبەرامبەر گیانگرتنەوەی تێرۆریسمی دەوڵەتیی ئێراندا هەڵوێستیان چی دەبێ؟ ئەویش لە بەرامبەر ڕێژیمێکدا کە ڕۆژ بە ڕۆژ زیاتر دەکەوێتە بەر ڕق و بێزاریی خەڵکەکەی و نە لەنێو خۆی وڵاتدا هیچ ڕەواییەکی هەیە و نە لە نێو هاوکێشەکانی کۆمەڵگەی جیهانیدا نەک هیچ ڕۆڵێکی بۆ سەقامگیری و ئاشتی نییە، بەڵکوو ماکە و هۆکاری زۆربەی قەیران و نائارامییەکانە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٩ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

ئەو شۆڕشگێڕەی بوو بە گوڵێکی سوور بۆ بەرۆکی نیشتمان

(بۆ یەکساڵەی شەهیدبوونی هاوڕێ مووسا باباخانی)(*)

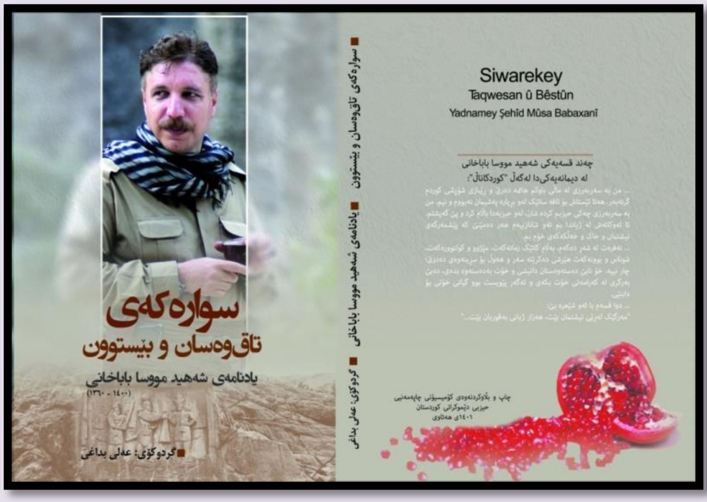

قادر وریا

ساڵێک لەمەوبەر دەستی تیرۆریزمی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە نێوەندی شاری هەولێر، لە قۆڵی زۆڵەکوردێکی خەیانەتکار هاتەدەر و گیانی کادرێکی لێوەشاوەی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئەستاند.

مووسا باباخانی، ڕۆڵەیەکی هەڵکەوتوو لە پارێزگەی کرماشان و لە نێو هاوزمانانی یارسانیمان بوو. هاوڕێ مووسا تێکۆشانی سیاسی و حیزبیی ئاشکرای خۆی لە پێشمەرگایەتیی هێزی پارێزگاریی حیزب لە ساڵی ١٣٧٨دەست پێ کرد. دوای چەند ساڵ پێشمەرگایەتی لە هێزی پارێزگاری، هاتە کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزب و لە بەشی فەننیی ڕۆژنامەی "کوردستان" دەست بەکار بوو و بووین بە هاوکار.

هەر لە سەرەتای تێکۆشانی حیزبایەتییەوە، تینوێتی و هۆگرییەکی زۆری بۆ فێربوون و خۆپێگەیاندن هەبوو. سەرماوەزی

١٣٨٥(دێسەمبری ٢٠٠٦)لە کاتی لەتبوونی حیزبی دیموکراتدا، کاک مووسا لە بەشی چاپەمەنیی حدکا و دواتر لە تەلەڤیزیۆنی "تیشک" درێژەی بە تیکۆشان دا. ئەو، ئامادەکاری بەرنامەیەکی تەلەڤیزیۆنیی تایبەت بە کرماشان بوو و لە ڕێگای "تیشک تیڤی"یەوە، هەستم دەکرد کە لە ڕووی ئاگایی سیاسییەوە باش خۆی پێگەیاندووە. لە گەڵ تێکۆشەران و ڕۆشنبیران هەڤپەیڤینی پێک دێنا و بەرنامەی پڕ نێوەرۆکی ئامادە دەکرد. کاک مووسا ئەو کاتانەش کە لە بەشی ڕاگەیاندن کاری دەکرد، لە کاری تەشکیلاتی و پێوەندی لە گەڵ دۆستان و دڵسۆزانی حیزبی دیموکرات لە پارێزگەی کرماشان، غافڵ نەبوو. ئەم خۆپێگەیاندنە و پێوەندیی بەرینی لە گەڵ تێکۆشەران و چالاکانی شارو ناوچە جۆراوجۆرەکانی کرماشان، بوو بە هۆی ئەوە لە کۆنگرەی١٥ی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بە ئەندامی جێگری کۆمیتەی ناوەندی هەڵبژێردرێ.

لە نێوان کۆنگرەکانی ١٥ و ١٦ی حیزبی دیموکراتی کوردستاندا، کاک مووسا ڕیزەکانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی بۆ تێکۆشان هەڵبژارد. بەو هۆیەوە کە لە هەر دوو بواری ڕاگەیاندن و ڕێکخستندا، بە مایە و بە توانا و خاوەن ئەزموون بوو، لە هەر دووی ئەم بوارانەدا، درێژەی بە تێکۆشان دایەوە. ئەگەر کار و بەرپرسایەتییەکەی بە ڕەسمی لە کۆمیسیۆنی تەشکیلات بایە، ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزب، دەستیان لێ هەڵنەدەگرت و بەردەوام داوای هاوکارییان لێ دەکرد. ئەویش بە سینگفرەوانییەوە بە دەنگیانەوە دەچوو. پێچەوانەکەشی هەر ڕاست بوو. ئەو کاتانەی ئەرک و بەرپرسایەتییە سەرەکییەکەی لە ناوەندی ڕاگەیاندنی حیزب بوو، نەماندەهێشت پێی لە کۆمیسیۆنی تەشکیلات ببڕێ. خۆشی حەزی نەدەکرد لە کاری تەشکیلاتی و پێوەندی بە نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە تایبەتی شار و ناوچەکانی کوردستان داببڕێ.

لە ڕاستیدا هاوڕێ مووسا باباخانی، هەم ڕاگەیاندن و هەم کاری تەشکیلاتیی بۆ ڕاکێشان و جووڵاندنی خەڵک، بۆ کاریگەری دانان لە سەر باوەڕ و بیرکردنەوەیان دەویست. ئەو ڕاگەیاندن و کاری ڕێکخستنی بۆ ئەوە دەویست تا بە هۆیانەوە لە گەڵ تاکەکان لە پارێزگەکانی کرماشان، ئیلام و تەنانەت ناوچەکانی خوارووتر، پیوەندی بگرێ و لە ئاست ناسنامەی نەتەوەیی خۆیان وریایان بکاتەوە و بۆ پاراستن و بەرگریکردن لەو ناسنامەیە و بۆ بە بەشداری لە بزووتنەوەی نەتەوەیی و ئازادیخوازیی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا هانیان بدا. بەڵام لە گرنگیدان بە خەباتی پێشمەرگایەتی و کاریگەریی جموجۆڵی هێزی پێشمەرگە لە سەر وره و باوەڕی خەڵکیش، غافڵ نەبوو. بۆیە پێشمەرگەبوون و وەک پێشمەرگە خۆدەرخستن و هەڵسوکەوتکردن و هاندانی حیزبەکەی بۆ گرنگیدان بە جموجۆڵی پێشمەرگانە لە سەر سنوورەکان و لە نێوخۆی وڵاتی بە ئەرکی خۆی دەزانی. لە ڕیزی پێشەوەی ئەو کادر و پێشمەرگانەدا بوو کە خوازیاری بەشداری لە تیمەکانی پێشمەرگە بۆ چوونەوە بۆ نێو خەڵکی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا بوون. لەم بارەیەشەوە، هەموو ناوچەیەکی ڕۆژهەڵات بۆ ئەو، هەر کوردستان بوو و خۆی تەنیا بۆ ناوچە و پارێزگەیەک نەدەویست.

سەرچاوە
Serchawe

کاک مووسا بە خۆپێگەیاندن و بە هەوڵ و تێکۆشانی دڵسۆزانە و شوێندانەربوونی لە بوارە جیاوازەکانی تێکۆشاندا، وای کردبوو لە حیزبی دیموکراتی کوردستانیشدا، سەردەمێک وەک ئەندامی ڕاوێژکار ودوای کۆنگرەی ١٧یش وەک ئەندامی ئەسلیی کۆمیتەی ناوەندی، شوێن و جێگەی خۆی هەبێ. بە جۆرێکیش بۆ خەڵکی کرماشان ببووە سیما و تێکۆشەرێکی دیار و سەرنجڕاکێشی نێو حیزبی دیموکرات، کە دام و دەزگا ئەمنییەتییەکانی کۆماری ئیسلامی لەو ناوچەیە بە تایبەتی کە ئاگاداری پێوەندیی بەرینی ئەو لە گەڵ لاوان و کەسە چالاکەکانی نێوخۆ بوون، لێی بە ڕقداچووبوون. بە شێوەی جۆراوجۆر کەوتنە داودانانەوە و پیلانگێڕی بۆ زەبرلێدانی. کاک مووسا لەو هەوڵانە ئاگادار بوو، هەر بۆیە بە وشیاری و پارێزی خۆی، توانیبووی بەشێکیان بێ ئاکام بکاتەوە. بەڵام دەزگای تیرۆر و ئینسانکوژیی کۆماری ئیسلامی لە درێژەی پیلانگێڕییەکانیان بۆ لەنێوبردنی، ئەوەستان و سەرئەنجام بە سوود وەرگرتن لە متمانەی کاک مووسا بە بەکرێگیراوێکی خۆیان کە سالانێک بوو پێوەندیی بە ڕواڵەت دۆستانەی لە گەڵ هاوڕێ مووسا دامەزراندبوو، لە داویان خست و هەر بە هۆی ئەو خەیانەتکارە، لە نیوەشەو و لەکاتێکدا خەوی لێکەوتبوو، تیرۆریان کرد.

مووسا باباخانیی تێکۆشەر، کەسێکی ڕوحسووک، هەڵسوکەوت جوان و خاوەن خوو و خدەی شۆڕشگێڕانە بوو. پێوەندیی هاوڕێیانە و دۆستانەی لە گەڵ هاوکاران و هاوسەنگەرانی گەرم و بەهێز بوو. ئەوەندە بە دڵگەرمی و بیر و باوەڕەوە شانی دابووە بەر ئەرک و بەرپرسایەتییەکانی، جێگایەکی دیاری لە تێکۆشانی حیزبەکەیدا هەبوو. ئەگەرچی ڕێژیمی تیرۆریستی کۆماری ئیسلامیی ئێران لە پیلانێکی ناجوانمێرانەدا، ئەو هاوڕێ خۆشەویستەی بە جەستە لێ ئەستاندین، بەڵام بە دڵنیایەوە یادی خۆشەویستی لە نێو هاوسەنگەران و درێژەدەرانی ڕێگاکەیدا، هەر بە زیندوویی دەمێنێتەوە.

گیانی هاوڕێ مووسا باباخانی شاد و یادی بەرێز. بە دڵنیایەوە لاوانی کوردستان بە تایبەتی لاوانی کرماشان، شانازی بە بوونی ناوی ئەو تێکۆشەرە بەوەجەی مەڵبەندەکەی خۆیان لە ڕیزی کاروانی شەهیدانی سەربەرزی نەتەوەکەیان و حیزبی دیموکراتی کوردستاندا دەکەن و لە بەرزڕاگرتنی ناو ویادی و هەر وەها لە بەردەوامڕاگرتنی ڕێگای خەبات و تێکۆشانی تا وەدهاتنی ئاواتە بەرزەکانی ئەو شەهیدە و شەهیدانی تر، درێغی ناکەن.

(*) ئەم بابەتەم بۆ کتێبی یادنامەی شەهید مووسا باباخانی کە بە هەوڵی کاک عەلی بداغی ئامادە کراوە و لە ژێر ناوی "سوارەکەی تاق وەسان و بێستوون" بڵاو بووەتەوە، نووسیوە.

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٢ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

هاورێی شەهیدم کاک مووسا باباخانی لە دڵم دا هەردەم زیندووە

حەمەڕەسووڵ کەریمی

هاورێ شەهید "مووسا باباخانی" م درەنگ ناسی، بەڵام هەر لەگەڵ یەکەم چرکەساتەکانی دیدار و چاوپێکەوتنماندا خۆشم ویست، بیر و هزر و بیرکردنەوە و کارەکانی لە دڵم نیشتن، هەر بۆیە زۆر زوو بەیەکەوە بووینە هاورێیەکی نزیک و هاوهەڵوێست و هاوبیر.

شەهید "مووسا" گەنجێکی ڕەوشەنبیر و تێگەیشتوو و پێگەیشتوو و بە هەڵوێست بوو، لە خۆپێگەیاندن و فیرکردنی خۆی و دەوروبەریدا کەمترخەم نەبوو و بۆ فێرکردنی لاوەکان لە بوارە جۆرواجۆرەکانی وەک ڕامیاری و ئەدەبی و کۆمەڵایەتی و کاری مێدیاکاری کەڵکی وەردەگرت و مرۆڤێکی خۆشڕاوێژ و خاوەن قسە و گوتار و وێژمان بوو.

پێشمەرگە و کادر و ڕێبەرێکی کاریزماتیک بوو، کاری هزری و کردەوەی بە یەکەوە تێکەڵ کردبوون، بەردەوام لە هەوڵی درووست کردنی رایەڵەیەکەی تەشکیلاتیدابوو، پەیوەندییەکی چڕوپڕی لەگەڵ نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان هەبوو، ئەو پەیوەندی و تێکەڵبوونە، وایکرد بوو کە شەهید "مووسا: ببێتە کەسێکی جێگای متمانەی ڕێبەری حیزب و لە هەمان کاتدا ببوو بە هۆی ترس و خۆف و نیگەرانیی کاربەدەستانی ڕژێمی کۆماری ئیسلامیی ئێران.

شەهید "مووسا" مرۆڤێکی خۆشهزر و خۆشسەلیقە و کارجوان و بە بەرنامە بوو، ئەوانەی زیاتر لە کاری حیزبیدا کاریان لەگەڵ کردبوو، هەموو شایەتی بۆ پرۆژە و پرۆسە کاریەکانی چ وەک کادری ڕێبەری و پێشمەرگە و چ وەک ڕاگەیاندنکار، هاوڕێی دەستڕەنگین شەهید "مووسا" لە کار و چالاکییەکانی حیزبیدا مرۆڤێکی سەرکەوتوو و بە ڕەوشت و ئاکاربەرز بوو.

شەهید "مووسا" گەنجێکی چاوکراوەی کرماشانی بوو، کاتێک بڕیاری بوون بە پێشمەرگە دەدا، هێزی پێشمەرگەی کوردستان و حیزبی دێموکرات لەو دیوی سنووره دەستکردەکان خەریکی خۆپێگەیاندن و کاری سیاسی و ڕاگەیاندن بوو، ئەو بە گشتی ڕێگای شۆڕەسوارنی دێموکراتی گرتە بەر و تاکوو کاتی شەهید بوونی شانازی بە جلوبەرگی خاکیی پێشمەرگانەوە دەکرد.

وەکوو ئەندامی ڕێبەریی حیزب و وەک پێشمەرگەی بە بیروباوەڕ و چەکلەشان لە چوونەوە بۆ نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەوری سەرەکی و باشی دەگێڕا و وەک پارتیزانێکی ئاشنا و لێزان بە کاری پارتیزانی، دەروازەی سنووری دەستکردی دەبڕی و خۆی لە ئامێزی دایکی نیشتمان و خەڵکی کوردستاندا دیتەوە و بوێرانە ئەرکە حیزبییەکانی خۆی لە نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا ڕادەپەڕاند.

لە کاری وێنەگری و کاری فیلمهەڵگرتنەوە و دروست کردنی بەرنامەی تەلەفزیۆنیدا کەسێکی دەستڕەنگین و جوانکار بوو، ئەخلاق و خوو و ڕەوشتی شۆڕشگێڕانە و کاری بەردەوام و بەدەستەوەبوونی لە کار و ئەرکی حیزبیدا، وایان لە کاک مووسا کردبوو کە هەموو لایەک خۆشیان بوێت و ڕێزی لێ بگرن. ئەگەر لە لایەک بۆ کادر و پێشمەرگە و ناسیاوانی ڕێبەرێکی دیار و جێگەی ڕێز بوو، هاوکات بۆ دوژمن کەسێکی زراوتۆقێن و بە هەیبەت بوو، هەر بۆیە دوژمن لە بیر و هزر و کرداری شۆڕشگێڕانەی دەترسا و بۆی لە پیلاندابوو کە بە هەر شێوەیەک و بە هەر نرخێک بێ ئەو گەوهەرەی ناوچەی کرماشان بەدیل بگرێ و یا تیرۆری بکا.

شەهید "مووسا" ڕۆژی ١٤ی گەلاوێژی ٢٧٢١ی کوردی (١٤٠٠ی هەتاوی) لەلایەن تیرۆریستێکی ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران و جاش و خۆفرۆشێک لە بەرگی هاوڕێیەتی شەهید "مووسا" دا لە یەکێک لە هوتێلەکانی شاری هەولێر شەهید کرا و بەم چەشنە

دوژمن لە ڕێگەی ئەم خۆفرۆشەوە بە ئامانجی خۆی کە تیرۆری هاوڕێ "مووسا" بوو گەیشت، ڕاستە شەهید "مووسا" بە جەستە لەگەڵمان نەماوە، بەڵام بیر و هزری شەهید "مووسا" بۆ هەمیشە لەنێو دڵ و دەروونی هەموو لایەکدا بە زیندوویی دەمێنێتەوە و ڕێگەی خەبات و تێکۆشانی بووەتە ڕێگەی خەباتکاران و شۆڕەسوارانی ڕێگەی ئازادی و بەتایبەت لاوان و گەنجانی دڵ پڕ لە هەستی نیشتمانپەروەری کرماشان و ئیلام و ناوچەکانی خواروی کوردستان.

ڕووحی شاد و ڕێگای خەبات و تێکۆشانی پڕ ڕێبوار بێ.

١٣ ـ ٠٧ ـ ٢٠٢٢ ی زائینی

ئەم بابەتەم بۆ کتێبی یادنامەی شەهید "مووسا باباخانی" کە بە زەحمەت و ماندووبوونەناسی هاوڕێی زێدە ئازیز کاک عەلی بداغی ئامادە کراوە و لە ژێر ناوی "سوارەکەی تاق وەسان و بێستوون" بڵاو بووەتەوە، نووسیوە.

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٤ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

مووسا پێشمەرگەیەکی کرماشانی، بە خەمێکی کوردستانییەوە

عەلی لەیلاخ

پەژارە تا نەگرتیەس دوواره حاڵ ئاسمان
ڕام جێیەی پیا بکە وەژێر باڵ ئاسمـان!
ج.ئاهەنگەرنەژاد

زۆرجار مەرگ چاوی بێئینسافی کزدەکا و بینایی دەبەخشێ بە دڵفراوانبوون.

خەریکە دەبێتە ساڵێک کە مووسا لە تەنیشت پۆلێک هاوڕێ و هاوسەنگەری لە مەزارگەی شەهیدان و تێکۆشەرانی

کۆچکردووی دێموکرات نێژراوە.

بە کورتی ئەوەی بۆ من گرینگەو دەبێ زیاتر پەرەی پێدرێ جۆری روانینی مووسا بوو بۆ ناوچە و پارچەی لە دایکبوونی. ئەو تا کاتێک کرماشان"واتە خەڵک و بژاردەو هەڵکەوتووەکانی " ئەو دەڤەرەی خۆشدەویست کە "کوردستانی ونەتەوەیی" بن .تەنیا کرماشانیبوون و جیاوازی لەباری زار و بن زارەوە ئمتیازی بە کەسی بەرانبەر بە مووسا نەدەدا و، لانیکەم ئەوانەی وا لە نیزیکەوە مووسایان دەناسی، باشتر دەزانن کە ئەو لەگەڵ خەڵکی هەموو ناوچەکان تێکلاوی و دۆستایەتی هەبوو.

ئاساییە کە بە هۆی هێندێک تایبەتمەندیی ناوچەیی وەکوو " شێوەزار، کەلتوور، هەستی هاوبەش" خەڵکی هێندێک ناوچە نەختێک پێوەندییان گەرمتر بێ. بەڵام لە ڕەوتی خەبات و هەوڵدان بۆ پەرەپێدان بە خەم و ویستی نیشتمانی هەرچەشنە دابەشکاریی ئێقلیمی ناڕاستەوخۆ زیانی دەبێ هەتا قازانج!

مووسا پێشمەرگەو شەهیدی حیزبێکە کە "شوناسی میللی بەخەشێن"بە تاکەکان و ناوچەکان یەکێک لە "غایەتەکانیە"تی. کەواتە ڕەوا نییە پاش نەمانی بە"جەستە" هەست و نەستی ئەو لە ژێر تایتڵێکی هەستەکی بەرتەسک بکرێتەوە. بەپێچەوانەوە دەبێ نیزیک بە بیست ساڵ تەمەندانانی لە سەنگەرێکی نەتەوەیی بۆ "بانانە رۆژی "نیشتمان بەرجەستە بکرێتەوە.

بە پێی هاوکاری و هاوڕێیەتیم لەگەڵ شەهید مووسا، ئەویش هەر بەقەدەر من کرماشانی دیبوو .من دووجار بە منداڵی (لە ناوچەی سنەو بە مەوادی ١٣٦ ک.مێتر)، ئەویش هەر چەندجار بە مێرمنداڵی. لەمەو بەدوا ژینگەی مووسا لەباری سیاسی و تێکۆشانەوە "کوردستان" بوو.

کرماشان لە دیدی مووساوە شوێنکی گرینگ و دەوڵەمەند و پەراوێزخراو بوو کە دەبێ لە شوناسی کوردستانی بوونی بەرگری بکرێ و هەوڵی بەشاندنی ئەو تێڕوانینەشی لە نێوان هاوڕێیانی دەدا.

هەر بۆیە لە ڕوانگەی منەوە مووسا پێشمەرگە بوو، نەخۆی بە پێشقەڕاوڵ دەزانی نەک سوارچاک و مێرخاس !زۆرجاریش لە شەکەتی شۆڕشی ڕۆژهەڵات، پشووی‌سوار.

ئەو هەموو موتیڤەکانی ژیانی بریتی بوون لە بیرەوەریی پێشمەرگانەو هەموو دڵخۆشیەکەشی کۆڵەپشتی و جامانەکەی بوو. ئەوەی تەنیا جوانی و چاکی و شیاویی لە ناوچە و پارچەی خۆی نەدەدی و، بەڵکوو هەڵگری خەم و ویستێکی نیشتمانی بوو.

مووسا پێوابوو کە غەدرە لێمان بێ کرماشان بژین.نەک ئەوەی لە ژێرناوی کرماشان و هەرناوچەیەکی خۆشەیستی دیکە هەستی هاوخەبات و هاورێبازەکانمان برووشێنین.

بەڕای من بەشێک لە دوعاکەی حەزرەتی مووسا کە کاتێک دەچوو بۆ کۆشکی فیرعەون نزای کرد کە خوایە" سینگ فراوانیم پێبدە" و "گرێیەکانی زمانم بکەرەوە ...لە ڕەفتاری شەهید مووسا هەتا دەهات ڕەنگی دەدایەوە.

ئەگەرچی "ستەمکارانی تاران تەنیا بە زمانی سامناکی زام قسە دەکەن"

مووسا پێشمەرگەیەکی بیرجوان و نەتەوەیی بوو، بەڵام ناکام!

یادی لە گەڵمان بە هەرمانی دەمێنێتەوە.

وێنە: هاوڕێ ئێدریس سپێهری

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٤ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

سەرچاوە
Serchawe

وێنە: ئێوارەیەک شەهید موسا و خۆم

شەمزین ئەحمەدنەژاد

کاتژمێر دوازدەی نیوەڕۆ دەبوو، لەخزمەت شەهیدی سەرکردە موسا باباخانی و دوکتور ئاسۆی حەسەن زادە دابووم کە ئەو کات جێگری سکرتێری گشتی حیزب بوو(بە وەبەرچاوگرتنی ئەوەی مێژووی تێکۆشانی هەردولای حیزب لە دوای کۆنگرەی سێزدە و دوولەت بوونی حیزب بە مێژووی هاوبەشی حیزب دیاری کراوە نانووسم حدک و بە ئەدەبیاتە خەڵکی و جێکەوتووەکەی نێو کوچە و شەقامی ڕۆژهەڵات هەر دەڵێم حیزب). لە حەوشەی قەڵای دێموکرات و لەو شیناوەردەی بەرامبەر سکرتاریا پیاسەمان دەکرد و باسێکی گەرم و پڕنێوەرۆک لەسەر چەمکی شۆڕشگێریمان لەنێودابوو. ڕۆژەکانی نیزیک لە ٢٦ی خەرمانان بوو، ئەو ٢٦ی خەرمانانەی کاک ئاسۆ شەرفەکەندی ئاسا لێدوانیدا و چاوێک و دەستێکی هەر وەکوو دڵ و قسەکانی هەر لەسەر کاک سەعید بوو .

کاک ئاسۆ پرسیارێکی لە من کرد، دەقیق پرسیارەکەم نایەتەوە یاد بەڵام پێوەندی بەوە هەبوو تێگەیشتنی من لەسەر

شۆڕشگێربوون و بە گشتی خەبات لە سەردەمی ئەوڕۆدا چییە و منیش دەستم کرد بە قسەکردن. بەشێک لەپرسیارەکەی کاک ئاسۆ پێوەندی بەوەوە هەبوو سرنجی من لەسەر لاوەکانی نێو حیزب و پراتیکی سیاسیان چییە و چۆنە؟(ئەگەر باشم وەبیر مابێ و ئەگەریش هەڵە بووم هیوادارم کاک ئاسۆ بۆمی سەر ڕاست بکاتەوە) ئەمنیش وەک هەمیشە بێ تەعارۆف و کورد گووتەنی بێ گێلمەگێلم بۆچونی خۆم فۆرمۆڵە کرد و ئەوەی باوەڕم پێهەبوو کووتم. پوختەی تێکڕای قسەکانم ئەوە بوو لەنێو بەشی لاوی سەرکردایەتی حیزبدا، کاک موسا دڵ و مێشک و کردەوەی زیاتر دەگەڵ ڕووحی شۆڕشگێری و شۆڕشگێربوونی حیرفەیی ئاوێتەیە بەڵام یەک دوو تێبینیشم دەگەڵی هەبوو !

شەهید موسا بە تێبینیەکانم هەڵبەزێوە و بە پێکەنین و تووڕەییەک کە بۆی نەدەشاردراوە و لەهەمانکاتدا بەو نەرمی و نەجیبیەی کە لە بەحسدا خووی پێگرتبوو، کووتی شەمزین باوەڕی کەسی پێ لە باوەڕەکانی خۆی شۆڕشگێرانەتر نییە. گفتوگۆکەمان درێژەی کێشا! کاک ئاسۆ سەر ڕشتەی باسەکەی گرتە دەست و وەستایانە هێنای لەڕێڵڵا! وەک چۆن بۆخۆی لە سمینارێکی تایبەت بە ٢٢ی پووشپەڕدا فەرمووی دوکتور قاسملو کوڕی پێکگەیاندنەوەی پارادۆکسەکان بوو، ئەو ڕۆژە بە زمانێکی ورد و پڕسرنج ئەوەندە پارادۆکسە فکرییەی شەهید موسا و منی گەیاندەوە یەکانگیری. سەرەڕای ئەوەش جوان جوان هەستم پێدەکرد شەهید موسا بە تێبینیەکانم تورە ببو، دوای بڵاوەکردن و کۆتاییهاتنی باسەکەمان دەگەڵ کاک ئاسۆ، قۆڵم دەقۆڵی کرد و کووتم باباخانی با شتێکت پێبڵێم و یێکسەر کووتم بەگۆڕی شەهیدان بۆ هەموو کەس وابیر بکەمەوە بۆ تۆ و لەسەر تۆ ئاوا بیر ناکەمەوە و قەتیش ئاوام بیر نەکردۆتەوە!. بێ تەعاروف بڵێم کەسێک پێی وابێ کاراکتێرێکی شۆڕشگێری هەیە، تەساموح و سازان لەسەر بۆچونێک ناکات کە ئەو خسڵەتەی لێ داشکێنێت یان لێی کەم ڕەنگ بکاتەوە و ئەو هەڵوێستەی شەهید موسا ئەوەندەی دیکە سەلمێنەری ئەوە بوو کە تاچەندە باوەڕی بە بیروباوەڕی شۆڕشگێری هەیە و ئامادە نییە خوێندنەوە و ئانالیزی هەڵە لە هیچ جۆرە جووڵە، هەنگاو یان لێدوانێکی بکرێت.

دەگەڵ ئەوەی شەهید موسا بۆ هەموان سەلمێندراو بوو و ماندوو بوون، فیداکاری و شۆڕشگێربوونی ناسنامەی نەتەوەییەکی دێموکراتی شۆڕشگێری پێدابوو بەڵام وەکوو گەردن ئازایی خواستنێک لەو ڕۆژە دیسانەوە دەڵێم، ئەرێ ! موسا بەڕاستی شۆڕشگێر بووی، دەگەڵ باوەڕەکانت سادق بووی. ئەو وەک سەرکردەیەکی ناسیۆنالیست هەڵسوکەوتی دەکرد و بیری ڕزگاری کوردستان "ڕۆژهەڵاتی کوردستان" ئۆقرەی لێ بڕیبوو، لە میدیا دەیزانی چۆن مایک بکاتە هەوێنی ژانی دوژمن و لە ناوچە بە قەنناس پەیامی بۆ دوژمن دەنارد! کادرێکی جدی و بە بیرۆکەی کاری ڕێکخستنی لە ناوخۆ بەتایبەت لە کرماشان بوو و من پێموایە هەر ئەوەش گەورەترین ترسی تاران بوو بۆ ئەوەی پلانی تیرۆری دابڕێژێت . لە میدیادا و رووبە دەرەوە نوێنەرایەتی گوتاری حیزبەکەی دەکرد و لە کۆبوونەوەکاندا بەرگری لەو گوتارە دەکرد کە وەک موسا، وەک ئەندامێکی ڕێبەری و پێشمەرگەیەکی حیزب و جودا لە گوتاری زۆرینەی حیزب باوەڕی پێهەبوو و هەوڵی دەدا بیکات بە گوتاری

سەرچاوە
Serchawe

زۆرینە! ئەوەش پرەنسیپێکی جوانی حیزبی بوونی پرۆفێشناڵە کە باباخانی پێی دەربەست بوو.

بیرەوەرییەک و کۆتایی ئەم یادکردنەوەیە.

وەک یەکیەتی خوێندکاران بڕیارماندا یادی دووی ڕێبەندان لە هەڵگورد و لەسەر سنورەکانی ڕۆژهەڵات بکەینەوە. ئیدەیەکی تایبەت و کۆد و پەیامی گرینگی تێدا بوو. ڕێوڕەسم تەواو بوو و هاتینەوە قەڵا، شەهید موسا بە پێکەنینەوە هات و کووتی شەمزین بە بازیارم کوتۆ شەمزین تووشی ڕاسانێکی دیکەمان نەکات!

لەیادی یەکساڵەی تیرۆرکرانتدا دەڵێم:

نەسرەوتن تا سەرکەوتن / ماڵئاوا فەرماندە و سەرکردە

سەرچاوە: دێواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٥ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

"سوارەکەی تاقوەسان و بێستوون" چاپ و بڵاو بۆوە

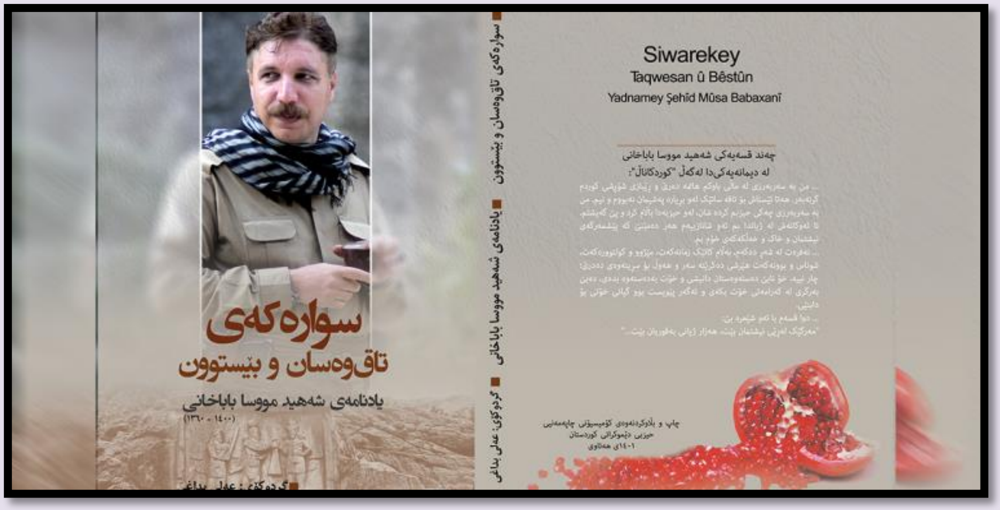

عەلی بداغی

"سوارەکەی تاقوەسان و بێستوون"، یادنامەی شەهید مووسا باباخانی بەرهەمی نوێی کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزبی دێموکراتی کوردستانە کە لە تویێ ٢٥٦ لاپەڕەدا چاپ و بڵاو بۆوە.

ئەم کتێبە هەم بەڵگە و دێکیۆمێنتێکە لە جینایەتە سامناکەکەی کۆماری ئیسلامی و هەم ڕیزە وتار و نووسینی کۆمەڵە کەسایەتییەکی سیاسی لەسەر تێرۆری شەهید مووسای لەخۆ گرتوە. چەند وتووێژێک و کۆمەڵە دڵنووسی بەشێک لە هاوڕێیان و هاوسەنگەرانی شەهید مووسا و پەیامی هاوخەمیی حیزب و ڕێکخراوە سیاسییەکانی کوردستانی و ئێرانی و جیهانی چەند بەشێکی دیکەی ئەو کتێبەن.

عەلی بداغی، بەرپرسی کۆمیسیۆنی چاپەمەنیی حیزب کە ئەرکی ئامادەکردنی ئەو کتێبەی لەئەستۆ بووە، لە لێدوانێکیدا بۆ "کوردستان و کورد" ڕایگەیاند: "ئەم کتێب و یادنامەیە ئەمەگناسییەکە لە پێناو ڕوحی نەسرەوتوو، بەڵام هەمیشە زیندووی شەهید مووسا باباخانیدا. دڵنیام ڕۆژێک دێ گلکۆی پیرۆزی مووسا گەرمێنەوە دەچێتەوە بێستوون یان تاقوەسان

سەرچاوە Serchawe

لە بەری کوێستان و، دەبێتە زیارەتگەی ئەویندارانی سەربەستیی نیشتمان."

"سوارەکەی تاقوەسان و بێستوون" لە بەرەبەری یەکەم ساڵیادی شەهیدبوونی مووسا باباخانی، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستاندا بڵاو بۆتەوە. شەوی ١٤ی گەلاوێژی ١٤٠٠ی هەتاوی شەهید مووسا باباخانی لە شاری هەولێر لەلایەن تیمێکی تێرۆریستیی کۆماری ئیسلامیی ئێرانەوە گیانی لێ ئەستێندرا.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

سەرچاوە
Serchawe

بەرنامەی«ساتێک لەگەڵ پارێزەرانی نیشتمان» لەگەڵ شەهید مووسا باباخانی

دیمانە: کەریم فەرخەپوور

کەریم فەرخەپوور: کاک موووسا دەکرێت بە کورتی خۆت بە بینەرانی کوردکاناڵ بناسێنیت؟

مووسا باباخانی: مووسا باباخانیم، ساڵی ١٣٦٠ی هەتاوی، لە گوندێک بە ناوی «کۆڵە» لە ناوچەی ئاژوان سەر بە شاری کرماشان لەدایک بووم، تا دیپلۆم هەر لەو ناوچەیە دەرسم خوێندووە. دوای ئەوەش هاتووم بۆ نێو حیزبی دێموکرات و بوومەتە پێشمەرگە.

کەریم فەرخەپوور: دەمەوێ لەوەوە دەست پێ بکەم کە چۆن حیزبی دێموکراتت ناسی یان لە کەیەوە ناسیت؟

مووسا باباخانی: بە حوکمی ئەوەی کە ژینگە کاریگەریی زۆری لەسەر شکڵگرتنی مرۆڤ دەبێت کە گرایشت بە لای چ ڕەوتێکی سیاسییەوە هەبێت، چ بیرێکی سیاسیت هەبێت یان لەگەڵ چ حیزبێکی سیاسی بکەویت. بە حوکمی ئەو جوگرافیایە کە من لەوێ لەدایک بوومە وەکوو شوێنی چالاکی هەر حیزب دێموکرات بوو، وەکوو کەسایەتیش کە زۆر ناوی هەبوو ئەو کاتە و ئێستاش ناوی کاک «شاپوور فیرووزی» هەر هەبوو، بەهەرحاڵ شوێنێک بوو وەکوو حەوزەی جوگرافیایی هێزی «بێستوون» بوو کە کاک شاپوور فەرماندەیی دەکرد، ئیتر ئێمە خزم و کەسوکاریشمان پێشمەرگە بوون و بیر و بۆچوونمان لەگەڵ حیزب دێموکرات و پێشمەرگایەتی بوو. ئەوە وەکوو پێکهاتنی کەسایەتیی مرۆڤ بوو لە ڕەوتە سیاسییەکە کە چۆن هۆگریی بە لای ئەو ڕەوتە سیاسییەدا پەیدا بکەی کە کاریگەری وەرگرتن لە کەسان و دەوروبەر بێت. شتی دیکەش کە من خۆم هاتمە دەبیرستان (قوتابخانەی قۆناغی ناوەندی) لەگەڵ برا و کۆمەڵێک خەڵک بوون کە هۆگرییان بەالی حیزبی دێموکراتەدا هەبوو، زیاتر خەڵکی ناوچەی دینەوەر و لەک بوون و کۆمەڵێک لاو بووین کە گرایشمان بە لای حیزبی دێموکراتدا هەبوو. ئیتر خۆم لە نەورۆزی ١٣٧٨ی هەتاویدا بڕیارم دا بێمە ناو حیزبی دێموکراتی کوردستان.

کەریم فەرخەپوور: کاک مووسا ئەگەر کەمێک بگەڕێمەوە بۆ دواوە، لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا حیزبی دێموکراتی کوردستان بەو شێوەیەی کە پێویست بوو، نەچووە خوارووی کوردستانی ئێران، دوای شۆڕشی گەلانی ئێران پێگەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لەو ناوچەیە واتە پێش ئەوەی کە بێی بۆ پێشمەرگایەتی، چۆنت دەدی؟ چۆنت هەڵدەسەنگاند و خەڵک چەندە لایەنگری حیزبی دێموکرات بوون؟

مووسا باباخانی: باسی سەردەمی کۆماری کوردستانت کرد، بەهەرحاڵ هەر مەوزووعێکی مێژوویی دەبێت بەپێی پێوەری خۆی قسەی لەسەر بکەی. ئەوەی کە لە سەردەمی کۆماری کوردستاندا حیزبی دێموکرات نەچووە بۆ خوارووی کوردستان، نەیانهێشتووە بڕوا. ئەوەی کە نەهێڵن کارێک بکەیت تا ئەوەی کە خۆت نەیکەیت شتێکی جیاوازە. ئەوەش لەبەر دامەزراوەی نەوەت و ستراتیژیبوونی ئەو ناوچەیە بووە کە دوکتور قاسملوو هەر لە کتێبی«٤٠ ساڵ خەبات لە پێناوی ئازادیدا» باسی دەکات، چونکە ناوچەکانی خوارووی کوردستان لەژێر دەسەڵاتی ئەمریکا و بریتانیادا بوون، کۆماری کوردستان لەژێر کاریگەریی رووسەکاندا بوو، نەیانهێشتووە بەرەو ئەو ناوچانە بڕوات چونکە دامەزراوەی نەوەتی هەبووە. دوای شۆڕشی گەلانی ئێران، بەهەرحاڵ هەر قۆناغێک تایبەتمەندیی خۆی هەبووە. بزووتنەوەی ئێمە و بەتایبەت حیزبی دێموکرات کە پێڕەوی ئەو خەباتە بووە، ڕاگەیاندنێک نەبووە، رادیۆ هەبووە بەڵام رادیۆ زیاتر ناوچەیی بووە و کاریگەریی زۆری نەبووە کە تەواوی ناوچەکانی کوردستان بگرێتەوە و بتوانێت کاریگەری لەسەر پێکهاتنی کەشوهەوا سیاسییەکەی دابنێت. دوای ئەوەش شەڕی ئێران و عێراق دەست

پێ دەکات کە ئەوەش خۆی هۆکارێکە بۆ پێشگرتن بە نفووزی حیزبە کوردییەکان لەو ناوچەیە و بەتایبەت بەشێک لەو پارێزگایە کە لەدەست ئەرتەشی عێراقدا بووە. ئیتر خەڵکەکە زیاتر لە حاڵەتی بەرگری و ئاوارەییدا بوون تا ئەوەی کە ببنە پێشمەرگەی حیزبە کوردییەکان. هەر بەو شێوەیە لە وەڵامی پرسیارێکی دیکەدا عەرزتانم کرد، ئەو کاتە کە من لەوێ بووم لە دەیەی ٧٠ بەولاوە، کاری فەرهەنگی و مەدەنی لە کرماشان دیسان بووژابوویەوە. لەلایەن کۆمەڵێک خوێندکار، کۆمەڵێک خەڵک کە بەڕاستی دڵسۆز بوون، واتە پێشیان لە مردنی ئەو پارێزگایە گرت، بەتایبەت لەناو شاری کرماشان پێشیان لەوە گرت کە پرۆسەی ئاسیمیالسیۆن سەرکەوێت. کاری ئەوانە جێگەی دەستخۆشی و جێگەی ڕێزە. ئەمەش بەپێی ناوچە کەوتووە، کرماشان نە ئاینێکی یەکدەستی تێدایە، نە شێوەزارێک یەکدەستی تێدایە، بەڵکوو جۆراوجۆری شێوەزاری و ئایینی تێدایە. هەمووی کوردی پارێزگاکە جیا لە سونقور کە بەشێکی تورکە و باقیی پارێزگاکە هەمووی کوردە، بەڵام بەپێی هەڵکەوتە ئەو بافت و پێکهاتە مرۆییەکە لەوێ هەیە، کاریگەری و هۆگری خەڵکی هەر ناوچەیەک بەلای حیزبێکەوەیە کە وەکوو وێژمانی نەتەوەیی لەو ناوچانە شتێکی باش بوو.

کەریم فەرخەپوور: باسی وێژمانی نەتەوەییت کرد، هەمیشە چ دەوڵەتی شا و چ ڕێژیمی ئیسلامی ویستوویانە لە هەستی ئایینی بۆ دوورکەوتنەوە یان دابڕانی خوارووی کوردستان بەتایبەتی کرماشان، لەگەڵ ناوچەکانی دیکەی کوردستان کەڵک وەرگرن، ئەو هەوڵانەی ڕێژیمی ئیسلامی چەندە کاریگەری هەبووە بۆ دوورکەوتنەوەی خەڵک لە حیزب و لایەنە سیاسییە کوردستانییەکان؟

مووسا باباخانی: ئەوە لە سەردەمێکدا کە بۆ یەکەمجار دەوڵەتی مۆدێرنی ئێرانی دروست بوو، واتە لە ساڵی ١٣٠٤ی هەتاوی، نیزیک بە ٩٥ ساڵ لەوە پێش، ئەوە سیاسەتی ئاسیمیالسیۆن، سیاسەتی فەرمیی ئەو ڕێژیمانە بووە. هەندێک ناوچە هەبووە بەهەرحاڵ کێشەیان لەسەر بووە لە ئێران، کێشە لای ئەوانە ئەوە بووە لەو شارانە و لەو ناوچانە کە ناوەندی سەرەکیی ئەو کەمینانەیە، کەمینە بە مانای ئەوە کە لە ئاستی ئێراندا کەمینەیە بەڵام لە ناوچەی خۆیاندا زۆرینەن، هەوڵیان داوە جوگرافیای مرۆییی ئەو ناوچانە بگۆڕن، وەکوو ئەهواز، ورمێ و کرماشان کە کاری زۆریان لەسەر کردووە. ئەو ناوچەیە هەندێک تایبەتمەندیی هەبووە، یەکێک لەوان هەڵکەوتنی لەسەر ڕێگای تاران - بەغدایە، نیزیک عێراقە و خەڵکی فارسزمان هاتوون و لەوێ ماونەتەوە بۆ ئەوەی کە نیزیک بە شارە ئایینییەکانی عێراق بووە و ماونەتەوە و نەڕۆیشتوونەتەوە بۆ شارەکەی خۆیان و ڕێژیمەکانیش کاریان لەسەر کردووە. بەهەرحاڵ ئەو دوژمنە. مەسەلەی خاک و نیشتمان چەندە بۆ ئێمە گرینگە، ئەوەندەش بۆ ئەوان گرینگە. بە دەیان ناوەندی تەبلیغاتی، پڕوپاگەندە، ئەمنییەتی، ئیتلاعاتی و نیزامی کاریان لەسەر ئەو ناوچەیە

سەرچاوە
Serchawe

کردووە کە سیمای کوردستانیبوونیان لێ بسڕنەوە، بەڵام ئەوەی کە ئێستە دەیبینی بابەتێکە زۆریش گرینگە کە لە خوارترین شوێنی کوردستانی ئێران واتە ئیلام، لاوی ١٧ ساڵە دێت بۆ نێو حیزبی دێموکرات، ئەوە نیشانەی ئەوەیە کە ئەو سیاسەتەی ئەوانە سەرکەوتوو نەبووە و شکستی خواردووە بەڵام شکست بە مانای ئەوە نییە ڕاپانگرتبێت، ئەوان درێژە بە سیاسەتی خۆیان دەدەن. کە نموونەی ئیلام دێنمەوە، بەهەرحاڵ کرماشانیش زۆر زۆر فەرقی کردووە، فەرقەکەش ئەوەیە کە ئێستە ئەو وێژمانی نەتەوەییە، وێژمانی زاڵە لەو پارێزگایە و ڕێژیمیش خۆی باش ئەو بابەتە دەزانێت.

کەریم فەرخەپوور: ئەگەر بگەڕێینەوە سەر هاتنت بۆ پێشمەرگایەتی، چۆن بوو بڕیارت دا ببیە پێشمەرگە، بۆ لە ناوخۆ نەدەمایەوە، بۆ ئەوەی لەوێ کاری حیزبی یان کاری سیاسی بکەیت؟

مووسا باباخانی: کاک کەریم عەرزم کردی، ئەو بابەتەی خۆم هی ٢٠ ساڵ تا ٢٥ ساڵ لەوە پێشە، بابەتێکە دەگەڕێتەوە سەر ئەوەی کە ئەو کات لە دەبیرستان مرۆڤ لە تەمەنی ١٧ تا ١٨ ساڵی بڕیار بدا، جیاوازیی هەیە لەگەڵ ئەوەی کە لە تەمەنی ٣٠ یا ٣٥ و ٤٠ساڵیدا بڕیار بدات، ئیتر ئەو کاتە من خۆم تەواو بڕیارم دابوو کە بێم بۆ ناو ڕیزی پێشمەرگایەتی و زۆر بەدوای ئەو بابەتەش دەکەوتم لەو شارانەی دەوروبەر لەگەڵ دۆستەکانم، واتە وەکوو خولیایەک بوو. هەرچەندە لەو ناوچەیە دەرسەدێکی کەم دێن بۆ پێشمەرگایەتی بەڵام خەڵکێک هەن کە ئەو کەشوهەوایەیان پێ تەحەمول ناکرێت، من ئەوەم پێ تەحەمول نەدەکرا بەڕاستی. دەچوویە سەر شەقام خەڵکت دەدی لەگەڵ ڕێژیمدا بوون، یان بابەتی دیکەت دەبینی، من ئەوەم پێ تەحەمول نەدەکرا. تەنانەت لە دەبیرستان ئەگەر مامۆستاکەم چووکترین هۆگریی بەلای ڕێژیمدا هەبووایە من پێم تەحەمول نەدەکرا. دەمزانی ئەگەر بمێنمەوە لەوانەیە تووشی کێشەیەک بم.

کەریم فەرخەپوور: پێش ئەوەی کە بێی بۆ پێشمەرگایەتی، کە باسی پێشمەرگایەتی دەکرێت، باسی سەختی و ناخۆشی و شەڕ و کوژران و برینداربوون و هەموو ئەوانە دەکرێت، پێت وابوو وەکوو گەنجێک، دەتوانی ئەو سەختییەی کە باس دەکرا تەحەمولی بکەیت. واتە ئەوەی کە باسی پێشمەرگە و باسی سەختییەکانی ژیانی پێشمەرگایەتیی دەکرا؟

مووسا باباخانی: من خۆم لە ئێران بووم سەختی ژیانم نەدیبوو. چونکە تەمەنیشم زۆر نەبوو ژیانێکی ئاسوودەم هەبوو. بەڵام بابەتێک کە مرۆڤ هان دەدات لە بەرانبەر کێشەکاندا بوەستێ، مەسەلەی بیروباوەڕە. مرۆڤ

سەرچاوە
Serchawe

بیروباوەڕی هەبێت، متمانەی بە خۆی هەبێت کە دەتوانێت بۆ نەتەوەکەی خەبات بکات، بەهەرحاڵ ئەوە دەبێتە بناغەیەک بۆ ئەو کەسە کە بیر لەوە بکاتەوە لە بەرانبەر کێشەکاندا ڕاوەستێ. بتوانێت لەبەرانبەر ئەو کێشانەدا هەر درێژە بە خەباتی خۆی بدات و چۆک دانەدات.

کەریم فەرخەپوور: ئەو کاتەی کە هاتی بۆ پێشمەرگایەتی، ئەو چاوەڕوانییەی کە هەتبوو لە حیزبی دێموکرات بەو شێوەیە وەرگیرای؟ واتە چ پێشوازیەکت لێ کرا؟

مووسا باباخانی: من لە ئێراندا هەر پێشمەرگەم نەدیبوو، هەر لە خەڵکم بیستبوو. ئەو کەشواهەوایەی ئەوێش کە مرۆڤ کەشوهەوایەک لە مێشکی خۆیدا دروستی دەکات بەنیسبەت پێشمەرگایەتیی لەگەڵ ئێرە بە تەواوەتی جیاوازە. هەرچەندە ئەو ساڵانەی کە من هاتم بوونی پێشمەرگە بەنیسبەت دەیەی ٦٠ و سەرەتای دەیەی حەفتا نەبوو. هەر بۆیە مرۆڤ لەوێ بە شێوەیەکی دیکە بیر دەکاتەوە. بەڵام بیرکردنەوەکە بە مانای ئەوە نییە کە هاتیتە ئێرە، ئیتر کاریگەریی نەرێنی لەسەر بیروباوەڕەکەت دابنێت. بەهەرحاڵ هەر مرۆڤێک هەستی هەیە، ئەوە شتێکی ئاساییە، مرۆڤ بوونەوەرێکی کۆمەڵایەتییە و پێویستی بە ئێحساس هەیە. بەڵام ئەو شوور و هەستە کە هاتیتە ناو مەیدان و بە کردەوە چوویە نێو حیزبی سیاسییەوە، زیاتر عەقڵ بڕیار دەدات کە چۆن خۆت لەگەڵ بابەتەکان بگونجێنیت.

کەریم فەرخەپوور: سەرەتا کە دێی بۆ پێشمەرگایەتی دەچی بۆ دەورەی فێرگە، دوای دەورەی فێرگە لە کوێوە دەستت پێ کرد، لە چ ئۆرگانێک ژیانی پێشمەرگایەتی و ئەرکی پێشمەرگایەتیت بەجێ گەیاند؟

مووسا باباخانی: کە دەورەم تەواو بوو، ئەو کاتە کۆمیتەی ئەمنییەت دوو هێزی هەبوو، هێزی سامرەند و هێزی پارێزگاری، من بەگشتی پێنج ساڵ لەوێ بووم (هێزی پارێزگاری و هێزی سامرەند) ئیتر دوای ئەوە، هاتوومە ڕاگەیاندن و تاکوو ئێستە هەر لە خزمەتی ئێوەدام و هەر لە ڕاگەیاندن کارم کردووە.

کەریم فەرخەپوور: سەرەتای کاری ڕاگەیاندنت چۆن دەستی پێ کرد و لە کوێوە دەستی پێ کرد؟

مووسا باباخانی: هاتمە چاپەمەنی، لە چاپەمەنی هەم تایپم دەکرد، هەم بەشی فارسی ڕۆژنامە کوردستانیشم مۆنتاژ دەکرد.

کەریم فەرخەپوور: دواتــر چــۆن بــەردەوام بــووی لەســەر کارەکــەت یــان چــۆن چوویــە پێشــێ لــە کــارە پێسپێردرا و ئەرکەکانت لە کاری ڕاگەیاندندا؟

مووسا باباخانی: من بۆخۆم هۆگریم بـە خوێنـدن هـەر هەبـووە، چ ئـەو کاتـە لـە ئێـران بـووم، چ ئـەو کاتـەی لێـرە بـووم، بۆیـە کـە هاتمـە ڕاگەیانـدن لەگـەڵ هێـزی پارێـزگاری جیاوازیـی هەبـوو. ئیتـر ژینگەکـەی ئەوەیـە و لەگـەڵ ئۆرگانێکی دیکە جیاوازیی هەیە و هەر کارێکت هەبێ لەگەڵ فیرپووندا سەروکارت هەیە. منیش کـارم درێـژە دا تاکـوو دوایی چوومە تەلەفزیۆن و لە تەلەفزیۆن کاری دیکەشم کردووە، نیزیک ١٤ تاکوو ١٥ ساڵە لە تەلەفزیۆن کار دەکـەم، پێشکەشکاریم کـردووە، دیکۆمێنتـی زۆرم ئامـادە کردووە، لەگەڵ هاورێیـانی پێشـمەرگە بەرنـامەی زۆرم کـردووە کە وەکـوو دیکۆمێنت بووە. هەوڵم داوە خۆم وەکوو ئەوەی کە ویژدانم ڕاحەت بێ، دەبینێکم هەبـوو بەنیبسـەت حیـزب و بەنیسـبەت میللەتەکەمەوە، ئەو دەینەی خۆم ئەدا کەم. بـۆ نموونە کەسانێک کە من شتی ڕاگەیانـدن لەوانـەوە فێـر بـووم، وەکـوو شەهید «سـالح نـادری» بوو، بەڕەحمەت بێت کاک «تەیفـوور بەتحایـی» بـوو کـە ماوەیـەک لـەوە پێش فەوتـی کـرد. ئەوانـە کەسـانێکی خیبـرە بـوون، بەڕاسـتی مامۆسـتا بـوون. دوای ئـەوەش خـۆم بـەردەوام هەوڵـم داوە ئەگـەر شـتێک لـە جانتامدایـە و شـتێک دەزانـم فێـری خەڵکـی بکـەم. دەورەی پێشکەشکاریم بـۆ خەڵـک کردووەتـەوە، هەوڵـم داوە و چیـم لەدەست هاتبێت درێغیـم نەکـردووە بۆ ئەوەی هاوڕێ و هاوسەنگەرانم شت فێر بن. کەسایەتیی مرۆڤ بـە کارەوە شکڵ دەگرێت، ئەوەش کاریگەریی لەسەر کەسایەتیی ئەو کەسانە هەیە، بەڵام مەسەلە ئەسڵییەکە هەر ئەوەیـە کە عەرزم کردن، ئەداکردنی ئەو دەینەیە واتە خزمەتکردن بە نەتەوەکەت.

کەریم فەرخەپوور: ئەو چەند ساڵەی کە کارت کـردووە، بۆخـۆت پێـت وایـە لـە کـاری ڕاگەیانـدندا چەنـدە سـەرکەتوو بووی؟

مووسا باباخانی: مەسـەلەی ڕاگەیانـدن وەکـوو شـتێکە ژینگـەی کارەکامانـە، ئـەو ڕاگەیاندنـەی ئێمە کە کوردکاناڵـە، هـی حیزبی دێموکراتە و ئێمەش لە وڵاتـی خۆمانـدا نیـن، واتـە ئـەو شـتەی کـە تـۆ خەباتـی بـۆ دەکەیت لەوێدا نییـە و ڕاستەوخۆ ناتوانی شتەکان بگوازیتەوە و بچیتە نێو خەڵک بزانی بازدەهـی کارەکـەت چۆنـە. خەڵـک چەنـدە ڕازیـن لـە کارەکانـت چەنـدە ڕەخنەیـان هەیـە. بـەڵام بەهەرحـاڵ دروسـتە ئێمـە کـە لـە وڵاتـی خۆمانـدا نیـن هیـچ پردێکـی پێوەندیـی نەبێـت. پێوەندیـی زۆرمـان لەگـەڵ خەڵکـدا هەیـە، ئیتـر ئـەوە خەڵـک دەزانـن، بینـەران دەزانـن کـە بەرنامەکانت چەنـدە سـەرکەوتوو بـوون. بەهەرحـاڵ تـۆ بەرنامەیـەک دەکـی کـە خەڵـک پێیـان خـۆش بێـت، هەندێـک بەرنامـە هەیـە وەکـوو دیکۆمێنـت و موسـتەنەد. ئـەو بەرنامەیـەی کـە بەرێـزت لەگـەڵ هاوسـەنگەرانی پێشـمەرگەدا

دەیکـەی، خەڵـک زۆر هۆگریـی ئـەو بەرنامانـەن منیـش زۆر لـەو بەرنامانـەم کـردووە، جیـا لـە خەڵکـی ئاسـایی چونکە بۆچوونـی خەڵکـی ئاسـایی جیـاوازە لەگەڵ کەسـانی تایبەتی و من ئەو شتانەم کـردووە. زۆر جـار لەگـەڵ کاک «تەیفـوور بەتحایـی» هاوفکریـم دەکـرد لەگـەڵ کەسـانی دیکـەش هاوفکریـم دەکـرد چ لـە کوردسـتان بێت چ لـە دەروە بۆ ئـەوەی شـتێکی پرۆفیشـناڵ بێـت، شـتێکی سـەرنجڕاکێش بێـت، ئـەوە وەکـوو لایەنـی بۆچـوون و داخـوازی خەڵکـە. وەکوو ڕای خۆشم، مرۆڤ دەبێت بەرگری لە ڕای خۆی بکات بەڵام، بەهەرحـاڵ تـۆ هـەر کارێک دەکەیت بوونـی خۆتـی لەسـەر دادەنێـی، کاتـی خۆتـی لەسـەر دادەنێـی. تەلەفیزیـۆن بەڕاسـتی کاتـی مـرۆڤ دەکوژێـت. خـۆم ڕازیـم لـە کارەکانـم. دروسـتە هـەر ئـەوەی لـە وڵاتەکـەی خۆمانـدا بوایەیـن باشـتر و چاکتـر و موفیدتـر دەمانتوانـی خزمـەت بـە کۆمەڵگە بکەیـن، کێشـەکانی کۆمەڵگە بگوازینـەوە، بـەڵام چونکە ژینگـەی خەباتـی ئێمـە لـە وڵاتـی خۆمانـدا نییـە ئـەوە کێشـەی بنەڕەتـی ئێمەیـە. بـەڵام بەگشـتی مـن پێـم وایـە لـەو کارەدا سـەرکەوتوو بوومـە.

کەریم فەرخەپوور: ئـەوەی کە بەڕێزتـان فەرمووت ڕاستە، مرۆڤ ئەگەر لە وڵاتـی خۆی نەبـوو و ئـازاد نەبـوو بـۆ کاری ڕاگەیاند ڕەنگە زۆر زەحمەت بێـت بـۆ بەڕێوەبردنـی کارێـک کـە پێـت دەسـپێرن لـە تەلەفیزیـۆن لەبـەر ئـەوەی کە دووری یـان شـتەکان هـەر لە ڕێگـەی پێوەندییەوەیە و ڕاسـتەوخۆ لەنێـو خەڵکەکـەدا نیـت، بـەڵام ئـەوەی کـە چ وەک کادری حیزبی و چ ئێستە کە ماوەیەکە ئەندامی ڕێبەریـی حیزبـی دێموکراتـی و پێوەندیـت هەیـە لەگـەڵ خەڵـک لـە ناوخـۆی وڵات و بەتایبەتـی لە کرماشان، پێـت وایـە لـەوێ تەلەفزیۆنـی کوردکانـاڵ چەنـدە کاریگـەری لەسـەر هەسـتی خەڵـک هەیـە؟

مووسا باباخانی: چونکە تـۆ لەنـاو وڵاتـی خۆتـدا نیت، ناتوانی بچی نەزەرسەنجی بکەی هەتـا بزانی چۆنـە. ئێسـتە لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتان کوردکانـاڵ ڕەقیبێکی وای نییـە. خەڵـک پێیـان خۆشـە سـەیری تەلەفزۆنێـک بکـەن کـە هـی خۆیـان بێت، خەڵـک خۆیانـی تێدا ببینـەوە. ئـەوە زۆر گرینگـە تـۆ لـە حیزبێکـدا بیـت لـە تەلەفزۆنێکـدا بیـت سـەیری شـتێک بکەی کە خۆتـی تێدا ببینیەوە، ئەو شتەی کە تەعەلوقی بە تـۆ هەیـە لەو تەلەفزیۆنـەدا بیبینیتـەوە واتـە لـە بـاری فکـرەوە بـێ، لـە بـارەی باسـی زار و ناچـەوە بێ و ئـەو شـتانەی کە پێوەندی بە تـۆ هەیە لەگەڵ ناوچەکەت. ئێستە ئێمـە لە کوردکانـاڵ بـە خۆشـییەوە، هەوڵمـان داوە تـا ڕادەیـەک بـە هەمـوو شـێوەزارەکان بەرنامەمـان هەبێـت کـە ئـەوە خـۆی کاریگـەری هەیـە بـۆ ئـەوەی ڕادەی بینەرانـی کوردکانـاڵ لـە ئاسـتی سـەرەوەدا بێت. ئەمـە ئیغـراق نییـە ئەگـەر بڵێـم کـەم ناوچـە لـە ڕۆژهەڵاتـی کوردسـتان هەیەکـە بـە قـەت کرماشـان بینـەری کوردکانـاڵـی تێدا بێـت. مـن پێوەندییەکـی بەربـاوم لەگـەڵ خەڵکدا هەیـە، بینـەری چاکـی هەیـە لـەو ناوچانـە.

کەریم فەرخەپوور: کاک مووسا ببوورە شتەکە ئاوا باس دەکەم، خۆت دەزانی شێوەزاەکە جیاوازە، ئەو شێوەزارە کە ئێوە قسەی پێ دەکەن، لەگەڵ شێوەزاری موکری کە تەلەفزیۆنی پێ بەڕێوە دەچێ جیاوازە، ئایا ئەوە هیچ بەربەستێک نییە بۆ ئەوەی کە خەڵک سەیری نەکات، کێشەیەک هەیە بۆ ئەوەی کە بینەرانی ئەو تەلەفزیۆنە لێی تێ نەگەن؟

مووسا باباخانی: کاک کەریم دەکرێت شتەکە بەتەما نەکەینەوە، شتەکان دابەش بکەین. مەسەلەن ئێستا بەرنامەی »هەواری پێشمەرگە« لە هەموو ناوچەکانی کوردستان سەیری دەکەن. ناوەڕۆکی بەرنامەش پێوەندی هەیە کە چەندە خەڵک سەیری دەکەن. تۆ لەوانەیە بە شیوەزاری خۆت بەرنامەی پێشکەش بکەیت لاواز بێت و خەڵکی ناوچەکەی خۆشتان سەیری نەکەن.

کەریم فەرخەپوور: مەبەستم ئەوە بوو کە ئایا شێوەزار هیچ کاریگەرییەکی هەیە؟

مووسا باباخانی: سەدا سەد کاریگەریی هەیە، خەڵک پێیان خۆشە بە شێوەزار خۆیان قسەیان لەگەڵ بکەیت. لەو بارەوە لە کرماشان زۆر بە ئێمە دەڵێن. زۆر هەوڵمان داوە لە کوردکاناڵ ئەو شێوەزارەی کە باوە لە کرماشان هەر ناوێکی لەسەر دانێن، ئەو ناوچەیە شێوەزار خوارین بێت یا کەلهوڕی، زۆر جار ئەو بەرنامانەی کە من پێشکەشیان دەکەم و بەرنامەی لەکیشمان هەیە. بەهەرحاڵ بەشێک لە خەڵکی ئەو ناوچەیە بەو شێوەزارە قسە دەکەن ئەوە کاریگەریی هەبوو لەسەر بیروبۆچوونی ئەو خەڵکە بۆ ڕاکێشانیان بۆ لای کوردکاناڵ، بۆ لای پرسی کورد و حیزبی دێموکرات وەکوو عەرزم کردی؛ خەڵک پێیان خۆشە بە شێوەزاری خۆیان قسەیان لەگەڵدا بکەی. تۆ پەیامێکت هەیە وەکوو حیزبی دێموکرات دەتەوێت ئەو پەیامە بگەیەنی بەو خەڵکە و بە شێوەزاری خۆی قسەی لەگەڵ بکەیت، بێگومان کاریگەریی هەیە.

کەریم فەرخەپوور: کاک مووسا ئەو ماوەیە کە لە تەلەفزیۆنی کوردکاناڵی، لێرە کار دەکەی، چەند بەرنامەت بەڕێوە بردووە مەبەستم ئەوەیە بەرنامەکانت چی بوون. ئێستە بەرپرسی بەشی بەرهەمهێنانی لە تەلەفزیۆن، پێشتر کارەکانی دیکەت چی بوون؟

مووسا باباخانی: کاک کەریم بەرنامەی زۆرم کردووە، ئێستە ناوی هەموو بەرنامەکانم لەبیر نییە، من پێش ئەوەی کە بێمە کوردکاناڵ لە تیشک تیڤی کارم دەکرد و بەرپرسی بەشی بەرهەمهێنانی تیشک تیڤییش بووم. لەوێش بەرنامەی

سەرچاوە
Serchawe

زۆرم هەبوون بەڵام لە کوردکاناڵ بە دەقیقی نازام بڵێم چەند بەرنامەم هەبوو.

کەریم فەرخەپوور: مەبەستم ئەوەیە چ بەشێکت بەڕێوە بردووە؟

مووسا باباخانی: هەر لە بەشی بەرهەمهێناندا بووم.

کەریم فەرخەپوور: ئەگەر ئێستا لە کاک مووسا پرسیار بکرێت مەسەلەن ئەو کاتەی کە لە ناوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بووی و ئەو کاتە حیزب تەلەفزیۆنی نەبوو یا ئێستە کە تەلەفزیۆنی هەیە و دەنگی حیزبی دێموکراتی کوردستان زۆرتر بە گوێی خەڵک دەگات، بە هۆی ئەو پێوەندییانەی کە بەڕێزت لەگەڵ خەڵک هەتانە، جیاوازیی چەندە و حیزبی دێموکرات لەنێو خەڵکی کرماشاندا چەند بەرەو پێش چووە؟

مووسا باباخانی: کاک کەریم لەگەڵ ٢٠ تا ٢٥ ساڵ پێش بەراوردی ناکەم، هەر لەگەڵ ٥ ساڵ لەوە پێشدا بەراوردی دەکەم. ئێستا پردی پێوەندی ئەوەندە زۆرە. ئەو تۆڕە کۆمەڵایەتییانە بەتایبەت تێلگرام و ئینستاگرام هەر کامە کاری ماهوارەیەک دەکەن. ئێستە کە نیوەی ڕێژەی خەڵکی ئێران زیاتر لە چل میلیۆن کەس لە تێلگرام کەڵک وەردەگرن. تۆ لە هەموو ماڵێکدا هەی. وەک دەڵێم لە هێندێک ناوچە لاوی ١٧ ساڵ و ١٨ ساڵ دێتە بۆ ناو حیزبی دێموکرات کە ناوچەکەیان هەر پێشمەرگەی نەدیوە، نە شەڕی تێدا کراوە و نە پێشمەرگەیان دیوە. بەڵام ئێستە خۆیان دەگەڕێن بەدوای ئەوە بابەت و بە شێوەیەکی نایاسایی دێت بۆ ئێرە، تەمەنیشیان کەمە و لەوانەیە پاسپۆرتیان نەبێت، ڕێگەی سەخت و دژواریش دەگرنە بەر تاکوو دەگەنە ئێرە. ئەوە نیشانەی ئەوەیە کە ئەو فکرە لەنێو کۆمەڵگەدا هەیە و وێژمانی زاڵە لەوێ. چۆن پێشتر حیزب و لایەنە ئێرانییەکان، حیزبە سەرانسەرییەکان وەکوو موجاهیدینی خەڵک و... هەبوون ئێستا حیزبی دێموکراتی جێگەی ئەوانەی گرتووتەوە، ئەوە ئیغراق نییە. بەڵام هەندێک بابەت هەیە کە دەبێت هەلومەرجێکی ئاسایی دروست بێت کە تۆ هێز و دەسەڵاتی خۆت نیشان بدەیت.

هەر بۆ نموونە لە خەزەڵوەری ٩٨ ئەو خۆپیشاندانە کە کرا، کرماشان یەکێک لە ناوەندکانی ئەو خۆپیشاندانە ناڕەزایەتییانە بوو لە ئاستی ئێراندا. ئێمە لە زۆر شوێن بەشێکی هێزی خۆمان نیشان داوە، تەنانەت ئەگەر هێڵی ئینترنێت نەپچڕابا، دەمانتوانی کاری زۆر گەورەتریش لەو ناوچانە بکەین. هێز هەیە، هێزی تەشکیلاتی هەیە کە هی حیزبی دێموکراتە و هی کەسێکی تایبەت نییە. ئێستە وەکوو حیزبی دێموکراتی کوردستان (حدک) لە

کرماشان، بەهێزترین ڕێکخراوەی تەشکیالتیمان هەیە، لە هەموو ناوچەکان. گۆڕانکارییش لە ئێراندا دەکرێت، ئەگەر گۆڕانکاری کرا و هەلومەرجی ئازاد هاتە پێش وەزعی نێو کۆمەڵگە خۆی نیشان دەدات، ئەو کاتە تۆ دەتوانی هێزی تەشکیلاتی خۆت نیشان بدەیت و دەزانی کە لەناو خەڵکی و تایبەت و لەناو خەڵکی ئاساییدا چەندە نفووزت کردووە .

کەریم فەرخەپوور: لەسەر چ ئەساسێک باسی ئەو هێزە تەشکیالتییەی حیزبی دێموکراتی کوردستان دەکەیت لەچاو هێزەکانی دیکە؟

مووسا باباخانی: هەندێک شتی تەشکیلاتی بۆ وتن نابێت. بەڵام لەوە دڵنیا بە هەر حیزبێک کاری ڕاگەیاندنی هەبێت، کاری تەشکیلاتی هەبێت، شتی تەبلیغاتی هەبێت. بە سەرنجدان بە ڕاگەیاندنی حیزبەکان لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان و تەلەفزیۆن هیچ کام لە ڕۆژهەڵات بە ئەندازەی ئێمە نفووزیان نییە لەو ناوچانە. من وەکوو وێژمانەکە دەڵێم ئەوە شتە لەنێو خەڵکدا هەیە، بەهەرحاڵ ئێمە ڕامانسپرادووە بە خەڵک دەچن توێژینەوەی مەیدانی دەکەن، لە مەریوان، سنە، کامیاران، کرماشان، ئیلام، کەسانێک دەچن لە زانکۆکان ئەو وەڵامانە کە بۆ ئێمە دێنەوە، حدک و وێژمانەکەی بڕەوی زیاترە هەتا حیزبەکانی دیکە.

کەریم فەرخەپوور: کاک مووسا کە وەکوو پێشمەرگە چوویەوە نێوخۆی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، ئەو کاتانە کە گەنجێک بووی، هیوا و خولیات ئەوە بوو ڕۆژێک چەک لە شان ببیە پێشمەرگە و دژی دوژمنەکەت شەڕ بکەیت، ئەو کاتە کە بە چەکەوە چوویەوە نێو خەڵک وەک لاوێک چ هەست و غرووڕێکت هەبوو؟

مووسا باباخانی: یەکەم جار کە ڕۆیشتمەوە، لە سەردەشت لە ڕێگەیەکەوە چووینەوە ئەو بەرەوە، لەوانەیە تەڵقین بێت، ئێحساس بێت، بەڵام هەستت دەکرد هاتویتە وڵاتی ترەوە، با ئێرەش کوردستان بێت، بەڵام وڵاتی ئەسڵی سەرەکی ئێمە ئەوێیە کە ئێمە خەباتی بۆ دەکەین. شتەکە بەتەواوی بۆخۆت هەستت پێ دەکرد کە چەندە جیاوازە لەو شوێنەی کە هەستای و چوویتەوە، تۆ نازانی چ وشەگەلێک بەکار ببەیت. کە لەوێ ئەو خەڵکەت دیوە ئەو پێشوازیەت لێ دەکەن. تۆ بیستووتە کە دەڵێن خەڵکی فان ناوچە ئاوا حیزبین. حوزووری چوویتەوە ناو خەڵک، هەڵسوکەوتیانت بینی و پێشوازیی خەڵکت لە پێشمەرگە بینی، ئیتر ئەوە شتێکی دیکەیە.

کەریم فەرخەپوور: پێشوازی و هاوکاریی خەڵک لەگەڵ ئێوە چۆن بوو؟

مووسا باباخانی: کە دەچیە نێو خەڵکەکە ئەو کاتە دەزانی حیزبی دێموکرات چەندە گەورەیە و ئەو خەڵکە چەندە خۆشەویستن. بەھەرحاڵ تۆ وەک حیزبێکی پێشڕەو دەڵێی ئێمە بۆ ئازادی گیانی خۆمان فیدا دەکەین، بەڕاستی ئەو خەڵکەی کە من دیومە ئەو خەڵکە ئەرزشی ئەوەیان ھەیە مرۆڤ گیانی خۆی بۆیان فیدا بکات. عەرزم کردی، ئەوەندە پێشوازیکردنەکەیان بەبایەخ بوو، ئەو خەڵکە و ئەو خاکە بۆ ئەوە دەبن، مرۆڤ گیانی خۆی بۆیان فیدا بکات. شانازی بکەیت بە خەڵکێک کە خەباتیان بۆ دەکەیت، ئەو خەباتەت لەدەست ناچێت کە دەبینی خەڵکێکی وا پشت و پەناتن.

کەریم فەرخەپوور: ئەو کاتی کە چوویەوە نێو ڕۆژھەڵاتی کوردستان، وەکوو پێشمەرگە چ بیرەوەریەکت ھەیە چیت ھەیە کە کاریگەریی بووبێت لەسەر تۆ لەوێدا وەکوو پێشوازیی خەڵک، وەک ڕووداوێک کە ڕووی دابێت؟

مووسا باباخانی: دەچووینە ھەر کوێیەک ھەر پێشوازییان لێ دەکردین. لە شوێنێک لە دێھاتێک بووین لەگەڵ کاک «حەسەن خۆشکالم» و کاک «محەممەد مامئاغا» و ئەو ھاوڕێیانەی دیکە، ھەروا چووین سلاو و چاک و خۆشیمان لەگەڵ منداڵێک کرد کە تەمەنی ١٠ ساڵ تاکوو ١٢ ساڵ زیاتری نەبوو، بەڵام تۆ سەیری ئەو عەقڵیەتە کە من سلاوم لێ کرد دەستمی ماچ کرد. یانێ حاڵەتێکی سەیری بە من دا، ئەو منداڵە بۆ ھات ئاوای کرد!

کەریم فەرخەپوور: واتە ئەو دەست ماچکردنە لای ئێوە لە خواری کوردستان نییە؟

مووسا باباخانی: با ھەیە، مەسەلەکە ئەوەیە لە ناوچە و لە شوێنی دیکە ئەوەم نەدیبوو. لەنێو خەڵکی کرماشان و لەنێو پارسانەکان زیاتر دەستی خەڵک ماچ دەکەن. من ئەوەم پێ سەیر بوو خەڵکی دیکەم وا نەدیبوو، ئەو منداڵە خۆی ھات دەستی منی ماچ کرد. بە لامەوە سەیر بوو کە ئاوا ھۆگرییان بە پێشمەرگە ھەیە، ھۆگرییان بە حیزبی دێموکرات ھەیە، مەبەستم بیروباوەڕێکەکە لە مێشکی ئەو خەڵکەدا ھەیە.

کەریم فەرخەپوور: کاک مووسا بەڕێزت لە مووشکبارانی قەڵای دێموکراتدا بریندار بووی، ئەو ڕووداوە چ کاریگەرییەکی لەسەر بەڕێزت یان لەسەر وەرەی بەڕێزت ھەبوو، یا ئەو تاوانە چەندە تۆی ھان دا زیاتر خزمەت بکەی بە خەڵکەکەت و دژی دوژمنەکەت خەبات بکەیت؟

مووسا باباخانی: کاک کەریم ئەوە یەکەم ھێرشی ڕێژیم بۆ سەر حیزبی دێموکرات نەبووە، ئاخرینیشی نابێت،

سەرچاوە
Serchawe

بەهەرحاڵ ئـەوە خەباتێکە و پرسێکت بە نـاو پرسی کـورد هەیە و دوژمنێکت بە نـاوی ڕێژیمی ئیسلامی هەیە، لەوانەیە شتی لـەوە خراپتر بەسەر حیزب و ئـەو میللەتـەی ئێمەدا بێنێت. وەکوو کاریگەریی نەرێنیی ئەو شتانە هیچ کاتێک کاریگەریی نەرێنی لەسەر من دانانێت. بریندار بم، مووشکباران بێت، چوونەوە بۆ ناوچە بێت، هەر شتێک بێت مادام بڕیارم داوە بۆ میللەتەکەم بژیم ئەمە ئەسڵێکە لە مێژووی مرۆڤایەتی، هەموو میللەتێک بۆ گەیشتن بە ئـازادی، بـۆ ئـەوەی کە کرامەتیان پارێزراو بێت لە چوارچێوەی ڕێکخراوی خۆیاندا خەباتیان کردووە، لە ئەلجزایر تا لە ئیستعماری فەرانسە ڕزگاری بوو یەک میلیۆن کوشتەی دا. ئێستەش خەڵکەکەی لەوانەیە لە ئازادیدا نەژین. ئێمەی کوردیش دەبێت ئەو ڕێگەیە بپێوین چ وەکوو تاک چ وەکوو کۆمەڵ. منیش وەکوو تاکێک لەو کۆمەڵگەیە وەکوو پێشمەرگەیەکی ئەو حیزبە هیچ کاریگەیەکی نەرێنی لەسەر من دانەناوە و بەڵکوو سوورم لەسەر ئەوە کەسانێک کە لە مووشکبارانەدا شەهید بوون، بۆ نموونە کەسی وەکوو «پێشەوا» لەو مووشکبارانە شەهید بووە کە لەنێو کۆمەڵگەیەکی ئاسایی بوایە ٢٠ ساڵ تەمەنی بوو، ٦٠ ساڵ، ٥٠ ساڵ دیکەی ژیانی دەکرد. یان ئەو هەموو فەرماندە هێزە، چەند ژن ئەندامی ڕێبەری بوون. کەسانێک بوون بەهەرحاڵ کە تۆ بیری لێ دەکەیتەوە، یانێ بۆ خۆشت بە قەناعەت دەگەیت کە مادام ئەوانە گیانی خۆیان بۆ خەبات فیدا کردووە، خەڵکی دیکەش وەکوو ڕێبەرکان، تۆش ئەو ئامادەییەت دەبێت تێدا بێت، باوەڕت پێی هێنابێت، واتە منیش ئامادەم گیانی خۆم لەسەر ئەو خەبات و تێکۆشانە دابنێم.

کەریم فەرخەپوور: کاک مووسا دیسان ئەوە دوای ئەو مووشکبارانە بۆ ٢١ی خەرمانان هێزە کوردستانییەکان بەگشتی داوای مانگرتنیان لە خەڵک کرد، ئەو کات لە خوارووی کوردستان لە کرماشان کە شوێنی ژیانی بەڕێزتە و لەوێ لەدایک بوویت، چەندە وەڵامدەرە و چەندە وەڵامی هێزە کوردستانییەکانیان داوەتەوە؟

مووسا باباخانی: ئەو کات کە بڕیاریان دا بۆ مانگرتنەکە من لە نەخۆشخانە بووم، لە هەولێر بووم کە هاتمەوە من لێرە بە مەسەلەکەم زانی. موبایلم پێ نەبوو هیچ پێوەندییەکەم لەگەڵ خەڵکدا نەبوو. بەڵام باش بوو لە چەندین شەقام و گەڕەکی کرماشان مانگرتن هەبوو. ئەو مانگرتنە هاتا خوارووی کوردستان ڕۆیشت. ڕێژیمی ئیسلامی بۆ خۆی بە شانازییەوە لە دەنگوڕەنگی خۆی ڕایگەیاند ئێمە بە مووشک لە قەڵای دیموکراتمان داوە و تێرۆریستمان کوشتووە. بەڵام خەڵک بە جۆرێکی تر تۆڵەی ١٧ خەرمانانی کردەوە، خاوەندارەتییان لەو پیاو و ژنانە کرد کە لە مووشکبارانەکەدا شەهید بوون. ئەمە دوو بۆچوونی جیاوازە و دوو جیهانبینی بەتەواوی جیاواز و ناکۆکن لەگەڵ یەکتردا. ئەو دەڵێ، تێرۆریستم کووشتوە لەو لاوە خەڵک دێن خاوەنداریەتی لەو دەکەن و بە ڕزگاریدەری خۆیانی دەزانن و بە کچ و کوڕی خۆیانی دەزانن و هاتن بە مانگرتن وەڵامی مووشکەکانی ڕێژیمی

سەرچاوە Serchawe

ئیسلامییان دایەوە.

کەریم فەرخەپوور: دیتمان کاتی ڕیفراندۆمی هەرێمی کوردستان، یان مووشکباران یان ئەو ڕووداوانەی ڕوو دەدەن لە کوردستان یان لەو ناوچەیەی کە ئێمە ژیانی تێدا دەکەین، دەبینین کە لاوانی کوردستان زۆر بە خەمخۆرییەوە دێنە مەیدان، زۆر بە پەرۆشەوە دێنە مەیدان، پێت وایە ئەوە هەستی کوردایەتی و کوردبوونە چەندە بەهێز بووە لەگەڵ ئەوەی کە ڕێژیمی ئیسلامی بە هەموو شێوەیەک دەیهەوێت ڕێگەی پێوەندیی نێوان ڕێکخراوە کوردستانییەکان و خەڵک بگرێت؟

مووسا باباخانی: لەمێژە ئەو هەوڵی داوە بۆ ئەوەی کە حیزب لە خەڵک دابب‌ڕێت و مەشرووعییەتی نەمێنێت، بەڵام بەخۆشییەوە ناتوانێت. ئێستە تەکنۆلۆژی هەیە، مەسەلەی بەجیهانیبوونی ماهوارە، تۆڕەکۆمەڵایەتییەکان و ... واتە ڕێژیم لەوێدا شکستی خواردووە چونکە تۆڕەکۆمەڵایەتییەکان و مەسەلەی بە جیهانیبوونە و تەکنۆلۆژی سنوورەکانی بەزاندووە و ئەوە بە قازانجی نەتەوە بندەستەکانە کە کێشە و پرسی نەتەوەییان هەیە. ئەو خەڵکە دەتوانن بە کەڵکوەرگرتن لەو کەرەستەگەلە خزمەت بە پرس و مافی خۆیان بکەن و ڕێژیمیش ناتوانێت پێش لەو شتە بگرێت چونکە ئەمە بابەتێکی جیهانییە و لەو بارەوە ڕێژیم شکستی خواردووە. دەتوانین چەندین نموونە لەو بارەوە بێنینەوە وەک مانگرتنی خەڵک و هاتنی لاوانی کورد بۆ ناو ریزەکانی شۆڕش. ئەو کەسانەی کە توێژینەوەی زانستی دەکەن دەڵێن تەنیا شوێنێک کە لە ئێران دوای چل ساڵ ڕێژیمی ئیسلامی نەیتوانیوە ئەمنییەتی پایدار بکات. ڕوونە ئەوە کە باسی وێژمانی نەتەوەیی دەکەن، وێژمانی نەیەوەیی هی کێیە، هۆکاری ئەو دۆخەی لە ئارادیە لە کوردستان کە بە زەرڕەیانە دەبێتە هۆکاری ئەوە کە ئەمنییەتیان نەبێت هەر بۆیە ڕێژیم کوردستانی کردووتە پادگان! ئەی بۆ ئیسفەهان وا نییە. نیشانەی ئەوەیە کە کێشەی سیاسی لە کوردستان هەیە، کێشەی ڕەوایی هەیە، کێشەی مەشرووعیەتی هەیە. بۆیە ناگات بە ئاکام، هۆکارەکەشی بە حیزبی دێموکرات دەزانێت کە دەبینین بەردەوام لە پیالنگێڕاندایە. خۆیان بیر لەوە دەکەنەوە حیزبی سەرتاسەری لە ئێران بۆ نموونە توودە، توودە کەسیان هەبوو لە دەرباری شای ئێران بەڵام ئەو ڕێژیمە لەگەڵ ساواک، ڕیشەیان هەڵتەکاند. بۆ ناتوانن ڕیشەی حیزبی دێموکرات هەڵکەنن؟ بۆ ناتوانن ئەو حیزبە لەنێو ببەن؟ چونکە حیزبێکی خەڵکییە، ئیدئۆلۆژییەکی هاوردەی نەهێناوە لە وڵاتێکەوە بە عەقڵیەتی کۆمەڵگەی خۆیدا بیۆشێت. ئەو ئیدئۆلۆژییە دەسەپێنن بەسەر کۆمەڵگەدا، دوای ماوەیەکیش شکست دەخوات و وزە و پتانسیلی کۆمەڵگەش بەفیڕۆ دەدات، بەڵام ئەم حیزبە خەباتەکەی، دروشمەکەی و داخوازیەکەی هەڵقوڵاوی کۆمەڵگەی خۆیەتی. هەر بۆیە ئەوەی کە دوکتور قاسملوو دەڵێت حیزب و خەڵک وەکوو ئاو و ماسیین، بەڕاستی تەشبیهێکی زۆر جوانە و ڕاستیشە.

کەریم فەرخەپوور: باسی ئەحزابی سەرانسەریت کرد، ئەوانە چەندە کاریگەرییان هەیە لە ناوچەی کرماشان؟

مووسا باباخانی: پێشتر کاریگەرییان زۆر بوو. چونکە بەهەرحاڵ مرۆڤگەلێکی ناسراو لەو ناوچەیە لەگەڵ ئەوانەدا هەبوون. عەرزم کردی کە لەهەر کوێیەکی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، حیزبی سەرانسەری هاتبێت بە ئیدئۆلۆژێکی دیکەوە و پێوەندی بە ڕۆژهەلاتی کوردستانەوە نەبووبێت، بۆشاییەکەی ئێمە دروستمان کردووە و نەمانتوانیوە وەک پێویست لەوێ نفووزمان هەبێت، بە هۆی نەبوونی کادری سیاسی و هەروەها ڕاگەیاندن کە بتوانین پەیامی ئەو حیزبە بە خەڵک بگەیەنین، ئەوە ڕاستییەکە دەبێت خەسارناسی بۆ بکەین. ئەو شوێنەی نفووزیان تێدا هەبووە وەکوو ناوەندی سەرەکی لە ئێران کرماشان بووە. هۆکاری دیکەش هەیە. کاک کەریم هەمیشە کرماشان یەکێک لە ناوەندە سیاسییەکانی ئێران بووە. ئێستەکەم پارێزگا لە ئێران هەیە بە قەت کرماشان ئاسەواری حکوومەتەکانی ئێرانی تێدا بکەین. ئیمپراتوریەکان، خاندانەکان چ ساسانی بێت، هەخامەنشی و... بۆیە ئەو هەستی ئێرانیبوونە لەوێ بەهێز بووە. بەڵام هەستی ئێرانیبوونەکە بە مانای ئەوە نییە کە خەڵک خۆیان بە کورد نەزانن. دەسەڵاتی ناوەندییش لەسەر ئەو باوەڕە نییە کە ئەوێ کورد نین. ئێستە پێیان بڵێ، بازنەی جوگرافیایی کوردستان ئێران دیاری بکەن بێگومان پێش ئەوەی کە بڵێن سنە دەڵێن کرماشان. ئەوە شتێک نییە کەس بتوانێت ئیدیعای ئەرزی بکات. نەتەوەیەکی دیکە وەکوو فارس یان تورک ئەسڵەن شتی وای نەبووە و ناشیبێت، بەڵام ئەوەی کە عەرزم کردی کاریگەری هەبووە، یەکێک لە پێتەختەکانی پاشاکانی ئێران بووە. ئەو هەموو نمادە هەبووە، ئەو هەموو پردانە هەیە کە کراون لەو ناوچەیە، شوێنە مێژوویی و باستانییەکان کاریگەرییان هەبووە لەسەر پێکهاتنی ئەو فەرهەنگە کە ئەمە بەشێکی گرینگ لە خاکی ئێرانە. بەڵام بەوەشەوە نەبووەتە هۆی ئەوەی کە خەڵک خۆیان لە کورد بەجیا بزانن، ئەسڵەن شتی وا نەبووە تەنانەت ئێستەش، ئەوە مەسەلەی ناسیۆنالیزمی کوردییە لەوێ زۆر زۆر بەهێز بووە. هەر لەبەر ئەوەشە دەڵێن یەکێک لە ناوەندە سەرەکییەکانی دەوڵەتە ئێرانییەکان بووە.

کەریم فەرخەپوور: کرماشان شارێکی گرینگ یان ناوچەیەکی گرینگی کوردستانە، پێت وایە حیزبەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەو شێوەیەی کە پێویست بووە گرینگییان داوە بەو ناوچەیە؟

مووسا باباخانی: من باسی حیزبەکانی تر ناکەم، بەاڵم هەر کەس بەرپرسی قسە و کردەوەی خۆیەتی. من ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دێموکراتم، بەرگری لە هەڵوێستی ئەو حیزبە دەکەم. با سیاسەتەکانیشی ڕەخنەی لێ بگیرێت. حیزبێک کە یەکەم حیزبی مۆدێڕنی کوردی بووبێت، دوای ئەوە کۆماری دامەزراندبێت، ٧٥ ساڵ خەباتی

کردبێت، ئەوە بێگومان بێ بەرنامەش نابێت بۆ هیچ کوێیەک کە پێوەندی بە پرسی نەتەوەییەوە هەبێت. چونکە پرسی نەتەوەیی، بۆ ئێمە هێڵی سوورە. کەمکاری کراوە، بەڵام ئەوە نییە بڵێی شتەکە ئۆرگانیزەکراو بێت، واتە بە فەرمی سیاسەتی ڕێبەریی ئەوە حیزبە بووبێت کە کار لەو ناوچەیە نەکەن، شتی وا نەبووە و ناشبێت. چونکە ئەو حیزبە خۆی بە دەرووست دەزانێت و لایەک لە پرسی بنەڕەتیی کورد حیزبی دێموکراتە لە ئێراندا. چۆن دێت بەشێک لە جوگرافیاکەی خۆی پشتگوێ دەخات.

کەریم فەرخەپوور: ئەگەر بێمەوە سەر ژیانی پێشمەرگایەتیت، لە دەورانی پێشمەرگایەتیتدا چ بیرەوەرییەکی ناخۆش کاریگەریی لەسەر تۆ هەبووە؟

مووسا باباخانی: میللەتێک لە حاڵی خەبات و تێکۆشاندا بێت، شتی ناخۆشی زیاترە. چونکە ئێمە ژیانێکی ئاساییمان نییە، هەر کەس بە شوێن شتێک لە ژیانی خۆی بکەوێت. ئیتر ئەو ژیانە ڕەوتی ئاسایی خۆی دەپێوێت. تۆ پێش هەموو شتێک ئاوارەی، ئاوارەگیش تایبەتمەندیی خۆی هەیە و دەبێت پێناسەیەکی دیکەی بۆ بکرێت. بەڵام وەکوو بڵێی شتێک کاریگەریی لەسەر من بووبێت، شتی زۆر هەبووە، من لە هەندێک قۆناغدا گوشاری زۆرم لەسەر بووە کە واز لەو خەباتە بێنم. واتە ئەوەندە باوەڕم بەو خەباتە هەبووە، لە بەرانبەریشدا ئەوەندە باوەڕم بە خەباتکردن لە بەرانبەر ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران هەبووە. هەندێک کەسایەتی بە لامەوە وەکوو ئۆلگووی خەبات وان. تۆ سەیری ڕێبەرەکانمان بکە چ جێگە و پێگەیەکیان هەبووە کە هاتوون بوونەتە پێشمەرگە، وەکوو دوکتۆر قاسملوو و دوکتۆر سەعید. من دوکتۆر سەعیدم کردووە بە ئۆلگووی خەبات و تێکۆشانی خۆم، شەخسەن وەکوو خۆم بەگشتی کەسی جیددیم خۆش دەوێ. بیر و بۆچوونەکە با بیر و بۆچوونی ئازادیخوازانە بێت بەڵام جیددی بێت. کەسێکی وەکوو دوکتۆر سەعید یان کەسانی دیکە، ئێمە خەڵکی خۆشەویستمان زۆرە، ئەوەی کە کابرا هەموو تەمەنی خۆی لەسەر ئەو حیزبە داناوە باشترین سەرمایەی مرۆڤ کە تەمەنی لاوەتییە لەسەر ئەو خەباتەی داناوە، بەڵام هەندێک بۆ ئەوە دەبوون ئولگووبەردارییان لێ بکەی، وەکوو دوکتۆر شەرەفکەندی. شتەکانی دەخوێنمەوە، ئەو شتانەی کە لەسەرم بیستووە کردوومە بە ئۆلگوو بۆ خۆم. بەڵام وەکوو ڕووداوی ناخۆش شەهید بوونی «ئازاد ئالی»، ماوەیەکی زۆر ناڕەحەتمی کرد. لە باری ڕوحیەوە کاریگەریی لەسەرم دانا. هەر ئەو وێنەی باو بووەتەوە لە کوردکاناڵ کە لەگەڵ کاک «ئەمیر» شەهید بوون و کاک «کارۆ»ش بریندار بوو، ئەوە خۆم فیلمبرداریم کرد، چون خۆم لە ناوچە حەزم لە فیلمهەڵگری دەکرد. لەو بارەشەوە خزمەتم بەو پێشمەرگانە کردووە، بە تەواوی تاکوو چرکەی ئاخیر کە شەهید بوو من فیلمبرداریم کرد، ئەگەر تەرمەکەی ئازاد نەبا، بە ئەگەری زۆر من کوژرابام ئەو ڕۆژە. ئەوە کاریگەریی نەرێنی زۆر لەسەر من دانا کاتێک کە گەڕاینەوە ئەومان

لەگـەڵ نەمابـوو.

كەریم فەرخەپوور: مەبەست ئەوەیـە كاریگەریـی ناخۆشـی هەبـووە لەسـەر وردت، بەتایبەتـی كـە كەسێك لـەو نێـوەدا خیانـەت دەكات؟

مووسا باباخانی: كەسێك كـە خەیانـەت بـكات ناوەكـەی خـۆی بەخۆیەوەتـی، ئیـدی چ وشەیەک هەیە خراپتـر لـە وشـە خەیانەت بۆ ئەو مرۆڤە، ئەوە مەسەلەی دەروونـی مرۆڤـە. مرۆڤێـک بێت بـۆ ماددیـات خەیانـەت بـە نیشـتمانەی خـۆی بكات. بۆ دێی خەڵكێک دەكوژێت كە دێن گیانـی خۆیـان فیدای تـۆ دەكـەن. ئـەوە زۆر مانـاداره، تـۆ بێـی كەسـێک ماڵوێران بكەیت كـە لەبـەر تـۆ ئـاوارەو دەربـەدەر بـووە. نازانـم تـۆ چ پێناسـەیەكت بـۆ ئـەو كەسانە هەیـە كـە ئەوەنـدە نەفسـنزمن كـە دێـن خەڵكـی ماڵوێـران دەكـەن بـۆ ئـەوەی كـە بنەماڵـەی خۆیـان لـە خۆشیدا بژیـن. ئـەو خەیانەتـەی كە «ئـازاد» لەسەری شەهید بوو، ئەو ڕووداوە هیـچ كات لەبیـرم ناچێتـەوە، ئـەو گیانـی منـی لـە مـەرگ ڕزگار كردووە. لە مووشەكبارانەكەش جگە لـە مووشـەكی یەكـەم لـە كاتـی تەقینـەوەی دووهـەم مووشـەكدا كـە مـن هاتمـە دەرەوە، دیوارەكـە بەسـەرمدا ڕووخـا، لەتمـەی زۆری لیـم دا و دوایی برقیش گرتمی، یانی مەرگەكەم حەتمی و لە سەدا سەد بـوو. یانێ سێ چركە، چوار چركە كاك «خالید وەنەوشە» دەرنگتر هاتبا، سـەدا سـەد دەمـردم. هـەر بۆیـە مـن زیندووبوونـی خـۆم بـە مەدیونـی كاك «خالیـد» دەزانـم، كەسێک گیانت ڕزگار بـكات و جارێكـی دیكـە تـۆی گەڕانبێتـەوە نێـو ژیـان، پێویسـتە سپاسی بكەیـت و منیـش هـەر لێـرەوە جارێكـی دیكـە سپاسـی دەكـەم و مانـەوەی خـۆم بـە قـەرزداری ئـەو دەزانـم. هیوادارم چۆن ئەوانە چل ساڵە لەنێـو ئـەو حیزبـەدا خەباتیـان كـردووە و ئـەو ڕێگـەی خەباتەیـان بـەر نـەداوە، منیش هەتـا ئـەو كاتـی زینـدووم هـەر درێـژەدەری ئـەو ڕێبـازە بـم.

كەریم فەرخەپوور: بەڕێـزت وەكـوو خـۆت درێـژەدەری ئـەو ڕێبـازەی، وەكـوو كۆتـا پرسیار ئەگـەر بڵێـم چ قسـەیەكت هەیـە بۆ ئـەو گەنـج و لاوانەی كە ئێستە لـە نێوخۆی ڕۆژهەڵاتـی كوردستانن، هەسـتی كوردایەتییەكی بەهێزیـان هەیـە و لەوێ لە نێوخۆ دژ بە ڕێژیم ڕادەپەڕن، خەبات دەكـەن، یـان ئـەو كەسـانەی كـە هاوتەمەنـی بەڕێـزت بـوون، یـا ئەو كاتانـە هـاوڕێ و ڕەفێق بـوون بەیەكـەوە؟

مووسا باباخانی: ئێمـە وەكـوو حیزبـی دێموكـرات لـە تەلەفزیـۆن شـتی خۆمـان دەڵێیـن بـۆ ئـەو خەڵكـە. ئـەو كەسـانەی كـە هـاوكاری ڕێژیـم بـوون بـۆ ماددییـات لەگـەڵ ڕێژیـم و لـە سـپادا بـوون، كـاری ئیتلاعاتـی لەسـەر ئـەو خەڵكـە دەكەن، ئەوانە دەبێت ئەمـە بزانـن ئـەوە ئەزمـوون نیشـانی داوە ئـەوەی كـە مەحكـووم بـە نەمـان و نابوودییـە، ڕێژیمـە

دیکتاتۆرەکانن. ئەوانەش کە خەڵکی هەر کوێنەیەک بن دەبێت بمێننەوە بۆ ئیدارەی ئەو ناوچەیە، دەبێت بمێننەوە بۆ پێکەوەژیان نەک خزمەت بە کەسێک بکەن کە خاکی نیشتمانی ئەوان بە خەڵکەکەی خۆی ڕەوا نابینێت تۆ لەبەر مادییات بچی خزمەت بەوانە بکەیت. دەتوانن لە زۆر بوارەوە خزمەت بە نیشتمانی خۆیان بکەن. خزمەتکردن تەنیا پێشمەرگایەتیکردن نییە، کابرا خۆی نەفرۆشێت بە ڕژێم، ئەوە خۆی خزمەتێکە و کوردێکی پاکە.

کەریم فەرخەپوور: زۆر سپاس لەوەی کە میوانداریی ئێمەت قبووڵ کرد، زۆر سپاس بۆ زەحمەت و تێکۆشان و ماندبوونی چەند ساڵەت، بەڕێزت بۆ خۆت وەک کۆتا قسەت چ شتێکت هەیە کە من پرسیارم لێ نەکردبێ؟ دیارە شت زۆرە بەڵام شتێکی وا هەیە بۆ باس کردن بێ؟

مووسا باباخانی: زۆر سپاس، زۆر خۆشحاڵ بووم هاتم لە بەرنامەکە بەشداریم کرد، بەرنامەی ئێوە بینەری چاکی هەیە و هەم خزمەت بە هاوڕێیان و هاوسەنگەران دەکەیت و هەم بەو خەڵکەی کە چل ساڵە لەو حیزبەدان. کەم شتی وا هەیە کابرا بۆ میللەتی خۆی خەبات بکات و بەداخەوە تاکوو ئێستە بە ئاواتی خۆی نەگەیشتبێت و هەم ئەوەش خزمەت بە بینەرانە لە بواری کاری ڕاگەیاندن. بەڵام ئەوەی پێویست بوو بەڕێزت بە ڕێکوپێکی پرسیارت لێم کرد. هیوادارم ئەو شتەش کە ئێوە گەرەکتان بووە وەڵامی ئێوەم دابێتەوە و هیوادارم ئەو حیزبی دێموکراتە کە ئەمانەتی خەڵکی کوردە و چەندین نەوە خۆیان بۆ ئازادیی ئەو خەڵک و خاکە فیدا دەکەن، ئێمەش بتوانین بە ڕوحیەی شۆڕشگێڕی و ئینقلابییەوە، بە باوەڕی کوردانەوە بتوانین ئەو ئەمانەتە بگەیەنینەوە دەستی ئەو خەڵکە، جا بە هەر نرخێک بوویێت، مادام کە تۆ بوویتە پێشمەرگە ئەوە خۆی ماناکەی لەگەڵە و حازری هەموو فیداکارییەک بکەیت تاکوو بە ئامانجە بگەیت.

سەرچاوە: کتێبی"سوارەکەی تاقوەسان و بێستوون"، یادنامەی شەهید مووسا باباخانی

٢ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

سەرچاوە
Serchawe

تیرۆر و کۆماری ئیسلامی (بەبۆنەی ساڵیادی تیرۆری شەهید مووسا باباخانی)

شۆڕش شاباز

خەباتی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بۆ ڕزگاری و مافە نەتەوایەتییەکانی تێچووی زۆری بۆ ئەو نەتەوەیە هەبووە، بەڵام سیاسەتی سەرکوت و زەبروزەنگی ڕێژیمە ناوەندگەراکان گەلی کوردی بەچۆکدا نەهێناوە. لە قۆناغی سەردەمی خەباتی کورد لەدژی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی چی جینایەت و کارەساتی مرۆییە ئەو ڕێژیمە دەرحەق بە کورد خوڵقاندوویەتی و دەستی لە هیچ چەکێک و یەک لەوان تیرۆر نەپاراستوە.

تیرۆر چەکی دەستی دەسەڵاتە نادێموکراتیک، دوگم و داخراوەکان و هەروەها نیشانەی زەبوونی و دەستەوەستانیی ئەوان لە بەرەورووبوونەوەی لۆژیکییە. واتە کاتێک سیستمێکی سیاسی پەنا بۆ تیرۆری کەسێک یان لایەنێک دەبا، هەم لە مەترسیی بیر و ئاوەزی ئەوان بۆ سەر دەسەڵاتەکەی تێگەیشتوە، هەمیش ناتوانێ دێموکراتیک لەهەمبەر ئەو ئیرادەیە بەربەرەکانی بکا. کۆماری ئیسلامیی ئێران هەر لە یەکەم ڕۆژەکانی پاوانی دەسەڵات لە ئێرانەوە هەتا ئێستا بەهۆی پێکهاتەی دوگماتیزمی ئایینی و سیاسی و بێبایەخیی بیروبۆچوونە جیاوازەکان لای کاربەدەستانی ئەم ڕێژیمە هەوڵی داوە دژبەرانی خۆی بە توندوتیژی لە مەیدانەکە وەدەر بنێ. لەو ڕێژیمەدا مافە دێموکراتیکەکان و مافی ڕەوای ئەوانیدی مانای نییە و بۆ بڵاوکردنەوەی کەشی ترس و تۆقینیش بەردەوام چەکی تیرۆری بەکار هێناوە؛ لەو نێوەشدا کورد و بزووتنەوەی سیاسیی کورد زۆرترین قوربانیی دەستی تیرۆریزمی ئەم ڕێژیمەیە.

تێرۆری سیاسی کاتێک ڕوو دەدا کە نیزامی سیاسیی وڵات کەسێکی تێرۆرکراو بە مەترسییەکی زۆر بۆ سەر خۆی دەزانێ، بۆیە ئامادەیە بە هەموو نرخێک و تەنانەت بە گرتنەبەری ناجوامێرانەترین شێواز و بە پێشێلکردنی هەرچەشنە بەها و بایەخێکی مرۆیی لەنێوی ببات. شەهید مووسا باباخانی یەک لەو کەسانە و لە ڕێبەرانی لاوی حیزبی دێموکراتی کوردستان بوو کە سیستمی ویلایەتی فەقیهـ لێی دەترسا. ئەوەی زراوی ڕێبەرانی ڕێژیمی بردبوو دێموکراسیخوازی، ئازادیخوازی، شوناسویستی و خەباتی بەکردەوەی شەهید مووسا بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی بوو. بەڵام شەهید مووسا نە یەکەم ڕێبەری کوردە کە بە دەستی غەدر و تاوان لە بزووتنەوەی سەربەخۆییخوازیی نەتەوەکەی دەستێندرێ، نە هەتا ئەو خەباتەش بە ئاکام و دوامەنزڵی خۆی دەگا دەکرێ دوا ڕێبەری شەهیدی تێرۆرکراو بێت.

جیا لەو مەبەستە ئامانجێکی دیکەی ڕێژیم لە تێرۆری ڕێبەرانی حیزبی دێموکرات، وەستاندنی خەبات و لە جووڵەخستنی بزاوتی سیاسیی کورد بووە؛ بەڵام ئەو سەنگەرە پارێزەرانی پیرۆزی خۆی هەیە، پارێزەرانێک کە قوربانیبوونی خۆیان خستۆتە پێش هەموو بەرژەوەندییەک. پارێزەرانێک کە سەرکوت و تێرۆر باوەڕمەندتر، و لە بڕینی ئەو ڕێگایەدا ڕژدتر و سوورتر و شێلگیرتریان دەکا.

خاڵێکی جێی سەرنجی دیکە لە بەشێکی زۆر لە تێرۆرە سیاسییەکان ڕاکێشانی متمانەی قوربانی بۆ لەداوخستنیەتی، وەک ئەوەی لە تێرۆری شەهید د. قاسملوودا بە بیانووی وتووێژێک بۆ چارەسەری پرسی کورد ڕەکێشی کوشتنگەیان کرد و چ لە تازەترین تێرۆری ڕێژیم لە حیزبی دێموکراتدا متمانەکردنی شەهید مووسا بە مۆرەیەکی ڕێژیمیان بۆ لەداوخستنی بەکار

سەرچاوە
Serchawe

هێنا. کەسی خەباتکار متمانەکردنەکەی بە خەڵکەکەی تا ڕادەیەک سروشتی دەنوێنێ، ئەوە بە مانای ناپێویستبوونی ڕەچاوکردنی ڕێوشوێنە ئەمنیەتییەکان نییە، بەڵکوو مەبەست ئەوەیە کە کەسی خەباتکار گیانفیدای بیروباوەڕەکانیەتی و دەیەوێ ئەو بۆچوون و ویژمانە بۆ هەموو توێژەکانی کۆمەڵ شۆڕ بێتەوە. لێرەدا ئەوەی پڕدیارە بێ‌پرەنسیپی دوژمنێکە کە بۆ زەبرلێدان لە جووڵانەوەی سیاسیی کورد هیچ سنوورێک و هیچ بەها و بایەخێک و تەنانەت یاسا و ڕێسا جێکەوتووەکانی شەڕیش ناناسێت.

مووسا باباخانی، ئەندامی ڕێبەریی لاو و شایی‌بەخۆی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە دەستی غەدر و تاوان شەهید کرا. بەڵام وەک چۆن د. قاسملوو کە خۆی دیارترین قوربانیی تێرۆریزمی دەوڵەتیی کۆماری ئیسلامییە دەفەرمووێ: "باشترین پاداش بۆ شەهیدان درێژەپێدانی ڕێگەیانە." بیچمداکوتانی کولتووری خەبات و پێداگری لەسەر درێژەدان بە ڕێبازی شەهیدان لە ماوەی دەیان ساڵ خەبات و تێکۆشانی حیزبی دێموکراتی کوردستان پرستیژێکی تایبەتیی بە جووڵانەوەی سیاسیی کورد بەخشیوە. جووڵانەوەیەک کە بۆتە چقڵی چاوی کۆماری ئیسلامی و ئەوەندەی زەبوون و دەستەوەستان کردوە کە ناتوانێ لە مەیدانی ڕاستەوخۆدا بەربەرەکانیی بکا و دواتر بە فێڵ و دەهۆ کە پیشەی هەمیشەییانە بەرەنگاری تێکۆشەرانی کورد دەبێتەوە.

پەرەسەندن و ڕەگداکوتانی خەباتی نەتەوەیی و چوونەسەرێی ئاستی وشیاری سیاسیی کۆمەڵانی خەڵک و کاریگەریی حیزبە سیاسییەکان لەسەر ڕێکخستنی وزەی خەباتگێڕیی خەڵک هۆیەکی دیکە بۆ فازێکی دی لە کردەوە تێرۆریستییەکانی کۆماری ئیسلامی دەرحەق بە تێکۆشەرانی حیزبی دێموکراتە. بەتایبەت لەبارەی شەهید مووسا باباخانی کە بەهۆی دەور و شوێندانەریی ئەو لە قووڵبوونەوەی هەستی نەتەوایەتی و ڕێکخستە سیاسییەکان لە ناوچەی خوارووی کوردستان ناوەندە ئەمنییەتییەکان تەواو هەستیان بە مەترسی کردبوو و چارەسەریشیان تەنیا لە تێرۆر و لەنێوبردنی فیزیکیی ئەودا دیتەوە. ڕوحی شەهید مووسا شاد، بەڵام بێگومان سەنگەری خەبات و تێکۆشانی هەمیشە ئاوەدان دەمێنێت.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٧ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

سەرچاوە
Serchawe

بۆ شۆڕە سوارەکەی تاق وەسان و بێستوون

شەهید مووسا باباخانی

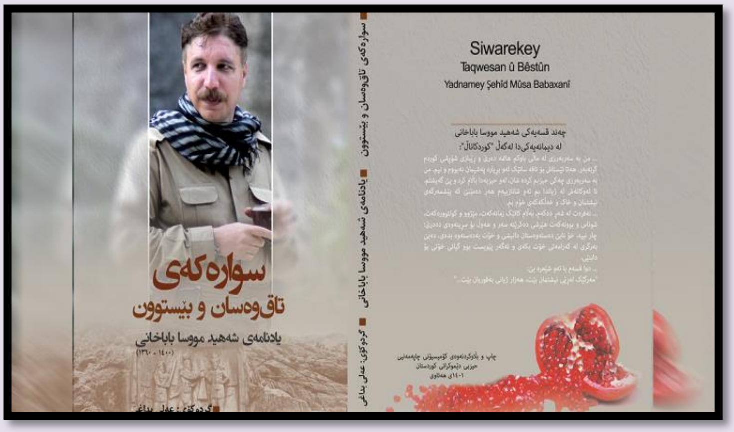

ئەحمەد ڕەحمانی

لە سیماو ڕوخساری پێشمەرگانەتدا نەبەزینم بینی، لە قەڵافەتی شۆڕشگێڕانەتدا دێر دێری دیرۆکی خەبـاتم خوێنـدەوە، لە گفتوگۆی جوانت دا سیمای دێموکڕاتێکی ڕاستەقینەم دەبینیەوە، لە هەواری پێشمەرگانەت دا بـاوەڕ بە خەبـاتم دەنووسیەوە. داخەکەم زوو شەهید بووی، زۆر زوو خەرمانی خەمانت بۆ ڕێبوارانت چێکرد، لە شـەهید بوونتـا کوردستانێکت تاسـەبار کـرد، کەس نەماوە لەم نیشتمانە بۆ تەنیا جارێک ناوی شەهید مووساباباخانی گوێ لێبــێ فرمێسکی گەرم لە چـاوانی دا قەتـیس نەمابـێ.

ڕوحـت شـاد، گیانـت ئـارام شـۆڕە سـوارەکەی تـاق وەسـان و بێسـتوون، ڕێبـازت پـڕ ڕێبـوار جوانخاسـەکەی دێمـوکڕات ، بە ناوبانگەکەی داڵاهۆ.

بۆ جوانخاسە شەهیدەکەی داڵاهۆ

ئەحمەد ڕەحمانی

هاوڕێی شەهیدم ساڵێکە هەواری پێشمەرگەت جێهێشتووە، بەسەربەرزی لە پێناو نیشتمانتا شەهید بووی، ساڵێکە پێکەنینی لە سەر زاران خۆشی شەهید مووسا باباخانیم گوێ لێ نەبووە، ساڵێکە شایی بەخۆبوونی پێشمەرگانەت لێم ئەغیارە.

هاوڕێی شەهیدم بە شەهید بوونت کەس نەما لەم نیشتمانە جۆگەلەی فرمێسکت بۆ هەڵنەبەستێ، کەس نەما بە دیار وێنە و ناوتەوە ناخی نەهەژێ.

دیوارە ئاژن ئاژن کراوەکانی قەڵای مێرخاسانی دێموکڕات بیرت دەکەن لە ئاوێنەی یادگارییە بە جێماوەکانت دا سەیرت دەکەن.

هاوڕێ و هاوسەنگەرانت هێشتاش لە نێو قەڵای مێراندا بەدیت دەکەن، بانگت دەکەن، ئامێزی گەرمت بۆ دەگرنەوە وەک هەمیشە.

هاوڕێی شەهیدم لە ساڵیادی شەهید بوونت دا بنەماڵە و ماڵبات و ئازیزان و خوشک و برا کۆزیلکەی خەمیان لە دەوری وێنە جوانخاسەکەی دیموکڕات و داڵاهۆ گرتۆتەوە، فرمێسکت بۆ هەڵدەوەرێنن لە ناخ دا دەهەژێن و ناوی پیرۆزت بە سەربەرزیەوە دەهێنن.

هاوڕێی شەهیدم خۆزگە بە چاوی خۆت یەکگرتنەوەی بنەماڵەی گەورەی دیموکڕاتت بینیبایە لە ناو سەرانی ڕێبەری دیموکڕات دا سەرت وەک هەمیشە دیار بوایە.

هاوڕێی شەهیدم ئیستاکە ئەو دێرە دڵنووسە بە فرمێسکانەت بۆ دەنووسم کەوتوومەوە بیری ئەو ڕۆژەی کە لە دووری هەزاران میلەوە بە تەلەیفوون بە یەکەوە ئاخاوتین لە سەر ئەو بابەتەی کە بۆم نووسیبووی وتت : مامۆستا ئەحمەد بێسە وێنەیەکی تازە هاتنە ناو شۆڕشی خۆمت بۆ دەنێرم، وێنەکەت نارد تێر تێر لێی ڕامام بە ئەمانەتەوە لە نێو وێنەکانی نووسراوەکەم دامنا، دوای ماوەیەک تەلەیفوونت کردەوە بە زەردەخەنەوە وتت : مامۆستا ئەحمەد گیان کەی من شایانی ئەو هەموو لوتف و موحیبەتەم، منیش وتم: کاکە مووسا گیان ئەو نووسینەم دڵۆپێکە لە دەریای شۆڕشگێڕیت هیوادارم لەم وەفا نووسینەم ڕازی بیت.

کاکە مووسا جوانم لە بیرە وتت: مامۆستا ئەحمەد زۆر بەوەفای بۆ پێشمەرگە هەر بمێنی بۆمان کورە ئەمەگناسەکەی دیموکڕات، منیش لە خۆشیان چاوم پڕ لە فرمێسکی خۆشی بوون ئەوکات،

کەچی ئێستا فرمێسکە نووسینێ بۆ باڵای بەرزی شەهیدە جوانخاسەکەی دیموکڕات دەنووسم.

سەرچاوە: دیواری فەیسبووکی نووسەر – ڕێکەوتی: ٤ی ئاگۆستی ٢٠٢٢

سەرچاوە
Serchawe

بەڕێوەچوونی کۆڕیاد. سمینار و خۆپیشاندان

بەڕێوەچوونی کۆڕیادی شەهید مووسا باباخانی لە ستۆکهۆڵم

کۆڕی ڕێزلێنان لە موسا باباخانی کادری ڕێبەری حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و تازەترین شەهیدی گەل و نیشتمان لە ستۆکهۆڵم بەڕێوەچوو.

ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٢١ی ئاگوستی ٢٠٢١ لە شاری ستۆکهۆلم ڕێوڕەسمی ڕێزلێنان لە تازەترین شەهیدی حیزب و گەل کاک موسا باباخانی بە بەشداریی ئەندامان و دۆستانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەڕێوەچوو.

لە سەرەتای کۆڕیادەکە لەلایەن بەڕێوەبەرانی ڕێوڕەسمەکە خاتوو "نیشتمان عەزیزی" و هاوڕێ "شوان جوامێری" بە زمانی کوردی و سویدی بەخێرهاتنی بەشداربووان کرا. دواتر کورتەیەک سەبارەت بە مێژووی تێرۆر و ئەشکەنجە و سێدارە و ڕۆڵی

کۆماری ئیسلامی لەو بارەوە، بەتایبەت لە کوردستان هاتە بەرباس و پاشان بە زمانی سویدی کورتەیەک لەسەر کەسایەتی شەهید مووسا باباخانی و خەمی لەدەستدانی و پێویستی درێژەپێدانی خەبات خوێندرایەوە.

ڕێوڕەسمەکە بە سروودی نەتەوایەتی "ئەی ڕەقیب" و خولەکێک بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە ڕۆحی شەهیدانی ڕێگای ئازادی، بە فەرمی دەستی‌پێکرد. پاشان هونەرمەند "قەمبەر خوسرەوی" بە تەمبوور پارچە موسیقایەکی ژەنی و لاوانەیەکی یارسانی پێشکەش کرد.

لە درێژەی کۆڕیادەکەدا هاوڕێ "کوێستان بابایی"، بەرپرسی کۆمیتەی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان لە وڵاتی سوید پەیامی کۆمیتەی سویدی پێشکەش کرد و وتی ئەگەر کۆماری ئیسلامیی ئێران ئاوا بە ئاسانی دەتوانی لە دەرەوە و ژوورەوەی ئێران درێژە بە تیرۆری ئازادیخوازان بدا، بەشێکی تاوانەکە دەگەڕێتەوە بۆ گوێنەدانی دنیای دەرەوە بۆهۆی هەندێک بەرژەوەندی کاتیی. ئەگەرنا بەپێی بەڵگە ئاشکرا و سەلمێندراوەکان دەرکەوتووە کە بەرپرسانی باڵای دەسەڵاتی ئێران لەو تیرۆر و کردەوانەدا دەستیان هەبووە، کە بەداخەوە بە سات و سەودا لە دەست بەسزاگەیشتن ڕزگارییان هاتووە.

پاشان بەڕێز سەعید بەیگزادە، ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزب لە دەرەوەی وڵات، باسی چۆنیەتی شەهیدکران و دۆزینەوەی تەرمی شەهید مووسای کرد و هەر بەو بۆنەشەوە بەشداریی خەڵک و بەتایبەت بنەماڵەی گەورەی دیمۆکراتەکانی لە مەراسیمەکەدا سەرەڕای هەبوونی مەترسی پەتای کۆڕۆنا بەرزنرخاند و سپاسی هەموو لایەکی کرد. کاک سەعید هەروەها پرژایە سەر شیکردنەوەی ئەو خاڵە کە کۆماری ئیسلامیی ئێران بۆچی شەهید مووسای بە مەبەستی لەنێوبردن هەڵبژارد. ناوبراو لە وڵامی پرسیارەکەیدا وتی، لەبەر ئەوەی ئەو شەهیدە، واتە مووسای کوردان گەنجێکی بوێر و کادرێکی پێگەیشتوو و تێگەیشتوو، ڕێکخەرێکی وشیار و پێشمەرگەیەکی بەوەج و لەدایکبووی دەڤەری بیستوون و داڵاهوو و خاوەن پێگەیەکی گرینگ بوو.

بەڕێز قادر کاسیرگە نوێنەری حیزبی سۆسیال دیمۆکرات لە سوید کرد وتارێکی سەبارەت بە تیرۆری شەهید موسا بە زمانی سویدی پێشکەش کرد و گوتی کە ئەگەر نەیاران هەموو ڕۆژەکان بکوژن، ناتوانن پێش بە هاتنی بەهار بگرن. ئەو هەروەها گوتی کە ئێمە شانازی بە شۆڕشگێڕەکان دەکەین و هەموو ڕۆژێ سەبارەت بە کۆماری ئیسلامی گوێمان لێدەبێ کە چۆن دژی خەڵک و بەتایبەت کوردستان پیلان دەگێڕێ و دیتمان لەو دواییانەدا چۆن موسایان شەهید کرد. ئەو بەڕێزە لە درێژەی وتارەکەیدا هەروەها گوتی ئێمە وەک حیزبی سۆسیال دیمۆکرات لە سوید تەنانەت ئەوەش دەزانین کە کۆماری ئیسلامی لە عێراق و لوبنان و زۆر شوێنی دیکە بەدوای چیدا دەگەڕێ و بۆیە دەڵێین سەرکەوتنی ئێوە لە یەکدەنگی هێزەکانتاندایە و

دڵنیاشتاندەکەینەوە کە ئێمە ڕێز لە خەبات و تێکۆشانتان دەگرین.

پاشان فرێدریک مالم، نوێنەری حیزبی لیبێرال لە پارلەمانی سوید دوای سپاسی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی کرد لەمەر پێکهێنانی ئەو کۆڕیادە و وتی، گرینگ نییە لە کۆماری ئیسلامیدا کام کەس دێتە سەرکار، سیاسەتی تێرۆر هەر لە جێی خۆیەتی. ئەوان بۆیە مووسایان شەهید کرد چونکە توانای ڕێکخستنی کۆمەڵانی خەڵکی هەبوو. لە کۆتایی قسەکانیدا، فرێدریک مالم وتی، بریا دوای سەردەمی کۆرۆنا، یەکەم کۆبوونەوەمان ماتەمین نەبوایە و هیوادارم ئەوە دوایین پرسە بێ. دواتر بەڕێز ئیقباڵ سەفەری، کەسایەتیی ناسراوی سیاسیی کورد، بە کورتی چەند تەوەرێکی هێنایە بەرباس و بەهێزبوونی پێگەی حیزبی دێموکراتی کوردستانی لە باشووری ڕۆژهەڵاتی کوردستانی شیکردەوە و وتی کە خەڵک بە لێکدانەوە، حیزبی دیمۆکراتیان لەو ناوچانە هەڵبژاردووە و بوونی کەسایەتییەکانی وەکوو شەهیدان خەلیل خەلەبان و کەماڵ دەبباغی و زۆرانیتر نەخشی گرینگی هەبووە. ناوبراو هەروەها بەکورتی باسی دیمۆگرافی ناوچەکەی کرد کە چەندە لەباری فرە زاراوەیی و ئایینی گرینگە و لەڕاستیدا شوێنی پێکەوە ژیانی هەموو لایەکیانە. سەبارەت بە تێرۆر، وێرای مەحکوومکردنی ئەو دیاردەیە وتی کە کۆماری ئیسلامی لەسەر بناخەی تیرۆر دامەزراوە و پێویستە ئێمەش ژیرانە مامەڵە لەگەڵ ئەو دۆخە بکەین و یەکگرتنەوەی هێزە کوردییەکانی بۆ ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ مەترسییەکانی تێرۆر بە پێویست زانی.

لە درێژەی بەرنامەکاندا ئەو حیزب و کەسایەتییانە پەیامیان پێشکەش کرد:

- حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئێران، کۆمیتەی سوید . لەلایەن بەڕێز چیا عەلیار -نوێنەرایەتیی حکومەتی هەرێمی کوردستان لەلایەن کاک نەبەز عەلیدوست
- پارتی دیمۆکراتی کوردستان لێژنەی ناوچەی سوید لەلایەن خاتوو پرشەنگ توانا
- سازمانی دیمۆکراتیکی یارسان لەلایەن بەڕێز عەلیئەسغەر خوسرەوی
- ناسر بولیدە سکرتێری حیزبی خەڵکی بلووچستان
- فیدراسیۆنی کۆمەڵە کوردستانییەکان لە وڵاتی سوید لەلایەن بەڕێز کۆڤان ئامێدی
- کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان لەلایەن کاک حامید خانی
- یەکریزی بۆ ئازادی و یەکسانی لە ئێران و شۆرای دێموکراسی خوازان و کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ لەلایەن بەڕێز سۆران عەلیپوور
- ناوەندی سیاسیی "شۆرای مودیریەتیی گوزار" لەلایەن خاتوو گوڵاڵە شەرەفکەندی

- یەکیەتیی ژنانی دیمۆکراتی کوردستان لەلایەن خاتوو لەتیفە جەبباری
- کۆمیتەی سویدی کۆمەڵەی شۆڕشگێری زەحمەتکێشانی کوردستان
- ڕێکخراوی خەباتی شۆڕشگێڕی کوردستان
- یەکیەتیی لاوانی دیمۆکراتی کوردستان
- پارتی ژیانەوەی کوردستان - پژاک
- پلاتفۆرمی یارسان
- یەکیەتیی نیشتمانی کوردستان

شایانی باسە کە بەشێک لە ڕێوڕەسمەکە بە چەندین پارچە موزیک و گۆرانی لەلایەن هونەرمەندان "کاروان حەکیمزادە" و "ئەسعەد ڕەزازی" ڕازێندرایەوە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٣ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

بەڕێوەچوونی کۆڕیاد و سمینارێک لەلایەن کۆمیتەی ئالمانی حیزبی دێموکراتی کوردستان

کۆڕی ڕێزلێنان لە شەهید مووسا باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندیی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و هەروەها سمینارێک لە یادی ٢٥ی گەلاوێژ ٧٦مین ساڵڕۆژی دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە شاری هامبۆرگی وڵاتی ئاڵمان بەڕێوەچوو.

ڕۆژی یەکشەممە ڕێکەوتی ٣١ی گەلاوێژ، کۆمیتە ناوچەی باکووری حیزبی دێموکراتی کوردستان لە وڵاتی ئاڵمان، کۆڕێکی ڕێزلێنانی بۆ تازەترین شەهیدی گەل و حیزبەکەمان و ئەندامی کۆمیتەی ناوندی حیزبی دێموکراتی کوردستان، شەهید کاک مووسا باباخانی و یادی ٢٥ گەلاوێژ ٧٦مین ساڵڕۆژی دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە شاری هامبۆرگی وڵاتی ئاڵمان پێک هێنا.

سمینارەکە بە خوێندنەوەی سروودی نەتەوایەتی ئەی ڕەقیب و چەند ساتێک بێدەنگی بۆ ڕێزگرتن لە گیانی پاکی شەهیدانی کوردستان و نوێترین شەهیدی حیزب و گەل شەهید کاک مووسا باباخانی دەستی پێکرد.

دواتر لەلایەن بەڕێز کەماڵ حەسەنپوور، بەخێرهاتنی بەشداربووان کرا، پاشان لەلایەن هاوڕێ سوڵتان گولاوی، بەرپرسی کۆمیتەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ئاڵمان، وتارێک سەبارەت بە ٢٥ی گەلاوێژ ٧٦مین ساڵرۆژی دامەزراندنی حیزبی دێموکراتی کوردستان و تیرۆری شەهید کاک مووسا باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوندی حیزبی دێموکراتی کوردستان پێشکەش بە بەشداربووان کرا.

لە برگەیەکی دیکەی کۆڕیادەکە لەلایەن هونەرمەند و ئەندامی کۆمیتە ناوچە، بەڕێز "ڕافا سەرڕووتی" سروودێکی نیشتمانی پێشکەش بە بەشداربووان کرا.

بەشی دووهەمی کۆڕیاد و سمینارەکە دیاری کرابوو بۆ ڕێزلێنان و بەرز ڕاگرتنی نوێترین شەهیدی حیزب و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان کاک مووسا باباخانی، کە لەلایەن خاتوو "ناسکە خزری" ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستان، ژیاننامەی شەهید مووسا باباخانی خوێندرایەوە.

لە بەشێکی تری ئەم کۆڕیاد و سمینارەدا ئەو هێز و لایەنانە پەیامیان پێشکەش کرد:

١- حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران
٢- پارتی ئازادی کوردستان "پاک"
٣- چاندی هونەری کورد

لە دوا برگەی کۆتایی ئەم کۆڕیاد و سیمینارە، پارچە پەخشانێک لەلایەن کاک کەماڵ حەسەنپوور و سروودی "بژی بژی دێموکرات" لەلایەن هونەرمەند ڕافا سەرڕووتی، پێشکەش بە بەشداربووان کرا.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٣ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

خۆپیشاندانی پشتیوانی لە نارەزایەتیەکانی کۆمەڵانی وەزاڵەهاتوو و زوڵملێکراوی ئێران و مەحکومکردنی تیرۆری ناجوانمێرانەی شەهید مووسا باباخانی

ڕۆژی یەکشەممە، ڕێکەوتی ١٥ی ئاگۆستی ٢٠٢١ سەدان کەس لە ئەندام و لایەنگرانی حیزبەکان و لایەنە سیاسییەکانی دژ بە ڕژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران بۆ پشتیوانی لە خەڵکی وەزاڵەهاتووی ئێران و مەحکومکردنی تیرۆری ناجوانمێرانەی شەهید مووسا باباخانی لە شاری لەندەن و لەبەر دەم باڵوێزخانەی ئەو ڕژیمە تێرۆریستە کۆبونەوە.

سەرەتای خۆپیشاندانەکە بە چەندین سرودی شۆرشگێڕانە و نیشتمانی دەستپێکرد و دواتر ئامادەبووان بە دروشمی جۆراوجۆر پشتیوانی خۆیان لە کوردستان تا ئەهواز بۆ نەتەوەکانی ژێر زوڵمی ڕژیمی ئێران دەربڕی.

لە بەشی یەکەمی ئەو خۆپیشاندانە پەیامی
"ناوەندی هاوکاری حیزبەکانی کوردستانی ئێران
"کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ"
"شۆڕای دیمۆکراسی خوازانی ئێران و

"پێوەنـدی بـۆ ئـازادی و یەکسـانی لە ئێـران" لە لایەن خـاتوو "گـۆلاڵە سـەلیمی بابـامیری" ئەنـدامی حیزبـی کـۆمەڵەی شۆڕشگێڕی زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران بۆ پشتیوانی لە خەڵکی زۆڵملێکراوی ئەهواز و گەلانی کوردستانی و ئێرانی خوێندرایەوە.

دواتـر پەیـامی "ناوەنـدی هاوکـاری حیزبەکـانی کوردسـتانی ئێـران" بـۆ مەحکـوومکردنی تیـرۆری نـاجوانمێرانەی ئەنـدامی کۆمیتەی ناوەنـدی حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتان، شـەهید"مووسا باباخـانی" لە لایەن بەرێـز" فەریـد دەیهـیم" بەرپرسـی کۆمیتەی بریتانیای حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران پێشکەش بە ئامادەبووان کرا.

پەیامی "کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان" بـۆ مەحکـوومکردنی تیـرۆری شـەهید "مووسا باباخـانی" بە دەستی کۆمـاری ئیسلامی ئێـران، لە بەشێکی دیکەی ئەو خۆپێشـاندانە لە لایەن بەرێـز "ئێدیسـۆن فەرامەرزی" بەرپرسـی کـۆمیتەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە بریتانیا پێشکەشکرا.

لە بەشـی چوارەمی خۆپێشـاندانەکە بەرێـز "حەمیـد مـورتەزازادە" نـوێنەری کـۆمەڵەی زەحمەتکێشـانی کوردسـتان پەیـامی سکرتـاریای کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی لە مەحکوومکردنی تیرۆری "مووسا باباخانی" بۆ ئامادەبووان خوێنددوە.

هاوکات لەگەڵ خۆپێشاندان، پەیامی "کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردسـتان" بـۆ مەحکـوومکردنی تیـرۆری شـەهید "مووسا باباخانی" بە زمانی ئینگلیزی و بۆ ئاگاداری خەڵکی لەندەن لەو کردەوە تیرۆریستیەی کۆمـاری ئیسلامی ئێـران بڵاو کرایەوە.

لەو خۆپێشـاندانە بە دروشـمی جۆراوجـۆر بە زمانەکـانی کـوردی، فارسـی، ئینگلیـزی، بەلـووچی و عەرەبـی بـۆ پشـتیوانی لە نەتەوەکانی ژێر ستەمی کۆماری ئیسلامی و مەحکومکردنی تیرۆری شەهید "مووسا باباخانی" لە لایەن خۆپێشاندەران دران. شایەنی باسە سرودی "خوایە وەتەن ئاواکەی" لە لایەن پێشمەرگەی دێرین و بەئەمەگی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەرێز "ئیرەج سامی" پێشکەش بە خوێنی سووری شەهید "مووسا باباخانی" و هەموو شەهیدانی کورد و کوردستان کرا.

خۆپێشاندان کاتژمێر ٢ی پاشنیوەڕۆ بە کاتی بریتانیا دەستیپێکرد و کاتژمێر ٤ی ئێوارێ کۆتایی پێهات.

ناوەندی هاوکاری حیزبەکانی کوردستانی ئێران

سەرچاوە
Serchawe

شورای دمکراسی خوازانی ئێران

کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدرال

یەکیەتی بۆ ئازادی و یەکسانی لە ئێران

حیزبی دێموکراتی کوردستان

کۆمیتەی بریتانیا

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٥ی ئاگۆستی ٢٠٢١

خۆپێشاندانی ئەندامان و دۆستانی حیزب لەوڵاتی سویس

خۆپیشاندانێک بۆ مەحکومکردنی تیرۆری شەهید مووسا باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان، هەروەها پەیمان نوێکردنەوە لەگەڵ شەهیدانی ٢٨ی گەلاوێژ کە بە فتوای جیهادی خومەینی بۆ سەر کوردستان شەهید کران

ڕۆژی شەممە ڕێکەوتی ٢١ی ئاگۆستی ٢٠٢١ دەیان کەس کەس لە ئەندام و لایەنگرانی حیزب و لایەنە سیاسییەکانی کوردستانی ڕۆژهەلات دژ بە ڕژیمی کۆماری ئیسلامی ئێران بۆ مەحکومکردنی تیرۆری ناجوانمێرانەی شەهید مووسا باباخانی و ٢٨ی گەلاویژ یادی ٤٢ ساڵەی فتوای جیهادی خومەینی دژ بە گەلی کورد لە ناوەندی شاری"بێرن" لە ولاتی سویس بەرێوە چوو. سەرەتای خۆپیشاندانەکە بە سرودی دوژمن بەزینی ئەی رەقیب و ساتێک بێدەنگی بۆ رێزگرتن لە لە گیانی پاکی شرهیدانی کوردستان دەستی پیکردو ئەوجار خاتوو شەهێن مودەرسی پارچە هۆنراوەیەکی پێشکەشی بەشدار بووان کرد و هەروەها داوای لە خۆپێشاندەران کرد کە ڕێوشوینی خۆپارێزی لەمەر پەتای کرۆنا ڕەچاوبکەن.

لە سەرەتای خۆپێشاندانەکەدا هاوڕێ "زاهیر قادرحاجی" بەرپرسی کۆمیتەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ولاتی سویس بەخێرهاتنی بەشداربووانی کرد، هەروەها هاوڕێ زاهیر باسێکی لەسەر ژیانی شەهید مووسا باباخانی و تیرۆری ناجوانمێرانەی لە لایەن کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە، پاشان ئاماژەی بەوە کرد کە لە ٢٨ی گەلاوێژی ٤٢ ساڵ لەمەوبەردا خەڵکی کوردستان بە کەمترین ئیمکانات چۆن لە بەرامبەر ڕێژیم دا هەڵوێستی جوانمێرانەی خۆیان گرتووە و خەڵک بەرەنگاری هێزی خۆینرێژی کۆماری ئیسلامی تازە بەدەسەڵات گەیشتووی بوونەتەوە.

لە درێژەی ئەم خۆپێشاندانەدا چەندین پەیام خوێندرانەوە؛

١- پەیامی ناوەندی هاوکاریی حیزبەکانی کوردستانی ئێران بە زمانی ئینگلیسی لە لایەن بەرێز کاک "تەها سەید موحەممەدی" ئەندامی کۆمیتەی حیزب لە سویس پێشکەش بەشداربوان کرا.
٢- پەیامی حیزبی شیوعی کوردستان لە لایەن کاک "ئازاد عوسمان" بەرپرسی حیزبی شیوعی کوردستان لە ولاتی سویس، بەڕێزیان وێرای دەربرینی هاوخەمی لەگەل کۆمیتەی حیزب بە بۆنەی شەهید بوونی شەهید مووسا باباخانی باسێکیشی لەسەر جەنایەتەکانی کۆماری ئیسلامی لە کوردستان هێنایە بەر باس.
٣- پەیامی پارتی کرێکارانی کوردستان لەلایەن بەرێز بورهان پێشکەش بە بەشداربوان کرا.
٤- پەیامی بەرێز "عادل سادقپوور" بە بۆنەی شەهید بوونی شەهید مووسا باباخانی.

دوا بڕگەی خۆپێشاندانەکە دروشم دان بوو بە زمانەکانی ئالمانی و کوردی لە لایەن خاتوو شەهێن مودەرەسی.

حیزبی دێموکراتی کوردستان

کۆمیتەی سویس

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٢ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

بەرێوەچوونی کۆڕیادێک بۆ شەهید مووسا باباخانی لە وڵاتی دانمارک

ڕۆژی شەممە٢٣ی گەلاوێژی ساڵی ١٤٠٠ی هەتاوی کۆمیتەی دانمارکی حیزبی دێموکراتی کوردستان کۆڕیادێکی بۆ ڕێزگرتن لە خەبات و تێکۆشانی شەهید مووسا باباخانی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە لە ڕۆژی ١٤ی گەلاوێژی ساڵی ١٤٠٠ی هەتاوی لە شاری هەولێر بە دەست نێردراوە تیرۆریستەکانی کۆماری ئیسلامی ڕفێنرا و بەداخەوە لە ڕۆژی ١٦ی گەلاوێژدا بە شەهید کراوی دۆزرایەوە و رووحی پاکی تێکەڵ بە کاروانی نەمرانی ڕێگای رزگاری حیزب و گەل بوو، پێک هێنا.

سەرتای کۆڕیادەکە بە سروودی نەتەوایەتی ئەی رەقیب و ڕاگرتنی خولەکێک بێ دەنگی بۆ ڕێز گرتن رووحی پاکی شەهیدانی کوردستان دەستی پێکرد.

پاشان لە لایەن بەرێوەبەری بەرنامەکان خاتوو شاناز کاکە ئازەر ریزبەندی بەرنامەکان پێشکەش کرا.

وتاری کۆمیتەی دانمارکی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە لایەن کاک شۆرش بێهرووزی بەرپرسی بەشی تەشکیلاتی دوورگەی

"شیلەند" دانمارک خوێندرایە.

بەرێزیان وێرای بەخێرهێنانی بەشداربوانی ئەو کۆڕیادە، تیشکی خستە سەر پێناسەی کۆماری ئیسلامی کە هەر لە سەرتای دامەزرانیەوە هەڵگری پەیام و پێناسەی تیرۆریست بوون و تیرۆریست پەروەری ئەوە ڕێژیمە بوو و بێ دەنگی و بێ هەڵوێستی وڵاتانی ئەوروپایی و ئامریکاییش بۆتە هۆکاری دەست ئاواڵەیی ئەوە ڕێژیمە بۆ پەر پێدانی ئەو کردەوە دژە مرۆڤانەیەی، هەر وەها لە بەشێکی دیکەی قسەکانیدا باسی ڕۆڵ و کاریگەرییەکانی شەهید مووسا باباخانی لە مەیدانی کاری میدیایی و تەشکیلاتی لە کرماشان و خواری کوردستان بە گشتی کرد و لە کۆتاییدا وێرای مەحکووم کردنی ئەو کردەوە ناجوانمێرانەیەی کۆماری ئیسلامی، پرسە و سەرخۆشی لە بنەماڵە و کەس و کار و هاورێیانی کاک موسا کرد و بەڵێنی درێژەدانی ڕێگای شەهیدانی تا گەیشتن بە ئاوات و ئامانجی شەهیدان دووپات کردەوە.

لە برگەیەکی دیکەی بەرنامەکەدا بەرێز کاک حەمە ڕەسول کەریمی بەرپرسی تەشکیلاتی گشتی دەرەوەی وڵات و ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزب وتارەکەیانی لە توێی چەند بابەتدا پێشکەش کرد، بەرێزیان وێرای بە داخ بوونی گیان بەخت کردنی شەهید موسا باباخانی و بە ئاوڕدانەوە لە چالاکی حیزبی دێموکرات لە کرماشان و خوارووی کوردستان و هەروەها نوێنەرایەتی میرزا برایم نادری لە دەورانی کۆماری کوردستاندا و بە گشتی گرینگی کاری ڕێکخراویی لەو ناوچانە هەم لە بواری ئیستراتیژیک و هەمیش لە بواری ئایینەوە بۆ هەر دوو لایەنی کۆماری ئیسلامی و حیزبی دێموکراتی کوردستان خستە بەر باس و هەروەها تیشکی خستە سەر کار و تێکۆشان و کاری ڕێکخراوەیی شەهید مووسا کە هەر ئەو هەڵسوور بوونەی بەرێزیان لەو ناوچەیە ببوو مایە سەر ئێشە بۆ کۆماری ئیسلامی. بەرێزیان لە بەشێکی دیکەی وتارەکەدا وێرای باس لە هەلسووکەوتی دوور لە یاسا نێودەوڵەتییەکان کۆماری ئیسلامیی، هەروەها هاندانی لاوانی کورد بۆ نێو ڕێزەکان شۆرش بە دژی ئەو سیستمە و پێکهێنانی بەرەیەکی یەکگرتوو و یەکریزی ناومالی کوردی بە زامنی سەرکەوتنی گەلەکەمان ناوزەد کرد.

"وەفایەک بۆ فەرماندە شەهیدەکەی داڵاهۆ: هۆنراوەی "جەمیل سەرمەستی" کە لە لایەن ئەحمەد ڕەحمانیەوە خوێندرایەوە، "من سمکۆ، قازی، قاسملوو، شەرەفکەندی و قادرییەکانی سەردەمم" ناونیشانی پەخشانێک بوو کە لە لایەن ڕەشید قازیەوە پێشکەش کرا.

ژەنینی تەمبوور "کەلامی یارسان" بە دەست و پەنجە و دەنگی "کاوە کەواڵی" کە لە دوو برگەدا پێشکەش کرا بەشێکی دیکە لە ناوئاخنی بەرنامەکان بوو.

لە دوایین برگەی کۆڕیادەکە پەیامی حیزب و لایەنە سیاسیەکان خوێندرایە کە بریتی بوون لە:

١- حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران.

٢- فیدراسیۆنی کۆمەڵە کوردییەکان لە دانمارک.

٣- ناوەندی یەکیەتی نیشتمانی کوردستان لە دانمارک.

٤- پارتی یەکیەتی دێموکراتی کورد لە سوریە.

٥ .پارتی ئازادی کوردستان.

٦- پارتی سۆسیالیستی کوردستان.

٧- کۆمەڵەی شۆرشگێری زەحمەتکێشانی کوردستانی ئێران.

٨- مامۆستا مەسعود نادری هاورێ و هاوسەنگەری شەهید مووسا باباخانی.

بروسکەکان:

١- پارتی دێموکراتی کوردستان، لێژنەی ناوچەی دانمارک.

٢- حیزبی شیوعی کوردستان، رێکخراوی دانمارک.

٣- پارتی ماف و ئازادی "هاکپار" کۆمیتەی دانمارک.

٤- پەیامی یەکیەتی لاوانی دێموکراتی کوردستان"حدکا"

٥- پارتی دێموکراتی کورد لە سوریە.

سروودی ئەی شەهیدان دوا بڕگەی ئەم کۆڕیادە بوو.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٥ی ئاگۆستی ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

بەشیک لە نووسراو و دیمانەکانی شەهید مووسا باباخانی

مردوویەکی نەنێژراو!

باس لە هەر قوناغێکی دەسەڵاتداریی ڕێژیم لە ماوەی زیاتر لە چل ساڵ دا بکرێ، وێنای ڕێژیمێکی قەیران خوڵقێن و گیرۆدەی قەیران لە زەینداا فۆڕم دەگرێ، لێرەدا هەوڵ دەدەین حکومەتداریی ئێستای ڕێژیم یان دۆخی هەنووکەیی کۆماری ئیسلامی تاوتوێ بکەین. بابەتێک کە بەپێویستی دەزانین لە سەرەتادا ئاماژەی پێ بکەین چەمکی"ڕەوایی سیاسی"یان بە واتایەکی دیکە پێوەندیی خەڵک لەگەڵ حکوومەتە. بەرپرسانی ڕێژیم بەردەوام و لە حاڵێکدا باسی پشتیوانیی گشتیی کۆمەڵگا لە کۆماری ئیسلامی دەکەن کە لە حەوزەی سیاسەت دانان و جێبەجێ کردنی ئەو سیاسەتە، ڕێژیم ناتوانێ سەرنجی

زۆرینەی کۆمەڵگای ئێران یان پشتیوانیی زۆرینەی خەڵک بۆ لای خۆی رابکێشێ. بەتاڵبوونی بەشێکی بەرچاو لە کۆڵەکەی کۆمەڵایەتیی سیاسەت دانان لە کۆماری ئیسلامیدا زیاتر دەگەڕێتەوە سەر بێبەرنامەیی رێژیم لە هەمبەر پێداویستیی واقیعیی خەڵک و دوورکەوتنەوەی تاکەکانی کۆمەڵگا لە پرۆسەکانی سیاسەتدانانی گشتی، ئەمەش بە تێپەڕبوونی کات بێغمتمانەیی خەڵک لە هەمبەر سیاسەتەکانی رێژیمی پێک هێناوە و ئەو بێمتمانەیی و مەودایە لەنێوان رێژیمی ئاخوندی و زۆرینەی خەڵکی ئێران تا دێ فرەتر دەبێ. بەم چەشنە رێژیمی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ یەکێک لە ئاڵۆزترین گرفت و ئاریشەکانی لە ماوەی زیاتر لە چوار دەیە دەسەڵاتدارێتیی خۆی بەرەوڕوو بۆتەوە هەرچەند بە بڕوای هێندێک کۆمەڵناسی سیاسیی ئێرانی رێژیم ناچارە گۆڕانی جددی لە بەستێنە جۆراوجۆرەکانی سیاسی، کۆمەڵایەتی و کەلتووری پێکبێنێ، دەنا لەگەڵ ئاڵۆزیی زۆر لەوە زیاتریش بەرەوڕوو دەبێتەوە.

بە سەرنجدان بە ئەزموونی رووخان و لێکهەڵوەشانی چەندین رێژیم و سیستمی سیاسی لەم ناوچەیە بەو ئاکامە دەگەین کە بە پێچەوانەی پێشنیار یان چاوەڕوانیی ئەو چالاکوان و سیاسییانەی ئێران کە پێیان وایە دەکرێ رێفۆرم لە ئێرانی ئێستادا بکرێ، بە لەبەرچاوگرتنی جۆری سیستمی سیاسی لە ئێران کە لەسەر بنەمای ویلایەتی فەقێ دامەزراوە، ئەو سیستمە سیاسییە لەبەرئەوەی چوارچێوەیەکی دیاریکراوی هەیە هیچ توانای خۆگونجاندنبێت لەگەڵ بەها سەردەمییەکاندا نیە، واتە ناتوانێ ئازادیی دەرکەوتن و گەشەسەندن بە هیچ رەوتێکی هزری و سیاسی بدا کە بکەوێتە دەرەوەی بازنەی تەسکی فەلسەفەی خۆی و روانگەی جیاوازی لە خوێندنەوەی ویلایەتی فەقێ بۆ بابەتەکانی نێو کۆمەڵگا هەبێ هەربۆیە کۆماری ئیسلامیی ئێران هەرچەند بەرهەمی ئینقلابێک بوو لە ساڵی ١٣٥٧ کە بەڕاستی ئینقلابێکی خەڵکی و شۆڕشی گەلانی ئەو وڵاتە بوو و دواتریش لە ئاکامی چەند بەناو هەڵبژاردندا شەرعیەتێکی رواڵەتیی بۆخۆی وەرگرت، بەڵام ئەمڕۆ دەبێ وەک رێژیمێکی خۆسەپێن پێناسە بکرێ کە بە زەبر و زەنگ دەسەڵاتی خۆی راگرتووە.

پرسیاری گرنگ لە سەر ئەو بابەتە ئەوەیە کە رێژیمێکی ئاوا خۆسەپێن دوای زیاتر لە چوار دەیە توانیویەتی کۆدەنگییەک لە نێوان خۆی و خەڵک ساز بکا؟ شارەزایانی کۆمەڵناسیی سیاسی چەمکی کۆدەنگی سازی بەم جۆرە پێناسە دەکەن کە بریتییە لە پرۆسەی وەرگرتنی رەوایی و مەقبولیەتی سیاسەتەکانی حکومەت لە لایەن خەڵک و کۆمەڵگاوە بۆ ئەوەی یاساکانی حکومەت جێگای پەسەندی خەڵک و لە ئاکامدا هۆکاری متمانەی خەڵک بە حکومەت بێ. ئەگەر تەنیا ئاوڕێک لە چەند رووداوی نیوەی دووەمی ساڵی ١٣٩٨ بدەینەوە، بە ئاسانی بەو ئەنجامە دەگەین کە رێژیم تا هاتووە قەیرانێک چارەسەر بکا، لەگەڵ قەیرانێکی دیکە بەرەوڕوو بۆتەوە.

بۆ نموونە، رۆژی ٢٣ی خەزەڵوەری ساڵی رابردوو نرخێکی نوێ بۆ سووتەمەنیی بێنزین دیاری کرا. گرانبوونی سووتەمەنی

بوو بە جەرەقەی نارەزایەتی لە کۆمەڵگای ئێران، نارەزایەتییەک کە لەچاو ئیعترازاتی پێشووتر بەربڵاوتر دەهاتە بەرچاو. قەیرانی قووڵی ئابووری لە ئێران وەک ژێلەمۆیەک وا بوو کە گڕی نارەزایەتی بەرینتری بەردایە زۆربەی شار و ناوچەکانی ئێران. بەڵام هەر زوو دەرکەوت کە ئەو نارەزایەتی و خۆپێشاندانانە تەنیا ویست و داواکاریی ئابووریان نیە بەڵکوو دروشمگەلێک کە بە ئاشکرا کۆی حکومەتی دەکردە ئامانج و لەڕاستیدا نیشانەی خواستی رووخانی حکومەت بوونی تێدا گوترانەوە. پەرچەکرداری رێژیم وەک هەمیشە سەرکوت بوو، بەو جیاوازییەوە کە زۆر بەربڵاوتر بوو و توندوتیژیی ئەمجارە لە ماوەی تەنیا چەند رۆژدا بە هەزاران کەس لە ئێران و رۆژهەڵاتی کوردستانی کردە قوربانی و زۆر زیاتریشی راپێچی زیندانەکان کرد. هەر چەند رێژیم لە کردەوەیەکی کەم وێنەدا هەموو هێڵەکانی ئینتێرنێتی لە هەموو ئێران پچڕاند بەڵام بەووەشەوە خەڵک درێژەیان بە خۆپێشاندان دا.

لە ١٣ی بەفرانبار قاسم سلێمانی لەلایەن ئامریکاوە لە فرۆکەخانەی بەغدا کوژرا، رووداوێک کە رێژیم هەرگیز چاوەڕوانیی رووودانی نەدەکرد چونکە بەردەوام باسی هێزی ناوچەیی و جیهانیی خۆی دەکرد، هێزێک کە قاسم سلێمانی جێبەجێکەری ئەو سیاسەتانە بوو، بەڵام ئامریکا توانی زۆر بە ئاسانی کۆتایی بە چیرۆکی ئەو یاغیگەرییە ناوچەییە کە لەپشت ئەفسانەی قاسم سولەیمانی بۆخۆی دروست کردبوو بێنێ. رێژیمی ئاخوندی کە رەوایی سیاسیی بە هۆی کوشتاری بەربڵاوی خەڵکی نارازی لە خەزەڵوەر کەوتبووە ژێر پرسیار و رووبەڕووی نارەزایەتی نێونەتەوەیی ببۆوە، ئەوجار بەهۆی کوژرانی قاسم سلێمانی هێز و هەیمەنەی نێونەتەوەیی خەوشدار بوو. بۆ قەرەبووکردنەوەی ئەم زیانانە کە وە توانا و ئیعتباری سیاسی و ئەمنیەتیی رێژیم کەوتبوو، رێورەسمی بەربڵاو لە هەموو ئێران بۆ قاسم سلێمانی بەرێوەچوو و لە نێوخۆ راگەیاندنەکانی رێژیمیش بە شێوەیەکی بەربڵاو و بە مەبەستی شاردنەوەی قەیرانەکانی دیکەی نێوخۆیی رێورەسمەکانیان زۆر بە خەستی رووماڵ کرد. رێبەرانی سیاسی و مەزهەبیی رێژیم باسیان لە تۆڵە سەندنەوە لە ئامریکا دەکرد و چەند رۆژ دوای کوشتنی قاسم سلێمانی سوپای پاسدارانی رێژیم رایگەیاند کە بە دەیان مووشەکی لە دوو پایەگای ئامریکا لە عیراق داوە. ئەوجار هەواڵی موشەکبارانی بنکە سەربازییەکانی ئامریکا لە عێراق کە شانۆسازییەک زیاتر نەبوو بەهۆی خستنە خوارەوەی فرۆکەی ئۆکراینی کە لە تارانەوە بەرەو کییەف هەستابوو کەوتە پەراوێز. بەردانەوەی ئەم فرۆکەیە بەهۆی موشەکی سوپا لە ئاسمانی تاراندا بووە هۆی کوشتنی ١٧٦ موسافری ئێرانی و غەیری ئێرانی. رێژیم کە هەرگیز لەگەڵ خەڵکی ئێران و دنیای دەرەوە راستبێژ نەبووە، بۆ ماوەی سێ رۆژ حاشای لە رووداوەکە کرد، بەڵام دواتر لەژێر تەوژمی دنیا و بەهۆی بڵاوبوونەوەی بەڵگەکان، ناچار بوو دان بەو جینایەتە دابنێ. ئەوەش بووە هۆی وەرێکەوتنی شەپۆلێکی دیکە لە نارەزایەتی و بێزاریی گشتی لە رێژیم.

هەڵبژاردنی دووی رەشەمەی ١٣٩٨ کە رێژیم بە شێوەیەکی پلاندارێژراو خۆی بۆ ئامادە دەکرد، ئەگەر خەڵک هەر بەو

سەرچاوە
Serchawe

شێوەیە کە ڕێژیم دەیهەویست بەشداریان تێدا کردبا دەبوو بە بەڵگەیەک بۆ ڕێژیم کە ئیدیعا بکا زۆرینەی خەڵک هێشتا قبووڵیانە و سەرکەوتوو بووە لە دروست کردنی کۆدەنگی لە نێوان خۆی و خەڵکدا. بەرپرسانی ڕێژیم لە ترسی بەشدارینەکردنی خەڵک لە هەڵبژاردندا ڕاگەیاندنەکەیان وەدوا خست، بەڵام دواتر هەر ناچار بوون ئاکامی هەڵبژاردنەکان ڕابگەیەنن کە هەر بە وتەی خۆیان ٤٢٪ و نیو بوو، ڕێژەیەک کە لە ماوەی دەسەڵاتدارێتیی ڕێژیم لە نزمیدا بێوێنە بووە. کاتی بەڕێوەچوونی خۆپێشاندانی لایەنگرانی ڕێژیم لە پاش کوژرانی قاسم سلێمانی و ڕۆژی قودس واتە ٢٢ی ڕێبەندان و بانگەشەی هەڵبژاردنی دووی ڕەشەمە، دەنگۆی هەبوونی ڤایرۆسی کۆرۆنا لە ووهانی چین هەبوو، هاوکات باسی هەبوونی ڤایرۆسی کۆرۆنا لە ئێران و بە تایبەت لە شاری قومیش هەبوو، بەڵام ڕێژیم لەبەر بەشداریی خەڵک لە هەڵبژاردنەکانی دووی ڕەشەمەدا ڕاستیی هەبوونی کۆرۆنای لە ئێرانی دەشاردەوە یان وەک پرسێکی زۆر بێ بایەخ باسێ دەکرد. ئێستا ڕێژیم ماوە و قەیرانی مودیریەتی کۆرۆنا!

هەر بەو شێوە کە باس کرا هەر قەیرانێک پێش هاتبێ، ڕێژیم کە ویستوویە چارەسەری بکا، زۆر خێرا ڕووداوێک یان قەیرانێکی دیکە لە لایەن سپای پاسداران یان ناوەندێکی ڕێژیمەوە خوڵقاوە بۆ شاردنەوەی قەیرانی پێشوو. ژمارەی ئەو کەسانەی لە ئێران بوونە قوربانیی کۆرۆنا زۆر لەوە زیاترە کە ڕێژیم باسی دەکا، چونکە تەنانەت کەسانی نزیک لە دەسەڵاتیش باسی ئاماری زۆر لەوە زیاتر دەکەن.

پرسیارێکی گرنگ و بنەمایی بۆ ئەم قوناغە لە دەسەڵاتدارێتیی کۆماری ئیسلامی ئەوەیە کە دۆمینەی ڕووداوەکان لە خەزەڵوەری ١٣٩٨ەوە تا ئێستا بە کۆتایی گەیشتووە؟ یان ئەوەی کە ڤایرۆسی کۆرۆناش تەنیا ئەڵقەیەک بووە لە زنجیرە ڕووداوە یەک لەدوای یەکەکانی خەزڵوەر تا ئێستا کە ناکارامەیی ڕێژیم و بێ متمانەیی ویلایەتی فەقێ لای زۆرینەی خەڵک نیشان دەدا؟

بە کورتی قەیران لە دوای قەیران، بێ متمانەیی خەڵک بە ڕێژیم و نەبوونی کۆدەنگی لە نێوان خەڵک و حکوومەت هەر دێت و بە ئەوپەڕی خۆی دەگا. کاتێک باسی ئەو گشتە کێشەی نێوخۆیی و دەرەکیی ڕێژیم دەکرێ، پرسیار ئەوەیە ئەی کەواتە بۆ چی ڕێژیم ناڕووخێ؟ بۆ چی خەڵکی ئێران تا ئێستا توانایی ڕووخانی ڕێژیمیان وەدەست نەهێناوە؟ قەیران و کێشەکانی کۆمەڵگای ئێران بەتایبەتی لە ساڵی ١٣٩٦ بەولاوە ئاکامەکەی نارەزایەتی و تووڕەیی خەڵک لە تەواوەتیی ڕێژیمە. بەردەنگی دروشمەکانی خەڵک هەموو ڕێژیم دەگرێتەوە و شتێک ناگەیەنێ جگە لە خواستی گشتی بۆ ڕووخانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی. بابەتێک کە لە فەزای سیاسیی ئێران و لە کاتی ڕوودانی خۆپێشاندانەکان نادیار و زۆر لاواز بووە، ئۆپۆزسیۆنی سەراسەری بووە کە دەیتوانی بۆ پێکانی ئامانجە سیاسییەکانی خۆی لەم قوناغە وەک کاتالیزۆر لە

رووداوەکان کەڵک وەربگرێ، بەڵام هێزێکی سەرتاسەریی شوێندانەر کە بتوانێ ببێتە بەدیل یان ئالترناتیڤێکی دێموکراتیک لەم قوناغە دا بوونی نیە و هەرجارەو رێژیم بە سەرکوتی بەربڵاوی خەڵکی ناڕازی توانیویەتی خۆپێشاندان ونارەزایەتییەکان بۆ ماوەیەک دامرکێنێتەوە. هاوکات و لەم قوناغە کە باس لە هاتنی شەپۆلی دووەمی هاتنی کۆرۆنا بۆ هێندێک لە پارێزگاکانی ئێران دەکرێ و هاتنە خواری بێ وێنەی نرخی نەوتیش بە قەیرانەکانی دیکەی ئێرانەوە زیاد بووە (هەرچەند پێش کۆرۆنا و دابەزینی جیهانیی نرخی نەوتتیش کەرتی وزەی ئێران بەهۆی ئابلۆقەکانەوە فەلەج ببوو)، ئەگەر کۆرۆنا بۆ ماوەیەک شەقامەکانی بە خەڵکی ئێران چۆڵ کردبوو، شەپۆلی نوێی کۆرۆنا لە چەند شوێنی ئێران و کەڵەکەبوونی ئەو هەموو فشارە لەسەر ژیانی خەڵک و بێهیوا بوونیان لە ئایندە ئەگەری ئەوە بەهێز دەکا کە جارێکی دیکە شەقامەکانی ئێران ببێتە گۆڕەپانی رووبەڕووبوونەوەی خەڵک و رێژیم، ئەمجارە بۆ ناشتنی رێژیمی کۆماری ئیسلامی..؟

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – رێکەوتی: ٢٨ی ئەپریلی ٢٠٢٠

ئێرانی فرە نەتەوە، هەڕەشە یان دەرفەت؟

ئەمڕۆکە زۆربەی وڵاتانی جیهان لە بواری پێکهاتەی گرووپگەلی زمانی، مەزهەبی و نەتەوەیی، دۆخێکی وێکنەچوویان هەیە، بوونی چەند نەتەوە لە هەر وڵاتێک هۆکاری خوڵقاندنی کۆمەڵێ پرسیاری بنەماییە سەبارەت بە سیاسەت دانانی ئەو حکوومەتە لە هەمبەر پرسی ئەو نەتەوە جیاوازانە، یان بە واتایەکی دیکە جۆراوجۆری نەتەوەیی دیاردەیەکی جیهانییە.

تەنیا لە ١٤ وڵاتی دنیا کەمایەتی نەتەوەیی حەشیمەتی بەرچاویان نیە، و ٤% حەشیمەتی دنیا لە وڵاتانێک دەژین کە تەنیا پێکهاتەی دانیشتوانی یەک نەتەوەیین، وڵاتی ئێرانیش یەکێک لەو وڵاتانەیە کە لە چەند نەتەوە پێک هاتووە و هەر نەتەوەیەک تایبەتمەندیی خۆی هەیە.

لە ساڵی ١٣٠٤ی هەتاوی لە ئێران، کە بۆ یەکەم جار لە مێژووی ئەم وڵاتە، دەوڵەتی مۆدێڕنی ئێرانی دروست دەبێ تا ئێستاش لەگەڵ دا بێت حکوومەتە ناوەندییەکان بە بنەماڵەی پەهلەوی و ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە، هەرگیز بەرنامەیەکی سیاسی و ئاشتیخوازانەیان بۆ چارەسەری کێشەی نەتەوەیی لە ئێران دا نەبووە.

ڕەزاشا یان پەهلەوی یەکەم کە چوارچێوەو جەوهەری دەسەڵاتەکەی بە چاولێکەری لە ئاتاتورک لە تورکیەی نوێ، دامەزراند بوو، سیاسەتی "حذف فیزیکی" و هەروەها ئاسیمیلاسیۆن یان تواندنەوەی نەتەوە غەیر فارسەکانی کردبووە سیاسەتی فەرمی، وەک سەرکوتی بێ بەزەییانەی بزووتنەوە نەتەوەییەکانی کورد و عەرەبی ئەحواز.

کە باس لە حکوومەتداری و چەمکگەلی دیکەی پێوەندیدار بە دەسەڵات و کۆمەڵگاوە دەکرێ، بێ گومان پێویست دەکا شێوەی بە کردەیی کردنی ئەو چەمکانە زیاتر شرۆڤە و ئانالیز بکرێن.

یەکەم حکوومەتی مۆدێڕنی ئێرانی کە لە ساڵی ١٣٠٤ی هەتاوی پێک دێ، هەڵقوڵاو یان ویستی کۆمەڵگای ئەو کاتی ئێرانی نەبووە، بەڵکوو بەرهەمی هەلومەجێکی نائاسایی نێوخۆیی، ناوچەیی و جیهانی بووە، بە تایبەت دەستێوەردانی ڕاستەوخۆی دەوڵەتی بریتانیا لە ئێران، دەبێتە هۆکاری ئەسڵی بە دەسەڵات گەیشتنی ڕەزاخان.

سەرچاوە
Serchawe

ڕەزاخان یان پەهلەوی یەکەم و کەڵک وەرگرتن لە چەمکە مۆدێڕنەکان

جوغرافیای سەرهەڵدانی چەمک و واتا مۆدێڕنەکان، ئورووپا یان رۆژاوا بووە، کاتی لە وڵاتانی رۆهەڵاتی تەنانەت تا ئێستاشی لەگەڵ دا بێت، هێندێک چەمک وەک دێموکراسی، زۆرینە و کەمینە، مافی مرۆڤ و مافی نەتەوەیی و زۆر بابەتی دیکەی مۆدێڕن،بە کردەیی کراون تێکەڵ بە بەستەری فەرهەنگی ئەو وڵات یان کۆمەڵگایانە کراون و لە مەیدانی کردەوە دا تەنیا فۆرم یان شکڵی ئەو چەمکە ماوەتەوە، یان بە واتایەکی دیکە کولتووری نەریتی ئەو وڵاتانە شکستی بە پرۆسەی بەمۆدێڕن کردن هێناوە.

ڕەزاخانیش بە کەرەستەی مۆدێڕنی ئەو سەردەمە و پشتیوانی راستەوخۆی بریتانیا دەسەڵاتی خۆی سەپاند بەڵام هەرگیز، بابەتگەلێ دیکەی سەردەمیانە وەک مافی مرۆڤ ماف مافی دیاریکردنی چارەنووس نەتەنیا رەچاو نەکران، بەڵکوو هەوڵی رەزاخان یەکدەست کردنی کۆمەڵگای ئەو کاتی ئێران بووە، واتە بە فەرمی ناسینی هێماکانی نەتەوەی فارس کە بە زۆرەملێ کران بە هێمای نەتەوەیی بۆ هەموو خەڵکی ئێران بە تایبەت زمان فارسی و لایەنی مێژوویی ئێرانییەکان.

ساڵی ١٣٠٤ی هەتاوی تا ١٣٢٠ی هەتاوی رەزاشا دەسەڵاتداریەتی ئێران دەکا، هەر ئەو وڵاتانەی کە هێنایانە سەرکار لاشیان برد!

سیاسەتی پەهلەوی دووهەم لە هەمبەر پرسی نەتەوەیی لە ئێران

پەهلەوی دووهەمیش میراتگر و جێگرەوەی تاج و تەختێک بوو کە لەسەر بنەمای ناسیونالیزمی ئێرانی دامەزرابوو، واتە ناسیونالیزمێکی هێرشبەرانە!

دەسەڵاتی پەهلەوی هەر بەو جۆرەی کە ئاماژەی پێدرا، چونکە هەڵقولاوی کۆمەڵگای ئێران، بە تایبەت نەتەوە بندەستەکان نەبوو، بێ گومان زۆر ئاساییە کە خەڵکی غەیری فارسیش بە هۆی ستەمی نەتەوایەتی کە بە شێوەی سیستماتیک لە لایەن حکوومەتەوە بەڕێوە دەچوو، لە دەرفەتێک دەگەڕان بۆ رزگار بوون لە دەسەڵاتی ناوەندگەرا.

لاوازی دەسەڵاتی ناوەندی لە ئێران و داگیرکردنی ئەو وڵاتە لە لایەن وڵاتانی یەکیەتیی سۆڤیەتی پێشوو، ئامریکا و

بریتانیا تا ڕادەیەک فەزایەکی ئازادانەی بۆ خەڵک ڕەخساندبووتا بتوانن بیرۆکەی ئازایی نەتەوەیی خۆیان بە کردەیی بکەن.

ساڵەکانی یەکەمی هاتنەسەر کاری پەهلەوی دووهەم هاوکاتە لەگەڵ دامەزراندنی دەسەڵاتی خۆجێی لە بەشێک لە کوردستان و ئازەربایجان.

حەمەرەزاشای پەهلەویش وەک باوکێ واتە ڕەزاشا نە تەنیا ئامادە نەبوو، حکوومەتی کورد و تورکی ئازەری لەو سەردەمە بە فەرمی بناسێت بەڵکوو بە هێزی سەربازی ئەو دوو دەسەڵاتەی لە ناو برد.

ڕووخانی کۆماری کوردستان و کۆماری ئازەربایجان لە لایەن پەهلەوی دووهەمەوە دەبێ وەک ڕووبەڕووبوونەوەی دوو هزری دێموکراتیک و داگیرکەر پێناسە بکرێ.

هەر بەو شێوەیە کە کوترا، بنەمای سەرهەڵدانی نەتەوەخوازی ئێرانی، یەکدەست کردنی کۆمەڵگای ئێرانی بووە، واتە بە فەرمی ناسینی هێماکانی نەتەوەی فارس وەک هێمای گشتی بۆ خەڵکی ئێران، هەر چەند دەبێ ئەو ڕاستییەش بگوترێ کە توخمەکانی فۆرم گرتنی ناسیونالیزمی ئێرانی بەشێکی بەرچاوی بێ بنەماو ئەفسانە بووە هەر بۆیە وەها ناسیونالیزمێک بۆ حەوانەوە نابێ چونکە ناسیونالیزمێکی هێرشبەرانەیە.

یەکەم ڕووبەڕووبوونەوەی دوو فۆرمی سیاسی مۆدێرن لە مێژووی ئێران وکوردستان،کۆماری کوردستان و دەسەڵاتی پەهلەوی دووهەم بووە، ناسیونالیزمی ئێرانی لەو سەردەمە تەنیا زمانی پێوەندی لەگەڵ کورد سەرکوت بووە، هەر بۆیە ڕووخانی کۆماری کوردستان لە لایەن حەمەرەزاشاوە دەبێتە بنەمای شکڵ گرتنی ڕوانگەی ئەمنیەتی دەسەڵاتە ناوەندییەکانی ئێران لەهەمبەر پرسی نەتەوەیی و بە تایبەت پرسی کورد تا ئێستاش لەگەڵ دا بێت.

کە وابوو سیاسەتی پەهلەوی یەکەم لە ماوەی ٣٧ ساڵ حکوومەتداریی خۆی دا لە هەمبەر پرسی نەتەوەکانی ئێران، ڕوانگەیەکی بە تەواوەتی ئەمنیەتی بووە.

* کۆماری ئیسلامی ئێران و پرسی نەتەوەیی

* ئەگەر بنەماڵەی پەهلەوی بە باب و بە کوڕەوە، لەسەر بنەمای ناسیونالیزمی ئێرانی بوون کە کۆڵەکەکانێ "باستان گرایی" و "ئێرانی بوون" بوو، ئەوە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لایەنی مەزهەبیشی لێ زیاد کرد بە تایبەت لە کاتی شەڕی ئێران وعێراق دا.

پرسیارێکی گرنگ کە دەبێ پێوەندی نەتەوەکانی ئێران لەگەڵ تاران یا دەسەڵاتی ناوەندیی لە سەر بنەمایێ ئەو پرسیارە شرۆڤە بکرێ ئەوەیە، کە بۆ لە هەر قوناغێکی مێژوویی، دەسەلات لە تاران لاواز بووە یان گۆڕانکاریی سیاسی کراوە، پرسی نەتەوە بندەستەکان لە ئێران بە ڕۆژەڤ کراوە؟

* بۆ وەرگرتنی وەڵامی ئەو پرسیارە دەبێ بگەڕێنەوە بۆ یاسای بنەڕەتیی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی، یاسایەک کە لەگەڵ فەلسەفەی چەمگەلێ وەک مافی مرۆڤ، دێموکراسی و مافی نەتەوەیی بەتەواوەتی نامۆیە.

لە یاسای بنەڕەتی کۆماری ئیسلامی دا، واتە لە فەسڵی دووهەم و لە ئەسڵی ١٥، زمانی فارسییان وەک زمانی فەرمی وڵات ناساندووە و هەروەها هەر لەو یاسا بنەڕەتییەی ڕێژیم، مەزهەبی شیعەش وەک مەزهەبی فەرمی وڵات ناسێندراوە.

وەها یاسایەکی بنەڕەتیی هەرگیز ناتوانی یاسایەکی سەردەمیانە بێت کە بتوانێ ڕێز لە جیاوازییە نەتەوەیی و دینییەکانی دیکە بگرێ کە لەگەڵ هێماکانی نەتەوەی باڵادەست وێکچوونیان نەبێ.

نە ئەو یاسای بنەڕەتیەو نە ئەو ڕێژیمەش کە وەها یاساییەکی دواکەوتووانەی هێنا بوو، لە لایەن زۆرینەی نەتەوە بندەستەکانی ئێران پێشوازی لێ نەکراو لە ناوچەکانی، تورکمەن سەحرا، کوردستان، ئەحواز و بلووچستان، ڕێژیم دەیهەویست خەڵک و لایەنە سیاسییەکانی ناچار بە قبووڵ کردنی دەسەڵاتی مەزهەبی بکا، بەڵام لە هەموو ئەو ناوچانە شەڕ و پێکدادان لە نێوان هێزەکانی کۆماری ئیسلامی و لایەن و حیزبە نەتەوەییەکان، هاتە ئاراوە.

ئەو قۆناغە، دەبێ و دەکرێ وەک یەکەمین پێکدادانی نێوان ڕێژیمی بە دەسەڵات گەیشتوو لەگەڵ نەتەوە بندەستەکان لە مێژووی ڕێژیم و ئەو خەڵکە تۆمار بکرێ، پێکدادانێک کە یاسای بنەڕەتیی وڵات لە پشتی بوو. هەر بۆیە ڕوانینی ئەمنیەتی بۆ پرسی نەتەوەیی جاری دیکە لە ئێران و لە لایەن ڕێژیمی مەلاکانەوە لەو قۆناغە شکڵ و فۆرم دەگرێ. پەراوێز خرانی نەتەوە غەیرە فارسەکان بە شێوەی یاسایی لە لایەن کۆماری ئیسلامیەوە، بەرئەنجامی قەیراناوی لێ دەبێتەوە واتە ئێستا بەو شێوەیە دەبێ پێناسەی کۆمەڵگای ئێران بکرێ کە یەکێک لە کەلێن یان شکافە ئەسڵیەکانی

کۆمەڵگای ئێران، کەلێنی نەتەوەییە.

ئالبێرت هێرشمەن، ئابووریزان و هزرڤانی ئاڵمانی لە سەدەی ٢٠م بەو شێوەیە باس لە چوارچێوەی تیۆری خۆی لەمەڕ پەرچەکرداری سیاسیی نەتەوەکان دەکا:

١- نارەزایەتی
٢- چوونە دەر یان پەسەند نەکردنی سیستمی سیاسی وڵات و پەنا بردن بۆ خەباتی چەکداری
٣- وەفادار بوون

١- نارەزایەتی: ئالبێرت هێرشمەن پێی وابووە کە دەسپێک یان سەرهەڵدانی پەرچەکرداری سیاسی دژبەر بە دوو شێوە روو دەدا، یان لە رەگەزی نارەزایەتییە کە ئاکامەکەی دەبێتە خۆپێشاندان و شۆرشی خیابانی،یان لە رەگەزی چوونەدەرە کە دەبێتە هۆکاری پێکهاتنی سازمان و رێکخراوی چەکدار، واتە لە رێگەی چەکەوە دەیهەوێ بە ئامانجی سیاسی خۆی بگا. بەڵام رێگا یان حاڵەتی سێهەمیش هەیە کە پەرچەکرداری سیاسی دەیهەوێ لە چوارچێوەی سیستمی سیاسی دا بمێنێتەوە، واتە وەفادار بێت بەو رێژیمە سیاسییە.

بە سرنج دان بەو سێ حاڵەتە لە تیۆری ئالبێرت هێرشمەن پێویستە دۆخی نەتەوەکان و سیاسەتی رێژیمی کۆماری ئیسلامی لەمەڕ ئەو پرسە مرۆییە ئانالیز بکرێ.

رێژیمێک کە روانگەی ئەمنیەتی بۆ پرسێکی مرۆیی و سیاسی بێت، بێ گومان بەرنامەی لەناو بردنی فیزیکی ئەو نەتەوانە دەبێتە سیاسەتی فەرمی و لەسەر ئەو بنەمایە سیاسەتی خۆی دادەرێژێتەوە واتە سیاسەتی "سخت افزار"

لەم بەشە لە وتارەکەمان پێویست دەکا هەڵوەستەیەک بکرێ لەمەڕ سیاسەت و کردەوەی رێژیمی کۆماری ئیسلامی لەهەمبەر پرسی نەتەوەیی و داخوازی سیاسی ئەوان لە ئێران و پاشان بەراورد کردنی ئەو سیاسەت و پەرچەکردارەی بزاڤی نەتەوەکان لەگەڵ تیۆری ئالبێرت هێرشمەن تا بەو ئاکامە بگەین کە دۆخی نەتەوەکانی ئێران و سیاسەتی ناسەردەمیانەی رێژیم دەچێتە خانەی کام حاڵەت لە تیۆری ئالبێرت هێرشمەن.

لە پێشدا پێویست دەکا پێناسەیەک لە پرسی نەتەوەیی بکرێ، سادەترین پێناسە ئەوەیە کە پرسی نەتەوەیی لە ئێران

سەرچاوە
Serchawe

پرسێکی سیاسی و نیشتمانییە، واتە ئەو نەتەوانە دەیانهەوێ چارەنووسی سیاسی و نیشتمانی خاکی خۆیان بەدەستەوە بگرن و لە چوارچێوەی ئەو دەسەڵاتە نەتەوەییە دا کەرامەتی تاکەکانی ئەو نەتەوەیە پارێزراو بێت، ئەوەی کە ئەو نەتەوەیە یان ئەو بزاڤە نەتەوەییانە گەرەکیانە بە چ فۆرم یان سیستمێکی سیاسی واتە، خودموختاری، فێدرالیزم یان سەربەخۆیی چارەنووسی خۆیان بە دەستەوە بگرن، بەستراوەتەوە بە هەل ومەرج و مانیفێستی سیاسی هەر کام لەو بزاڤگەلە، گرنگ، بوونی ئەو هزرە لە کۆمەڵگای ئێران دایە.

یەکەم نموونە لە مێژووی هاوچەرخی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی کە بە شێوەی فەرمی زۆربەی نەتەوە بندەستەکان لە ئێران ئامادە نین رەوایی و فەرمیەت بە کۆماری ئیسلامی بدەن، گشتپرسی یان ڕیفراندۆمی ١٢ی خاکەلێوەی ساڵی ١٣٥٨ی هەتاویە، کە بۆ دیاری کردنی جۆری سیستمی سیاسی ئێران بەڕیوە چوو، بە تایبەت لە رۆژهەڵاتی کوردستان کە ئاستی بایکۆتی ئەو هەڵبژاردنە بە نیسبەت ناوچەکانی دیکەی ئێران، زۆر بەرچاوتر بووە.

سیاسەتی سەخت ئامێری ڕێژیم بۆ پرسی نەتەوەیی، دوو دەرئەنجامێ لێ دەکەوێتەوە کە تائێستاشێ لەگەڵ دا بێت گەورەترین چالنجی نێوخۆیی کۆماری ئیسلامی لە قەڵەم دەدرێ، واتە: قەیرانی رەوایی ڕێژیم لە نێو نەتەوە بندەستەکان و هەروەها قەیرانی نەبوونی ئەمنیەت بۆ کۆماری ئیسلامی لەو ناوچەگەلە.

بۆ نموونە دەکرێ ئاماژە بە لێدوانی یەکێک لە فەرماندەرانی سەربازیی ڕێژیم لەمەڕ شەڕی کوردستان بکرێ ، کە دەڵێ:

لە ٨ لەشکەری شەڕکەری ئێران، ٤ لەشکەرمان لە کوردستان خەریکی شەڕ لەگەڵ هێزە کوردییەکان بوونە.

ئەو شەڕەی ڕێژیم بە دژی گەلی کورد لە ئێران ئێستاش هەر درێژەی هەیە واتە، قەیرانی رەوایی ڕێژیم لە رۆژهەڵاتی کوردستان تەمەنێکی زیاتر لە ٤٠ ساڵانەیی هەیە! دەبێ ئاماژە بەوەش بکرێ کە نەبوونی ئەمنیەت بۆ ڕێژیم لە کوردستان و باقی ناوچەکانی ئێران کە نەتەوە بندەستەکان وەک نیشتمانی خۆیان تێیدا دەژین ، هاوکاتە لەگەڵ نەبوونی رەوایی سیاسی ڕێژیم لای ئەو نەتەوانە.

ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بەردەوام بوونی بزاڤی نەتەوەیی لە ئێرانی بە پیلانی دەرەوەی سنوورەکان بۆ پارچەکردنی جوغرافیای ئێران زانیوە، لە حاڵێکدا ئەو پرسە بە تەواوەتی بەرهەمی ویست و داخوازیی نەتەوە بندەستەکانی ئێرانە، پێڕەوی کردنی هێندێک لە خەڵکی سەر بەو نەتەوانەش ، لە کۆماری ئیسلامی هەرگیز ناکرێ وەک وەفادار بوون بەو

سەرچاوە
Serchawe

ڕێژیمە لەقەڵەم بدرێ، بەڵکوو جۆرێک ناچاری و بێدەنگییەکی واتادارە!

لە نێو بزاڤە نەتەوەییەکانی ئێران دا، ڕێژیم لە هەموان زیاتر، بزووتنەوەی نەتەوەیی کوردستان بۆ سەر دەسەڵاتی خۆی بە مەترسی دەزانێ، ئەوەیش هێندێک هۆکاری خۆی هەیە، وەک ڕابردووی خەباتی نەتەوەیی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە هەموو نەتەوەکانی دیکەی ئێران زیاترە و بە تایبەت ئەو خەبات و داخوازییەش بە شێوەی ئۆرگانیک و ڕێکخراو دا بووە واتە کورد لە ئێران خاوەن چەندین حیزبی سیاسییە کە لەئەگەری هەر گۆڕانکارییەک لە ئێران، ئەو هێزانە دەتوانن لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان ببن بە بەدیل و ئالتێرناتیڤی حکوومەتی ناوەندی.

بێدەنگیی کاتی لە نێو سێ نەتەوەی کورد، بلووچ و عەرەبی ئەحواز، هەرگیز بە مانای ڕەوایی دانی سیاسی بە کۆماریی ئیسلامیی نەبووە بەڵکوو بەرهەمی هێزی سەربازی ئەو ڕێژیمەیە کە وەک سەرزەمینی داگیرکراو هەڵسو کەوت لەگەڵ ئەو نەتەوانە دەکەن.

ڕووداوەکانی ساڵی ١٣٩٦ هەتاوی تا ئەم قوناغە کە زۆرینەی خەڵکی ئێرانێ لەهەمبەر ڕێژیم داناوە، بە تایبەت شۆڕشی خیابانی و خۆپیێشاندانی زیاتر لە سەد شاری ئێران و لەوە تایبەتی تر، بەرچاو بوونی ڕێژەی خۆپیێشاندەران لە نێو دوو نەتەوەی کورد و عەرەبی ئەحواز و هەروەها، کوشتاری خەڵکی ناڕازی لە شارەکانی کرماشان، مەریوان، جوانرۆ و ئەحواز ڕاستی ئیدعای ئەو وتارە دەردەخا کە نەتەوە بندەستەکانی ئێران لە دەرفەتێک دەگەڕێن تا کۆتایی بە حکوومەتی ناوەندیی لە ناوچەکانی خۆیان دا بێنن.

ناڕەزایەتی خەڵک، شۆڕشی سەرشەقام و تەنانەت خەباتی چەکداری نەتەوە بندەستەکان هەر هەموو بەرهەمی سیاسەتی ناوەندگەرای دەسەڵاتدارانی ئێرانە، واتە پەرچەکردارێک لە هەمبەر کرداری فاشیستیانەی حکوومەتی ناوەندی ئێران کە تا دێ هزری"گریز از مرکز" لە نێو نەتەوە بندەستەکاندا دا بەهێزتر دەکا.

تا کۆماری ئیسلامی درێژە بەو ڕەفتارە فاشیستیانەی خۆی لەهەمبەر ئەو نەتەوانە دا بدا، پەرچەکرداری نەتەوەکانیش لەگەڵ دوو خاڵی ئالبێرت هێرشمەن واتە "ناڕەزایەتی و چوونە دەر یان قبووڵ نەکردنی سیستمی سیاسیی زاڵ" یەکدەگرێتەوە، یان بە واتایەکی دیکە پێوەندی خەڵک و دەسەڵات لە ئێران زیاتر خۆی لە چوارچێوەی ئەو خاڵە لەتیۆری هێرشمەن دا دەبینێتەوە تا ئەوەیکە هەڵوێستی نەتەوە بندەستەکان بچێتە حاڵەت یان خانەی وەفادار بوون بۆ دەسەڵاتی ناوەندی لە ئێران دا.

سەرچاوە
Serchawe

ئاکام:

ڕەفتاری ناسەردەمیانەی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ پرسی نەتەوەکان لە ئێران دا خۆی لە چوارچێوەی ڕوانگەی ئەمنیەتی دا دەبینێتەوە واتە سیاسەتی سەخت ئامێریی و سەرکوت، کە ئەویش پەرچەکرداری ئەو نەتەوانە بە تایبەت کورد، عەرەب و بلووچی لێ دەکەوێتەوە و تا دێ بیر و هزری دوور کەوتنەوە لە ناوەند لە نێو ئەو نەتەوانە دا بەهێزتر دەبێ.

هەر بۆیە کۆماری ئیسلامی بە پێی فەلسەفەی حکوومەتداریەکەی نەیتوانیوەو نایهەوێ ئێرانی فرە نەتەوە بکا بە "دەرفەت" بۆ درێژەدان بە تەمەنی ڕێژیمەکەی، بەڵکوو گەرەکیەتی لە ڕێگەی هێزی سەربازی و دامو دەزگا ئەمنیەتییەکانەوە خۆی بپارێزی، ئێرانی فرە نەتەوە دەکرا بۆ ڕێژیم، هەم قازانجی سیاسی، هەم ئابووری و هەمیش لەو ناوچانە بە ئەمنیەت و ڕەوایی سیاسی بگا.

کۆماری ئیسلامی هەموو ئەو دەرفەتانەی قوربانیی خوێندنەوەی نالۆژیکی و ناسیاسیانەی خۆی کردووە ئەویش بە نێوی سیاسەت و چەمکێکی بێ مانا واتە، پاراستنی "تمامیت ارضی" ئێران.

کۆماری ئیسلامی، دەرفەتەکانی بە هەڕەشە کردووە ، یان بە واتایەکی دیکە و بە ئەزموون وەرگرتن لە وەها سیاسەتێک لە وڵاتانی شکست خواردووی دیکە، کۆماری ئیسلامی هیچ بە دوور نیە کە ڕێگای یەکیەتیی سۆڤیەتیی پێشوو بپێوێ و بە ڕووخانی ڕێژیمەکەی، کۆتایی بە جوغرافیای ئێرانیش بهێنێت.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٨ی مای ٢٠٢٠

بەهاری خوێناویی سنە

"هانا ئارنت" هزرڤان و فەیلەسووفی بە ناوبانگی ئاڵمانی وتەیەکی هەیە کە دەڵێ: "مرۆڤ بە ئازادی لە دایک بووە و دەبێ بە ئازادیش بژی" لە کۆمەڵگەیەکی مرۆییش ئەگەر سیستمە سیاسییەکەی بیهەوێ کەرامەتی تاک تاکی مرۆڤەکان بپارێزێ، دەبێ ئەو وتەیەی هانا ئارنت وەک بەهایەکی مرۆیی بکاتە کۆڵەکەی ئیدارەی کۆمەڵگاکە.

کۆمەڵگایەک دەیهەوێ بە دڵی خۆی بژی، دەیهەوێ ئازاد و سەربەست بێت، دەیهەوێ بۆ خۆی حاکمی وڵات و خاکی خۆی بێت، بەڵام لەو کاتەی کە دنیا دابەشکراوە، ئەو ئاواتە بۆ زۆرێک، لە دڵاندا قەتیس ماوە.

مێژوو پڕە لە خەبات بۆ ئەو ئاواتە، پڕە لە داستان وئەفسانەی خۆڕاگری وقارەمانەتی و شەڕ، پڕە لە خوێن وکوشت وبڕ و قەڵاچۆ کردنی ئەو خەڵکانەی ویستوویانە داوای مافی ڕەوای خۆیان بکەن، پڕە لە برسیەتی و هەژاری و دەربەدەری ئەو کەسانەی کە خەباتیان کردوە، ئێمەی کوردیش لەو یاساگەلە بەدەرنین، نە یەکەمین و نە دوایین کاروانین کە دەبێ بە ئامانج و مەنزڵی خۆی بگا.

ئێمەی کورد، گوڵەسوورێکی چووکە لە نێو باخێکی هەزار گوڵی هەزار پەڕداین.

هیچ دەسەڵاتدارێکی زاڵم بە پێ خۆشبوونی خۆی دەسەڵات بەرنادا، مرۆڤ وایە، بەڵام ئەوە هیچ کات نەبۆتە هۆی لەنێوچوونی ئاواتەکان، ئەو ئاواتانە ژیلەمۆیەکن، کە بە بایەک دەگەشێنەوە.

شارێک بەرگری لە کەرامەتی خۆی کردوە، بەبێ پشتیوانی و داخوازی مەزڵوومانە لەم و لەو، منەتی بە کەس نەبووە، شارێک لە چرکەیەکی مێژوویی دا ویستی بە دڵی خۆی بێت تاوانەکەشی دا.

پاش ئینقلابی گەلانی ئێران لە ساڵی ١٣٥٧ی هەتاوی، ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە هۆی رابردووی خەباتی نەتەوەیی بە دژی دەسەڵاتی پاشایاتی کە بە شێوەی ئۆرگانیک لە لایەن حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە بەڕێوە دەچوو، لە هەمبەر ڕێژیمی تازە بە دەسەڵات گەیشتوو توانی هەڵوێستی لۆژیکی و سیاسیانەی خۆی هەبێ کە تا ئێستاشی لەگەڵدا بێت دەبێ وەک

سەرچاوە
Serchawe

دەسکەوتی سیاسی و مێژوویی کورد لە قەڵەم بدرێ.

ڕاوەستانی بزاڤی نەتەوەیی کورد لەو قۆناغە لە هەمبەر ڕێژیمی خومەینی ، لە ١٢ی بانەمەڕ واتە بایکۆتی بەشداری کردن لە هەڵبژاردن یان گشتپرسی بۆ دیاریکردنی جۆری سیستمی سیاسی وڵات، وەک هێڵێکی جیاکردنەوەی ئەو بزاڤە لە زۆر لایەنی سیاسی ئێرانی و کوردستانی لە "هەڵوێست و بڕیاری سیاسی" لە قەڵەم دەدرێ.

بایکۆتی ئەو گشتپرسییە، پێوەندی کورد و ڕێژیمی خومەینی دەچێتە فازێکی دیکە، واتە کورد ئامادە نەبوو سیستمێکی سیاسی قبووڵ بکا کە هێشتا جەوهەر و نێوەرۆکەکەی بۆ خەڵک نامۆ بوو، هەر بۆیە خومەینیش لە دەرفەتێک دەگەڕا تا تۆڵەی ئەو بایکۆت کردنە لە خەڵکی کوردستان و هێزە سیاسییەکانیان بکاتەوە، هەر بۆیە لە ڕۆژژمێری ڕووداوەکانی سەرەتای ئینقلابی ٥٧ دا دەبینین، کە ڕێژیم بە خوڵقاندنی ڕووداوی خوێناوی لە کوردستان، ئامادە نییە نە تەنیا دان بە مافەکانی کورد دا بنێ بەڵکوو ڕق و قینی خۆی گەیاندە لوتکە، واتە دەرکردنی فتوای جیهاد بە دژ گەلی کورد، دەرکردنی فتوای جیهادیش واتاکەی دیارە، ئەویش بە کافر زانینی خەڵکی کورد بوو.

لە ساڵەکانی سەرەتای ئینقلاب سێ ڕەوتی سیاسی و فکری لە شاری سنە چالاکییان هەبووە:

١- ڕەوتی چەپ، کە کۆمەڵە نوێنەرایەتیی دەکرد.
٢- ڕەوتی دینی، کە جەریانی "مەکتەب قورئان" نوێنەرایەتی دەکرد.
٣- ڕەوتی نەتەوەیی: کە پێناسەی نەتەوەیی لە پرسی کورد هەبوو و لەو قوناغە تا ئێستاشی لەگەڵدا بێت حیزبی دیموکرات نوێنەرایەتی ئەو ڕەوتە فکرییە دەکا.

ئەو سێ ڕەوت یان لایەنی سیاسییە چۆن و تا چەند لەو قۆناغە، خزمەتیان بە پرسی نەتەوەیی کردوە، قەزاوەت بۆ ئێستا و نەسڵەکانی داهاتوو بە بەڵگە و دێکیۆمێنتی سیاسی و مێژوویی سەبارەت بەو ڕووداوە دەسپێرین.

ڕێژیمی خومەینی لەگەڵ سڕینەوەی نەیارانی خۆی لە نێوخۆ، ناردنە دەرەوەی شۆڕشی ٥٧ی کردبوو بە یەکێک لە سیاسەتە ئەسڵی و فەرمییەکانی خۆی، بۆ نموونە خومەینی بۆ خۆی زۆر بە ئاشکرا داوای لە هێزە سەربازییەکانی عێراق و خەڵکی باشووری عێراق دەکرد کە دژ بە دەسەڵاتی سەدام حوسێن ڕاپەڕن، هەر بۆیە ئەو دەستێوەردان و هاندانی خەڵکی عێراق بۆ دژایەتی کردنی سەدام، بیانووی هێرشی سەربازی بۆ سەر وڵاتی ئێران دایە سەدام سەرۆک کۆماری ئەو کاتی وڵاتی عێراق.

هاوکات کە خومەینی داوای ڕاپەڕینی دژ بە سەدام لە خەڵکی عێراق دەکرد، واتە بەهاری ساڵی ١٣٥٩ی هەتاوی، هێشتا شەڕی ئێران و عێراق دەستی پێنەکردبوو، بەڵام هێزە سەربازییەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە ژێر نێوی پاراستنی سنورەکانی ڕۆژئاوای ئێران دەیانهەویست بە شاری سنە دا تێپەڕن، بەڵام نییەتی ڕاستەقینەی ئەوان داگیرکردنی شاری سنە بوو.

بزاڤی کوردیش ئەو کاتە، ئاگاداری نیەت و پیلانی ڕێژیم بوون، حیزبی دێموکراتی کوردستان زۆر هەوڵی دا کە پێش بە دەسپێکی شەڕ و وێران بوونی شارەکانی کوردستان بگرێ، دۆخی سیاسی ئەو کاتی شاری سنەش بە جۆرێک بوو کە گوتاری چەپ و ئایینی لە گوتاری نەتەوەیی بەهێزتر بوونە، بەڵام ئەوە ڕێژیم وهێندێک لایەنی دیکە بەستەری شەڕییان لە شاری سنە خۆش کردبوو، کە شەڕیش دەست پێدەکا بە پێی بەڵگە مێژووییەکان حیزبی دێموکراتی کوردستان،

قورسایی شەڕەکەی دەکەوێتە سەر شان و بە هەموو هێزەوە بۆ ماوەی ٢٤ ڕۆژ بەرگری لە شاری سنە دەکا، حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ ئەوەی شار لەوە زیاتر لە لایەن هێزە داگیرکەرەکانی ڕێژیمەوە وێران نەبێت ناچار دەبێ وەک دوایین حیزبی سیاسی لە شاری سنە بێتە دەرەوە.

سەپاندنی ئەو شەڕە خوێناوییە بە سەر کورد و ڕێکخراوە کوردییەکان، لە کاتێک دایە، کە بە داخەوە یەکڕیزییەکی پتەوی وەها لە نێوان هێزە کوردییەکان دا نەبووە، تا بە شێوەیەکی باشتر و زیاتر بتوانن دەسکەوتە سیاسییەکانی کورد بپارێزن، یان بە واتایەکی دیکە ئەگەر خاوەن گوتارێکی هاوبەش بان دەکرا و دەیانتوانی ئاڕاستەیەکی دیکە بە ڕەوتی ڕووداوەکان بدەن کە لەودا ڕێژیم زیاتر زەرەرمەند بێت، نەک کورد و بزاڤەکەی!

کە باس لە خەباتی گەلێکی ژێردەست دەکرێ، دەبێ بە شێوەیەکی دیکە، چەمکی شکست شرۆڤە یان ئانالیز بکرێ، شکست بۆ مرۆڤ ئەو کاتەیە کە دوای کەوتن، تاقەت و توانای هەستانەوەی نەبێ، بەڵام بۆ بزاڤی نەتەوەیی کورد، کەوتن یان لاوازبوون بە واتای تێکشکان نییە، بەڵکوو گوتاری زاڵ و شۆڕشگێڕیی قۆناغی هەنووکەیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان گوتاری نەتەوەییە،خەباتی ڕاستەقینەش بۆ چارەسەری پرسی نەتەوەیی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دەبێتە هێڵی جیاکردنەوەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە حیزب و ڕێکخراوەکانی دیکە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٠ی مای ٢٠٢٠

کۆماری ئیسلامی سەرچاوەی قەیران، یان ڕێگەچارە؟

ڕۆژهەڵاتیی ناڤین ئەگەر وەک بەشێک لە کۆمەڵگەی مرۆیی پێناسەی بارودۆخێ بۆ بکرێ، وەک سەرچاوەی بەشێکی ئەسڵی و بنەمایی سەرهەڵدانی قەیرانگەلی بنەمایی بەشێکی زۆر لە کۆمەڵگای مرۆڤایەتی لە قەڵەم دەدرێ.

یان بە واتایەکی دیکە، جەستەیەک کە بە نەخۆشی لە دایک بووە و ئەو پێکهاتەیە هەر بە نەخۆشی شکڵ و فۆرمێ گرتوە، هەر بۆیە ئێستا ئەم ناوچەیە بووە بە ئاڵۆزترین شوێنی جیهان و ڕۆژ لە دوای ڕۆژ کارەساتی مرۆیی زیاتری لێ دەکەوێتەوە.

یەکێک لەو سیستمە سیاسیانەی کە ڕۆڵی نەرێنی لەم ناوچەیە دا هەیە ، کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

کۆماری ئیسلامیی ئێران بەرهەمی ئەقڵیەتی سیاسیی سیستمێکی مەزهەبی توندئاژۆە کە بەرهەمی شۆڕشی گەلانی ئێران لە ساڵی ١٣٥٧ی هەتاوییە و بە ئیوی ڕەوایی وەرگرتن لە ئاسمانەوە لەم وڵاتە دەسەڵاتی خۆی بەڕێوە دەبا.

ئەوەی لەم وتارەدا هەوڵدەدەین لە سەر دەکرێ قەیران خوڵقاندنی کۆماری ئیسلامیی ئێرانە لەم ناوچە ئاڵۆزەدا. هەر سیستمێکی سیاسی کە کێشەی ڕەوایی سیاسی هەبێ، بێگومان ناتوانێ گرفتەکانی کۆمەڵگەی خۆی چارەسەر بکاو بۆ دەرباز بوون لەو دۆخە، ناچارە لە دەرەوەی سنوورەکانی خۆی بە دوای ڕێگە چارەدا بگەڕێ، هەر ئەو کارەی کە بەڕێوەبەرانی کۆماری ئیسلامی دوای ٢٠٠٣ و ڕووخانی سەدام حوسێن لە عێراق کردیان، واتە دەیانزانی شەڕ هاتوەتە پشت سنوورەکانی ئەوان، هەر بۆیە بڕیاریاندا شەڕ ببەنە نێو ماڵی دراوسێکانیان.

کۆمەڵگەی ئێران لەگەڵ چەندین قەیرانی جیددی و کەلێنی گەورەی وەک قەیرانی ئابووری، کێشە کۆمەڵایەتییەکان، پرسی نەتەوەکان و کەمایەتییە دینییەکان، قەیرانی ئاو کە وەک پرسێکی ئەمنییەتی لە قەڵەم دەدرێ و چەندین کێشە و گرفتی گەورەی دیکە، بەرەوڕوویە، وەک بڵاو بوونەوەی پەتای کۆرۆنا بە شێوەیەکی بەربڵاو لە بەشێکی زۆر لە پارێزگاکانی ئێران، نە تەنیا بەرنامەی چارەسەری ئەو قەیرانانەی لە نێوخۆی وڵاتدا نییە، بەڵکوو بە پشتگوێ خستنی ئەو گرفتانە، کۆمەڵگەیەکی بێ دەنگ و هەژار بە هێزی چەک کونترۆڵ دەکا.

سەرچاوە
Serchawe

کۆماری ئیسلامی لە جیاتی چارەسەری کێشەکانی کۆمەڵگەی ئێران، لەگەڵ هاتنە سەر کاری تا ئێستاشی لەگەڵدا بێت خەریکی قەیران خوڵقاندن لە ناوچە و تەنانەت لە ئاستی جیهانیش دایە.

کە باس لە قەیران یان کێشەی ڕەوایی لە سیستمی کۆماری ئیسلامی دا دەکرێ، بێ گومان ئەو ڕێژیمە پێویستی بە سیاسەتێکی تایبەت هەیە بۆ شاردنەوەی قەیرانە نێوخۆییەکان و لە ئەگەری هەر نارەزایەتییەک زۆر بە ئاسانی ئەو نارەزایەتییانە سەرکوت دەکرێن، چونکە لە زەینییەتی خەڵکی ئێراندا کۆمەڵێک دوژمنی خەیاڵی دروست کردووە کە ئەو دوژمنە وەهمیانە کە لە دنیای واقیعشدا هیچ بوونێکیان نییە، دەیانهەوێ کێشە بۆ خەڵکی ئێران دروست بکەن، ئەڵبەت مێژوو پڕە لە نموونەی ئەو ڕێژیمە ترسەنۆکانە کە بەردەوام لەبەر کێشە بنەماییەکانی وڵات هەڵاتوون و کێشە و قەیرانی دەرەکییان بۆ خەڵکی وڵاتی خۆیان دروست کردووە، کۆماری ئیسلامیش لەو بارەوە دەچێتە ڕیزی سیستمگەلی وەک نازی و بەعس لە سەردەمی سەدام حوسێن لەعێراق.

دۆخی سیاسی وڵاتانی ناوچەش بەستێنێ بۆ دەستێوەردانی ئێران لە کاروباری نێوخۆیی ئەو وڵاتانەدا خۆش کردووە، بە تایبەت کێشەی دینی و مەزهەبی لەو ناوچەیە دەستی ئەو ڕێژیمە قەیران خولقێنەی ئاوەڵا کردووە بۆ پێکانی ئامانجە سیاسییەکانی خۆی بە تایبەت ناردنە دەرەوەی شۆڕش بۆ وڵاتانی دیکە کە یەکێک لە کۆڵەکە بنەماییەکانی سیاسەتی دەرەوەی ئەو ڕێژیمەیە، نموونەش بۆ ئەو ئیدعایە، وتە توندەکانی خومەینی بۆ خەڵک و ئەرتەشی عێراق بوو کە ئەوانی هان دەدا کە بە دژی سەدام ڕاپەڕن و ئەوەش بووە یەکێک لە هۆکارە سەرەکییەکانی هاندان و هەڵوێست گرتنی سەدام لە هەمبەر ئێران.

ناوەندەکانی زانیاریی کۆماری ئیسلامی لە سەر ئەو بۆچوونە کار دەکەن کە سنوورەکانی کۆماری ئیسلامی ئەو سنوورە جوغرافیاییانە نین کە چوارچێوەی وڵاتی ئێران پێک دێنن، بەڵکوو ئەندازیارانی سیاسەتی دەرەکی ئەو ڕێژیمە بە فەرمی کار لە سەر سنووری ئەمنییەتی کۆماری ئیسلامی دەکەن و لەو بڕوایەدان کە تا دەریای مەدیتەرانە سنووری ئێرانە، کە ئەوە بۆ خۆی قووڵایی ستراتیژی ئەو ڕێژیمە بۆ قەیران خوڵقاندن نیشان دەدا.

بەڵگەی عەینی و بە کردەیی کراو بۆ ئەو بابەتە، ناردنی کارناس و هێزی سەربازی بۆ وڵاتانی وەک یەمەن، عێراق، لوبنان و بە تایبەت سوورییە.

تا ئێستا چەندین فەرماندەی سپای پاسداران لە سووریە کوژراون و ئەرکی خۆیانیان بەجێ هێناوە بۆ جێبەجێکردنی ئەو

تیئۆریە کە پێشتر باس کرا واتە، پاراستنی سنووری ئەمنیەتی کۆماری ئیسلامی ئێران لە ناوچە.

لەم وتارەدا دەستێوەردانە سەربازییەکانی ڕێژیمی کۆماری ئسلامیی ئێران لە چوارچێوەی ئەمنییەت و بەرژەوەندییەکانی خەڵکی ئێران (نە ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران) و هەروەها زێدەخوازی و ناردنە دەرەوەی شۆڕش باسی لێ دەکرێ.

لە هەندێک بواردا ڕێژیم لە ناوچە توانیویەتی بە سەرکەوتن بگا، هەرچەند درێژخایەنیش نییە، وەک پێڕەوی کردنی حوسییەکانی یەمەن لە ڕێژیم، پێکهێنانی گرووپە سەربازییەکان کە پێکهاتەکەیان خەڵکی وڵاتانی پاکستان، عێراق، ئەفغانستان و لوبنانن. ئەو کردەوانە حکوومەتی بەشارئەسەد و شیعەکانی عێراقی زیاتر لە ڕێژیمی ئێرانە نزیکتر کردۆتەوە، بەڵام بابەتی گرینگ ئەوەیە کە ئەو نفووزە زۆرەی کۆماری ئیسلامی لە ناوچە هیچ کاریگەرییەکی لە سەر بەرژەوەندەییەکانی خەڵکی ئێران نییە.

* ئەو ڕووداوانەی کە لە ڕۆژهەڵاتی ناڤین بەڕێوەیە هەموویان دەرەنجامی دەبێتە پووچەڵ کردنەوەی تێچووەکانی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە دوای ساڵی ٢٠١١ لە عێراق، سوریە و یەمەن. لە هێرشە ئاسمانییەکانی ئیسرائیل بۆ سەر پێگە سەربازییەکانی ئێران لە سووریە و نزیک بوونەوەی عێراق لە عەرەبستان و لە هێندێک بواردا کە عێراق لە کێشەکانی نێوان ئێران و ئامریکا لایەنی ئێران ناگرێ. هەروەها کڕینی مووشەکی ئیس ٤٠٠ ڕووسی لە لایەن عەرەبستانی سعوودی، هاوکاری عەرەبستان و ئیسرائیل و هەڕەشە یەک لە دوای یەکەکانی ئیسرائیل لە ئێران لەبەر حزووری سەربازیی ئێران لە سوریە. هەر بۆیە هەلومەرجی سەربازی و دیپلۆماسی ڕۆژهەڵاتی ناڤین بۆ کۆماری ئیسلامی لە ساڵی ٢٠٢٠ چالنجی زیاتری بۆ ئەو ڕێژیمە پێک دێنێ.

* هەر وڵات یان دەوڵەتێک هێندێک بابەت دەکاتە پێوەر بۆ دەستێوەردان لە کاروباری وڵاتانی دیکە وەک بەرژەوەندی و ئەمنییەتی نەتەوەیی، لەم وتارەشدا پێویست دەکا هەڵوەستەیەک لەسەر دەستێوەردانەکانی ئێران لە پرسی نێوخۆیی چەند وڵاتێکی ڕۆژهەڵاتی ناڤین باس بکرێ.

گرینگی دوو وڵاتی لوبنان و سوریە بۆ ئێران:

* دەست پێڕاگەیشتن بە سەرچاوە گرینگەکان بۆ پێشبردنی بەرنامەی درێژخایەن کە کاریگەریی لە سەر ئەمنیەتی ئەو وڵاتە هەبێ وەک دەستڕاگەیشتن بە ئۆرانیۆم و هاوکات ئەو وڵاتە لە هەلومەرجێکدا بێت کە وڵاتێکی دراوسێی "بمبی اتم"ی

هەبێ. لوبنان و سووریە هاوسنوورن لەگەڵ ئیسرائیل، جگە لەوە خاوەن هیچ سەرچاوەیەکی بێ وێنە یان کەم وێنە نین کە ڕێژیمی ئێران بەو جۆرە دەستێوردان لەو وڵاتانەدا دەکا.

* ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ مەترسییەکی ئەمنییەتی "هێزەکی یان کردەکی" وەک مەترسی داعش بۆ سەر وڵاتانی ئورووپایی و ئامریکا، بەڵام کێشەی نێوخۆیی یەمەن یان هەڵوێستەکانی دیکەی دەوڵەتی یەمەن لە ناوچە، نابێتە مەترسی بۆسەر بەرژەوەندییەکانی ئێران.

* بابەتەکەی دیکە کە دەبێتە هۆکاری دەستیوەردانی دەوڵەتێک لە وڵاتێکی دیکە، هاوکاری بە کۆ لەگەڵ هاوپەیمانەکان بۆ پاراستنی هاوپەیمانی درێژخایەنی ئەو وڵاتانەیە، کۆماری ئیسلامی چ هاوپەیمانەتییەکی لە ناوچەدا هەیە تا ئەو دەستێوەردانە هاوپەیمانەتییەکەی بەهێزتر بکا.

* لە لایەکی دیکەی دەستێوەردانی دەوڵەتان لە وڵاتانی دیکە بازاڕی تایبەتی ئەو وڵاتانەیە، بەڵام بە حزووری سەربازی ڕێژیمی ئێران لە سووریە یان عێراق، بەشێک لە بازاڕی ئەو وڵاتانە ناکەوێتە دەستی ئێران.

* هیچ کام لەو ئامانجانە واتە مەبەست لە دەستێوەردان لە وڵاتێکی دیکە ناچێتە چوارچیوەی پێناسەی بەرژەوەندی خەڵکی ئێران، بەڵکوو بە گشتی ڕێژیم بە دوای بەرژەوەندییەکانی خۆیەتی، واتە قەیران خوڵقاندن لە وڵاتانی ناوچە.

* یەمەن:

* ناردنی کەرەستەی سەربازی لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی بۆ وڵاتی یەمەن زیاتر لایەنی " ئیذایی" هەیە بۆ ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ عەرەبستانی سعوودی، ئەوە لە حاڵێک دایە کە عەرەبستانی سعوودی مەترسی ئەمنییەتی بۆ ڕێژیمی ئێران نەبووە و بەرژەوەندییەکانی ئێران بە هۆی عەرەبستان لە مەترسی نەکەوتوە.

* درێژە دان بە دەستێوەردان لە یەمەن لە لایەن کۆماری ئیسلامییەوە لە داهاتوو، هیچ کاریگەرییەکی لە بردنە سەری ئەمنیەت یان دابین کردنی بەرژەوەندییە نەتەوەییەکانی ئێراندا نابێ، چونکە یەمەن بەجۆرێک لەت و پەت و تووشی شەڕی نێوخۆیی بووە کە نە بەرژەوەندیی ئابووری بۆ ئێران دەبێ ونە قەیرانی سیاسی و شەڕی نێوخۆیی یان تەنانەت ئاشتی لەو وڵاتە کاریگەریی ئەرێنی لەسەر خەڵکی ئێران نابێ.

٭ **عێراق**:

دەستێوەردان لە عێراق لە ٢٠٠٣ بە دابین کردنی بۆمبی سەررێگا بۆ گرووپە توندڕەوەکانی عێراق بە مەبەستی زەربە لێدان لە هێزەکانی ئامریکا بووە، ئەوە لە حاڵێکدایە کە ئامریکا دوژمنێکی جیددی وەک سەدام حوسێنی لە کۆڵ ڕێژیمی ئێران کردەوە. داعش پرسێکی نێوخۆیی عێراق و سوریە بوو. داعش تا ساڵەکانی کۆتایی خۆی هیچ کارێکی بە ئێرانەوە نەبوو. حزووری ئێران لە شەڕی دژ بە داعش هۆکاری بۆمب دانانی ئەو ڕێکخراوە لە تاران بوو.

٭ **ئەفغانستان**:

٭ یارمەتی و هاوکاری تاڵیبان لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە بە مەبەستی بردنە سەری هەزینەی گیانیی هێزەکانی ئامریکا و چوونە دەری ئامریکا لە ئەفغانستان بووە. حزووری ئامریکا لە ئەفغانستان هەرگیز مەترسی ئەمنییەتی بۆ کۆماری ئیسلامی نەبووە، چونکە کۆماری ئیسلامی هەر لە سەرەتاوە و لە سەردەمی سەرۆک کۆماریی خاتەمی لە ئەفغانستان بۆ سەقامگیری سیاسی هاوکاری ئامریکای دەکرد.

٭ **لوبنان**:

٭ کۆماری ئیسلامی بۆ پاراستنی دوژمنایەتی نێوان لوبنان و ئیسرائیل ساڵانە بە سەدان میلیۆن دولار تێچووی دەبێ. ئەو دوژمنایەتییە هیچ قازانجێکی بۆ خەڵکی ئێران نییە. ئیسرائیلیش مەترسیی بۆ سەر ئەمنییەتیی ئێران دروست نەکردوە، یان بە واتایەکی دیکە لە ڕوانگەی سیاسەتی عەقڵانی نە سیاسەتی دووبەرکی نانەوە و شەڕی ئیدئۆلۆژی، ئەنجامی دەستێوەردانی ئێران لە وڵاتانی دراوسێ و ئیسرائیل قازانجەکەی بۆ خەڵکی ئێران دەبێتە "هیچ."

٭ **مەترسییە ئەمنیەتییەکانی دەستێوەردان**

٭ دەستێوەردانی سەربازی بێ ئەنجام نیە. زلهێزەکان بۆ ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ ئەو دەرئەنجام گەلە خاوەن کەرەستەی پێویستن. بەڵام وڵاتێکی وەک ئێران ئەو کەرەستەگەلەی نییە. دەستێوەردانە ناوچەییەکانی کۆماری ئیسلامی بوونە مەترسییەکی ئەمنییەتی بۆ ئەو وڵاتە بە تایبەت هەڕەشەکانی دوو دەوڵەتی ئیسرائیل وعەرەبستان دوای ئەوەی کە کۆماری ئیسلامی مەترسی بۆ سەرئەمنییەتی ئەو دوو وڵاتە پێکهێناوە، لەوە گرینگتر ئیسرائیل بەردەوام هێرشی ئاسمانی دەکاتە

سەر شوێنە سەربازییەکانی ئێران لە سووریە.

* وڵاتانی ئورووپایی و ئامریکاش، ئاگادارییان بە ڕێژیمی ئێران داوە کە ئەنجامی دەستێوەردانی ئێران لە وڵاتانی ناوچە بە قازانجی ئێران نییە.

* دەستێوەردانی سەربازیی ئێران لە وڵاتانی ناوچە کە دەچێتە چوارچێوەی سیاسەتی دەرەکی یان ناردنە دەرەوەی شۆڕشی ئیسلامی بۆ ئەو ڕێژیمە، بێ هەزینە نەبووە. قەیران لە دەرەوەی سنوورەکان هۆکار نەبووە کە کەلێن و قەیرانە نێوخۆییەکان بشارێتەوە، بەڵکوو بە هۆی گوشاری ئابووری بۆ سەر خەڵک، لەم قوناغەدا، ڕووخانی ڕێژیمی ئاخوندی، دروشمی ئەسڵی خۆپێشاندانەکانی خەڵکی ئێرانە. گوشار بۆ سەر خەڵکی ئێرانیش دەرئەنجامی سیاسەتی دەرەکی ڕێژیمە بە تایبەت گوشاری ئابلۆقە ئابوورییەکانی ئامریکا بۆ سەر ئێران لە ماوەی زیاتر لە چوار دەیە تەمەنی ئەو ڕێژیمە بێ وێنە بووە و ئیتر ڕێبەرانی ڕێژیم بە گەمارۆکانی ئامریکا نائێن "کاغذ پارە."

* خەڵکی ئێران هیچ قازانجێکیان لە دەستێوەردانی کۆماری ئیسلامی ئێران لە وڵاتانی ناوچەدا نەبووە، بەڵکوو ئامانجی ڕێژیمی ئیسلامی لەو دەستێوەردانانە، چالێنج دروست کردن بۆ ئامریکا و ئیسرائیل بووە لە ژێر نێوی بەربەرەکانی لەگەڵ دوژمنانی خەڵکی ئێران، بێ ئەوەی ئەو دوو وڵاتە مەترسیی ئەمنیەتییان بۆ خەڵکی ئێران دروست کردبێ.

* کێبەرکێی کۆماری ئیسلامی لەگەڵ وڵاتانی زلهێزی ناوچە، وەک تورکیە، عەرەبستان و ئیسرائیل زیاتر لە سەر هێژمۆنی لە ناوچە و پەرەپێدان بە ئیدئۆلۆژی سیاسی ڕێژیمە نە لەبەر تەناهی و بەرژەوەندییەکانی خەڵکی ئێران.

* لە کوێ ئاگری شەڕ لە نێوان دوو وڵات یان شەڕی نێوخۆیی لە وڵاتێک هەڵگیرسابێت، کۆماری ئیسلامی لەوێ ئامادە بووە تا پەرە بە نفووزی ناوچەیی و جیهانیی خۆی بدا، وەک حزووری ئێران لە دەیەی ۹۰ی زایینی لە بۆسنی و هێرزگۆین کە هیچ قازانجێکی بۆ خەڵکی ئێران نەبوو. بە گشتی ئێران خاوەن ئابوورییەکی بەهێز نییە تا بتوانێ کەڵک لە دەستێوەردان لە وڵاتانی دیکە وەربگرێ، لە بیاڤی ئەمنیەتییش دەستێوەردانەکان ئەنجامی پێچەوانەی بۆ کۆماری ئیسلامی هەبووە.

* یەکێک لە بەرپرسانی سیاسی ئەمنییەتیی ڕێژیم سەبارەت بە کوژرانی پاسدارە ئێرانییەکان لە سووریە دەڵێ: ئەو پاسدارە ئێرانیانە بۆ ئەوەی لە سووریە کوژراون تا ئێمە لە تاران ئەمنییەتمان هەبێ.

سەرچاوە Serchawe

ڕووداوەکان لە یەمەن، بەحرەین، عەرەبستان، عێراق و سووریە دەرخەری ئەو ڕاستیەن کە کۆماری ئیسلامیی پارمەتیدەری ئەمنییەتی ناوچە نەبووە، بەڵکوو سەرچاوەی بنەڕەتیی خوڵقاندنی دۆخی نائاسایی سیاسی و ئەمنیەتیی لەو ناوچەگەلەیە.

کۆماری ئیسلامی ئێران ویستوویەتی بە نێوی ڕەوایی وەرگرتن لە ئاسمان، دەسەڵاتداریەتی خۆی بسەپێنێ و هەرچەشنە نارەزایەتییەک لە ژێر نێوی هاوکاری کردن لەگەڵ دوژمنانی خەڵکی ئێران ومەترسی بۆ سەر یەکپارچەیی خاکی ئێران، ئەو جموجۆڵە نارازییانە سەرکوت بکا.

* کاریگەرییەکانی نەبوونی ئۆپۆزیسیۆنی سەرتاسەری یان بەدیلێکی دێموکراتیک لە مەڕ قەیران خوڵقاندنی ڕێژیم لە ناوچە.

* یەکێک لە هۆکارە نێوخۆییەکانی درێژبوونەوەی تەمەنی دیکتاتۆری لە ئێران واتە تەمەنی کۆماری ئیسلامی، نەبوونی ئۆپۆزیسیۆنێکی سەرانسەری و بەهێز بووە کە بتوانی وزە و پۆتانسێلی نێو کۆمەڵگای ئێران ڕێک بخا و لە دەرفەتەکان کەڵک وەربگرێ. ئەڵبەت سیاسەتی سڕینەوەی فیزیکی نەیارانی ڕێژیم لە لایەن دام ودەزگا ئەمنیەتییەکانەوە کاریگەریی ڕاستەوخۆی لەسەر لاوازیی هێزە نەیارەکانی ڕێژیم لەسەر ئاستی ئێراندا هەبووە.

* لەوەها کۆمەڵگە و حاڵەتێکدا بۆ ئۆپۆزسیۆن یان هەر بەدیلێکی دێموکراتیک دژوارە بتوانێ بە بێ تێچووی کەم کەڵک لە پۆتانسێلی نێو کۆمەڵگا وەربگرێ و مەترسیی ئەمنییەتی بۆ کۆماری ئیسلامی دروست بکا.

* ئۆپۆزسیۆن یان هەر حیزبێکی سیاسی دەبێ هەڵقوڵاوی کێشەی کۆمەڵگەی خۆی بێت تا بتوانی ببێ بە حیزبێکی خاوەن ڕیشەو پێگەی کۆمەڵایەتی. هەر چەند هێندێ کەلێن یان قەیرانی هاوبەش لە کۆمەڵگای ئێراندا هەیە، بەڵام لەم بارودۆخەدا بە داخەوە ئۆپۆزیسیۆنێکی بەهێز و هاوبەش کە نوێنەرایەتیی بەشێکی زۆر لە خەڵکی ئێران بکا لە گۆڕەپانی ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ ئەم ڕێژیمە دژی گەلییەدا نابیندرێ.

بەڵام ئەم بابەتە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و سەبارەت بە هێزە سیاسییەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان تا ڕادەیەک جیاوازە و تەنیا پرسێک کە هەمیشە مەترسییەکی جیددی بووە بۆ دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامی، پرسی نەتەوەکانی ئێران بە تایبەتی پرسی نەتەوەی کورد لەم وڵاتەدا بووە.

کۆماری ئیسلامی لەو ناوچانەی کە نیشتمانی نەتەوەکانی ئێرانە کە بە بەراورد ڕووبەری خاکی ئێرانە لە زۆرینەدان، وەک کوردستان، بلووچستان، ئەهواز، تورکمەن سەحرا و ناوچەکانی دیکە کێشەی "ئەمنیەتی" و "ڕەوایی" سیاسی هەیە، بەڵام ئەو ئۆپۆزیسیۆن و هێزانە لەو ناوچانە ئەوەندە بەهێز نین کە بتوانن ببن بە ئالترناتیڤێکی گشتگیر و دێموکراتیک بۆ داهاتووی ئێران.

مەبەست لە باس کردن لە بارودۆخی سیاسیی نێوخۆی کۆمەڵگەی ئێران و دۆخی هێز و لایەنە نەیارەکانی کۆماری ئیسلامی ئەوەیە کە لە ڕەوشێکی وەهادا ئەگەر بزووتنەوەی مافخوازانەی خەڵکی ئێران و نەتەوەکان یەکگرتووانە و بە هێزەوە ڕووبەرووی دەسەڵاتی کۆماری ئیسلامیی ئێران ببنەوە، بێگومان دەکرا پێش بە سەرچاوەی ئەسڵی قەیران خۆڵقاندن لە ناوچەدا بگیرێ.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٢٧ی جوونی ٢٠٢٠

سەرچاوە
Serchawe

"پاراستنی چیا، تەنیا دۆستی کوردەکان"

وتەیەکی ئاشنا بۆ تاکی کورد هێندە ئاشنا کە لە مێژووی کورددا بووە بە کولتوور، واتە "تەنیا چیاکان دۆستی کوردەکانن" ئەم وتەیە کە ئێستا بووە بە کولتوور و لە ئەدەبیاتی سیاسی و شۆڕشگێڕانەی بزاڤی کوردستان، هۆکار و بەگراوەندی مێژوویی تایبەت بەخۆی هەیە.

لەو کاتەوە تا ئێستاشی لەگەڵدا بێت کە وڵاتانی داگیرکەر لەنێو بردنی کوردیان کردوە بە سیاسەتی فەرمیی خۆیان، ئەوە چیا و دارستانەکانی کوردستانن کە مان و مەوجوودیەتی کوردیان پاراستوە.

ئەگەر داگیرکەران بەشێکی بەرچاو لە داهاتی وڵاتیان بۆ سڕینەوەی بزووتنەوەی کورد خەرجی هێزی سەربازیی پۆشتە کردوە، ئەوە چیا و دارستانەکانی کوردستانیش هێزی پێشمەرگە و نیشتمانپەروەرییان پەروەردە کردوە.

ئێستاش و لەم قوناغە لە سیاسەتی ڕێژیمی کۆماری ئیسلامی لە هەمبەر نیشتمانی کورد هەر سیاسەتەکەی جارانە، واتە بە هەموو شێوەیەک هەوڵی لە نێوبردنی چەمکی کوردایەتی دەدەن.

لەنێوبردنی چەمکی کوردایەتی لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە تەنیا بە شەڕ لەگەڵ حیزبەکانی ڕۆژهەڵات سنووردار نەکراوە، بەڵکوو هەر تاکێکی کورد کە دڵسۆزی بۆ خەڵک و خاکی کوردستان بکا لە ڕوانگەی ڕێژیمەوە تاوانبارە و تەنیا کاتی سزادانی جیاوازە!

کاتێک کورد لە ئێران وەها دوژمنێکی هەیە بێگومان پێویست دەکا چالاکانی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەشێوەی خۆڕسک و خۆبەڕێوەبەر لەگەڵ قەیرانەکان بەرەوڕوو ببنەوە.

ئەو خۆبەڕێوەبەرییە چۆن و بۆچی پێک هاتوە؟

لە دنیای ئازاد و دێموکراتیک، گرینگترین ئەرکی وڵاتان و حکوومەتەکان گرینگی دان بە ژیانی خەڵک و پاراستنیی

نیشتمانەکەیانە، چونکە ڕێز لە خەڵک و خاک لای ئەو حکوومەتانە وەک بەها و مۆراڵ وایە.

بەڵام لە ڕێژیمێکی ستەمکاری وەک کۆماری ئیسلامیی ئێران پێچەوانەی عورف و عادەتی دنیای ئازادە.

لەو وتارە هەوڵ دەدرێ ئاماژە بەچەند ڕووداوی سروشتی بکرێ، وەک بوومەلەرزەی کرماشان، هاتنی ڤایرۆسی کۆرۆنا و پاراستنی ژینگەی کوردستان، هەرچەند ئاگرتێبەردانی ژینگەی کوردستان بەردەوام گومانی ئەوەی لەسەر بووە کە دەستی سپای پاسدارانی تێدا بێت.

بوومەلەرزەی چەند ساڵ لەمەو پێشی کرماشان و ئامادە نەبوونی حکوومەت لەو ناوچەیە بۆ یارمەتی دانی خەڵکی لێقەوماو کە زەرەر و زیانی گیانییان بەرکەوتبوو، نیشانەی نابەرپرسایەتیی کۆماری ئیسلامیی ئێرانە.

لە وەها حاڵەتێکدا سروشتییە ئەو ناوچەیەی تووشی بەڵای سروشتی بووە بڕیار بۆ ئاسایی کردنەوەی دۆخەکە بدا یان بە واتایەکی دیکە دوو هزر لە بەرامبەر یەک ڕاوەستن.

١- کۆماری ئیسلامی و هەڵوێستی نابەرپرسانە
٢- بەرپرسایەتیی کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵات بە تایبەت چالاکانی مەدەنی
خامنەیی لە سەردانی بۆ ناوچەی بوومەلەرزە لێدراوی سەرپێڵی زەهاو زۆر بە ڕاشکاوانە ڕایگەیاند کە خەڵک نابێ چاوەڕوانی یارمەتی و هاوکاری دەوڵەت بن کەچی هەر خامنەیی و بەرپرسانی دیکەی ڕێژیم بەشانازییەوە باسی خزمەتگوزاریی کۆماری ئیسلامی بۆ سووریە و لوبنان دەکەن.

ئەوە تەنیا وەک وتەیەکی ئاسایی و ڕۆژانەی خامنەیی نابێ ڕاڤە بکرێ، بەڵکوو سیاسەتی فەرمیی ڕێژیمە و لە لایەن کەسی یەکەمی ئەو حکوومەتە ئەو وتە نابەرپرسانە کوتراوە، واتە هەڵوێستی فەرمیی ڕێژیم.

بەرپرسایەتیی کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان و "پارێزەرانی نیشتمان"

کاتێک دەکوترێ خەبات و مافویستی بووە بە بەشێک لە کەسایەتیی تاکی کورد، ئەو تایبەتمەندییە زیاتر و باشتر لەکاتی نائاساییی تا ئێستاشی لەگەڵ بێت خۆی نواندوە.

سەرچاوە
Serchawe

خەڵکی بوومەلەرزە لێدراو بە گشتی لە هاوکاری و یارمەتیی ڕێژیم بێهیوا بوون، بەڵام لەو قۆناغە هەستیان بە تەنیایی نەکرد چونکە لەهەموو شار و ناوچەکانی ڕۆژهەڵاتی کوردستان، چالاکانی مەدەنی یان "پارێزەرانی نیشتمان" بە هەوڵ و ماندوونەبوونی خۆیان بەردەوام هاوکاری و یارمەتیی خەڵکی لێقەوماویان داوە.

نموونەی دیکە دەکرێ ئاماژە بە هاتنی ڤایرۆسی کۆرۆنا بکەین کە چالاکانی مەدەنی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان چ ڕۆڵێکی بەرچاویان هەبوو لە ئاگاهی دان بە خەڵک لەسەر ئەو ڤایرۆسە و هەروەها پاراستنی هاووڵاتییان لە تووش نەبوون بەو ڤایرۆسە.

پارێزەرانی نیشتمان و بەربەرەکانی لەگەڵ ئاگر

بۆ ماوەی چەند ساڵ دەبێ کە دارستان و کوێستانەکانی کوردستان تووشی سووتان دەبن و تا ئێستا وەک خەساری ژینگە چەندین شوێنی سەر سەوزی نیشتمان خەساریان لێکەوتوە، هەرچەند ئەویش بەردەوام وەک گومانێک لەسەر پیلانەکانی دیکەی سپای پاسداران لە کوردستان لە قەڵەم دەدرێ.

لە کاتی ئاگر کەوتنەوە یان ئاگردانی ژینگەی کوردستان، نە تەنیا کۆماری ئیسلامی هەوڵی کوژاندنەوەی ئاگرەکەی نەداوە بەڵکوو کەرەستەی پێویستیشی بە خەڵک و چالاکانی مەدەنی بۆ کوژاندنەوەی ئاگرەکە نەداوە.

لەوانەش گرینگتر، دام و دەزگا ئەمنیەتییەکانی ڕێژیم کێشە و ئاستەنگیشیان بۆ چالاکانی مەدەنی کە بە تێچووی خۆیان ویستوویانە پێش بە خەساری زیاتری ژینگەی کوردستان بگرن، دروست کردوە و وەک پرسێکی ئەمنییەتی هەڵسوکەوتی لەگەڵ ئەو چالاکانە کردوە. تەنانەت ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆش دەستی لە تێداچوونی چەند چالاکی ژینگەپارێزدا بووە.
لە وەها حاڵەتێک کە ڕێژیم و ئۆرگانە پێوەندیدارەکانی، گۆڕەپانی خزمەت کردن بە جێ دەهێڵن، چالاکانی مەدەنی یان پارێزەرانی نیشتمان ئەرکی نەتەوەیی و ئەخلاقی خۆیان بەجێ دەگەیەنن، هەر بۆیە ڕەوایە کە بڵێین لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بەڕێوەبەرییەکی ڕانەگەیەندراو هەیە.

ڕۆژی ٨ ی پووشپەڕی ئەم مانگە، پارێزەرانی نیشتمان واتە چەند ژینگە پارێزێکی ئەنجومەنی "ژیوا"ی پاوە لە کاتی کوژاندنەوەی ئاگری دارستانەکانی "بووزین" و "مەرەخێڵ" بۆ پێش گرتن لە سووتانی زیاتری دارستانەکان بە ئاگری ئەو جارەی ژینگەی کوردستان جەستەی خۆیشیان لە ئاگردا سووتا.

سەرچاوە
Serchawe

تا کاتی نووسینی ئەم وتارە، جۆری مردنی ئەو سێ ژینگەپارێزەش گومانی لەسەرە کە دەستی سپای پاسدارانی تێدا بێت.
ئەگەر پێشمەرگە لە چیا و دارستانەکان بۆ پاراستنی کەرامەتی مرۆڤی کورد گیانی خۆی فیدا دەکا و خەڵکیش خاوەنداریەتی لێدەکەن، ئەوە خەڵکی کوردپەروەری پاوە بە کوتنی " شەهید نامرێ" ڕێزیان لە شەهیدانی ڕێگەی پاراستنی ژینگەی کوردستان، گرت.

پێشمەرگە بۆ پاراستنی خاک و خەڵکی کوردستان، چیا و دارستانەکان دەکاتە سەنگەر، پارێزەرانی نیشتمانیش بۆ پاراستنی پێشمەرگەی کوردستان، گیانی خۆیان فیدای پاراستنی ژینگەی نیشتمان دەکەن.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٣٠ی جوونی ٢٠٢٠

سەرچاوە
Serchawe

هزری مرۆڤتەوەر هەرگیز نامرێ

ڕێبەرانی گەورە تەنیا لە ژیاندا گەورە نین، بەڵکوو بە مردنیشیان هەر بە گەورەیی دەمێننەوە و بە میلیۆنان مرۆڤ دەبنە درێژەدەری ڕێبازەکەیان.

دەبێ هۆکار و بەڵگەی عەینی هەبێ بۆ سەلماندنی ئەو ئیدعایە کە ئەو ڕێبەرانە بیرۆکە و هزریان دەبێتە ڕێبازی گەلی خۆیان یان بە واتایەکی دیکە جێی تێڕامان و هەڵوێستە گرتنە کە دەبێ هۆکار یان هۆکارەکان چ بن کە هزری ئەو مرۆڤگەلە دەبێتە ڕووناکیی ڕێگای ڕزگاریی گەلێکی بن دەست؟

بۆ وەڵامی ئەو پرسیارگەلە، بە پێویستی دەزانم ئاماژە بە هێندێک نموونە بکەم لە نێو گەلان و نەتەوە بندەستەکان کە بە هۆی پەراوێزخراوی و ستەمی سیاسییەوە، کەمتر ڕێبەرانی گەورە و بلیمەتیان لێ هەڵدەکەوێ، بەڵام ئەوە واتای ئەو واقعیەتە ناگۆڕێ کە ئەو خەڵکانەش ڕێبەرانێکیان تێدا هەڵ دەکەوێ کە ئەو خەڵک و نەتەوانە لە ستەم و زوڵم ڕزگار بکەن، وەک "مەهاتما گاندی" لە هیندوستان، "ماندێلا" لە ئافریقای باشوور و زۆری دیکە.

کەسایەتی و ڕێبەرییەک کە مەبەستی ئەم وتارەیە، د. قاسملوو، سکرتێری گشتیی پێشووتری حیزبی دێموکراتی کوردستانە. د. قاسملوو یەکێک لە ڕێبەرانی سەدەی بیستەمە کە هەڵوێستە سیاسییەکانی، پراگماتیست بوونی، ئاشتیخواز بوونی و زۆر تایبەتمەندیی دیکەی، کە ئەو کەسایەتییە لە ڕێبەرانی دیکەی ئێرانی و کورد جیا دەکاتەوە.

یەکەم ڕێبەری کورد کە بە شێوەی ڕێکخراو و مۆدێرن دەبێتە داهێنەری مانیفێستێک بۆ چارەسەری پرسی کورد لە ئێران، پێشەوا قازی محەممەد بووە، کە ئەو ڕێبەرە و دەسکەوتە سیاسی و مێژووییەکەی واتە کۆماری کوردستان بە داخەوە وەک نەریتی بزووتنەوەکانی دیکەی کورد قوربانیی سات و سەودای زلهێزەکان دەبێ و کۆتایی بە تەمەنی سیاسیی دێنن. بەڵام قۆناغی گرنگ و چارەنووس‌ساز بۆ چالاکیی سیاسی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دوای ڕووخانی کۆماری کوردستانە.

لەم وتارە هەوڵ دەدرێ ئاماژە بە چەند هەڵوێستی سیاسیی شوێندانەر و هەروەها باندۆری هزری د. قاسملوو لە سەر بزووتنەوەی نەتەوەیی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بکرێ.

١- دانی فۆرمێکی مۆدێرن بە حیزبی دیمۆکراتی کوردستان لە لایەن د. قاسملووەوە.
٢- جیا کردنەوەی تەشکیلاتی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان لە حیزبی توودە.
٣- بنەمای دامەزرانی پێوەند یی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان و حکوومەتی ئەو کاتی عێراق.
٤- داگیرکردنی باڵوێزخانەی ئەمریکا لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە لە ١٣ی خەزەڵوەری ١٣٥٨ و هەڵوێستی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان.
٥- شەڕی ئێران و عێراق و هەڵوێستی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان.

کاریگەریی د. قاسملوو پاش بە دەستەوە گرتنی ڕێبەریی ئەم حیزبە:

بۆ یەکەم جار لە مێژووی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان و بە ڕێبەریی پێشەوا قازی محەممەد لە ٢٥ـی گەلاوێژی ساڵی ١٣٢٥، یەکەیەکی سیاسی لەژێر ناوی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان دادەمەزرێ، ئامانج لە دامەزرانی حیزبی دیمۆکرات چارەسەری پرسی کورد لە کوردستانی ئێران بووە.

حیزبی دیمۆکرات چەند مانگ دوای پێکهاتنی توانی کۆماری کوردستان دابمەزرێنی کە تا ئەو کات یەکەم قەوارەی سیاسیی کورد بوو کە خاوەنی هەیئەتی وەزیران و چوارچێوەیەکی سیاسی بۆ ئیدارەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان بوو.

پاش ڕووخانی ئەو کۆمارە لە لایەن حەمەڕەزاشای پەهلەوییەوە، چالاکیی ئاشکرای ئەم حیزبە کۆتایی پێ دێ تا کودەتای ٢٨ی گەلاوێژی ١٣٣٢ لە ئێران.

کۆنفڕانسی سێهەم نوختە گۆڕانێکی گرنگی مێژووی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانە کە لە زۆر بارەوە ئەم حیزبە بەرەو پێش دەبا.

کاتێک لە کۆنفڕانسی سێهەم لە ساڵی ١٩٧١ د. قاسملوو دەبێتە سکرتێری حیزبی دیمۆکرات، ئەم حیزبە بۆ یەکەم جار لە مێژووی خۆیدا دەبێتە خاوەن بەرنامە و پێڕەوی نێوخۆ، واتە مانیفێستی تایبەت بە خۆی بۆ چارەسەری پرسی کورد لە ئێران. هەروەها بۆ یەکەم جارە کە دروشمی تاکتیک و ستراتێژیی حیزبی دیمۆکرات دیاری دەکرێ، بە گشتی بەدەستەوە گرتنی ڕێبەریی حیزبی دیمۆکراتی کوردستان لە لایەن د. قاسملووەوە، فۆرمێکی ئوسوولی و مۆدێرن بەم حیزبە دەدا. مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەن زادە لەم بارەوە لە کورتە مێژووی حیزبی دیمۆکراتی کوردستانی ئێراندا دەڵێ: "بەڕاستی تەنیا

سەرچاوە
Serchawe

پاش هاوکاری لەگەڵ قاسملوو بوو کە ئێمە شتێکمان لە مانای دروستی حیزبایەتی و کاری ئوسوولیی حیزبی بەرچاو کەوت و کەم و زۆر فێری بووین".

ڕۆڵی د. قاسملوو لە جیا کردنەوەی تەشکیلاتی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە حیزبی توودە

سەربەخۆیی سیاسی وەک ئەسڵێک لە مێژووی خەباتی حیزبی دێموکراتی کوردستان پاش ڕووخانی کۆماری کوردستان و حاکم بوونی فەزای پۆلیسی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، چالاکان و ئەندامانی حیزبی دێموکرات بۆ درێژەدان بە چالاکیی خۆیان وەک لقی کوردستانی ڕێکخراوی توودەی ئێران لە قەڵەم دەدرێن.

لە وەها حاڵەتێکدا ئەو چالاک و ئەندامانەی حیزبی دێموکرات کە لە سەردەمی دەسەڵاتدارەتیی کۆماری کوردستان، بۆ وەدیهێنانی مافی نەتەوەیی خەباتیان دەکرد، چیی دیکە لە چوارچێوەی سازمانی توودەدا ناتوانن درێژە بەو چالاکییە بدەن، چونکە سازمانی توودە هیچ باوەڕێکی بە پرسی نەتەوەیی نەبووە.

دوو پرس دەبنە هۆکاری جیا کردنەوەی خەباتی ئەندامانی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە تەشکیلاتی توودە، کە دەبێ وەک یەکەم دەسکەوتی سیاسیی د. قاسملوو بۆ حیزبی دێموکرات لە قەڵەم بدرێ.

١- ڕوانگەی حیزبی توودە بۆ پرسی نەتەوەیی.
٢- لایەنی ئەمنیەتی و زاڵ بوونی ساواکی شا بە سەر حیزبی توودەدا.

شکستی ستراتێژیکی حیزبی توودە و لاوازی و خۆ ڕانەگریی ڕێبەرانی و بە تایبەتی گرنگی نەدان بە پرسی نەتەوەیی بوو بە هۆی ئەوەی کە بەشێکی بەرچاو لە کادر و ئەندامانی حیزبی دێموکراتی کوردستان بە ڕوانگە و باوەڕەکانیان بە حیزبی توودەدا بچنەوە. جەلیل گادانی کادرێکی هەڵسووڕی حیزبی دێموکرات لەو ساڵانەدا دەڵێ: "ئەم دۆخەی حیزبی توودە ئەندامان و لایەنگرانی حیزبی، زۆر ناڕازی کردبوو."

حیزبی دێموکراتی کوردستان بۆ مودیریەتی ئەم دۆخە و تاوتوێ کردنی هێندێک بابەتی نوێ کە لە پاش کودەتای ٢٨ی گەلاوێژ بۆی هاتبوونە پێش، پێکهێنانی کۆبوونەوەیەک لە کادرە باڵاکانی بە پێویست زانی، ئەگەر چی لە هەل و مەرجی دژواری خەباتی نهێنییشدا بوون.

بۆ ئەم مەبەستە لە هاوینی ساڵی ١٣٣٤ بە بەشداریی نزیک بە بیست کەس لە چالاکانی حیزب لە گوندێکی دەوروبەری مەهاباد کۆبوونەوەکە بە شێوەی نهێنی پێک هات، لەو کۆبوونەوەیە کە پاشان ناویان لێ نا کۆنفرانسی یەکەمی "حدک"، سەرەڕای دەستنیشان کردنی ئەرکە هەنووکەییەکان دوو بڕیاری گرنگیان دا. د. قاسملوو کە بەشداری ئەو کۆبوونەوەیە بوو دەڵێ: "بڕیارمان دا کە کۆتایی بە پێوەندی لەگەڵ حیزبی توودە بێنین و حیزبی دێموکراتی کوردستان وەک حیزبێک کە خاوەن تەشکیلاتی سەربەخۆ بێ، جیا لە حیزبی توودە درێژە بە چالاکیی سیاسیی خۆی بدا. چونکە ڕامانی ئەوە بوو کە حیزبی توودە هەم لە سەر مەسەلەی "موسەدیق"ـە هەم لە سەر کودەتای ٢٨ی گەلاوێژ چەوت ڕۆیشتوە. هەروەها نەزەرمان ئەوە بوو کە حیزبی توودە "پلیس‌زدە" بووە و هەر پێوەندییەک لەگەڵ حیزبی توودە لە تاران بگیردرێ؛ ئاکامی ئەوە دەبێ کە لە داوی پۆلیس بکەون".

بنەمای دامەزرانی پێوەندیی حیزبی دێموکراتی کوردستان و حکوومەتی ئەو کاتی عێراق

جوغرافیای کوردستان بە گشتی واتە لە چوارپارچەی کوردستان، بە جۆرێکە کە بەداخەوە کێشەی بۆ زۆرێک لە بزاڤە ڕزگاریخوازەکانی کورد لە مێژووی ئەو نەتەوەدا دروست کردوە. یان بە واتایەکی دیکە بەشێک لەو بزاڤگەلە بۆ درێژە دان بە چالاکیی خۆیان و خەباتی لەگەڵ ئەو حکوومەتەی کە کێشەی سیاسی و نەتەوەییان لەگەڵدا هەیە پێویستییان بە پشتی جەبهە هەبووە -وەک هەر بزاڤێکی ڕزگاریخوازانەی دیکە-، بەڵام بە داخەوە هەر بەو جۆرە کە ئاماژەمان پێی دا بە هۆی دابەش‌بوونی کورد لە نێوان چوار وڵاتی ڕۆژهەڵاتی ناڤین، لە قۆناغگەلێکدا هێندێک لە لایەنە کوردییەکان ناچار بوون ئیمتیاز بە حکوومەتەکانی دیکە بدەن کە بە ڕواڵەت پشتی جەبهەی ئەو لایەنانە بووە، یان واز لە چالاکیی خۆیان بێنن و تەنانەت لە مێژووی بزووتنەوەی کوردیشدا هەیە، کە بزووتنەوەی نەتەوەیی پارچەیەک لە کوردستان فیدای سات و سەودای نێوان داگیرکەرانی کوردستان یان خیانەتی حکوومەتێکی داگیرکەری ئەم ناوچەیە بووە.

هەر بۆیە بە گشتی بۆ بزاڤی کورد ئەستەمە لە ڕۆژهەڵاتی ناڤین درێژە بە چالاکی و خەباتی خۆی بدا، بەبێ ئەوەی زەرەر لە سەربەخۆیی ئەو بزووتنەوانە بدا.

بەڵام چالاکی و خەباتی حیزبی دێموکراتی کوردستان بەدژ حکوومەتی ناوەندیی ئێران بە بەڵگە و دێکومێنتەوە، هەرگیز بۆ جارێکیش بووبێ سەربەخۆیی خۆی فیدای پێوەندیی دوو لایەنە لەگەڵ هیچ کام لەو حکوومەتانە نەکردوە.

بۆ زیاتر ڕاڤە و بەرچاوڕوونیی پێوەندیی نێوان حیزبی دێموکراتی کوردستان و حکوومەتی ئەو کاتی عێراق، پێویست دەکا

سەرچاوە
Serchawe

سەرەتا ئاماژەیەک بە بنەمای چۆنیەتیی دامەزرانی پێوەندییەکەیان بدرێ.

مامۆستا عەبدوڵڵا حەسەنزادە لە کورتە مێژووی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێراندا بەم جۆرە باسی دەکا: "هێندێ خاڵی هاوبەش لە نێوان حیزبی دێموکرات و حیزبی بەعسدا باس کرابوون وەک ئەوە کە هەر دوو حیزب خەباتی دژی ئیمپریالیستی دەکەن، هەروەها خۆیان بە دۆستی وڵاتانی سۆسیالیستی دەزانن، حیزبی دێموکراتی کوردستان بۆ خودموختاریی کوردستان تێ دەکۆشێ و حیزبی بەعسیش خودموختاری بۆ کوردستانی عێراقی بە فەرمی ناسیوە."

پاشان هەر لەو نووسینەدا هاتوە، حیزبی دێموکراتی کوردستان هەم دۆستی حیزبی بەعسی عەرەبە و هەمیش دۆستی پارتی دێموکراتی کوردستانە. بەڵام ئەگەر ڕۆژێک ئەو دوو دۆستەمان نێوانیان تێک بچێ حیزبی دێموکرات دۆستایەتیی هیچ کامیان بۆ ئەوەی دیکە وەلا نانێ.

ئەو جۆرە بنەما دانانە بۆ پێوەندی لەگەڵ حکوومەتێک کە بۆ خۆیشی پرسی کوردی هەبووە، دەبێتە ئەسڵێک لە خەباتی حیزبی دێموکراتی کوردستان و تا ئێستاشی لەگەڵ بێ وەک میراتێک بۆ ئەم حیزبە ماوە و تەنانەت بۆ جارێکیش حیزبی دێموکرات بە پێی ئەو بەڵگانەی کە پاش ڕووخانی حکوومەتی سەدام بۆ هەموو لایەک ئاشکرا بوون، نەچووەتە ژێر باری هیچ داخوازییەکی ئەو حکوومەتەوە کە سەربەخۆ بوونی حیزبی دێموکرات بباتە ژێرپرسیار.

داگیرکردنی باڵوێزخانەی ئامریکا لە لایەن ڕێژیمی کۆماری ئیسلامییەوە لە ١٣ی خەزەڵوەری ١٣٥٨ و هەڵوێستی حیزبی دێموکراتی کوردستان

هەڵوێستە لۆژیکییەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان تەنیا هی قوناغی پێش شۆڕشی گەلانی ئێران نین، بەڵکوو دوای هاتنە سەر کاری ئەم ڕێژیمە ئیسلامییەش بە پێی بەڵگە مێژووییەکان حیزبی دێموکراتی کوردستان سەربەخۆیی سیاسیی خۆی پاراستوە.

پاش هاتنە سەر کاری خومەینی هاوبیرەکانی کە جگە لەو پێناسەیە کە بۆ خۆیان لە بیرۆکەی دینیی خۆیانیان دەکرد، لە دەرەوەی ئەو بازنەیە، هەموو کەسیان بە دوژمنی خۆیان دەزانی و بۆ پێش بردنی بیرۆکەی توندڕەوانەی خۆیان هەموو عورف و عادەتێکی باویان لەژێر پێ دەنا. بۆ نموونە لە ڕۆژی ١٣ی خەزەڵوەری ساڵی ١٣٥٨ کۆمەڵێک کە ناوی "خوێندکارانی موسوڵمانی پێڕەوی خەتی ئیمام". یان لەسەر خۆیان دانابوو، پەلاماریان بردە سەر سفارەتی ئەمریکا لە تاران و هەموو

سەرچاوە
Serchawe

کارمەندەکانیان بە بارمەتە گرت.

زۆر لایەن و ڕێکخراو هەبوون کە ئەو کات ئەو کردەوەی ڕێژیمیان وەک دژایەتیی "ئیمپریالیزم" لا پەسەند بوو و شانازییان پێوە دەکرد تەنانەت بە پێی بەڵگە مێژووییەکان هێندێک لەو ڕێکخراوانە ئەندام یان لایەنگریان لە نێو "خوێندکارانی موسوڵمانی پێڕەوی خەتی ئیمام" هەبوو.

حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ڕاگەیاندنێکدا بە فەرمی هەڵوێستی خۆی بەم جۆرە دەر دەبڕێ: "ئەو هەنگاوەی ڕێژیمی ئیسلامی بە شتێکی پێچەوانەی ڕێوشوێن و یاسا نێونەتەوەییەکان دەزانێ و مەحکوومی دەکا. حیزبی ئێمە ئەو کارەی بە هەوڵ و تەقەلایەک بۆ بە لاڕێدا بردنی بیروڕای خەڵکی ئێران لە مەسەلە بنەڕەتییەکان دەزانێ و بە هیچ جۆر فریوی ئەو فەزایەی نەخوارد کە پڕوپاگەندەچییەکانی ڕێژیم پێکیان هێنابوو."

شەڕی ئێران و عێراق و هەڵوێستی حیزبی دێموکراتی کوردستان

لە وڵاتێک کە ئاڵوگۆڕی بنەڕەتی واتە ئینقلاب دەکرێ پێک دێ، لۆژیکی ئەوەیە کە ڕێژیمی تازە بە دەسەڵات گەیشتوو، دۆخی ئاڵۆزی نێوخۆی وڵات ڕێک بکا و هەروەها پێوەندییەکی دروستیش لەگەڵ دراوسێکانیدا ساز بکا.

بەڵام پێچەوانەی ئەو لە پاش ئینقلابی ١٣٥٧ لە ئێراندا دەبینرێ. لە نێوخۆ هەموو دەنگ و ڕەنگێکی جیاواز سەرکوت دەکرێ و هیچ فەزایەکی کراوە بۆ چالاکیی ڕێکخراوە سیاسییەکان نامێنێ.

ئەو جۆرە هەڵسوکەوتەی خومەینی و هاوبیرانی دەچێتە چوارچێوەی ئەو پێناسەیەی کە بۆ خۆیان بۆ ئینقلاب کردبوویان واتە ناردنە دەرەوەی شۆڕش یان "صدور انقلاب". ئەڵبەت ناردنە دەرەوی شۆڕش زیاتر بۆ ئەو مەبەستە بووە کە ڕێژیم توانایی بەڕێوەبردنی وڵاتی نەبووە، چونکە زۆربەی زۆری بەڕێوەبەرانی وەک کەسانی خودی و نزیک بە بیرۆکەی خومەینی لە قەڵەم دەدران و، تا پێش ئینقلاب وەک مەلا و ئاخوند لە حەوزە عێلمییەکاندا خەریکی خوێندنی بابەتی دینی بوون، نەک ئەوەی کە بۆ ئیدارەی وڵات ئامادە کرابن؛ لە وەها حاڵەتێکیشدا دیارە کە قەیران لە نێوخۆ دروست دەکرێ.

ڕێژیمی ئیسلامی بۆ داپۆشینی ئەو گشتە قەیرانە کە لە نێوخۆ لەگەڵیان بەرەو ڕوو ببوو، سیاسەتی ناردنە دەرەوەی شۆڕشی وەک یەکێک لە سیاسەتە ئەسڵییەکانی خۆی لە بەرنامەی کاریدا گونجاندبوو.

سەرچاوە
Serchawe

یەکەم وڵات کە خومەینی و هاوبیرەکانی دەیانهەویست شۆڕشی سەرتاسەریی تێدا وەڕێ بخەن، عێراق بوو. زۆرێک لە لایەنگرانی خومەینی و تەنانەت خۆیشی جواب کردنی خومەینی لە عێراقیان لە ساڵی ١٣٥٧ی هەتاوی وەک دوژمنایەتییەکی گەورەی عێراق دەرحەق ڕێژیمی ئیسلامیی ئێران لەقەڵەم دەدا و لە هەوڵی تۆڵە ئەستاندنەوەدا بوون.
زۆرجار خومەینی و و هاوبیرەکانی باسی پێویستیی ڕزگار کردنی عێراق و ڕووخاندنی ڕێژیمی بەعسیان دەکرد و بە ئاشکرا خومەینی ئەرتەشی عێراق و شیعەکانی ئەم وڵاتەی هان دەدا دژبە سەدام حوسێن ڕاپەڕن.

هەمووی ئەمانە پێوەندیی نێوان ئێران و عیراقیان ڕۆژ بە ڕۆژ بەرەو ئاڵۆزیی زیاتر دەبرد تا ئەوەی کە کار گەیشتە جێگایەک، سەدام حوسێن لە بەرچاوی بیروڕای گشتی و لە بەرامبەر دووربینەکانی تەلەڤزیۆندا ڕێکەوتننامەی ساڵی ١٩٧٥ی ئەلجەزایری دادڕی و یەک لایەنە ئەو ڕێککەوتننامەیەی هەڵوەشاندەوە.

حیزبی دێموکراتی کوردستان چەند ڕۆژ دوای هەڵگیرسانی شەڕی ئێران و عێراق لە پەیامێکی فەرمییدا دەستدرێژیی دەوڵەتی ئەو کاتی عێراق بۆ سەر وڵاتی ئێران مەحکووم دەکا و، بە ئاشکرا هەڵوێستی خۆی ڕادەگەیەنێ، کە ئەگەر "دەوڵەتی ناوەندیی ئێران داخوازییە بنەڕەتییەکانی خەڵکی کوردستان بە فەرمی بناسێ، حیزبی ئێمە ئامادەیە تەواوی هێزی خۆی بۆ بەرەنگار بوونەوەی پەلاماری ئەرتەشی عێراق وەکار بخا. کومیتەی ناوەندی هەر لەو کاتەشدا ئاشکرای کرد کە پەلاماری عێراق بۆ سەر ئێران تا ڕادەیەکی زۆر بەرهەمی سیاسەتی چەوتی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامییە کە هەمیشە باسی ناردنە دەرەوەی شۆڕشیان کردوە."

ئەو چەند بابەت و هەڵوێستە سیاسییانەی حیزبی دێموکراتی کوردستان کە ئاماژەیان پێ درا بەشێکی کەم لە هەڵوێستە گشتییەکانی ئەم حیزبەیە کە لە ماوەی خەباتی خۆیدا وەک حیزبێکی دەرووەست ڕەچاوی کردوون و وەک ئەسڵێک لە خەباتی ئەم حیزبە لە قەڵەم دەدرێ.
ئەو هەڵوێستە سیاسی و لۆژیکیانە کە حیزبی دێموکرات لە سەردەمی سکرتێریی د. قاسملوودا گرتوویە، زیاتر بەرهەم و شوێندانەریی ڕێبەریی د. قاسملوو بووە.

وەها هەڵوێست و جۆری خەبات بە دژی ڕێژیم و دەرووەست بوون لە هەمبەر خەڵکی کوردستان و تەنانەت پارچەکانی دیکەی کوردستانیش، دەبێتە هێڵی جیاکردنەوەی بیر و هزری د. قاسملووی نەمر و حیزبی دێموکراتی کوردستان.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ١٢ی جوولای ٢٠٢٠

سەرچاوە
Serchawe

پێشەوا قازی محەممەد لە نێوان نەریت و مودێڕنیتەدا

چەمکە مودێڕنەکان ئاخێزگە و شوێنی سەرهەڵدانیان ئورووپایە و بە هۆی زاڵبوونی کولتووری نەریتی لە ڕۆژهەلاتی ناڤین، زیاتر شکل و فۆرمی ئەو چەمکانە ماون و نەریتگەرایی حاڵەتی کرداری مودێڕنیتەی کەم ڕەنگ کردووە و تەنانەت لە زۆر ناوچەی ڕۆژهەلاتی ناڤین ڕەنگ و ڕۆخساری پێشکەوتوو بە حکوومەتەکانەوە نابینرێ!

لە بواری مێژووییەوە، سەردەمی مودێڕنیتە لەگەڵ ڕێنسانس دەست پێدەکا و لەگەڵ قوناغی ڕەوشەنگەری و شۆڕشی فەرانسە و ئیدەئالیسمی ئاڵمانی وەک گوتاری کلیدی ڕۆژاوا تۆکمە دەبێ.

پێشەوا قازی محەممەد ئەوکاتەی لە کوردستان چالاکی سیاسی دەکا نەتەنیا کۆمەڵگە لە بواری ڕەوشەنگەری و ئاگاهی سیاسییەوە زۆر لاواز بووە بەڵکوو کۆمەڵگەی ئێران بێبەش بووە لە "هزر و کەرەستەی مودێڕن."

ئەگەر لە ئاستی ئێرانیش حیزبی سیاسی دامەزرابێ بۆ نموونە "توودە" زیاتر بەرهەمی چینی خوێندەواری کۆمەڵگە و پشتیوانیی ڕووسەکان بووە. بەلام لە کوردستان پێشەوا قازی محەممەد دەبێتە پردێک لە نێوان نەریتگەرایی و مودێڕنیتە، بە چ شێوەیەک؟

هەڵبەت پێش لە دامەزرانی حیزبی دێموکراتی کوردستان شۆڕش و سەرهەڵدانی دیکەش لە کوردستان بووە، بەلام هیچ کامیان خاوەن بەرنامەی سیاسی نەبوون واتە "مدرنیتەی سیاسی" لەو بزاڤگەلەدا نابیندرێ.

بەلام کەسایەتیی ناوازەی پێشەوا سەرەڕای ئەوەی کە بۆ خۆیان "کەسێکی ئایینیی پێڕەوی ئیسلام" بووە بەلام لە ولاتێکی تا سەر ئێسکان پاشکەوتوو وەک ئێران و کوردستان، قەوارەی سیاسی و کۆماری دادەمەزرێنی، چەمکی دێموکراتیک و مودێڕنیەتی سیاسی دێنیتە نێو ئەدەبیاتی سیاسی و مێژوویی کوردەوە، لاوان دەنێرێ بۆ یەکیەتیی سۆڤیەتی بۆ خوێندنی سەربازی، یەکیەتیی ژنان و لاوان دادەمەزرێنی، ئەگەر پێشتر لە چوارچێوەی عەشیرە و بنەماڵە جەنگاوەریان بار دەهێنا، ئەو جارە ناوی فەرمی بۆ جەنگاوەری کورد واتە" پێشمەرگە" دادەنێ، ئالای کوردستان هەڵدەکرێ کە ئێستا لە بەشێک لە نیشتمان لە سێبەری ئەو ئالایە کورد دەحەسێتەوە و زۆر دەسکەوتی سیاسی و مێژوویی دیکە.

کەواتە پێشەوا قازی محەممەد زیاترین و باشترین کاریگەریی هەبوو لەسەر مودێرنیتەی سیاسیی کورد لە هەموو کوردستان لە سەدەی بیستەم بۆ کۆتاییپێهێنان بە زاڵبوونی بیری عەشیرەگەرایی و نەریتگەرایی لەسەر کۆمەڵگە و بزاڤی کوردەوە.

شەهیدی سەرکردە د. قاسملووی نەمر زۆر جوانیان پێشەوا وەسف کردووە کە: پێشەوا گوڵێک بوو لە سەحرا دا ڕوویی.

ئەو گوڵەش بوو بە ڕیشە و بنج و بنەمای بزووتنەوەی مودێرنی کورد و هێڵی جیاکردنەوەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە حیزبگەلی دیکە.

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد – ڕێکەوتی: ٣٠ی مارچی ٢٠٢١

سەرچاوە Serchawe

باوەڕ و بنەما فیکرییەکانی دوکتور شەرەفکەندی، لە وتوویژێکدا لەگەڵ سمایل بازیار

سمایل بازیار: ئەو کاتەی چەپی کورد خۆی بە نەقدی پۆپۆلیزم و مارکسیزمی شۆڕشگیرەوە سەرقاڵ کردبوو، د. شەرەفکەندی مێژووی جووڵانەوەکانی کوردی دەنووسی

"ڕەهەندە فیکرییەکانی د. سادق شەرەفکەندی چی بوون؟ ڕوانگەی دوکتور شەرەفکەندی بۆ پرسی نەتەوایەتی و سۆسیالیزم و عەداڵەتی کۆمەڵایەتی چ بوو؟ کامیان بۆ ئەو لە پێش بوون؟ ئەو فاکتانەی د. شەرەفکەندی بۆ بەرپەرچدانەوەی ئیدیعای چەپ و ڕاستەکانی دژبەری چارەسەری پرسی نەتەوەیی دەیهێنانەوە چ بوون؟ ئەوانە چەند تەوەرێکی وتوویژێکی «کوردکاناڵ» لەگەڵ کاک سمایل بازیار، مامۆستای زانکۆ و ئەندامی ڕێبەریی پێشووی حیزبی دێموکراتە کە «کوردستان»
پۆختەیەکی لێ بڵاو کردۆتەوە"

دیمانە: موسا باباخانی

موسا باباخانی: بە لەبەرچاوگرتنی ئەو ڕاستییە کە حیزبی دێموکراتی کوردستان حیزبێکی نەتەوەییە دەکرێ پێناسەی «چەپ بوون» بۆ سەرکردەکانی و یەک لەوان د. شەرەفکەندی بەکار بهێندرێ؟

سمایل بازیار: لە ڕاستیدا هەر کەس کە دەبێتە ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە پێشدا بەرنامە و ئەساسنامەی ئەو

سەرچاوە Serchawe

حیزبە دەخوێنێتەوە و دوایە هەڵیدەبژێرێ. نەک هەر کاک دوکتور سەعید بەڵکوو هەر کەسێک هەوڵ بدا بۆ پیادەکردنی بەرنامەی حیزبی دێموکراتی کورستان، ئەوە ئینسانێکی میللییە بە پلەی یەکەم و لە دواتردا ئیسانێکی چەپیشە، چونکی بەرنامەی حیزب لەسەر دوو کۆڵەکە ڕاوەستاوە، کۆلەکەیەکیان بۆ چارەسەری مەسئەلەی نەتەوایەتییە کە ئەوە لە ئەولەویەت دایە و پاش چارەسەری پرسی نەتەوایەتی جا بە هەرکام لە فۆرمۆڵەکانی - خودموختاری، فدرالیزم یان سەربەخۆیی - ئینجا نۆرەی پیادەکردنی بەرنامەیەکی دی دێ کە دابینکردنی عەدالەتی کۆمەڵایەتییە؛ کە بۆ چارەسەری ئەم پرسەش بەرنامەی حیزبی دێموکرات فۆرمۆلی کۆنکرێت و موشەخەسی هەیە: «سۆسیالیزمی دێموکراتیک».

کەوابوو هەرکەس ئەندامی حیزبی دێموکراتی کوردستان بێ ئوتوماتیک هەم ئینسانێکی نەتەوییە، چونکی بۆ حیزبی دێموکرات پرسی نەتەوەیی پرسی سەرەکی و بنەڕەتییە و لە بنەڕەتدا فەلسەفەی وجوودیی حیزبی دێموکرات لەسەر ئەوە دامەزراوە. پاشان حیزبەکان چۆن درووست دەبن ئەوە ئەم کەلەبەرانەن لە نێو کۆمەڵگەدا کە حیزبیان لەسەر درووست دەبێ، وەک کەلەبەری چینایەتی، کەلەبەری کولتووری، کەلەبەری دینی، کەلەبەری نەتەوایەتی. حیزبی دێموکراتی کوردستانیش ساڵی ١٣٢٤ لەسەر کەلەبەری نەتەویی دروست بووە، بەڵام پاش چارەسەری ئەو پرسە خۆ حیزبەکە لەبەر یەک هەڵناوەشی، ئەوجار حیزب بەرنامەی هەیە بۆ مەسائیلی کۆمەڵایەتی، بۆ دابینکردنی عەدالەتی کۆمەڵایەتی. ئەگەر تۆ دابینکردنی عەدالەتی کۆمەڵایەتی بوو بە دەغدەغەی تۆ و بەرنامەت بۆی هەبوو، کە ناعەدالەتی و چەوسانەوە لە کۆمەڵگەدا نەمێنێ و فورسەت بۆ ئێستێعدادەکان یەکسان بێ، بێ گومان تۆ و حیزبەکەت لە خانەی چەپدا جێدەگرن.

موسا باباخانی: لە پێوەندی لەگەڵ دروشمی ستراتیژیکی حیزبدا، ئایا سووسیالیزمی دێموکراتیک دژایەتیی نییە مەسەلەن لەگەڵ هەڵگرتنی شوعاری خودموختاری یان فدرالیزم؟

سمایل بازیار: بەرنامەی حیزب ئاماژەی دەقیقی بەو مەوزووعە کردووە و دەڵێ ئامانجی دواڕۆژی حیزبی دێموکراتی کوردستان پیکهێنانی کۆمەڵگەیەکی سوسیالیستی دێموکراتیکە. خۆ نەمانگوتووە لە ئێران، مەعلوومە ئەوە بۆ دواڕۆژی کوردە ئەوە بۆ کوردستانێکی سەربەخۆیە خۆ ناکرێ لە تاران سیستمی ئابووریی بازاڕی ئازاد پێڕەو بکرێ و ئەتۆش لە کوردستان سیستمی ئابووریی سوسیالیست پیادە بکەی.

موسا باباخانی: هۆی چییە کە چەپی کورد لە کوردستان لە مێژووی خۆیدا پرسی نەتەوەیی بەلاوە گرینگ نەبووە؟

سمایل بازیار: دەبێ بۆ ئەو مەوزووعەی بگەڕێینەوە بۆ ساڵەکانی سەرەتای دەیەی شێست و کۆتایی دەیەی پەنجای هەتاوی.

لەو کاتدا گوفتمانی سیاسیی زاڵ لە ئێران و بەتایبەتی لە کوردستان گوفتومانی چەپ بوو و هەموو ئەو دیاردە و چەمک و مەقوولانەی ئەو کات باو بوون وەک مەسەلەی دێموکراسی و مەسەلەی نەتەوایەتی هەمووی کەتبوونە ژێر کاریگەریی تێروانین و تێفکرینی چەپەوە.

چەپی کورد ئەو کات مەسەلەی نەتەوایەتیی پێ پرسی بنەڕەتیی کوردستان نەبوو، بەڵکوو پێی وابوو مەسئەلەی نەتەوایەتی دەرەجە دوو و دەرەجە سێیە. ئەوانیش چەند تەیفێکیان هەبوو ئەو کات ڕەوتێک کە لە خەتی یەک و دوودا جێگەیان دەگرت، وەک حیزبی توودە و ڕێکخراوی چریکە فیداییەکان پێیان وابوو تەزادی سەرەکیی کۆمەڵگەی کوردستان تەزادی خەڵک و ئیمپریالیزمە، کەوابوو دەبوو پرسی کۆمەڵایەتی تابعێک بێ لە خەباتی دژی ئیمپریالیستی. خەتی سێهەمیش کە زۆرتر ئەو گرووپانە بوون کە زۆرتر تێروانین و بیر و باوەڕی مائوییستیان هەبوو - وەک کۆمەڵە و پەیکار و...- ئەوانە پێیان وابوو تەزادی ئەسڵی کۆمەڵگای ئەو کات کار و سەرمایەیە و دەبێ کێشەی نەتەوایەتی لە کاناڵی چینایەتییەوە تێپەڕ ببێ. یانی چەپی کلاسیک دەیەویست مەسەلەی نەتەوایەتی بباتە پەراوێزەوە. بنەمای هەموو ئەو سیاسەتانەی چەپی کورد بۆ پەراوێزخستنی پرسی نەتەوایەتی بۆ «متافیزیکی کۆمۆنیسم» دەگەڕێتەوە کە هەموو لێکدانەوە و تەحلیلێکی لەسەر ئەساسی چینایەتی بوو. بۆیە پرسەکانی دیکەی کۆمەڵگە، وەک پرسی ژنان، کولتوری و نەتەوایەتیی دەخستە پەراوێزەوە و تا خۆیان لە میتافیزیکی کۆمۆنیسم ڕزگار نەکەن هەر بەمجۆرە دەڕواننە کێشەی نەتەوایەتی. ئەو دەمی بەرپرسی ڕاگەیاندنی حیزب بوو بۆیە ئەرکی قورسی لەسەر شان بوو. ئەو بە نووسینی دەیان وتاری زانستی و موستەنەد و موستەدەل باسی ئەوەی کرد کە تەزادەکانی کۆمەڵگەی کوردستان چین؟ چین و توێژەکانی کوردستان کامانەن؟ چۆنن؟ یانی هەوڵی دا بیسەلمێنێ ئەوە پرسە نەتەوایەتییەکەیە کە سەرەکییە و هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵگەی کوردەواری کوردستان دەتوانن خۆیانی تێدا ببیننەوە و بە پرسی خۆیانی دەزانن.

موسا باباخانی: کاک سمایل کە دەگوترێ دوکتور سەعید یەکێک لە داڕێژەرانی سەرەکیی سیاسەتی حیزبی دێموکرات بووە، دەکرێ ئاماژە بە چەند نموونەی دیار بکەن و بڵێن ئەو سیاسەتە یان ئەو بیرۆکەیە بەرهەمی فکریی دوکتور سەعیدە بووە؟

سمایل بازیار: کاری حیزبی کارێکی بە کۆمەڵ و «خرد جمعی»یە، بەڵام بێگومان کەسانێک دیارترن و دەوری بەرچاوتر دەگێڕن. د.شەرەفکەندی لە دوای دوکتور قاسملوو و لەو ساڵانەدا یەکێک لە داڕێژەرانی سەرەکیی سیاسەتی حیزب بوو بە تایبەت لە پێوەندی لەگەڵ پرسی نەتەوایەتیدا کە پرسی سەرەکی کوردە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان. پێشتر ئاماژەم بە نووسینەکانی دوکتور سەعید کرد کە لە وڵامی چەپی کلاسیکدا دەینووسین. ئێستا با نموونەیەکی دیکەت بۆ بێنمەوە، ساڵی ١٣٥٩ و ١٣٦٠ چەپی کورد بە چییەوە مەشغوڵ بوو بە نەقدی پۆپۆلیزم و بە شیکردنەوەی مارکسیزمی شۆڕشگێڕ کە پرسی

کۆمەڵگەی کوردستان نەبوون، بەڵام کاک سەعید بە چی مەشغووڵە؟ ئەو کات لە ساڵی ١٣٦٠ کتێبەکەی چاپ کرد کە باس لە مێژووی ڕاپەڕین و جووڵانەوەکانی کورد دەکا. ئەو کتێبەی ئێستاش لەبەردەستمان دایە و زۆربەمان دیتوومانە و وەختی خۆی لە کۆڵەپشتیی پێشمەرگەکاندا شاخ و کێو و دۆڵی کوردستانی زۆر دەکرد. سەیر کەن چەپی کورد بە چییەوە سەرقاڵە و د. شەرەفکەندی بە چییەوە ماندووە. ئەو دەیهەوێ لاوانی کورد ئەزموون وەرگرن لە خەبات و لە ڕاپەڕینەکانی پێشوو، ئاشنا بن بە مێژووی نەتەوەکەی خۆیان. ئاخر ئەو دەیزانی لاوی کورد ئەگەر زانیاریی لەسەر مێژووی نەتەوەکەی خۆی نەبێ چۆن لە مێژووی نەتەوکانی دیکە تێ دەگا؟ ئەو هەروەها ئاشنایان دەکا بە سیمبولەکانی خەباتی ڕزگاریخوازیی نەتەوەکەمان وەک شێخ عوبەیدوڵڵا، شێخ سەعیدی پیران، سەید ڕەزای دەرسیم، سمایل ئاغای سمکۆ، قازی محەممەد و مستەفا بارزانی. چەپی کوردیش باسی چێگوارا، کاسترۆ، هوشیمینە، ئەنوەر خۆجە و.... دەکرد و ئەوانی بە لاوانی کورد دەناساند. جیاوازییەکان یەکجار زۆرن.

د. شەرەفکەندی بە کورتی و پوختی هەوڵی دەدا بۆ شوناسسازی، بۆ ئەوەی بیسەلمێنێ کە ئێمە «کورد» جیاوازین لە ئەو «فارس، عەرەب و تورک» و هۆڤییەتێکی سەربەخۆمان هەیە و نووسینەکانی زۆرتر لە چوارچێوەی ئەو بابەتە دان.

موسا باباخانی: دەگوترێ دوکتور سەعید لە سەر پرسی کورد کێشەی فکریی لەگەڵ بەرەی ڕاستیش لە ئۆپۆزۆسیۆندا هەبوو، هۆکاری ئەمە چی بوو؟ ئەوان وەک ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی هەڵگری چ جۆر بیرکردنەوەیەک بوون؟

سمایل بازیار: د. شەرەفکەندی ساڵی ١٣٧١ کە سەفەری دەرەوەی وڵاتی کرد و بە داخەوە سەفەری بێگەڕانەوەی بوو، ئەم سەفەرە هاوکات بوو لەگەڵ ڕاپەڕینی خەڵکی کوردستان لە باشووری کوردستان، دامەزراندنی پارڵمان و تەسویبی فدرالیزم. ئەوە دەنگدانەوەیەکی یەکجار زۆری بوو لە نێو ئۆپۆزیسیونی ئێرانی بە تایبەت لە نێو بەرەی ڕاستدا، هەمدیسان ئەوە دووبارە دەبینین کە ئۆپۆزیسیوونی ئێرانی بە چەپ و ڕاستەوە بە مەسەلەی ڕیفراندۆم زۆر تەنگەتاون و بە هەر جۆرێک و لە ژێر ناوی جۆراوجۆر دژایەتیی دەکەن. ئەو کاتیش کە بۆ یەکەمجار کورد دەبێتە خاوەن پارلمان و مەسەلەی فدرالیزم پەسند دەکرێ، کاک سەعید لە دەرەوەی وڵات بوو. ئەمجار شوینیزمی فارس نەک لە دەسەڵاتدا، بەڵکوو لە نێو ئۆپۆزیسیوونی ئێرانیدا سیمای خۆی دەرخست، لە سەڵتەنەت تەڵەبەکان ڕا بگرە هەتا میلیییەکان و هێندێک ئینترناسیونالیستی دۆینێ و ئینترناسیونالیستی تازەی ئەو کاتی فارس کە خۆیان پێ لیبراڵ بوو. ئەوانە لە وتووێژەکانیاندا لە گەڵ دوکتور سەعید سەیر تەنگەتاو بوون و زۆرتر لە کاک سەعید دەپرسن و لەسەر ئەوە پێداگرن کە دوارۆژی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان چ دەبێ؟ ئەوان دەیانگوت کە لە ڕێگای مەجلیسی موئەسیسانەوە دەبێ چارەسەر بکرێ و قانوونی ئەساسی دەبێ بە ڕەئی گشتیی خەڵکی ئێران دابنرێ. هەروەها بەهۆی ئەوەی ڕابردوویەکی هاوبەشی هەزار و

چەند ساڵەمان پێکەوە هەیە ، ئەوە مەجبوورین ئێمە ئەو هاوبەشییە ڕابگرین، یانی ئێوە بۆتان نییە جودا ببنەوە لە ئێران چونکی ڕابردوویەکی هاوبەشمان هەیە پێکەوە و دواتر دەیانگووت دەبێ بێن لە بەرەیەکدا بن کە هێندێک لەو هێز و کەسایەتییانەی لەو بەرەیەدا بوون هەر باوەریان بە مەسئەلەی میللی نەبوو، و تەنیا پرسی ئازادییان بۆ گرینگە.

لێرەدا د. شەرەفکەندی زۆر دەقیق وڵامی ئەوانە دەداتەوە و بە بەڵگە و ئیستدلالی بەهێز بەرگری لە ماف و داواکانی خەڵکی کورد دەکا. بۆ نموونە کاک سەعید پێیان دەڵێ خەڵکی ئیسفەهان و شیراز و تەورێز بۆیان نییە بریار لەسەر چارەنووسی خەڵکی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بدەن و ئێمە بۆخۆمان دەبێ بریار لەسەر چارەنووسی خۆمان بدەین و پرسی نەتەوایەتی نابەینە مەجلیسی دامەزرینەران کە لەوێدا کورد کەمایەتییە و زۆرینەی غەیری کوردە، ئێمە بۆخۆمان بریار لەسەر چارەنووسی خۆمان دەدەین و هیچ کات پرسی میللی و چارەسەری ئەو پرسە ناسپێرین بە مەجلیسی موئەسیسان. لە بارەی ئیدیعای مێژووی هاوبەش کاک سەعید دەڵێ دۆستایەتییەکان، هاوپەیمانییەکان هیچ کات ئەزەلی و ئەبەدی نین. ئەمجارەیان لەو یەکە جوغرافیایەی پێی دەگوترێ ئێران لە ڕابردوودا کەم وڵات و ناوچەی لێ جودا بۆتەوە؟ بەوە هیچ دنیاش خراپ نەبووە بۆ مەگەر ئازەربایجان، گورجستان، ئەرمەنستان، بەحرین، ئەفغانستان و ئەوانە هەموویان ڕۆژێک بەشێک لەو یەکە جوغرافیایە نەبوون کە پێی دەگوترێ ئێران؟ بۆیە ئەوە کورد تەنیا خۆی بریار دەدا کە دەیەوێ لەو چوارچێوەیەدا بمێنێتەوە یان نا. لەبارە مەسەلەی بەرە دەڵێ ئێمە ناچینە هیچ بەرەیەکەوە ئەگەر لە پێشدا ئەو بەرەیە گەرەنتیی چارەسەری پرسی نەتەوایەتیی نەدابێ، یانی ئاوێکی پاک بە دەستیاندا دەکا و دەڵێ ئێمە ناچین لە هیچ بەرەیەکەوە با ئەو بەرەیە ئازادیخوازیش بێ، یان سیکولار و کۆماریخواز بێ، ئەگەر پرسی نەتەوەیی بەلاوە گرینگ نەبێ و لە بەرنامەی خۆیدا نەیگونجێنێ؛ چونکی بۆ ئێمەی کورد مەسەلەی نەتەوەیی لە ئەولەویەت دایە. کە وابوو دەبێ ئەو بەرەیە لە پێشدا ئەو گەرەنتی و تەزمینە لە بەرنامەکەیدا بگونجێنێ و چارەسەری پرسی نەتەوایەتی یەکلا کردبێتەوە. ڕوانگە و بۆچوونەکانی دوکتور شەرەفکەندی لەمەڕ پرسی نەتەوەیی و چارەنووسی نەتەوەکەمان کە لە وتووێژ لە گەڵ «عەلی کیشتگەر»دا خستوویەتە بەرباس، ئەوە دەتوانی وەک مانیفیستێک و وەک سەنەدێکی موعتەبەر و مێژوویی هەمیشە لە کارنامەی د. شەرەفکەندیدا وەک لاپەرەیەکی درەوشاوە بمێنێتەوە.

(لە ژمارەی ٧١١ی"کوردستان"دا بلاو بۆتەوە)

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد - ڕێکەوتی: ٧ی ئۆکتۆبەری ٢٠١٧

سەرچاوە
Serchawe

وتووێژ لەسەر ژیانی هونەری و ژیانی سیاسیی هونەرمەند ناسر ڕەزازی

ناسر ڕەزازی: خەباتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لاواز بووە و حیزبەکان دەبێ بۆی بەخەم بن

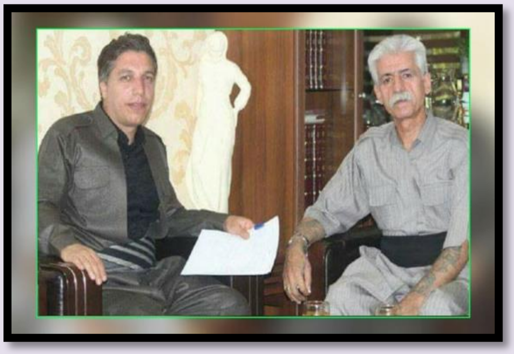

دیمانە: مووسا باباخانی

١

پێشمەرگەیەکی هونەرمەند یان هونەرمەندێکی پێشمەرگە؟ ئەو کەسەی کە لە ڕۆژانی سەختدا کە شەر بەسەر کورددا دەسەپێ بە چڕینی سروودی شۆڕشگێڕی و نیشتمانی دەبنە پاڵنەر بۆ هاندەر بۆ ئەوەی ژمارەیەکی زۆر لە لاوانی ڕۆژهەڵات سەنگەری خەبات و بەرگری لە مان و مەوجودیەتی گەلەکەیان هەڵبژێرن. ئەو هونەرمەندەی کە وەک خۆی دەڵێ یەکەم کەس بووە کە دەچنە دەرەوەی وڵات هەڵپەرکێ دێننە نێو گۆرانیی کوردیەوە. لەو وتووێژەدا لەسەر ژیانی هونەری و ژیانی سیاسیی هونەرمەند ناسر ڕەزازی دەدوێین:

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە بۆیە ژیانی پێشمەرگایەتیتان هەڵبژارد کە لە ئێران دەرەتانی ئەوەتان نەبوو کە درێژە بە کاری هونەری بدەن یان هەر ئەوەی بۆخۆتان حەزتان لە پێشمەرگایەتی بوو و لە پێناو خەباتدا ئەو ڕێبازەتان هەڵبژارد؟

ناسر ڕەزازی: وەک هەموومان دەزانین کورد لە ئێراندا جیاواز لە پارچەکانی دیکە هیچ مافێکی نییە، چ مافی سیاسی، چ

مافی هونەری تا دەگاتە ئابووری و بەشەکانی دیکە. لە سەردەمی پاشایەتیشدا ئێمە دۆخەکەمان هەر ئاوا بوو، پێش ئەووەش هەر وا بووە. بە درێژایی مێژوو ئەو دەسەڵاتانەی ئێران یان ئەو ڕێژیمانەی لە ئێران بە شوێن یەکدا هاتوون هیچ حیسابێکیان بۆ نەتەوەی کورد نەکردوە و کوردیان بە بەشەر نەزانیوە.

پاش ئەوەی کە شۆرشی گەلانی ئێران ڕووی دا، کوردستان لە بارودۆخێکی زۆر زۆر ناخۆشدا بوو، دەتوانم بڵێم نەتەوەی کورد یەکەم نەتەوە بوو کە لە ئێراندا زانی کە ئەم ڕێژیمە هیچێکی لێ هەڵناوەرێ. هەر لەسەرەتای هاتن یان هاتنەوەی خومەینی بۆ ئێران پاش ماوەیەکی کورت کاری هونەری هەمووی قەدەغە کران و هیچ بوارێک نەما بۆ ئەوەی کە تۆ لەوێ کاری هونەری بکەی. جیاواز لە کاری هونەری ئەوە گرینگە کە کورد هیچ مافێکی دیکەشی نەبوو. شۆرش لە کوردستان دەستی پێکرد و هەموو شارەکانی گرتەوە. ماوەیەک کە هەموو شارەکان لە دەستی پێشمەرگەدا بوون دەتوانین بڵێین دوو بەرگری زۆر باش کرا. ئیدی وای لێهات ڕێژیم ئەوەی کە لە دەستی هات کردی. لە کوشتن، لە گرتن و خستنە زیندان هەتا قەڵاچۆ و ئەوەی لە دەستی هات بەرامبەر بە کورد کردی و کوردیش دژ بەو دەسەڵاتە ڕاوەستان. ئەو کات حیزبی دێموکرات و کۆمەڵە لە مەیدانی خەباتدا بوون. خەڵکیش چییان کردبا؟ دەبوا پێشمەرگایەتی بکەن. ئیدی وابوو سەنگەری بەرگریمان هەڵبژارد و لە دەرەوە گرووپێکمان دانا بە نێو گرووپی بانگەواز. بەڵام بەر لەوەش ئەمن هەر زەمانی شا دەستم بە کاری هونەری کردبوو. بەرهەمی شۆرشگێڕیم هەبوو ئەو کاتەی کە پەیکەری شای دەرکراویان لە ئێران هێنا خوارێ من ئەو کاتە لە ڕادیۆ تەلەڤیزیۆنی سنە دوو سروودم تۆمار کرد. سروودی «نیشتمان» و سرودی «کوردین و دلێر». هەتا شەش مانگیش بە شاهیدی کاک ناسری سینا و کاک بەرزان شاسوار ئەو سروودە نیشتمانییە لە ڕادیۆ تاراندا ئارمی یەکێک لە بەرنامەکان بوو بەڵام دوایە کە زانیان چییە لایان برد، ئیدی بەمجۆرە لە ڕیزی پێشمەرگایەتیدا درێژەمان بە خەبات و کاری هونەری دا.

مووسا باباخانی: کاک ناسر بەر لەوەی ئینقلاب بکرێ و بەرلەوەی سروودی شۆڕشگێڕی بڵێی شێوازی کارە هونەرییەکانتان چ بوو و ئیلهامتان لە کام گۆرانیبێژ وەردەگرت؟

ناسر ڕەزازی: ئەمن بەر لەوەی کە شۆرشی گەلانی ئێران دەست پێبکا و بەر لەوەی کە بێمە نێو ریزی پێشمەرگایەتی، وەکوو گۆرانیبێژێک ناسرابووم و ناوبانگم گەیشتبووە باشوور و باکووری کوردستانیش. کاتی خۆی لەبەر ئەوەی کە پێشتر لە باشووری کوردستان شۆرشی ئەیلوول لە ئارا دابوو گۆرانیبێژی باشمان هەبوون کە شتی شۆڕشگێڕییان دەگوت؛ بۆ نموونە مامۆستا تاهیر تەوفیق، مامۆستا ساڵح دیلان، فوئاد ئەحمەد و جەلال عەزیز. ئەوانە لەسەر من کاریگەرییان دانا و جیاواز لەوەش هونەرمەندانی ئەمر حەسەن زیرەک و محەممەدی ماملێ و عارف جزراویش کاریگەرییان لەسەر من بووە. بەڵام

دەتوانم بڵێم کە ئەمن بۆخۆم لە تەمەنێکی کەمدا گەیشتمە ئەو ئاستەی کە خۆم ئاواز دابنێم و پاشان گۆرانیی فۆلکلۆری کوردیش بڵێمەوە و لە فەوتان رزگاریان بکەم.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئەو کاتەی سروودی شۆڕشگێریت دەگوت دەتزانی کە هەر ئەو سروودانە ژمارەیەکی زۆر لە لاوان دێنێتە نێو ریزەکانی پێشمەرگایەتیی حیزبەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان؟

ناسر ڕەزازی: بەڵێ ئاگادارم جارێکیان وەکوو بیرەوەری لە بیرمە لە «تییەت» دایکێک،[ئەو کات دایکی پێشمەرگە زۆر دەهاتن بۆ دەرەوە بۆلای ڕۆڵەکانیان] یەکێک لە دایکەکان گوتبووی ئەریّ ئەوە ناسر رەزازییە کامەیە دەڵێ: « کوردستانەکەم مایەی حەیاتم، پێشمەرگایەتی ڕێگای نەجاتم»؟ ئەمنیش چوومە خزمەتی و سڵاوم لێکرد و گوتم ئەمنم. دوایە گوتی نا گاڵتە دەکەم، گوتم نا گاڵتە نیوەی راستە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر مانەوەتان لە باشووری کوردستان چەندی خایاند؟ چونکی دەزانین ڕێژیم دواتر کوردستان و ناوچە ئازادکراوەکانی گرتەوە و ئێوە هاتنە باشوور و دوایەش کە ناچاربوون ریی هەندەران بگرنە بەر.

ناسر ڕەزازی: تا نزیکەی بەهاری ١٣٦٤ ئێمە لە نێوخۆی وڵات بووین و دوایە هاتینە باشووری کوردستان. کار و جووڵەی پێشمەرگەش لە شێوەی پارتیزانی لێهات. کاتێکیش کە ئیدی کە دەرفەت و بوار و ئیمکان بۆ کاری هونەری لە شاخ نەما، وردە وردە ڕوومان لە دەرەوەی وڵات کرد.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە تا ئەو کات بە ڕەسمی پێشمەرگەی کۆمەڵە بوون؟

ناسر ڕەزازی: ئەمن لەسەرەتادا لەگەڵ یەکیەتیی نیشتمانی بووم. هەر لە ساڵی ١٣٥٦ی هەتاوی لەگەڵیان ئاشنا بووم و ساڵی ١٣٥٧ کە شۆڕشی گەلانی ئێران بەسەر داهات پاش ماوەیەک لە لایەن کاک فاتیحی شێخولئیسلامی کە ئێستا ماوە و کاک عەتای حاجی ئەمین بەگ کە بەداخەوە گیانی بەخت کرد و نەماوە، دوو نامەم بۆ هات. ئەوان گوتیان کە ئێمە وەک کۆمەڵە ڕادیۆمان دامەزراندوە و پێمان خۆشە بێی و لەگەڵمان کار بکەی و لەو شۆڕشەدا بەشدار بی. نامەکان ماون، ئیدی ئەمن بەمجۆرە چوومە نێو کۆمەڵەوە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە بۆخۆتان باشتر دەزانن کەسێک کە نازناوی هونەرمەندێکی نەتەوەیی پێدەدریّ، ئەو

کەسایەتییە دەبێ بە مڵک و سامانی ئەو خەڵکە. ئێوە ئەو کات واتان بیر نەدەکردەوە کە لە جیاتی ئەندامی حیزبێکی موشەخەس بن باشتر وایە لەگەڵ هیچ حیزبێکدا نەبن؟ چونکی ئەو کارانەی ئێوە کردووتانە چ لە ڕووی هونەری و چ لە ڕووی سیاسی هەمووی خزمەت بەو پرسە بووە.

ناسر ڕەزازی: بەڵێ ڕاستە هونەرمەند خۆی دەبێ ئازاد بێ و هیچ بەربەستێکی نەبێ، بەڵام ئەو کات بارودۆخەکە ئاوا بوو. تۆ ناچار بووی کە لایەک بۆخۆت هەڵبژێری. ئێمە وەکوو بیر و باوەڕ ئەو کاتە بە کۆمەڵە نیزیک بووین. هەر چەند ئەمن بە هیچ شێوەیەک نەبووم بە بەرئەندامیش؛ لە بەر ئەوە ئەمن ئینسانێکی نەتەوەیی بووم و هەموو کاتێک بۆ زیندووکردنەوەی فەرهەنگ و زمان و ئەدەبی کوردی تێکۆشاوم. دیارە هەر ئەو کات ئەمن هاتوچۆی حیزبی دێموکراتیشم دەکرد و لەگەڵ هاوڕێیانی حیزبی دێموکرات دۆست بووم، تەنانەت کۆچکردوو کاک کەریمی حیسامی لە بیرەوەرییەکانیدا ئاماژەی پێ کردوە کە من وەک کۆمەڵەیەک هاتوچۆی ئەوێم دەکرد. دیارە من هەمیشە نەتەوەیی بیرم کردۆتەوە گوتومە کە کێشەی کورد نە کومونیسمە و نە ئیسلام. کێشەی کورد نەتەوەییە و تا ئێستا هەر بەو جۆرە ماومەتەوە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر حاشا لەوە ناکرێ کە هیچکام لە هونەرمەندانی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە قەت ئێوە بەشیان بە سرودی شۆڕشگێری و نیشتمانییەوە نییە، بەڵام سروودێکی ئێوە لە کورددستان دەنگدانەوەی تایبەتیی هەبوو، ئەویش «دەلالۆ» بوو. ئێوە ئەو سروودەتان بۆ کێ گوت؟

ناسر ڕەزازی: بەڵێ ئەوە ڕاستە کە دوای شۆڕشی گەلانی ئێران ئەمن یەکەم کەس بووم کە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان سروودم گوتوە و تاکوو ئێستاش هەر بەردەوام بووم. خۆتان باش دەزانن بۆ کۆبانی، بۆ شەنگال، بۆ ریفراندۆم و بۆ پرسی ژن ئەمن تا ئیستا نەوێستاوم. هەرچەند وەکوو جاران هەڵسووڕ نیم کە دیارە ئەوەش هۆکاری خۆی هەیە. بەڵام سروودی دەلالۆ، کاتی خۆی کە دوکتوور جەعفەری شەفیعی گیانی بەخت کرد و کاک شێرکۆ بێکەس ئەو هۆنراوەیەی بۆ گوت و دواتر کاک سەلاح موهتەدیش پەخشانێکی بەسەردا هەڵگوت؛ ئەمن هۆنراوەکەی شێرکۆم کە ناوی دەلالۆ بوو تۆمارکرد، بەڵام بڵاوبوونەوەکەی هاوکات بوو لەگەڵ شەهید بوونی دوکتور قاسملوو. دیارە بۆ من ئەو ئازیزانە هیچ جیاوازیەکیان نییە و هەموویان لە ڕێی کورستاندا گیانیان بەخت کردوە و هەموویان جێگای ڕێزن بۆ من.

مووسا باباخانی: یەکێک لەو هۆکارانەی ئەو گۆرانییە ناوبانگی دەرکرد جگە لەوەی حیماسی بوو، وەک گوتم لە نێو خەڵکدا وا بڵاوبوّوە کە بۆ دوکتور قاسملوو گوتراوە. ئەی چۆنە کە دوکتور قاسملوو شەهید بوو، شتێکی لەو چەشنەمان لە ئێوە نەدی؟

ناسر ڕەزازی: دیارە ئەمن پێشتریش باسم کرد. ئێمە هەرکاممان بۆخۆمان ڕێگای خۆمان هەڵبژاردبوو، ئەوکات هەم کۆمەڵە بۆخۆی گرووپێکی هەبوو هەم حیزبی دێموکرات کۆڕی هونەریی خۆی هەبوو و هات و چۆی یەکترمان دەکرد. تەنانەت ئەو کاتیش کە ئێمە هەرسێ لایەکەمان، واتە یەکیەتیی نیشتمانی و کۆمەڵە و حیزبی دێموکرات ئەوانیش گرووپیکیان هەبوو کارمان دەکرد. پێم گوتی ئەوەی لە ڕێگای کوردستاندا گیانی بەخت کردبێ، ئەوەی کە بۆ کوردستان خەباتی کردبێ بۆ من جێگای ڕێزە؛ ئەوەی دیکە تەنیا دەگەڕێتەوە بۆ بیر و باوەڕی ئێمە کە ئەو کات لە نێو کۆمەڵەدا بووین و ئەگەر لە حیزبی دێموکرات دا بایەم بەڵی ئەو کارەم دەکرد. خۆ ئەگەر لە حیزبی دێموکرات و کۆمەڵەشدا نەبایەم و لە لایەکی دیکە بام دیسان هەر بەو بیر و باوەڕە دەچووینە پێش.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە ئاماژەتان بەوە کرد کە کە وەک هونەرمەندیکی نەتەوەیی هەڵوێستت بووە لەسەر ڕووداوە سیاسییەکان، وەک ریفراندۆم و شنگال و کوبانی. خەڵکی ڕۆژهەڵات زیاتر کاتێک هەڵویست دەگرن کە بابەتەکە هی پارچەیەکی دیکەی کوردستان بی، ئەمن دەپرسم بۆ وایە؟ ئایا لەبەر ئەوەیە کە بزووتنەوەی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەو قۆناغەدا لاواز بووە یان هۆکارێکی دیکەی هەیە؟

ناسر ڕەزازی: هۆکارەکە بە داخەوە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوە کە خەباتی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لاواز بووە. کاکە گیان ئەمن و تۆ و هەموومان ئینسانین و ئینسانیش ئاسن نییە و هەڵوێستی هەیە. تۆ وەختێک دەبینی کە حیزبەکانت ئاوا پارچە پارچەن ئەم بۆ بە ٤ بەش و ئەو بووە بە ٢ بەش و ئەوانی دیش هەر بەو دەردە، تۆش ئینسانی خەفەتی لێ دەخۆی و پێت ناخۆشە کە لە کاتێکی ئاوادا شۆرشی ڕۆژهەڵاتی کوردستان کە بە داخەوە ئێستا ئێمە مەقەڕەکانمان لێرەیە نەبێت بە کارتێک کە بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامی دایبنێی. ئیمە هەمیشە ئاوات و ئارەزوومان ئەوە بووە کە حیزبەکانمان یەک بن و یەکبگرن. ئا چەند خۆش بوو لەو ماوەیەدا کە هەموو پێکەوە دانیشتن هەڵبژاردنی سەرۆککۆماریان بایکۆت کرد.

بەشێکی بەراستی دەگەڕێتەوە بۆ نائومێدی ئینسان وەختێکی نائومێد بێ چێ بکا کاری پێ ناکرێ و تووشی کێشە دەبێ تووشی دەستەوەستان دەبێ؛ هەمووی مەبەستم خەڵک و پێشمەرگەیە.

مووسا باباخانی: چار چییە؟ بە بڕوای تۆ چارەسەر و ڕێکار کامانەن؟

ناسر ڕەزازی: ئەمن پێموایە کە ڕێز و حورمەت بۆ یەکتر دانانێن، دەنا من پیموانییە ئەو حیزبانەی کە ئێستا لێرە دانیشتبێتن هیچ نەکەن. نا خەبات دەکەن بەڵام ئەمن ئەوە بە باشتر دەزانم کە ڕێز و حورمەت بۆ یەکتر دابنێن، لانیکەم

هیچ نەبێ یەک بگرن و بەرەیەک دروست بکەن. ئەگەر ناشبنەوە بە یەک بەرەیەک دروست بکەن کە وەڵامی خواست و ویستی ئەو خەڵکە بدەنەوە.

مووسا باباخانی: ئێوە بۆخۆتان ئاماژەتان بە هەڵوێستی هاوبەشی ئەو شەش حیزبەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان کرد کە پێکەوە هەڵبژاردنەکانی ئێرانیان بایکۆت کرد، ئێوە لەو بارەوە چ کاردانەوە و هەڵوێستێکتان هەبوو؟

ناسر ڕەزازی: ئەمنیش لەو ڕوونکردنەوەی کە دامنابوو باسم کرد، تەنانەت لەو پەیامەش کە بۆ کوردەکانی ورمێ ناردبووم لەوش هەر باسم کردوە و دەتوانی گوێی لێی بگری.

مووسا باباخانی: باشە ئەوە ئی هەڵبژاردنەکانی پێشتر نییە؟

ناسر ڕەزازی: نەخێر ئەوە هی ٦ - ٧ مانگ لەوەپێشە. ئی ڕەزبەری ساڵی ڕابردوو لە ساڵۆنی سۆناهالن لە ستۆکهۆڵم ئەمن داوام کرد کە حیزبەکان یەکبگرن چونکی پانتورکیزم لە ورمێ خەریکن کوردەکان وەلادەنێن، خەریکن کێشە بۆ کورد دروست دەکەن؛ ئەویش لە کاتێکدا زۆرترین دانیشتووانی ورمێ و دەوروبەری ورمێ کوردن کەچی کۆماری ئیسلامی بە پشتیوانی پانتورکیزمەکان کارێک دەکا کە کورد زەربی سفر بکا. ئێمە داوامان لە خەڵک کرد کە یەک بن و پشتیوانی یەکتر بن و خەباتێکی فەرهەنگی و کۆمەڵایەتی بکەن، هەرچەند ئەورۆ لە ئێراندا هیچ کەس ناتوانێ خزمەتی کورد بکا ئەگە ئاڵقە لە گوێی کۆماری ئیسلامی نەبێ.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە وەکوو هونەرمەند ناسر ڕەزازی سەبکی تایبەت بە خۆتان هەیە؟

ناسر ڕەزازی: بەڵێ ئەمن دەمێکە بوومەتە خاوەنی سەبکی خۆم، هەر لە تەمەنێکی زۆر زۆر کەمەوە. لەو کاتەوە کە من ئاوازم داناوە تا ئێستا. بەڵام ئەوە من نابێ باسی بکەم، دەبێ خەڵک باسی بکا چونکی خۆش نییە ئەمن بەخۆمدا هەڵبڵێم. ئەوە خەڵک دەبێ باسی بکا ئەوانەی کە شارەزای کاری هونەرین و ئەوانەی کە شارەزای بواری موسیقان.

مووسا باباخانی: ئەو کەسانەی خاوەن سەبکی خۆیانن دەبێ ڕەنگدانەوەی کارەکانیان لە نێو دنیای هونەری کۆمەڵگاکەیاندا ببیننەوە. لە نێو هونەرمەندانی دیکەی ڕۆژهەڵاتدا کەسێک هەیە شوێن سەبک و شێوازی ئێوە کەتبێ؟

ناسر ڕەزازی: بەڵێ زۆر کەس هەن. زۆر گۆرانیبێژ هەن کە پەیرەوی لە گۆرانیبێژ ناسری رەزازی دەکەن. لە کرماشان هەیە، لە ئیلام و سنە هەیە هەتا دەگاتە مهاباد و شارەکانی دیکە. خۆت ئەوە باش دەزانی ئەوە کاتی خۆی حسێن سەفامەنش، ئەوە سیروسی ئیمامی و زۆر کەس هەن کە بمەوێ باسیان بکەم.

مووسا باباخانی: کاک ناسر باسی کرماشانت کرد، یەکێک لە کۆڵەکەکانی هونەر هەم لە رۆژهەلاتی کوردستان تەنانەت لە ئاستی ئێرانیش دا کرماشانە. ئێستا زۆر گۆرانیبێژی سەرکەوتووی ئەو کرماشان و ئیلام پەیرەوی لە سەبکی ئێوە دەکەن، ئەوە لە حاڵێکدایە کە بۆخۆیان ئەو هەموو گۆرانیبێژە گەورەیەیان هەیە. ئێوە پێتان وایە هۆکارەکەی چییە؟ ئایا ئەوە بۆ ئەو گوتارە کوردییە دەگەڕێتەوە کە لەوێ زاڵە؟

ناسر ڕەزازی: بەڵێ دەلیل زۆرە. جیاواز لەوەی کە ڕێگە نادرێ کاری هونەری لەوێ بە ڕێکوپێکی بکرێ و دەبێ لە ٧ خوانی رۆستەم تێپەرێ، بەڵام هەن کەسانێک کە ئەو کارە دەکەن وزۆر کەس هەن کە کەوتوونەتە شوێن بۆ نموونە شەقڵی ناسری رەزازی.

دیارە ئەوە بەشێکی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو خەباتە نەتەوەیییەی ئەمن کردوومە.

دیارە ئەمن ناڵێم شتێکم کردوە و ئەوەی کردبێتم وەکوو ئەرکێکی نەتەوایەتیی دەبینم، چوونکە هەر کوردێک لە جێگای خۆیەوە ئەوەی کە لە دەستی دێ دەبێ بیکا و ئەرک تەنیا پێشمەرگایەتی نییە. باشتێکت پێ بڵێم ئێمە نابێ ئەو خەڵکەی کە لە ناوەوەن بە هیچیان بزانین، نا ئەوان هەن لە نێو دەمی گورگدا بەڵام ئێمە هەین لە دەرەوە وئەوە زۆر زۆر گرینگە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر زۆر بابەت کە پێوەندی بە پرسی کوردەوە هەیە ئێوە کارتان لەسەر کردوە. گۆرانی گوتن، بواری زمانەوانی و کاری فەرهەنگی و تێیدا سەرکەوتوو بوون. ئێوە لە زۆر لە وتووێژەکانتادا باسی یارسانەکان دەکەن، کارم بە لایەنی ئیعتیقادی و دینییەکەی نییە و وەک لایەنی فەرهەنگی و موسیقایی بۆم گرینگە بزانم ئێوە چۆنە ئەوەتان لا گرینگ بووە؟

ناسر ڕەزازی: با یەک شتت پی بڵێم، بە داخەوە یان بە خۆشییەوە هەرچی بێ کورد نەتەوەیەکی فرەمەزهەب و فرە زاراوەیە یان فرەزمانە. جیاواز لەوەی کە کورد بەشێکی موسوڵمانە و شیعە و سوننی لێ بۆتەوە، بەڵام ئێمە سێ ئایینمان هەیە یان باشترە بڵێم ئایینێکمان هەیە کە چەند لقی لێ بۆتەوەو و ئەم ئایینە خۆجێیە. ئەم ئایینە ئایینی کۆنی کوردە چوونکە ئێمە بە زۆر کراوین بە مسوڵمان. ئەم ئایینە دەمێکە لە کوردستاندا هەیە ئەم ئایینە بە زمانی کوردی هاتووە

هەتاوەکوو ئەورۆ. بە زمانی کوردی نیاوە و نیایشەکانیان هێناوە هەتا ئێستاش. بەشێک لە نەتەوەی کورد لە کوردستان یارسانە کە لە ئێراندا پێیان دەڵێن ئەهلی حەق و لێرە پێیان دەڵێن کاکەیی؛ هەروەها بەشێکی دیکەمان هەیە کە ئێزەدین لە سورییە و لە باشوور و لە باکوور دەژین، پاشان عەلەویمان هەیە کە ئەوانە شیعە نین و وەکوو یارسان تیرەیەکن لە یارسان. ئێستا بە هەرحاڵ ئەگەر تیرەیەکیش نەبن بۆخۆیان ئایینێکن کە ئەگەر بێتوو بەراوەردیان بکەی و لەبەر یەکیان دابنێی هیچ جیاوازییەکیان نییە. یانی یارسان و عەلەوی و کاکەیی و ئێزەدی ئەگە لە پاڵ یەکدا دابنێی دەبینی تەمبوور لە نێو ئەواندا پیرۆزە، مەلەکە تاووس وەک یەکیک لە فریشتەکان لە نێویاندا پیرۆزە. باشە ئەوانە تا ئێستا بە کوردی هاتوون و وەک چۆن یەکێک لە کۆڵەکەکانی مووسیقای ئێران کوردیە یەکێکش لە کۆڵەکەکانی موسیقای کوردستان موسیقیی یارسانەکانە. ئەوان ٧٥ مەقامیان هەیە کە ڕەدەی دیکەشی لێ دەبێتەوە. مەبەستم ئەوەیە کە ئەوانە نابی بە کافر دابندرێن، ئەوانە ئایینی خۆجێیی خۆمانن. ئەوانە کوردن و خەڵکی کوردستانن و کۆنترین تیرەشن کە شارنشینییان دەست پێکردوە.

ناسر ڕەزازی: فرەدینی و فرەزاراوەیی بۆ کورد هەم بەقازانجە و هەم خەساری هەیە

٢

مووسا باباخانی: کاک ناسر کە سەیری بزووتنەوەی کورد دەکەی، دەبینی زیاتر لە سەد ساڵە لە پارچەکانی کوردستان ئیتر کەم یان زۆر لە خەبات و تێکۆشان دایە، بەشێکی زۆریش لەو بزووتنەوانە شکستیان خواردوە جا هەر هۆکارێکی بووبێ. فرەزمانی و زاراوەیی لەو نێوەدا چ ڕۆڵێکی لە دابڕانی کورد بووە؟

ناسر ڕەزازی: دەزانی چییە، گوناح نییە ئەو فرەزاراوەییە و فرە مەزهەبییە. لە لایەک عەرزم کردی گوتم بە خۆشییەوە کە وایە؛ بەڵام ڕاستە لە لایەکیش کێشەی بۆ ئێمە دروست کردوە. چونکە کێشەکە ئەوەیە کورد بە هۆی ئەو فرەزاراوەیی و فرەمەزهەبییەوە یەک ناگرێ. بۆ نموونە ئێستا ئێمە کوردی فەیلیمان هەیە کە ئەوانە فەهلەوی یان پەهلەوی یان بە کوردییەکەی پاڵەیین. ئەوانە خەڵکی ئیلامن و کاتی خۆی هەڵداژراون بۆ بەغدا و نەجەف ئێستا لەوی ماونەتەوە. بەداخەوە ئەوانە خۆیان بە دوور دەگرن و ئێمەش تاوانبارین و حیزبەکانی ئێمەش تاوانبارن چونکە نەیانتوانیوە لە نێو ئەوانەدا ڕێکخراو و تەشکیلات دروست بکەن. چونکە نەیانتوانیوە بەلای ئێمەیاندا رابکێشن ئەوان چوون دەنگیان دا بە موقتدا سەدر، لەبەر چی؟ لەبەر شیعە بوونەکەیان. ئەمن دانیشتووم لە گەڵیان و گلەییان لە ئێمە کردووە، گلەییان لە حیزبەکانی ئێمە کردووە و هەر لەو ڕۆژانەدا ئەمن چەند کوردی فەیلیم دیوە لێرە لە باشوور، دەڵێ ئێمە لە بەغدا زۆرین

حەوسەدهەزار کەس زیاترین و ڕەنگە ملیۆنێک بین. دەڵێ بەڵام بەداخەوە حیزبەکان نەهاتوون لە نێو ئێمەدا کار بکەن. نوێنەریان لە سلیمانی و هەولێرەوە ناردۆتە بەغدا بەڵام نەیانتوانیوە لە نیو ئەو کوردانەی بەغدا کە شیعەن لە خۆیان نوێنەر دابنێن و بیانهێنن بەلای ئێمەدا. کاتی خۆی لە شۆڕشی ئەیلوول بە سەرۆکایەتیی بارزانی نەمر هەتا ئەمڕۆ ئەوانە بوونیان بوون و بەهەرحاڵ کێشەکە ئەوەیە کە دەبێ بڕۆی کاریان تێدا بکەی. ئەمن فرە زاراوەیی و فرە مەزهەبەکە مەبەستم ئەوەیە کە لە لایەک بۆتە کێشە لە لایەکیش بۆتە هۆی دەوڵەمەندی، بەڵام کێشەکەی زیاترە.

مووسا باباخانی: چار چییە؟

ناسر ڕەزازی: دەبی کاریان تێدا بکەین، دەبێ کاریان بۆ بکەین، دەبێ ئەوانە لە خۆمان دوور نەخەینەوە. نەتەوەی کورد چەند هەزار ساڵە هەیە، باشە ئەگە تماشای مێژووەکەی بکەی بەداخەوە هەتا ئێستا نەیتوانیوە یەک بگرێ، بەڵام زۆر لە گەورەکانی دنیا لە ماری سۆڤیەتی کۆنەوە بگرە لە مینورێسکی، یاقووت حەمەوی و لە مستوفییەوە بگرە تەنانەت لە زۆر لە لێکۆڵەرەکانی ئەو کاتی ئورووپا، هەموو باسی ئەوە دەکەن کە کورد نەتەوەیەکی زۆر زۆر قارومانە، کورد نەتەوەیەکی شەرکەرە و کورد نەتەوەیەکی ئازایە؛ بەڵام هیچکات و بە درێژایی مێژوو یەکی نەگرتووە، ئێستا بۆ یەک ناگرێ؟ یەکێک لە کێشەکان زمانە و یەکیک لە کێشەکان ئایینە. بەڵام ئەمن پێموایە دەبێ بە جێگای ئەوانە خەباتی نەتەوایەتی بکرێ بە پلەی ئەسلی لە نێو ئەوانەدا کار بکرێ.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە باسی جیاوازیی زاراوەکان دەکەن. پێموابێ ئەوە شتێکی ئاساییە مەسەلەن ئێستا زاراوەی هەورامی لەگەڵ زاراوەی موکریانی چەندەی جیاوازی هەیە لە ناو فارسەکانیش هەیە زاراوەی شیرازی لەگەڵ زاراوەی تارانییەک ئەوەندە جیاوازە؟

ناسر ڕەزازی: نا وەک کورد نین و ئەوەندە جیاوازییە نییە

مووسا باباخانی: ئەوان زمانی ستانداردیان دروست کردوە، لەوانەیە یەکیک لە هۆکارەکانی ئەوە بێ جیاوازییەکانیان کەم کردۆتەوە؟

ناسر ڕەزازی: نەخێر وانییە. تۆ بێنە بەرچاوت ئەو جیاوازییەی کە لە نیوان هەورامی و کرمانجیدا هەیە، یان ئەو جیاوازییەی بڵێین لە نێوان بۆ نموونە سۆرانی و زازاکیدا هەیە کە ئەویش بەلای من هەر لقێکە لە هەورامی وەکوو ئەوە

نییە کە لە فارسیدا هەیە.

لە فارسیدا ئەوانە بە "نیم لەهجە"ش نابن بەڵام کاکە ئەتۆ چۆن هەورامی بە لەهجە دادەنێی؟ هەورامی بۆخۆی زمانێکە بەڵام کوردییە، یان شێوەزارێکی کوردییە و زۆر کۆنە. کرمانجیش هەروەها ئەوە نییە ئێستا ئێمە لە باشووری کوردستان کێشەمان هەیە، ئەوە نییە ئێستا ئێمە باشوور بەڕەسمی بۆتە دوو بەش کرمانجی و سۆرانی. برۆ بادینان سۆرانی نازانن، وەرەوە ناوچەی سۆران کرمانجی نازانن جاران وا نەبوو. ئەوە خەتەرە ئەووە تەزەنە، تەزەنێکی گەورەیە. ئێمە دەبێ وریا بین دەبێ فریای ئەوە بکەوین. هەر چەند ئەوە ئەگەی دەسەڵات کاری بۆ بکا نابێ بە کێشە، ئەمن پێموایە مافی هەرکام لەو زاراوانە یان ئەو شێوە زارانە ئەوەیە کە دەبێ تا چەند ساڵ لە ناوچەکەی خۆیاندا لە قوتابخانە ئەو زمانە یان ئەو شێوە زاراوەی دایکی خۆیان بخوێنن، ئەوجار بینە سەر فێربوونی زمانی ئیستاندارد. ئەمە ئەگەر وانەبێ کیشەمان بۆ درووست دەکا و ئەمەش کێشەیەکی کۆمەڵایەتی و سیاسییە و دەبێ دەسەڵات چارەی بۆ بیێنێتەوە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە تەنیا لەسەر پرسی فەرهەنگی وەکوو زمان و کێشەی دیکە هەڵوێستتان نەبووە، باسی مەسائلی سیاسی دەکەن کە بێ هەڵوێستیش نەبوون. وەک هونەرمەندیکی نەتەوەیی و وەک ناسر رەزازی چۆن باس لە هەلومەرجی ئێستای ڕۆژهەڵاتی کوردستان دەکەن، بە هەر حاڵ موخاتبی ئەسلی ئێوە لە ڕۆژهەڵاتی کوردستانن؟

ناسر ڕەزازی: ئەمن خۆم بە ئینسانێکی سیاسی و حیزبی نازانم، ئەمن کابرایەکی گۆرانیبێژم و کاری هونەری دەکەم، بەڵام نەخیر بێ هەڵوێستیش نەبووم، هەڵوێستم هەیە و دەشزانم کە بارودۆخی ئێستای ڕۆژهەڵاتی کوردستان بە داخەوە باش نییە.

مووسا باباخانی: بۆخۆت ڕات چییە؟ پێشنیارت چییە بۆ چابوونی ئەو دۆخە؟ لەو پێناوەدا چیت بە دەستەوەیە؟

ناسر ڕەزازی: هەندێک کارم بە دەستەوە هەیە، چەند هۆنراوەیەکم بە دەستەوەیە و هیوادارم تۆماریان بکەم. کاری هونەریش دیارە بێ کاریگەری نابی و شوێنکاری خۆی دەبێ. بەڵام تەنیا ڕێگەکەی ئەوەیە کە حیزبەکان دەبێ چارەسەرێک بۆ ئەو بارودۆخە بیێننەوە.

مووسا باباخانی: یەکیک لەو ڕێکارانە ڕەنگبێ وەک بەرنامەیەکی کاریی ناردنەوەی پێشمەرگە بۆ ناوچە بێ کە چەند ساڵێکە کەم و زۆر کراوە و بۆخۆشتان بێ گومان ئاگادارن کە ژمارەیەک پێشمەرگەش شەهید بوون، ئێوە ناتانەوێ سروودێک بۆ ئەو پێشمەرگانە بڵێن؟

ناسر ڕەزازی: دەزانی چییە، ئەوە خراپ نییە. ناردنەوەی پێشمەرگە بۆ ناوچە خراپ نییە بەڵام شەڕ کارێکی خراپە. ئێمە بە شەڕ نەمانتوانیوە تا ئێستا کارێک بکەین. شەڕ ماڵوێرانی دێنێ و هەرچەند ئێمەیان ناچار کردووە کە شەڕ بکەین. ئێمە ناچار بووین کە چەک هەڵگرین و چەکمان وەک پەرچەکردار و بۆ بەرگری لە خۆمان هەڵگرتوە.

بەڵام دەتوانین ڕێگای دیکەی بۆ هەڵبژێرین. دەتوانین ڕێگایەکی فەرهەنگی سیاسی بۆ هەڵبژێرین. چاولێکە ئەگەر ئەمرۆ لە باکووری کوردستان بە جێگای ئەوەی شەڕ لە دیاربەکر لە ناوچەی سوور دەبێتە هۆی وێرانیی ناوچەیەک بە ٧٠٠٠ ساڵ تەمەن و مێژوو، ئەوە نەبێ باشترە. با کارێک بکەین بە شێوەیەکی دی خەبات بکەین. دنیای ئەمرۆ دنیایەکی دیکەیە و دنیای چل ساڵ پێش نییە، دنیای ئایتییە، دنیای تۆڕی ئینتێرنێتە، دنیای تێکنۆلۆژییە، دنیایەکی پێشکەوتووە و هەر شتێک ڕوویدا ئەورۆ بە یەک دەقیقە دەقیقە هەموو دنیا لێی ئاگاداری دەبن، باشترە کە ئێمە ڕێگایەک هەڵبژێرین خەڵکەکەمان تووشی کێشە نەکەین. خەڵکەکەمان تووشی ماڵوێرانی نەکەین. جاران پێشمەرگە دەڕۆیشتەوە بۆ نموونە لە شاری سنە چالاکییەکی دەکرد یان لە مەهاباد یان لە کرماشان، لە ئیلام یان لە هەر شوێنێک پاش ئەوە پاسدار دەڕژانە ئەو ناوچەیە ئەوەی لە دەستیان دەهات دەیانکرد. بەڵام ئەگە ئێمە بتوانین بە خەباتێکی فەرهەنگی سیاسی بە ڕوونکردنەوەی خەڵک، بە پشتیوانی لە ئەو بنیاتانەی کە لە نێوخۆ کاردەکەن و پیاوی ڕژێمیش نین، ئینسانی باشن وخەبات دەکەن کار بکەین ئەوە باشترە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئەو پێوەندییە فەرهەنگییەی لە باشوور لە نێوان کورد و عەرەبدا هەیە، یا لە باکوور لە نێوان تورک و کورد؛ ئێوە ئەو پێوەندییە فەرهەنگییە چۆن دەبینن لە ئێران لە نێوان کوردی ڕۆژهەڵات لەگەڵ نەتەوەی باڵادەست، واتە فارسەکان؟

ناسر ڕەزازی: خراپ نییە، بەڵام بە داخەوە هەر ئێمەین کە زیاتر سەر بۆ ئەوان دادەنەوێنین. ئەوان ئێمە قەبووڵ ناکەن.

مووسا باباخانی: دەکرێ نموونەیەک باس بکەی؟

ناسر ڕەزازی: بەڵێ نموونەت بۆ دێنمەوە. ئێمە لە باشووری کوردستان ئێستا چەند پەنابەرمان هەیە، پەنابەری عەرەب، دەنا کورد ناڵێم.

مووسا باباخانی: وەک باسی دەکەن دەڵێن یەک لە سێی عەرەبە

ناسر ڕەزازی: وایە، دیارە کورد ناڵێم، کوردی ڕۆژاوا بەخێر بێن، وڵاتی خۆیانە. عەرەبەکانیش وەکوو ئینسان ئەوانیش بەخێر بێن لە خزمەتیان داین، بەڵام ئەگەر ئێمە لێمان قەومابایە و ڕوومان کردبایە ڕۆمادی و سەماوە وەکوو ئەوەیان دەکرد کە ئێمە بەرامبەر بە ئەوانمان کردەوە؟ من خەڵک دەناسم لێرە عەرەب هاتووە دانیشتووە مەسەلەن لەو گەڕەکە ئەو دووماڵەی ئەملا و ئەولام عەرەبن. خەڵکی ئێرە بە دەستی عەرەب ئەنفال کراون، بە دەست ئەوان تێداچوون بەڵام ئەو خەڵکە چوون نان و خواردن و هەموو شتێکیان بۆ بردوون و بەخێرهاتنیشیان کردوون. ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ دڵسافیی نەتەوەی کورد. نەتەوەی کورد چەند کێشەیەکی هەیە کە من چەند ساڵە خەریکم بیری لێدەکەمەوە. یەکێک لەوانە ئەوەیە کە بەداخەوە نەتەوەی کورد تۆڵەئەستێن نییە و دڵسافە، دڵسادەیە و بەڕەحمە. دوژمنەکەی خۆی ناناسێ بەداخەوە بەداخەوە بەرامبەر بە دوژمن زۆر زۆر دەیخەوێنێ. تەجروبە لە ژیانی خۆی وەرناگرێ و یەکگرتوو نییە. کێشەکانمان زۆرە.

مووسا باباخانی: کاک ناسر ئێوە دەڵێن باسی هێندێک تایبەتمەندیی کوردتان کرد دەڵێن تۆڵەئەستێن نییە، پێتان باشە کە وانەبین و تۆڵە بستێنێتەوە؟

ناسر ڕەزازی: تۆڵە بەو مانایە نا کە بچی چییان لێکردووی ئەوەیان بەرامبەر بکەیەوە. بەڵام کورد دەبێ لەبەرچاوی بێ و دەبێ بزانێ کێ دوژمنێتی. مەبەستەکەم ئەوەیە لەم کاتەدا نە فارس و نە تورک و نە عەرەب برای ئێمە نین، وەکوو دەسەڵات. ڕەنگە هەبێ لە نێو خەڵکەکەدا خەڵکی باش هەبێ کە پشتیوانی لە ئێمەش بکەن، ئێمە دەبێ بە ڕوونی بیڵێین کە دەڵێین عەرەب برای ئێمەیە کام عەرەب. دەسەڵاتەکە یان خەڵکەکە؟

مووسا باباخانی: کاک ناسر کەسێک کە هونەرمەندیکی گەورە بی و کاری گەورەی زۆری کردبێ بۆ نەتەوەکەی لەوانەیە زۆر هەڵوێستی، زۆر کاری جێگای پرسیار بن. کورد و فارس دوو نەتەوەی جیاوازن، پرسیارەکەم بۆ ئەوە بوو کە بڵێم ئێمە بەهەر حاڵ ئیشتراکاتی فەرهەنگی و زمانیشمان هەیە ئێوە پێتان وایە ئێمە یەک تیرەین. کورد و فارس؟

ناسر ڕەزازی: ئەمن ناتوانم بڵێم کورد و فارس و تورک و عەرەب یەکن.

مووسا باباخانی: نا کوردی ڕۆژهەڵات و فارسەکان دەڵێم، مەبەستم ڕەچەڵەکە؟

ناسر ڕەزازی: وەکوو تیرە بەڵێ، وەکوو تیرە کورد و فارس لە یەک نزیکن وەکوو زمان لە یەک نزیکن، تەنانەت بە جوغرافیاش بەڵام ئەمن هەمیشە گوتوومە کورد فارس نییە، کورد بۆخۆی نەتەوەیەکی دیکەیە بەڵام چەندین ساڵە یان

دەتوانم بڵێم چەند هەزار ساڵە لە بەردەستی دەسەڵاتی فارسدا بندەستە، ژێردەستە، ئیتر چۆن یەک بگرێ؟ ئەوە کاری دەوێ ئەوە کاری رۆشنبیری دەوێ، کاری فەرهنگی دەوێ کاری سیاسیشی دەوێ، من هەتا ئیستا نەمدیوە لە نێو فارسدا ١٠ رووناکبیری فارس دیفاع لە مافی کورد بکا، نا ئێستا نەمدیوە ١٠ رۆناکبیر و شاعیری فارس چەند هۆندراوە یان دوو شێعریان بۆ کورد و خەباتی کورد گوتبێ. هەتا مەسەلەی کۆبانی رووی نەدابوو کە دەچوویە ئەمریکا و کانادا و ئەو شوێنانەی دیکە کوردمان هەبوون خەڵکی ئیلام بوون، خەڵکی کرماشان بوون، خەڵکی شوێنانی دیکە بوون، لە تاران و شوێنی دیکە دانیشتبوون خۆیانیان بە هیچ نەدەزانی، بەڵام کە مەسەلەی کۆبانی رووی دا ناوی کورد بڵاو بۆوە. کچی کورد نەتەوەی کوردی سەبەرز کرد و دوایە هەر فارس بوو دەیگوت باپیرم کوردە و خوشکی نەنکم کوردە و برای ئامۆزاکەم کوردە و ئەوە شانازییەکی زۆر گەورە بوو. بەڵام من خەفەتەکەم ئەوەیە کە هەتا ئێستا هیچ کام لەو نەتەوانە ئامادە نین بڵێن کورد کە میللەتە. لە ئیراندا بە قەوممان ناو دەبەن و بە کەمایەتیی مەزهەبیمان ناو دێنن. ئەوە زۆر زەحمەتە و کاری دەوێ. چەند هەزار ساڵە ئیمە بندەستی ئەوانین و ئەوان ئامادە نین لە ئێراندا وەکوو میللەت حیسابمان بۆ بکەن وەکوو میلەت مافمان بدەنێ، هەرچەند ماف نادرێ دەستێندرێ.

مووسا باباخانی: جەنابت خۆت بە ئیرانی دەزانی؟

ناسر ڕەزازی: وەکوو بن دەست و وەکوو ژێردەست نەخێر، خۆم بە ئێرانی نازانم هیچ کات. ئەوەم لە مێژە گوتووە.

مووسا باباخانی: لە کۆتایی‌دا چ پەیامێکتان بۆ لایەنگرانت هەیە؟

ناسر ڕەزازی: رێز و حورمەتم هەیە بۆ ئەوانەی منیان خۆش دەوێ. سپاسیان دەکەم کە هەمیشە پشتیوانی‌یان لێ کردووین و ئەوە بۆ من گەورەترین دیارییە.

سەرچاوە: رۆژنامەی کوردستان ژمارە: ٧٠٤ و ٧٠٥

سەرچاوە: ماڵپەڕی کوردستان و کورد - ٢٥ی ٦ و ٨ی - ٧ی ٢٠١٧

بەشی فارسی

پیام احزاب، تشکل و شخصیت‌های سیاسی در محکومیت ترور موسی باباخانی

بیانیەی کمیتەی مرکزی حزب دمکرات کردستان در رابطه با ترور موسی باباخانی، عضو کمیته مرکزی حزب

توده‌های مردم کردستان!

احزاب و جریانات سیاسی کردستان!

نهادهای حکومتی و اداری اقلیم کردستان!

مجامع و محافل بین المللی!

چنانچه در اعلامیه‌های خبری سابق سکرتاریا به اطلاع افکار عمومی، رسانه‌ها و نهادهای ذیربط رساندیم: متاسفانه موسی

سەرچاوە Serchawe

باباخانی، عضو کمیتەی مرکزی حزب دمکرات کردستان شامگاه پنج شنبه ١٤ مرداد(٥ آگوست ٢٠٢١) توسط تروریستهای جمهوری اسلامی ایران در شهر اربیل ترور شد.

آقای موسی باباخانی سال ١٣٦٠ خورشیدی در شهر کرمانشاه متولد شد. وی که نوجوانی کرمانشاهی با روحی سرشار از احساس و انقلابی گری بود، در سن ١٨ سالگی صفوف حزب دمکرات را جهت مبارزه در راستای آزادی و رهایی ملت خود برگزید و همچون یک پیشمرگ و کادر برجسته طی ٢٣ سال فعالیت پیشمرگانه، مدارج ترقی را طی نموده و در کنگرەی ١٧ حزب دمکرات کردستان بعنوان عضو کمیتەی مرکزی حزب انتخاب شد.

آقای موسی باباخانی در ارگانهای مختلف حزبی چون حفاظت، تشکیلات و تبلیغات حزب دمکرات مسئولیتهایی را عهدەدار شدەو تمام هم وغم خود را در راستای اشاعەی اهداف و سیاستهای حزب دمکرات و بسیج مردم حول اهداف حزب بویژه در منطقەی کرماشان بکار گرفته است. همین فعالیتهای مؤثر و ملموس موسی باباخانی، وی را هدف نهادهای امنیتی و تروریستی جمهوری اسلامی قرار داده و سرانجام موفق به ترورش شدند.

آقای باباخانی که هنوز ٤٠ سال از عمرش نگذشته بود، از رهبران جوان حزب دمکرات کردستان بود که با شم بالای سیاسی خود و مسئولیت پذیری کم نظیرش چه در فعالیتهای تبلیغاتی و چه در عرصه برقراری ارتباط و عضوگیری در مناطق کرماشان و جنوب کردستان (ایران) خوش درخشید. فعالیتهای رسانەای و میدانی مؤثر این کادر برجستەی حزب که از امیدهای آینده حزب و ملتش به شمار می رفت، نهادهای امنیتی رژیم را آشفته کرده بود که سرانجام علیهش به توطئه پرداخته و به شهادت رساندند.

بدون تردید فقدان کادر برجستەای چون موسی باباخانی برای حزب دمکرات کردستان خسارتی بزرگ است، ولی حزب دمکرات در گذشته و در جریان تداوم سیاستهای جمهوری اسلامی علیه جنبش سیاسی کرد در شرق کردستان نیز همواره آماج حملات بوده است. انفجار شب یلدا در مقر دفتر سیاسی حزب در سال ١٣٩٥، ترور فرمانده حزب قادر قادری در سال ١٣٩٦ که فرجام قضایی آن هفته گذشته توسط شعبەی ٢ دادگاه جزایی اربیل اعلام شد، موشکباران قلعەی دمکرات در تابستان ١٣٩٧ و ترور و اعدام شماری از دیگر مبارزان حزب در داخل کشور، از جمله مواردی از تداوم رفتار و سیاستهای جمهوری اسلامی و فعالیتهای تروریستی این رژیم علیه حزب دمکرات کردستان به شمار می روند.

جمهوری اسلامی ایران در حالی به فعالیتهای تروریستی خود در اقلیم کردستان، اروپا، آمریکا و داخل ایران شدت بخشیده

است که بیش از پیش با بحرانهای ناکارآمدی و اعتراضات در حال گسترش در داخل ایران مواجه است و به جهت آنکه توان حل بحرانهای مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را نداشته و از پاسخگویی به مطالبات مشروع تودەهای مردم کردستان و ایران عاجز بوده و همچنین از قیام عمومی مردم در هراس است، بقای خود و کنترل اوضاع را در سرکوب بیشتر و ترور و ارعاب جستجو میکند، سیاستی که در تمام طول عمر جمهوری اسلامی همواره تعقیب شده است.

حزب دمکرات کردستان در رابطه با ترور آقای باباخانی در شهر اربیل، در حالیکه تلاشهای مسئولانەی مؤسسات مربوطەی اقلیم کردستان را در تعقیب و تحقیق در این خصوص ارج می نهد، انتظار دارد که ضمن تحقیق دربارەی ایادی پشت پردەی این ترور، عاملان این اقدام تروریستی را معرفی و به دست عدالت بسپارند. این انتظاری است مشروع و منطقی، که حکومت اقلیم کردستان را متعهد به حفاظت از جان و امنیت مبارزان سیاسی کرد شرق کردستان بدانیم. در عین حال بایستی کلیەی احزاب و جریانات سیاسی شرق کردستان با توجه به موج تازەی اقدامات تروریستی جمهوری اسلامی، جهت خنثی کردن توطئەهای رژیم اقدام کنند.

حزب دمکرات کردستان به مناسبت ترور شهید موسی باباخانی مراتب تسلیت خود را به خانواده و همبستگان، هم سنگرانش و همەی مردم کردستان و بویژه مردم مناطق کرماشان و جنوب کردستان ابراز می دارد. روح شهید موسی باباخانی تازەترین قربانی تروریسم جمهوری اسلامی ایران شاد و راه مبارزەاش جهت نیل به آزادی و تحقق اهدافش پر رهرو باد.

حزب دمکرات کردستان

کمیتەی مرکزی

۱۷مرداد ۱٤۰۰

سەرچاوە Serchawe

پیام همدردی حزب بلوچستان راجی تپاکی در رابطه با ترور موسی باباخانی

حزب بلوچستان راجی تپاکی در رابطه با ترور موسی باباخانی با انتشار پیامی با کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ابراز همدردی کرده است.

در این پیام آمده است که شهادت موسی باباخانی در اربیل قلب هر انسان آزاده‌ای را بدرد آورد. ضمن بیان تسلیت به خانواده این نکونام و همچنین کادر رهبری و اعضای این حزب و یکایک ملت مبارز کرد، تروریسم دولتی جمهوری اسلامی ایران و جنایات لشکر خامنه‌ای را شدیدا محکوم میکنیم.

در بخش دیگری از این پیام آمده است که رژیم ولی فقیه و سپاه تروریستی که جدیدا در دادگاه اقلیم کردستان بخاطر ترور یکی دیگر از رهبران حزب دمکرات کردستان ایران در دادگاه محکوم شدند، با ادامه این جنایات میخواهند بر سیاست تهاجمی تروریستی خود و حذف فیزیکی مخالفان بخصوص مبارزان ملی تاکید کنند.

بخش پایانی این پیام می‌افزاید رژیم ایران با سیاست ربودن مخالفان، ترور مبارزان ، کشتن مردم و بستن اینترنت در صدد است بر عمر خود بیفزاید امری که میطلبد مبارزان ملی در سرتاسر جغرافیایی ایران و خصوصا ملت های تحت ستم متحدانه در مقابل آن بایستند.

حزب بلوچستان راجی تپاکی گفته که ضمن ابراز تسلیت برای هر نوع همکاری جهت محکومیت و مبارزه با رژیم ولی فقیه اعلام همراهی میکند.

سەرچاوە
Serchawe

اعلامیه هیئت اجرائی سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)

در محکومیت ترور موسی باباخانی، عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات

تروریسم دولتی یکی از ابزارهای دائمی سرکوب رژیم جمهوری اسلامی!

ماشین ترور جمهوری اسامی همچنان با شدت کار میکند. در روز شنبه شانزدهم مرداد ماه، جسد شکنجه شده و بی جان موسی باباخانی از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان در یکی ازاتاق های هتل »گل سلیمانی« در شهر اربیل کردستان عراق پیدا شد. بر پایه اطالعیه حزب دمکرات کردستان، او از روز پنج شنبه چهارده ام مرداد ماه ناپدید شده بود و دو تن از تروریست های جمهوری اسامی که به احتمال زیاد نفوذی بوده اند، در قتل او دست داشته اند.

این نخستین بار نیست که اعضای رهبری، کادرها و پیشمرگان سازمان ها و احزاب کرد ایرانی و سایر فعاالن سیاسی در اقلیم کردستان عراق قربانی توطئه ی باندهای تروریستی جمهوری اسامی می شوند. در سال ۱۳۹۷ نیز قادر قادری توسط گروهی که از سوی سپاه پاسداران اجیر شده بودند به قتل رسید . در رابطه با قتل قادر قادری ۵ نفر در شعبه دوم دادگاه اربیل محاکمه شدند که سه نفر از آنها به انجام این ترور در قبال دریافت ۱۰۰ هزار دالر از سپاه پاسداران اعتراف کردند. شیوه ترور موسی باباخانی شباهت های بسیاری با شیوه ی ترور قادر قادری دارد. استفاده از دوستان نزدیک با تطمیع مالی برای به سرانجام رساندن امر کشتار. حزب دمکرات کردستان اعام کرده است که تاکنون بیش از ۲۰۰ نفر از اعضای این حزب توسط جمهوری اسامی ترور شده‌اند.

جمهوری اسامی کارنامه‌ی سیاهی در کشتار فعاالن سیاسی در خارج از کشور دارد. در این دوران سیاه ٤٢ ساله حاکمیت این رژیم ارتجاعی بیش از ٥٤٠ نفر از فعاالن سیاسی در خارج از کشور توسط گروه های ترور به قتل رسیده اند. اگر توطئه انفجار محل برگزاری مراسم سازمان مجاهدین در پاریس قبل از اقدام جنایتکارانه کشف نمی شد، این رقم بسیار بیش از این ها می بود. اسدالله اسدی سازمانده اجرای این اقدام تروریستی به

همراه سه نفر دیگر توسط پلیس دستگیر شدند. حمل مواد انفجاری در هواپیمای مسافربری و گذر از موانع گمرکی با استفاده از امکانات دیپلماتیک، ماهیت به غایت خطرناک جمهوری اسامی را نزد همه‌ی جهانیان آشکار ساخت. ماشین ترور جمهوری اسامی در اجرای مقاصد خود از همه امکانات سیاسی و مالی و مذهبی استفاده می کند. سفارت خانه ها و کنسولگری های رژیم در امر تسهیل انتقال تیم های ترور و پشتیبانی مالی و سیاسی از همه امکانات خود استفاده می کنند. در جریان دستگیری اسدالله اسدی، سفارت جمهوری اسامی در بلژیک تلاش کرد تا با استفاده از مصونیت دیپلماتیک، مقدمات آزادی او را فراهم سازد. تالشی که به سرانجام نرسید و در نهایت اسدی به ۲۰ سال زندان محکوم شد. استفاده از گروه های تبهکار در قبال پرداخت مالی از دیگر شیوه های ترور فعاالن سیاسی در خارج از کشور است .شیوه ای که در مورد ترور محمد رضا کالهی در هلند بکار گرفته شد. فعاالن سیاسی در خارج از کشور می بایست نسبت به شباهت هایی که در ترور قادر قادری و موسی باباخانی وجود دارد دقت بیشتری کرده و نسبت به افرادی که خود را فعال سیاسی جا می زنند و در رفت و آمد به ایران هستند، هوشیارانه تر عمل کنند. هر دوی این اعضای کمیته مرکزی توسط کسانی به قتل رسیده اند که دوست انگاشته می شدند، خود را فعال سیاسی معرفی می کردند و در رفت و آمد به ایران بوده اند.

سازمان ما از بدو تاسیس خود سیاست قاطع و روشنی درباره مسئله ملی داشته است. برسمیت شناختن حق ملل ایران برای تعیین سرنوشت و اتحاد داوطلبانه همه آنها، از اصول بنیادی سیاست ما در باره مسئله ملی است. در ادامه این اصول روشن درباره مسئله ملی، ما از کنگره اول سازمان که در سی سال پیش برگزار شد، فدرالیسم منطقه ای را به عنوان بهترین راه حل مسئله ملی در ایران پیشنهاد کرده ایم. قیام مردم عرب خوزستان، ترور موسی باباخانی و حوادث تاسف بار نقده که به جان باختن دو جوان نقده ای انجامید، نشان می دهد که تنها یک راه حل اصولی و دمکراتیک برای حل تبعیض های ملی است که می تواند نه فقط همزیستی مسالمت آمیز، خواهرانه و برادرانه ملیت های تحت ستم ایران را تامین کند بلکه خود پشتوانه نیرومندی برای تضمین دمکراسی در ایران باشد. سازمان ما که برای بدیل سوسیالیسم دمکراتیک در برابر جمهوری اسامی مبارزه کرده و دمکراسی را جزء جدائی ناپذیر از سوسیالیسم می داند پای بندی اصولی و عملی به حل مسئله ملی را که یکی از سرنوشت سازترین مولفه های دمکراسی در ایران است، جزء حیاتی از بدیل سوسیالیستی می داند.

رژیم جمهوری اسامی اگر تصور می کند با ترور مسئوالن احزاب و سازمان های کرد می تواند مبارزه علیه تبعیض ملیت های تحت ستم ایران را مهار کند باید به بیش از چهار دهه کارنامه ننگین خود در برخورد های تبعیض آمیز علیه خلق های ایران توجه کند و به قیام عبرت آمیز اخیر مردم عرب خوزستان نگاه کند که شاهدی بر ترازنامه

سەرچاوە
Serchawe

ورشکستگی کامل تـاش هـای سـرکوبگرانه حاکمیـت جمهـوری اسـامی اسـت. سـرکوب بـه عنـوان پاسـخ بـه مبـارزه عدالـت جويانه عليه ستم ملی و عليه خواست هـای بر حق مردم شکست خورده است. اوج گرفتـن جنبـش انقلابـی مـردم ايـران ايـن حقيقـت را بيـش از پيـش آشکار مـی سـازد. اعتراضـات و اعتصابـات درخشـان کارگـران، کشـاورزان، معلمـان، پرسـتاران، بازنشسـتگان و تظاهـرات عظيـم در خوزسـتان در واکنش بـه مديريت جنايتکارانـه در تقسيم منابـع آبـی کشور، در مديريت فاجعه مرگبـار کرونـا کـه قتل عـام عامدانه مـردم کشـور توسط حاکمـان اسـت و در ويـران سـاختن اقتصـاد کشـور، همـه دال بـر ايـن اسـت کـه جمهـوری اسامی تـلاش بيهـوده ای بـرای بقـا مـی کنـد. دور نيسـت آن روزی کـه سيل بنيـان کـن جنبش انقلابی مردم ايـران بسـاط نظـام جهل و جنون، غـارت و اسـتثمار وحشيانه جمهـوری اسـامی را برکنـد.

تـرور موسـی باباخانـی نخسـتين تـرور سياسـی رژيـم پـس از رئيـس جمهـور شـدن ابراهيـم رئيسـی اسـت. شـخصی کـه نامـش متـرادف بـا شـکنجه و اعـدام در طـول حيـات جمهـوری اسـامی اسـت. بديهـی اسـت کـه ماشـين تـرور جمهـوری اسـامی در حرکـت و در پيشـبرد مقاصـد جنايتکارانـه ی خـود در دوران رياسـت جمهـوری رئيسـی بـی مهاباتـر عمـل خواهـد کـرد.

سازمان ما، سازمان کارگران انقلابی ايران(راه کارگر)، تـرور موسی باباخانی از اعضای کميتـه مرکـزی حـزب دمکـرات کردستان و مسئول سـازماندهی ايـن حـزب در ايلام و کرمانشـاه را بـه شدت محکوم مـی کند و مراتـب تاسف عميـق و همدردی خـود را بـه خانـواده و بسـتگان ايـن شـهيد و کميتـه مرکـزی و همـه اعضـاء و پيشـمرگان حـزب دمکـرات کردسـتان اعلام مـی نمايـد.

سرنگون باد رژيم جمهوری اسالمی

زنده باد آزادی، دمکراسی و سوسياليسم

هيئت اجرائی سازمان کارگران انقالبی ايران (راه کارگر)

پنجشنبه ۲۱ مرداد ۱۴۰۰ برابر با ۱۲ اگوست ۲۰۲۱

سەرچاوە Serchawe

اطلاعیەی حزب مردم بلوچستان در خصوص ترور موسی باباخانی

ترور ناجوانمردانەی موسی باباخانی را محکوم می‌کنیم

حزب مردم بلوچستان ترور ددمنشانه و ناجوانمردانەی آقای موسی باباخانی از اعضای کمیتەی مرکزی حزب دموکرات کوردستان را که در اقلیم کوردستان صورت گرفت، محکوم می‌نماید.

آقای موسی باباخانی پیش از کشته شدن توسط عوامل برون مرزی جمهوری اسلامی، ربوده شده بود و به مدت دو روز خبری از وی نبود تا این که جنازەی ایشان که آثار شکنجەهای فراوان بر آن هویدا بوده، پیدا می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران که تحت فشارهای شدید خارجی و خیزش‌ها، اعتراضات و اعتصابات داخلی بوده و از هر زمان دیگری به پایان عمر منحوس خود نزدیکتر است، تنها راه بقای بیشتر خود را در سیاست سرکوب، ترور، شکنجه و ایجاد رعب و وحشت می‌بینند. از آنجایی که سازمان‌ها و احزاب دموکراتیک کوردستان همواره ثابت نمودەاند که از توان تشکیلاتی و مبارزاتی بسیار بالایی برخوردار هستند و می‌توانند رژیم استبدادی حاکم را با چالش‌های فراوانی رو به رو سازند، رژیم جمهوری اسلامی ایران در پی حذف فیزیکی رهبران و افراد تأثیر گذار آن‌ها بر آمده است.

ترور آقایان عبدالرحمان قاسملو و صادق شرفکندی از نمونەهای بارز عملیات تروریستی جمهوری اسلامی در خارج از کشور بوده است. با اینهمه ملت کورد نشان داده است که حذف فیزیکی رهبران سیاسی آن‌ها نه تنها خللی در عزم آن‌ها برای ادامەی مبارزه ایجاد ننموده است، بلکه در این راه مصمم تر هم شدەاند.

حزب مردم بلوچستان ضمن محکوم نمودن ترور آقای باباخانی و ابراز همدردی با خانواده، اعضای حزب دموکرات کوردستان و دوستان و نزدیکان ایشان، از دولت اقلیم کوردستان می‌خواهد نسبت به حفاظت از جان افرادی که به دلایل سیاسی و تهدیدات جانی به آنجا پناه بردەاند اقدامات بیشتری را انجام دهد.

حزب مردم بلوچستان همچنین از جهان آزاد انتظار دارد که دفاع از حق حیات را که بنیادی‌ترین اصل حقوق بشر است بر مصالح دیپلماتیک و تجاری ترجیح داده و رژیم جمهوری اسلامی را در ارتباط با اعمال وحشیانەاش به محاکم بین‌المللی

بکشانند.

حزب مردم بلوچستان

۸ آگوست ۲۰۲۱

مجاهدین خلق ترور موسی باباخانی توسط جمهوری اسلامی را محکوم کرد

سازمان مجاهدین خلق ایران ترور عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات کردستان به دست مزدوران رژیم آخوندها را قویا محکوم می‌کند.

مجاهدین خلق در وب‌سایت رسمی خود نوشته است:

حزب دموکرات کردستان اعلام کرد موسی باباخانی عضو کمیته مرکزی این حزب بعدازظهر پنجشنبه ۱۴مرداد از جانب دو تروریست رژیم ایران ربوده شده و صبح شنبه ۱۶ مرداد جسد بی‌جانش در حالی‌که آثار شکنجه‌های زیادی مشهود بود در یکی از اتاق‌های هتل گل سلیمانیه در شهر اربیل پیدا شده است.

در ادامه‌ی این اطلاعیه آمده است: سازمان مجاهدین خلق ایران با تسلیت به حزب و بستگان موسی باباخانی عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات کردستان ترور وی به دست مزدوران رژیم آخوندها را قوی محکوم و خاطرنشان میکند رژیم باید

حساب آدمربایی و شکنجه و این جنایت ضدانسانی را پس بدهد.

اطلاعیه‌ی سازمان اتحاد فدائیان خلق ایران در رابطه با ترور موسا باباخانی در اربیل

بازهم رژیم تروریست پرور جمهوری اسلامی در اقلیم کردستان مرتکب جنایت شد

بنا به اطلاعیه حزب دمکرات کردستان، کاک موسی باباخانی یکی از اعضای کمیته مرکزی این حزب، غروب پنج شنبه چهاردهم مرداد (۵ آگوست ۲۰۲۱) توسط دو تن از تروریست‌های حکومت اسلامی در شهر اربیل در اقلیم کردستان ربوده شد. جسد بی جان وی که آثار فراوان شکنجه بر آن مشهود بوده امروز صبح در یکی از اتاقهای هتلی در شهر اربیل کشف شد. سکرتاریای حزب دمکرات کردستان، ارائه اطلاعات دقیق و بیشتری را در این باره وعده داده است.

ما ضمن محکومیت شدید این ترور و جنایت رژیم حاکم بر ایران، همدردی کامل خود را با خانواده و بستگان کاک موسی باباخانی و همچنین تمامی رهبری و صفوف حزب دمکرات کردستان اعلام می کنیم باشد که همبستگی روز افزون و بیش از پیش میان تمامی جنبش‌های اجتماعی و جنبش ملیتهای تحت ستم در ایران شرایط برچیدن بساط ننگین حکومت اسلامی را فراهم کند.

روابط عمومی

سازمان اتحاد فدائیان خلق ایران

۱۶ مردادماه ۱۴۰۰ - ۷ آگوست ۲۰۲۱

سەرچاوە
Serchawe

پیام شورای هماهنگی جنبش جمهوری خواهان ایران فدرال در خصوص ترور موسی باباخانی

دوستان گرامی!

اعضای حزب دموکرات کردستان!

ما قاطعانه ترور کاک موسی باباخانی توسط مزدوران رژیم فاشیستی مذهبی جمهوری اسلام را به شدت محکوم می‌کنیم و به ملت کرد و همرزمان او با تاسف و تاثر عمیق تسلیت میگوئیم.

باورمندیم که مبارزه زنان و مردان مردمان ایران به ویژه رزمندگانی مانند کاک موسی تا بدست آمدن رهائی مردمان متنوع سرزمین ایران ادامه خواهد داشت و پیروز خواهد شد.

شورای هماهنگی جنبش جمهوری خواهان ایران فدرال

پیام تسلیت حزب دموکرات ایران به حزب دموکرات کردستان

جناب آقای خالد عزیزی دبیر کل محترم حزب!

اعضای محترم دفتر سیاسی!

متاسفانه دستان آغشته بخون ماموران مرگ و ترور جمهوری اسلامی یکی دیگر از فرزندان کرد و عضو رهبری حزب "موسی باباخانی" را آماج ترور وحشیانه قرار داده‌اند. این اقدام تروریستی در بزنگاهی از تاریخ صورت می گیرد که رهبر جمهوری اسلامی دستگاه پلید و خونریز خود را در معرض سقوط حتمی می‌بینند. اینبار اما ارتکاب چنین جنایت‌هایی تنها نشان از وحشت رژیم از حضور مبارزان و پیشقراولان این حزب و احزاب دیگر در مسیر مبارزات است.

ما، شورای مرکزی حزب دموکرات ایران ضمن اعلام انزجار از رفتار های ددمنشانه حکومت فاسد روحانیون، همدردی و

تسلیت خود را به شما رهبران حزب، خانواده شهید "موسی باباخانی" و همه مردم کردستان ابراز می داریم و در مسیر مبارزات پیش‌رو همواره در کنار شما هستیم و با حزب شما و مردم رنجدیده کردستان همراهی خواهیم کرد.

شورای مرکزی حزب دموکرات ایران

دبیر حزب عباس خرسندی

پیام همدردی سازمان دموکراتیک پارسان با حزب دمکرات کردستان در رابطه با ترور موسی باباخانی

رفقای حزب دموکرات کوردستان!

از ترور ناجوانمردانه موسی باباخانی عضو رهبری حزب دموکرات کوردستان با خبر شدیم و بدین وسیله غم و اندوه ابراز همدردی ریاست مشترک، شوارى مرکزی و تمام اعضای سازمان دموکراتیک پارسان و رهبری حزب دموکرات کوردستان و تمام همسنگران و مخصوصا خانواده‌ی موسی باباخانی عرض می‌داریم.

این ترور ناجوانمردانه در حالی انجام گرفته که هنوز چند روز از سوگند ابراهیم رئیسی به‌عنوان رئیس جمهور تازه رژیم جمهوری اسلامی نگذشته است. بی شک در زمان ابراهیم رئیسی شرایط در ایران برای فعالان سیاسی، مدنی، کنشگران و دگراندیشان سختتر و پر هزینه‌تر خواهد بود.

ترور مردان و زنان مخالف رژیم و دیگر کنشگران سیاسی و مدنی در این ٤٢ سال از عمر این رژیم ضد بشری پدیده‌ای تازه نبود و تا پایداری این رژیم ادامه خواهد داشت.

سازمان دموکراتیک پارسان که برای آزادی، دموکراسی و نظام سکولار دموکراتیک با رعایت کامل مفاد حقوق‌بشر در ایران مبارزه می‌کند، این عمل شنیع و ضد انسانی از طرف تروریست‌های وابسته به رژیم جمهوری اسلامی ایران را محکوم کرده و به رهبری حزب دموکرات کوردستان و تمام همسنگران و مخصوصا خانواده‌ی موسی باباخانی تسلیت می‌گوید.

سەرچاوە
Serchawe

سدی باور دارد که تنها راه سرنگونی رژیم ننگین و تروریستپرور اسلامی ایران، اتحاد و همگامی تمام احزاب سیاسی مخالف این رژیم براساس گفتمان و طرحی مشترک است.

سازمان دموکراتیک پارسان

٨ - ٨ - ٢٠٢١

پیام شورای موقت سوسیالیستهای چپ ایران در مورد ترور موسی باباخانی

با درودهای فراوان به حزب دموکرات کردستان!

با اندوه بسیار مطلع شدیم که رفیق عزیز موسی باباخانی توسط عوامل رژیم جمهوری اسلامی به شکلی وحشیانه به قتل رسیده است.

تسلیت مارا بپذیریدو برای بازماندگان این عزیز صبر و بردباری آرزو داریم.

دشمنی جمهوری اسلامی با انسانهای آزاده و مردمی بیش از ٤٣ سال است که به اشکال گوناگون از جمله ترور و اعدام و شکنجه ادامه دارد. وقت آن است که اپوزیسیون جمهوری اسلامی در کنار هم پیوندهای خود را برای سرنگونی محکم کنند.

شورای موقت سوسیالیستهای چپ ایران

٨ - ٨ - ٢٠٢١

سەرچاوە
Serchawe

پیام قاسم شعله سعدی در رابطه با ترور موسی باباخانی

ترور را محکوم مینماییم.

ترور آقای موسی باباخانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان را قویا محکوم می نماییم و مراتب تسلیت و همدردی خود را با خانواده محترم ایشان و مردم شریف کرد وحزب دموکرات کردستان اعلام مینماییم.

جنبش راه سوم - راه نجات ایران

قاسم شعله سعدی

١٠ - ٥ - ١٤٠٠

پیام محمود بشاری موسی و دبیرکل اسبق جبههی عربی آزادی برای اهواز

بسم الله الرحمن و الرحیم

(کل من علیها فان یبقی وجه ربک ذوالجلال و الاکرام – صدق الله العظیم)

با اندوهی فراوان و با عرض تاسفی بسیار شهادت جناب موسی باباخانی عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات کوردستان (شرق کوردستان) را تسلیت عرض می‌نماییم.

با عرض تسلیت این شهادت جانکاه به حزب و مردم کوردستان، از خداوند عزوجل خواهانم که ڕحمت وسیع خود را بر شهید موسی نازل و جایگاهش را در بهشت برین قرار دهد.
انالله و اناالیه ڕاجعون.

محمود بشاری

سەرچاوە Serchawe

موسس و دبیرکل اسبق جبههٔ عربی آزادی برای اهواز

پیام کانون حامیان عدالت در محکومیت ترور و جنایت در اقلیم کردستان

بنابه اطلاعیه حزب دمکرات کردستان، کاک موسی باباخانی عضو کمیته مرکزی این حزب، شامگاه پنج شنبه چهاردهم مرداد توسط تروریست های جمهوری اسلامی در اربیل ترور شد.

فارغ از ابعاد و جزئیات این ترور بر این باوریم که این آخرین اقدام رژیم نخواهد بود و از همین روست که پایان ترور و جنایت به از بین رفتن جمهوری اسلامی گره خورده است.

امنیت منطقه و تک تک شهروندان تنها با سرنگونی این رژیم تامین خواهد شد ودر فردای سرنگونی است که جنایتکاران اسلامی را می‌توان به پای میز محاکمه کشاند.باید پاسخگوی جنایاتشان باشند. روز آزادی ایران،روز دادخواهی ملتی خواهد بود که خشم و اندوه سالیان را با خود دارد.آن روز دیر و دور نخواهد بود.

بدینوسیله با خانواده، بستگان و همرزمان کاک موسی باباخانی صمیمانه همدردیم.

کانون حامیان عدالت

سه شنبه ۱۰ آگوست ۲۰۲۱ برابر با ۱۹ مرداد ۱۴۰۰

سەرچاوە
Serchawe

اعلامیه کمیتەی کردستان حزب حکمتیست در محکومیت ترور موسی باباخانی

بنا به اطلاعیه حزب دمکرات کردستان، موسی باباخانی از اعضای کمیته مرکزی این حزب غروب پنج شنبه چهاردهم مرداد توسط دو تن از تروریست‌های وابسته به جمهوری اسلامی در شهر اربیل ربوده شده و روز شانزدهم مرداد جسد وی با آثار شکنجه درهتلی در اربیل پیدا میشود.
این اولین بار نیست که رژیم تروریست پرور اسلامی دست به ترور مخالفین خود و افراد وابسته به اپوزیسیون در خارج از کشور میزند و متاسفانه اقلیم کردستان به جولانگاه امنی برای انجام اقدامات تروریستی و حذف فیزیکی مخالفان رژیم تبدیل شده است.

کمیته کردستان حزب حکمتیست ترور جنایتکارانه موسی باباخانی عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات کردستان را قویا محکوم می کند و به خانواده و دوستان ایشان تسلیت میگوید.

کمیته کردستان حزب کمونیست کارگری - حکمتیست

۸ اگوست ۲۰۲۱

پیام همدردی و تسلیت کومەلە زحمتکشان به مناسبت ترور موسی باباخانی عضو رهبری حزب دموکرات کوردستان

اعضای دفتر سیاسی و کمیتەی مرکزی حزب دموکرات کوردستان!

خانوادەی خویشتندار باباخانی، اعضا و هواداران حزب دموکرات کوردستان!

با نهایت تاسف خبر شهادت کاک موسی باباخانی عضو رهبری حزب دموکرات کوردستان به دستمان رسید که در یک دسیسەی تروریستی از سوی نهادهای امنیتی جمهوری اسلامی مورد هدف قرار گرفت و جان عزیزش را از دست داده است.

سەرچاوە
Serchawe

از اعماق وجود با شنیدن این خبر غمگین و ناراحت شدیم. بدون تردید شهادت کاک موسی باباخانی خسارت بزرگی به جنبش استقلال‌طلبانه‌ی ملتمان به ویژه صفوف حزب دموکرات کوردستان است.

ما هم از سوی تمامی صفوف کومه‌له ضمن محکوم کردن عمل تروریستی جمهوری اسلامی، صمیمانه مراتب تسلیت و همدردی خود را با تمامی صفوف حزب دموکرات کوردستان و رفقا و همسنگران کاک موسا باباخانی و خانواده و بستگانش اعلام و ما را نیز در این غم جانکاه، همدرد و شریک غم خود بدانید.

زنده باد یاد موسا باباخانی

زنده باد نهضت آزادیخواهی کوردستان

مرگ و نابودی برای جمهوری اسلامی ایران

دبیرخانەی کومه‌له زحمتکشان کوردستان

١٦مرداد ١٤٠٠ شمسی برابر با ٧ آگوست ٢٠٢١ میلادی

پیام فرهنگیان و دانشگاهیان کرمانشاهی در رابطه با ترور شهید موسی باباخانی

خبر غم انگیز شهادت مظلومانه فرزند فخور کوردستان کاک موسی باباخانی، عضو کمیته مرکزی حزب دموکرات کوردستان، بسیار دردناک و باعث تالم و تاثر بود.

پوشیدن جامه فاخر شهادت، باعث افتخار ابدی هر کورد شرافتمندی است و این جامه، به‌حق برازنده قامت پاک کاک موسی بود. لذا غم و درد ما نه از فیض شهادت این پیشمرگه قهرمان که از نبودن و نداشتن یکی از فرزندان لایق کوردستان است که به‌ویژه به دیدنش در قاب کوردکانال و آموزه‌های دقیق و راه‌گشایش، عادت کرده بودیم. مردی که عاشقانه و صادقانه در راه ملت و خاک و آرمان کورد، به مجاهدت برخاسته و عمر باارزشش را از جوانی تا وقت شهادت، بر سر راه مقدسش گذاشته بود.

سەرچاوە
Serchawe

کاک موسی، صاحب تمام درجات علو و بزرگی شده بود و تنها مدال پر افتخار شهادت مانده که آن را هم بەشایستگی، بر سینەاش نقر کرد تا به ابدیت برسد. ابدیتی که بی‌شک، در خاک پر از خون کوردستان، سیرابگر گل‌های پاک و جوان دیگری خواهد بود که خیلی‌هایش با باغبانی خود کاک موسی، در حال شکوفه دادن است.

ضمن تسلیت هجرت نابهنگام این عزیز سفرکرده به محضر ملت کورد، مراتب همدردی خود را به اعضای حزب دموکرات و خانواده ایشان، اعلام می‌داریم و در این مصیبت دردناک، آرزوی صبر داریم. باشد که خون عزیز او و دیگر شهدا، با پیروزی قریب‌الوقوع ملت کورد و نابودی رژیم تروریست اسلامی ایران، قرین گردد.

از طرف فرهنگیان و دانشگاهیان کرمانشاهی

بیانیه مشترک سازمان‌های حقوق بشری کردستان در محکومیت ترور موسی باباخانی

هەنگاو: چهار سازمان حقوق بشری فعال در کردستان ایران با انتشار بیانیه‌ای ضمن محکوم کرده ترور **موسی باباخانی** از اعضای رهبری حزب دمکرات کُردستان خواستار پیگیری جدی موضوع و شفاف سازی پروسه رسیدگی به این ترور توسط دستگاه قضایی و امنیتی اقلیم کُردستان شدند.

متن کامل بیانیه

پنج‌شنبه ١٤ مرداد ١٤٠٠ شمسی، "موسی باباخانی" عضو رهبری حزب دمکرات کردستان در یکی از هتل‌های شهر هولیر "اربیل" پایتخت اقلیم کردستان با شلیک دو گلوله، ترور شد.

تحقیقات و مستندات اولیه نشان می‌دهد که ترور این فعال سیاسی و عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان توسط سازمان‌های امنیتی اطلاعاتی جمهوری اسلامی ایران انجام گرفته است، حکومتی که در چند دهه گذشته ترور و حذف فیزیکی جزء لاینفکی از سیاست‌های داخلی و خارجی آنان بوده است.

سەرچاوە Serchawe

سازمان‌های حقوق بشری کردستان ضمن محکومیت شدید ترور "موسی باباخانی" از کلیه سازمان‌های حقوق بشری بین‌المللی و بویژه گزارشگران موضوعی حقوق بشر بخصوص گزارشگر ویژه وضعیت حقوق بشر ایران خواستار توجه و رسیدگی مقتضی به این موضوع است. همچنین نهادهای حقوق بشری کُردستان از نهادهای امنیتی و قضایی حکومت اقلیم کردستان خواستار پیگیری جدی موضوع و شفاف سازی پروسه رسیدگی به لحاظ اهمیت آن است.

ما به عنوان جمعی از سازمان‌های حقوق بشری کردستان ضمن تسلیت به ملت کرد، از کلیه جریان‌های سیاسی، مدنی و حقوق بشری در ایران و کردستان خواستاریم در برابر سیاستهای خشونت آمیز حکومت جمهوری اسلامی ایران سکوت نکرده و اعتراض خود را به صورت مقتضی نسبت به تداوم کشتار و ترور فعالان سیاسی کرد نشان دهند.
شایان توجه است که حکومت جمهوری اسلامی ایران از ابتدای استقرار حاکمیت خود تاکنون صدها فعال سیاسی و مدنی و حقوق بشری کرد را در اقلیم کردستان و نیز کشورهای اروپایی ترور کرده و مستمرا با تهدید فعالان مدنی، حقوق بشری و سیاسی در پی برنامه ریزی برای ترور و حذف فعالان کردستان است.
ترور فعالان سیاسی در خارج از کردستان در حالی انجام می‌گیرد که این حکومت در داخل کشور هزاران فعال سیاسی را طی سالیان اخیر زندانی و دهها فعال سیاسی را اعدام کرده است. دستگاه قضایی جمهوری اسلامی در کردستان صرفا بخشی از نهادهای امنیتی بوده و اساسا هیچ استقلال قضایی ندارند به نحوی که بیشترین تعداد شعب دادگاه‌های انقلاب در شهرهای مختلف کردستان تشکیل شده‌اند.

در پایان ضمن محکومیت مجدد ترور موسی باباخانی تمامی توان خود را در بهره گرفتن از سازوکارهای حقوقی در رسیدگی بصورت خاص ترور مذکور و بصورت کلی وضعیت تراژدیک حقوق بشر در کردستان به کار خواهیم گرفت.

سازمان‌های امضاء کنند؛

جمعیت حقوق بشر کوردستان
مرکز حقوق بشر کردستان ایران
سازمان حقوق بشری هانا
سازمان حقوق بشری هەنگاو

۲۰ مرداد ۱٤۰۰

۱۱ آگوست ۲۰۲۱

سەرچاوە
Serchawe

سه تشکل سیاسی اپوزیسیون ژیم ایران ترور شهید "موسی باباخانی" را محکوم کردند

سه تشکل سیاسی اپوزیسیون رژیم ایران، " شورای دمکراسی خواهان ایران، کنگره ملیت‌های ایران فدرال و همبستگی برای آزادی و برابری در ایران" طی اعلامیه‌ای ضمن محکومیت ترور شهید "موسی باباخانی" از سوی رژیم ایران از دستگاه قضایی حکومت اقلیم کوردستان خواستند که عاملین و آمرین این ترور را به دادگاه کشانده و محاکمه کند.

متن اعلامیه این چنین است:

اعلامیه در مورد ترور رفیق موسی باباخانی

هموطنان گرامی

با کمال تاسف به اطلاع می‌رسانیم که جسد رفیق موسی باباخانی، عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان در تاریخ ١٦ مرداد ١٤٠٠ در هتلی در شهر اربیل در کردستان عراق پیدا شده است.

طبق اعلام مرکز همکاری احزاب کردستان، رفیق موسی متولد ١٣٦٠ در کرمانشاه است و از سال ١٣٧٨ به صفوف مبارزات کردستان در حزب دمکرات ملحق شده است و در کنگره ١٧ حزب دمکرات کردستان به عضویت رهبری این حزب درآمده است.

ترور فعالین سیاسی در خارج از کشور بخشی از سیاست سرکوب جمهوری اسلامی است که قدمت آن به درازای عمر جمهوری اسلامی می‌رسد، بیگمان در این مورد هم جمهوری اسلامی و ماشین ترور این رژیم تنها متهم موجود هستند.
سه ائتلاف کنگره ملیت‌های ایران فدرال، شورای دمکراسی‌خواهان و همبستگی برای آزادی و برابری در ایران، ضمن ابراز همدردی و تسلیت با حزب دمکرات کردستان و جامعه مبارزاتی کردستان از قوه قضایی حکومت اقلیم کردستان می‌خواهد که در پیگیری ترور این فعال سیاسی تمام تلاش خود را بکارگیرد.

در ضمن این سه ائتلاف اپوزیسیون ایران باری دیگر از مجامع بین‌المللی و کشورهای مذاکره کننده در وین می‌خواهد که مسئله کشتار و سرکوب مردم ایران و نقض حقوق بشر را به مذاکرات پرونده هسته‌ای جمهوری اسلامی اضافه کنند، جای یادآوری است که ترور رفیق موسی در روز آغاز بکار ابراهیم رئیسی انجام گرفت ، فردی که در کشتار زندانیان سیاسی

سەرچاوە Serchawe

ایران نقشی بسیار فعال داشته است، جدا از این بر همه مجامع جهانی نمایان است که زندگی مردم ایران بیشتر از هر کشور و مردمی دیگر در این جهان تحت تهدید جمهوری اسلامی هست.

سرنگون باد رژیم جمهوری اسلامی ایران

شورای دمکراسی خواهان ایران

کنگره ملیت‌های ایران فدرال

همبستگی برای آزادی و برابری در ایران

یکشنبه ۱۷ مرداد ۱۴۰۰

۸ اوت ۲۰۲۱

اطلاعیه شورای همکاری نیروهای چپ و کمونیست در محکومیت ترور موسی باباخانی در اقلیم کردستان

اطلاعیه شورای همکاری نیروهای چپ و کمونیست

در محکومیت ترور موسی باباخانی در اقلیم کردستان

روز شنبه ۱۶ مرداد پیکر بی جان موسی بابا خانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات در حالی که آثار شکنجه در آن نمایان بود، پیدا میشود. موسی بابا خانی روزپنجشنبه ۱۴ مردادتوسط دو نفر از نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی در مسیر شهر اربیل ربوده شده بود.

ماشین ترور، سرکوب، اعدام و حذف فیزیکی مخالفان و دگر اندیشان از همان آغاز روی کار آمدن این رژیم مذهبی،سرمایه داری قرون وسطایی بطور مداوم در حال کشتار بوده است.جمهوری اسلامی در سراشیب سقوط قرار گرفته ومشروعیت کلیت رژیم از نظر اکثریت مردمی که جز رنج و مشقت و فلاکت خیری ندیده اند، تماما زیر ضرب مبارزه است. موج پنجم بحران کرونا روزانه جان هزاران نفر از مردم را میگیرد و زندگی میلیونها نفر را تهدید میکند. کارگران و همه اقشار تهیدست جامعه در اعتراضات و تظاهرات و خیزشهای بزرگ، عمق این نارضایتی و نفرت خود را از سیستم سرمایه داری و حاکمیت

سەرچاوە Serchawe

مشتی دزد و فاسد به نمایش گذاشته اند.اعتصاب با شکوه کارگران پروژه ای نفت درست هم زمان با برگماری رئیسی قاتل، شورش توده های به جان آمده خوزستان برای حق حیات ،همبستگی و حمایت های پر شورزحمتکشان سایر شهرهااز آنان در کنارحمایت های سندیکاها، نهادها، تجمعات، تشکلات و فعالین کارگری، دانشجویی، زنان، روشنفکران و هنرمندان پیشروازاین جنبش های توده ای وکارگری و سایر جنبش های اجتماعی،نشان داد که مردم ساکت نمی نشینند و جمهوری اسلامی بیهوده میکوشد که با سرکوب، اعدام، شکنجه، تشدید حذف فیزیکی، ترور مخالفان و آدم ربایی در خارج از کشور اقتدار خود را نشان دهد.

بر اساس آخرین گزارشات بنیاد های حقوق بشری تا کنون ٥٤٠ مورد ترور، قتل یا آدم ربایی مخالفان سیاسی و دگر اندیشان ایرانی در خارج از کشور به ثبت رسیده است هر چند این عدد همه موارد را در بر نمی گیرد، اما در این بین اقلیم کردستان عراق با بیش از ٣٨٠ فقره در صدر قرار دارد که نشان از همکاری حکومت اقلیم کردستان در فراهم کردن شرایط برای سرکوب و فشار بر احزاب مخالف جمهوری اسلامی و نیروهای سیاسی یا در بهترین حالت چشم پوشی علیه این ترورهامی باشد.

شورای همکاری نیروهای چپ و کمونیست ترور جنایتکارانه موسی بابا خانی را به شدت محکوم کرده و ازهمه سازمان ها، احزاب و نهاد های آزادیخواه و انسان دوست میخواهد که ضمن اعتراض به ترور، شکنجه و حذف فیزیکی مخالفان توسط رژیم دد منش اسلامی، در عین حال نقش حکومت اقلیم کردستان در نقض اولیه ترین حقوق انسانی پناهندگان، چشم فرو بستن بر تحرکات و اقدامات تروریستی جمهوری اسلامی وآزاد گذاشتن دست عوامل رژیم در حذف فیزیکی مخالفان را محکوم کنند.

سرنگون باد رژیم سرمایه داری جمهوری اسلامی

زنده باد آزادی، زنده باد سوسیالیسم

١٨ مرداد ١٤٠٠ - ٩ اگوست ٢٠٢١

امضاها: اتحاد فدائیان کمونیست، حزب کمونیست ایران، حزب کمونیست کارگری - حکمتیست، سازمان راه کارگر، سازمان فدائیان (اقلیت)، هسته اقلیت

سەرچاوە Serchawe

کۆکردنەوە و ئامادەکردنی: ڕەحمان نەقشی

گەلاوێژی ٢٧٢٢ی کوردی = ئاگۆستی ٢٠٢٢ی زایینی

نۆژەنکردنەوە: بانەمەڕی ٢٧٢٥ = ئەپریلی ٢٠٢٥ی زایینی

سەرچاوە
Serchawe

که باس له خەباتی گەلێکی ژێردەست دەکرێ، دەبێ بە شێوەیەکی دیکە، چەمکی شکست شرۆڤە یان ئانالیز بکرێ، شکست بۆ مرۆڤ ئەو کاتەیە کە دوای کەوتن، تاقەت و توانای هەستانەوەی نەبێ، بەڵام بۆ بزاڤی نەتەوەیی کورد، کەوتن یان لاوازبوون بە واتای تێکشکان نییە، بەڵکوو گوتاری زاڵ و شۆڕشگێڕیی قۆناغی هەنووکەیی ڕۆژهەڵاتی کوردستان گوتاری نەتەوەییە،خەباتی ڕاستەقینەش بۆ چارەسەری پرسی نەتەوەیی لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان، دەبێتە هێڵی جیاکردنەوەی حیزبی دێموکراتی کوردستان لە حیزب و ڕێکخراوەکانی دیکە.

شەهید مووسا باباخانی

سپاس و پێزانین

بۆ هەموو هاوڕێ و دۆستان بۆ نووسین و ئامادەکردنی وتار، وتووێژ و بابەتەکان.

دەستتان خۆش و هەروا قەڵەم ڕەنگین بن بۆ گەل و نیشتمان.

ڕەحمان نەقشی